

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัย

เรื่อง

อัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา

Identity and Adaptation of Vietnamese Students in

Burapha University

โดย

รัชชนก สัตยวินิจ

#b00244452

11 ก.ค. 2560

372392

สนับสนุนโดยทุนอุดหนุนการวิจัย

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2560

เริ่มบริการ

12 ก.พ. 2561

คำนำ

วิจัย “อัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามที่ได้รับการอบรมบ่มเพาะมาที่ยังคงอยู่ และเพื่อศึกษาวิถีแนวทางการปรับตัวในการดำรงอยู่ของนิสิตเวียดนาม โดยพบว่านิสิตชาวเวียดนามที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพามีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคมไทยในมหาวิทยาลัยได้ มีการเรียนรู้สังคมและวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้นิสิตชาวเวียดนามยังดำรงซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นขงจื้อ ขาดินิยมและสังคมนิยมเวียดนาม เนื่องจากเป็นพื้นฐานทางความคิดและการปลูกฝังมาอย่างยาวนาน

วิจัยฉบับนี้จะไม่สำเร็จล่วงไปได้ด้วยดี หากไม่ได้รับคำแนะนำในกระบวนการการทำวิจัยจากอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งภา ยรรยงเกษมสุข อาจารย์ ดร.ชัยณรงค์ เครือนวน อาจารย์พัชรพงษ์ ภูเบศรพิรวัส และผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อนิสิตชาวเวียดนาม อาจารย์และบุคลากรมหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน รวมถึงผู้ช่วยวิจัย นายกัมปนาท เบ็ญจนาวิ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ธัชชนก สัตยวินิจ

มีนาคม 2560

บทคัดย่อ

การศึกษางานวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา” เป็นการศึกษาค้นคว้าวิจัยในเชิงคุณภาพ การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามที่ได้รับการอบรมบ่มเพาะมาที่ยังคงอยู่ และเพื่อศึกษาวิถีแนวทางการปรับตัวในการดำรงอยู่ของนิสิตเวียดนาม โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทั้งนิสิตชาวเวียดนาม อาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัย และมีการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล (Cause-Effect Relationship) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนาม

ผลการศึกษาพบว่า การดำรงอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามที่ยังคงอยู่ เนื่องจากการถูกปลูกฝังมาอย่างยาวนาน ทำให้อัตลักษณ์ของลัทธิขงจื้อ ความเป็นชาตินิยม สังคมนิยมเวียดนามยังคงอยู่ภายใต้เบื้องหลังความคิดของนิสิตและสื่อออกมาผ่านทางกายภาพ เช่น การแต่งชุดประจำชาติเวียดนาม เป็นต้น นอกจากนี้ นิสิตเวียดนามยังมีความเป็นหนึ่งเดียวผ่านการรวมกลุ่มภายใต้อัตลักษณ์ความเป็นชาติเวียดนาม ทำให้กลุ่มสังคมอื่นรับรู้ความเป็นตัวตนของนิสิต

การปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนาม เพื่อให้สามารถเป็นที่ยอมรับในสังคมไทยและมีการเรียนรู้ความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมของไทย บางกลุ่มมีการปรับตัวที่ดีมีการเรียนรู้สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ในขณะที่เดียวกันนิสิตบางกลุ่มมีการปรับตัวที่ไม่ค่อยยืดหยุ่นเนื่องจากปัจจัยทางครอบครัวและระยะเวลา ซึ่งไม่ได้กระทบต่อการดำรงชีวิตของนิสิตมากนัก นอกจากนี้การปรับตัวของนิสิตบางอย่างไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ของนิสิตได้ แต่นิสิตพร้อมที่จะเรียนรู้ เช่น ความเชื่อทางศาสนา เป็นต้น และจากการวิจัยไม่พบการเกิดการซื้อคทางวัฒนธรรม การล้อเลียน หรือดูถูกจากบุคคลอื่น แต่นิสิตชาวเวียดนามเป็นที่ยอมรับทางสังคมในมหาวิทยาลัย

กล่าวโดยสรุป อัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามเป็นวิถีการดำรงชีวิตที่ควบคู่กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ทั้งภายในและภายนอกของนิสิตชาวเวียดนาม นิสิตส่วนใหญ่มีการปรับตัวพร้อมกับการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ความเป็นเวียดนาม

Abstract

The research "Identity and Adaptation of Vietnamese Students in Burapha University" is a qualitative research. This research aims to study about identity of Vietnamese Students remained in cultivation, and the way of Vietnamese students adapted living. The method of documentary research was employed both primary and secondary data. The method of in-depth interview also was used in these following key informants: Vietnamese students, lecturer, professor, and personnel in Burapha University. In addition, the data analysis demonstrated a cause-effect relationship for studying identity and adaptation of Vietnamese students.

The finding showed that Vietnamese students maintained in their identity because of extensively cultivation, especially identity on Confucianism, Nationalism, and Vietnamese Socialism. These concepts were elucidated their background and physical expression by Vietnamese traditional costumes. Besides, they had a unification under the National identity. Another group also perceived their selves.

Moreover, adaptations of Vietnamese students can be accepted by Thai people and Thai society. They also learned different societies and cultures of Thailand. Some groups adapted their selves to learn an environment of university, while other groups of students quite flexible to adaptation because of family factor and period of studies. The factors did not have an effect to existence of Vietnamese students. Although some adaptation cannot change their identity, they were willingly to learn the society such as religion. The research did not find out a shock culture, a parody, and an affront. However, the students were accepted by society in university.

Conclusion, the identity and adaptation of Vietnamese students are concurrently living in-side and out-side. Most of them adapted and remained their identity.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2 การสำรวจองค์ความรู้.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคม	13
เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
ตัวแบบการวิเคราะห์	17
นิยามศัพท์การวิจัย	19
3 วิธีดำเนินการวิจัย	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	20
การตรวจสอบข้อมูล	21
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา	22
อัตลักษณ์ของชาวเวียดนาม	22
กระบวนการการเข้ามาศึกษาของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา.....	42
บริบททางสังคมของนิสิตชาวเวียดนามภายในมหาวิทยาลัยบูรพา.....	54
วิถีการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนาม	74
วิถีการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์นิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา.....	94
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	109
สรุปผลการศึกษา.....	109
การอภิปรายผลการศึกษา.....	113
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	115
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	115
บรรณานุกรม.....	117
ภาคผนวก.....	123
ภาคผนวก ก.....	124
ภาคผนวก ข	128
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	135

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ตารางแสดงจำนวนนิสิตเวียดนาม (ทุกชั้นปี) ของมหาวิทยาลัยบูรพา ในปี พ.ศ. 2553...	2
1.2 ตารางแสดงจำนวนนิสิตเวียดนาม (ทุกชั้นปี) ของมหาวิทยาลัยบูรพา ในปี พ.ศ. 2558...	2
4.1 Government released chronological statistic of registered.....	24
4.2 ตารางแสดงจำนวนนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2559	43
4.3 ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยบูรพากับองค์กรภายในประเทศเวียดนาม	46
4.4 อัตราค่าบำรุงหอพักและค่าบริการหอพัก	64
4.5 เปรียบเทียบราคาและเงื่อนไขข้อบังคับของหอพักนิตภายในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบ มหาวิทยาลัยบูรพา	69
4.6 ตารางวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนาม 6 ระดับ	100

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ตัวแบบทฤษฎีขั้นตอนการปรับตัวของโรเจอร์	12
2.2	ตัวแบบทฤษฎีการปรับตัวของรอย	13
2.3	กรอบตัวแบบการวิเคราะห์	18
4.1	cà phêphin หรือ กาแฟphin ของเวียดนาม	28
4.2	การแต่งกายของผู้หญิงแบบเอี้ยมหรือเสื้อลักษณะคล้องคอ (yếm dào: เอี้ยม ดำ)	31
4.3	การแต่งกายของผู้หญิงแบบเสื้อยาวคลุมตัวหรือชุดต่อ เทิน (áo tứ thân)	31
4.4	ชุดประจำชาติเวียดนาม หรือชุดอ่าวสาย (Áo dài)	32
4.5	ความสัมพันธ์ของภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกเป็นที่มาภาษาเวียดนาม	33
4.6	เปรียบเทียบลักษณะตัวอักษรฮาร (Chữ Hán) ตัวอักษรโนม (Chữ Nôm) และตัวอักษร ก๊วกจื๊อ (Chữ quốc ngữ)	34
4.7	แผนผังภายในมหาวิทยาลัยบูรพา	56
4.8	แผนผังโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา	59
4.9	บรรยากาศภายในห้องพัก หอพักหญิงคณะพยาบาลศาสตร์	61
4.10	บรรยากาศภายในห้องพัก หอพักวิทยาลัยนานาชาติ	65
4.11	ตัวอย่างบรรยากาศภายในห้องพัก หอพักของเอกชนโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา	68
4.12	ห้องพระหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ที่นิสิตชาวเวียดนามนั่งอ่านหนังสือ	76
4.13	ห้องพระในหอพักของคณะพยาบาลศาสตร์	76
4.14	ห้องพักของนิสิตหญิงชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์	77
4.15	หอพักในคณะพยาบาลศาสตร์ของนิสิตหญิงพร้อมโต๊ะทำงาน	91
4.16	ขนมจิ้นน้ำยาปู (Bún riêu cua) โดยใช้วัตถุดิบในตลาดใกล้มหาวิทยาลัยบูรพา	97
4.17	ภาพถ่ายรวมหมู่ นิสิตเวียดนามคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา	98
4.18	Facebook ของกลุ่ม Vietnamese Student Association_Buu	105

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 นับเป็นก้าวสำคัญในการรวมกลุ่มประเทศในแถบอาเซียน และเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 13 ณ ประเทศสิงคโปร์ กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีมติเห็นพ้องให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความร่วมมือใน 3 ส่วน ได้แก่ การจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (มหาวิทยาลัยบูรพา, ม.ป.ป.; เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2555, หน้า 2)

จากการรวมกลุ่มประชาคมทางด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น ทำให้ประเทศสมาชิกให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา โดยมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network หรือ AUN) เมื่อพฤศจิกายน พ.ศ. 2538 รวม 13 สถาบัน ต่อมาได้ขยายความร่วมมือระหว่างอาเซียนเพิ่มมากขึ้น ทำให้สมาชิกของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเพิ่มจำนวนเป็น 26 สถาบัน จาก 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งหนึ่งสถาบันทางการศึกษาที่เป็นสมาชิกของเครือข่าย คือ มหาวิทยาลัยบูรพา (คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล, ม.ป.ป.)

การร่วมกลุ่มกันของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในอาเซียน ได้ก่อให้เกิดการทำบันทึกข้อตกลงร่วม MOU (Memorandum of Understanding) จำนวนมากระหว่างสมาชิกในเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนนิสิต นักศึกษาด้านการศึกษา วัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ ผักกาดตามหน่วยงานราชการ ในต่างแดน อบรมบุคลากรในทั้งหน่วยงานระดับปฐมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา ระหว่างประเทศในแถบอาเซียนด้วยกัน ดังตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่ง อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (มบส.) โดยได้มีความร่วมมือกันในหลายด้าน ทั้งการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัย และการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและอาจารย์ จากการแลกเปลี่ยนระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยและเวียดนาม ทำให้มีนักศึกษาเวียดนามให้ความสนใจเรียนไทยศึกษามากขึ้นเป็น 40-50 คนต่อปีจากเดิมที่มีประมาณปีละ 10-15 คน (เวียดนามหนูนเด็กเรียนภาษาไทย, 2553) นอกจากนี้ มีนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฮานอยหลายสิบคนที่ลงทะเบียนเรียนภาษาไทยและได้รับทุนการศึกษาของสำนักพัฒนาระบบบริหารงาน

* ประเทศสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network) 10 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศกัมพูชา บรูไน ไทย พม่า ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย

บุคคลและนิติการ (สพร.) ไปเรียนภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นเวลา 1 เดือน (มิ่งห์ หลี, 2558)

ในกว่าครึ่งทศวรรษที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยบูรพา มีนโยบายการเปิดมหาวิทยาลัยและเป็นสมาชิกของ AUN Asian University Network 21 มหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียน (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศและสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งมีการลงนามทำบันทึกข้อตกลงร่วม MOU กับหลายมหาวิทยาลัยในแถบประเทศอาเซียน แลกเปลี่ยนนิสิตระหว่างมหาวิทยาลัยเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา อาทิ ประเทศอินโดนีเซีย ลาว เวียดนาม ฯลฯ เช่นกัน

จากนโยบายเปิดมหาวิทยาลัยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มตัว แลกเปลี่ยนนิสิต นักศึกษาระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้ความร่วมมือข้อตกลงร่วมกับประเทศเวียดนาม ได้มีนิสิตชาวเวียดนามจำนวนหนึ่งเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาในคณะต่าง ๆ และระดับการศึกษาต่าง ๆ เมื่อ ปี 2553 ตามตารางจำนวนการเข้าศึกษาของนิสิต

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงจำนวนนิสิตเวียดนาม (ทุกชั้นปี) ของมหาวิทยาลัยบูรพา ในปี พ.ศ. 2553

คณะ/วิทยาลัย	ปริญญาตรี			ปริญญาโท			ปริญญาเอก			รวมทั้งสิ้น
	ปกติ	พิเศษ	รวม	ปกติ	พิเศษ	รวม	ปกติ	พิเศษ	รวม	
คณะพยาบาลศาสตร์	-	-	-	18	-	18	1	-	1	19
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	-	-	-	4	-	4	3	-	3	7
คณะศึกษาศาสตร์	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
รวม	-	-	-	22	-	22	4	1	5	27

ตารางที่ 1.2 ตารางแสดงจำนวนนิสิตเวียดนาม (ทุกชั้นปี) ของมหาวิทยาลัยบูรพา ในปี พ.ศ. 2558

วุฒิการศึกษา	คณะ/วิทยาลัย	สาขา	จำนวน
ปริญญาตรี	วิทยาลัยนานาชาติ	สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์	2
ปริญญาโท	คณะพยาบาลศาสตร์	สาขาวิชาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต	39
ปริญญาโท	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (หลักสูตรนานาชาติ)	สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์	2
ปริญญาเอก	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	สาขาวิชาไทยศึกษา	1
ปริญญาเอก	ศึกษาศาสตร์	สาขาวิชา Human Resource Development	1
รวม			44

จากตารางที่ 1.1 ในปี พ.ศ. 2553 คณะพยาบาล มีนิสิตชาวเวียดนามระดับปริญญาโท จำนวน 18 คน และปริญญาเอก จำนวน 1 คน, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ปริญญาโท จำนวน 4 คน และปริญญาเอก จำนวน 3 คน, คณะศึกษาศาสตร์ ปริญญาเอก จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 27 คน และในปัจจุบันปี พ.ศ. 2558 มีนิสิตปริญญาตรี จำนวน 2 คน ปริญญาโท จำนวน 40 คน และ

ปริญญาเอก จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 44 คน จะเห็นได้ว่าแนวโน้มของการเข้ามศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาของนิสิตชาวเวียดนามเพิ่มขึ้น

นิสิตชาวเวียดนามจำนวนหนึ่งเข้ามศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ ภายใต้โครงการการแลกเปลี่ยนนิสิตตามความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยทั่วประเทศของเวียดนามกับมหาวิทยาลัยบูรพา และจากผลการปรารภส่วนตัว สิ่งนี้เองทำให้นิสิตเวียดนามที่ต้องเข้ามศึกษาและอยู่อาศัยยังประเทศไทยภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ต้องพ่วงเจอกับสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมใหม่ที่มีความแตกต่างกันระหว่างสองประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการดำรงชีวิตของคนเวียดนาม เช่น วัฒนธรรมอาหารของคนเวียดนามกินข้าวเจ้าเป็นอาหารหลัก และใช้ตะเกียบในการทาน แต่ก็รับประทานข้าวเหนียวอาหารที่ปรุงจากแป้ง และมีไส้ รวมถึงขนมปังฝรั่งเศส อาหารทุกมื้อของชาวเวียดนามจะไม่ทำแบบอาหารจานเดียว และรสชาติอาหารออกแนวจืด ไม่เผ็ด มันหรือหวานเท่าอาหารภาคอื่น วัตถุดิบหลัก ๆ ก็มีน้ำปลา กะปิ ผักสด หมูและสัตว์น้ำจืด ซึ่งในประเทศไทยนั้นจะรับประทานอาหารที่มีรสจัดและเผ็ด อาหารจานเดียวหากแรงรับ และใช้ช้อน ส้อมเป็นอุปกรณ์ (วัฒนธรรมอาหารการกินของคนเผ่ากิ่งหรือชาวเวียดนาม, 2556) ซึ่งมีความแตกต่างจากวัฒนธรรมการกินของคนไทย นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง เช่น ที่อยู่อาศัย ต้องมีการเช่าห้องพัก อยู่ตามมาด้วยกฎระเบียบของหอพักที่นิสิตเวียดนามต้องเรียนรู้ สภาพทางเศรษฐกิจ การซื้อเครื่องอุปโภคและบริโภคที่ต้องคำนวณค่าใช้จ่ายอย่างดี ไม่ฟุ่มเฟือย ส่วนการเดินทางนิสิตชาวเวียดนามอาจมีการเดินทางที่ต่างจากเดิม บางกลุ่มใช้การเดินทาง บางกลุ่มซื้อจักรยานมาใช้ การเรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญ และต้องทำความเข้าใจ เช่น การนับถือศาสนา การทำความเคารพผู้อาวุโส เป็นต้น จากตัวอย่างดังกล่าวทำให้นิสิตต้องเกิดการเรียนรู้และการปรับตัวกับความแตกต่าง

รวมถึงด้านวัฒนธรรมและระบบการศึกษาของเวียดนาม ซึ่งได้นำเอารูปแบบระบบการศึกษาของสหภาพโซเวียตมาประยุกต์ใช้ และต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของคนเวียดนาม ทำให้แนวคิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนการเรียนการสอนของเวียดนามนั้น ถือว่าได้รับอิทธิพลจากสหภาพโซเวียตสูงมาก เพราะหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยของเวียดนามนั้นมีวิชาบังคับที่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยต้องเรียน นั่นคือ วิชาการเมือง ซึ่งเน้นลัทธิสังคมนิยมและการปกครองประเทศแบบสังคมนิยมเป็นหลัก แต่หากกล่าวถึงการศึกษาโดยภาพรวม พบว่าเวียดนามยังได้รับอิทธิพลจากจีนและฝรั่งเศสด้วย เนื่องจากเคยตกอยู่ใต้อาณานิคมของสองประเทศดังกล่าว (สิริวิรัช หงษ์สวรรค์, 2553) ซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศไทยที่ได้รับอิทธิพลการดำรงชีวิต และแนวคิดต่าง ๆ จากตะวันตก รวมทั้งลัทธิทางการเมืองที่เป็นไปในทิศทางเสรีนิยม เป็นต้น

ซึ่งจากความแตกต่างของสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศข้างต้น เป็นเพียงความแตกต่างบางส่วนที่นิสิตเวียดนามต้องพบเจอกับการเข้ามศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาในประเทศไทย โดยยังมีความแตกต่างทางด้านสังคม แนวคิด เชื้อชาติ สัญชาติ การดำรงชีวิต ฯลฯ ที่ส่งผลต่อการศึกษาและการดำรงชีวิตขณะที่ตนเองศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา การปรับตัวและ

การดำรงไว้ซึ่งรากเหง้าอัตลักษณ์เดิมของตนเอง จึงเป็นสิ่งที่นิสิตเวียดนามต่างคำนึงอยู่ตลอดเวลา นิสิตชาวเวียดนามนั้นยังคงรักษาสัญลักษณ์เดิมไว้อยู่ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่แรก แต่เมื่อเข้ามาทำการศึกษาในประเทศไทยนั้นนิสิตชาวเวียดนามจึงต้องมีการปรับตัวไปตามบริบท โครงสร้างทางสังคมของไทย และปรับตัวไปตามสาขาวิชาที่นิสิตได้ทำการศึกษา เนื่องจากความแตกต่างทางด้านสาขาที่นิสิตศึกษาอาจมีการปรับตัวในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน และการปรับตัวของนิสิตเวียดนามนี้ เพื่อความกลมกลืนทางวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในประเทศไทย

จะเห็นได้ว่าการดำรงชีวิตของนิสิตที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย ในด้านหนึ่งจะยังคงมีการรวมกลุ่มกัน เช่น การตั้งกลุ่มของนิสิตเวียดนามที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา ในเฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นต้น เพื่อการติดต่อสื่อสารในการเรียน การทำกิจกรรม และการดำรงชีวิต ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้นิสิตชาวเวียดนามจะยังคงรักษาสัญลักษณ์ของตนเองได้ แต่อีกด้านหนึ่งก็จะต้องมีการปรับตัวให้เป็นไปตามสภาพแวดล้อมในสังคมไทย ซึ่งนิสิตชาวเวียดนามจะต้องประสบกับการปะทะกันของความแตกต่างของระบบสังคมและวัฒนธรรม นั่นคือ การรักษาอัตลักษณ์ที่ตนเองได้รับการอบรมบ่มเพาะมาจากครอบครัวและสังคม อีกทั้งในฐานะที่ตนเองเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน ไปพร้อม ๆ กับการปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมใหม่ที่ตนเองจะต้องผ่านพ้นไปได้ เพื่อไปสู่เป้าหมายของชีวิต นั่นคือ ความสำเร็จด้านการศึกษา การเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยไทยของนิสิตชาวเวียดนาม แม้เพียงระยะเวลาหนึ่ง แต่ก็จำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาให้เกิดความเข้าใจและเป็นการเรียนรู้ร่วมกันถึงอัตลักษณ์ของชาวเวียดนามและที่ได้ปรับเปลี่ยนไป รวมถึงการปรับตัวในการดำรงชีวิตที่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมไทยและคนไทย

ซึ่งสำหรับคนเวียดนามเองให้ความสำคัญและให้คุณค่าต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากคนเวียดนามส่วนใหญ่เชื่อว่า “การศึกษาจะช่วยสร้างคนให้เป็นคน มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบและมีทุกอย่างตามที่ตนเองต้องการ” ดังนั้นเมื่อเด็กเวียดนามถือกำเนิดมา ครอบครัวชาวเวียดนามจะคำนึงถึงการศึกษาของบุตรของตนโดยภาพรวม ขณะเดียวกันก็จะให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจของครอบครัวตนด้วย เพราะเศรษฐกิจของครอบครัวถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้สามารถเลี้ยงดู และส่งเสียลูกของตนได้เล่าเรียนหลังจากที่เติบโตขึ้น (สิริวิรัช หงษ์สุวรรณ, 2553) รวมถึงคนที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีความคาดหวังต่อการเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา

ดังนั้น เพื่อที่จะทำความเข้าใจต่อวิถีชีวิตและการปรับตัวของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาแล้วนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงจะทำการศึกษถึงอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาที่ได้รับการอบรมบ่มเพาะที่ยังคงอยู่มีอะไรบ้าง และนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีวิถีแนวทางการปรับตัวอย่างไรต่อการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมใหม่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามที่ได้รับการอบรมบ่มเพาะมาที่ยังคงอยู่
2. เพื่อศึกษาวิถีแนวทางการปรับตัวในการดำรงอยู่ของนิสิตเวียดนาม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน
2. ขอบเขตด้านเวลา ได้แก่ ช่วงระยะเวลาเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2558 จนถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย อัตลักษณ์ของชาวเวียดนามที่ส่งผลต่อเบื้องหลังความคิดของนิสิตชาวเวียดนาม รูปแบบ/ลักษณะการเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพาของนิสิตเวียดนาม สภาพแวดล้อมทั่วไปของนิสิตชาวเวียดนาม มหาวิทยาลัยบูรพาและบริบททั่วไปในพื้นที่แสนสุขที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนาม วิธีการปรับตัวและการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาเมื่อเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คาดว่าผลการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้และมุมมองใหม่ให้แก่ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประเทศในแถบอาเซียน โดยเฉพาะประเทศเวียดนาม
2. คาดว่าผลการศึกษาวิจัยนี้จะเป็แนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนทางเพื่อรองรับการแลกเปลี่ยนนิสิตเวียดนาม รวมทั้งนิสิตชาติอื่น

บทที่ 2

การสำรวจองค์ความรู้

การสำรวจองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง อัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถสรุปเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคม

เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแบบการวิเคราะห์

นियามศัพท์การวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์

1. ความหมายเกี่ยวกับอัตลักษณ์

การทบทวนความหมายของอัตลักษณ์ (Identity) เป็นกระบวนการที่สร้างปัญหาให้กับการศึกษาในวงวิชาการเป็นอย่างมาก เพราะการแปรเปลี่ยนความหมายของอัตลักษณ์ จากเดิมที่อัตลักษณ์ได้รับการนิยามว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะของคนหรือสิ่ง ๆ หนึ่ง ซึ่งเป็นความหมายเดียวกับคำว่า “เอกลักษณ์” แต่ในปัจจุบันมุมมองของนักสังคมศาสตร์กลับได้รื้อสร้างความหมายใหม่ที่สัมพันธ์กับการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมากขึ้น ในบริบทของโลกาภิวัตน์ที่เน้นปรากฏการณ์ของการมีปฏิสัมพันธ์ในมิติของเวลาอันรวดเร็ว และมิติของพื้นที่ซึ่งไร้ขอบเขตจำกัด รวมทั้งการเคลื่อนไหวในระดับขบวนการที่เป็นผลให้การก่อรูปของอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทิศทางใหม่ในเชิงสังคมวัฒนธรรม ความเชื่อและปัจจัยอื่น ๆ มากขึ้น ไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งกำหนดจากปัจเจกภาพของบุคคลอีกต่อไป (สุกัญญา สุตบรรทัด, วิชาสินี พิพิธกุล, และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, 2546, หน้า 10)

รากศัพท์ของคำว่า อัตลักษณ์ มาจากภาษาลาติน คือ Identitas เดิมใช้คำว่า Idem ซึ่งมีความหมายว่า เหมือนกัน (the same) โดยพื้นฐานทางภาษาอังกฤษ (ประสิทธิ์ ลิขริชา, 2547, หน้า 32) ดังนั้น อัตลักษณ์ หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือสิ่งนั้น ซึ่งมีคำแปลในภาษาอังกฤษคำว่า Identity หมายถึง เอกลักษณ์ (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546, หน้า 1)

ในอีกความหมายหนึ่ง อัตลักษณ์ หมายถึง เรื่องของภาพลักษณ์ของตัวตนของมนุษย์เรา (Images of oneself) ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม (social interaction) และเป็นความเข้าใจทั้งในระดับที่เรามีต่อตัวเองและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมตลอดชั่วชีวิตของเรา (จุฬาพรธ จามจุรี ผดุงชีวิต, 2550, หน้า 4)

ซึ่งอัตลักษณ์มีความหมายสองนัยยะด้วยกัน คือ ความเหมือนและความแตกต่างออกไป นั่นคือการตีความหมายเหมือนกันบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ และการเปรียบเทียบกับระหว่างคนหรือสิ่งของในสองแง่มุมมอง คือ ความแตกต่าง ซึ่ง เจนกินส์ (Richard Jenkins) ชี้ให้เห็นว่า อัตลักษณ์มิใช่เป็นสิ่งที่มียู่ในตัวของคนหรือสิ่งของ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและมีลักษณะของความเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของเบอร์เจอร์และลักแมน (Peter Berger and Thomas Luckmann) ที่ว่า อัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคม ครั้นเมื่อตกผลึกแล้วอาจจะมี ความคงที่ ปรับเปลี่ยน หรือ แม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหลัก กล่าวโดยอีกนัยหนึ่ง อัตลักษณ์เป็นเรื่องของความเข้าใจและการรับรู้ที่เราเป็นใครและคนอื่นเป็นใคร นั่นคือ เป็นการก่อปรนขึ้นและดำรงอยู่ว่าเรารับรู้เกี่ยวกับตัวเองอย่างไร และคนอื่นรับรู้เราอย่างไร โดยมีกระบวนการทางสังคมในการสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อคนหรือกลุ่มอื่น ๆ ด้วย (ประสิทธิ์ ลิขิตา, 2547, หน้า 32-33) และความหมายของผู้วิจัย อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของชุมชน ที่มีความแตกต่างจากชุมชนอื่นที่มีความเป็นตัวตนจากการปฏิสัมพันธ์ในสังคม และทำให้เข้าใจในสิ่งที่ตนมีและที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น

2. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ สามารถพิจารณาและแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มตามยุคสมัยของแนวคิด ได้แก่ อัตลักษณ์ในแนวคิดสมัยใหม่ และอัตลักษณ์ในแนวคิดหลังสมัยใหม่

2.1 อัตลักษณ์ในแนวคิดสมัยใหม่ (Modernism) ประกอบด้วย

- คาร์ล มาร์ก (Karl Marx) มีฐานมาจากการที่ปัจเจกไม่อาจตระหนักและหลอมตนเองในงานได้ บริบทสังคมทุนนิยมเป็นเงื่อนไขที่ขัดแย้งกับธรรมชาติมนุษย์ เพราะมันพรากเอาศักยภาพของการเป็นหนึ่งเดียวกับโลกข้างนอกนั้นไป มันจึงสมควรถูกเปลี่ยนแปลง (อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 12) มาร์กยังให้ความสำคัญกับตัวกำหนดเชิงโครงสร้างมากกว่าปัจเจก แต่โครงสร้างของมาร์กหมายถึง โครงสร้างสังคมของกระบวนการผลิต จะเข้าใจพฤติกรรมของปัจเจกก็ต้องดูที่ตำแหน่งของเขา ในกระบวนการผลิตใครคือเจ้าของปัจจัยการผลิต ใครคือผู้ผลิตโดยตรง การจัดการแรงงานเป็นเช่นไร กล่าวอีกนัยหนึ่ง มโนทัศน์ขั้นพื้นฐาน คือ สิ่งที่กำหนดอัตลักษณ์ปัจเจกและเป็นตัวเชื่อมปัจเจกเข้ากับโครงสร้าง (อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 23)

- แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) เป็นนักปรัชญาวิธีวิทยาเน้นปัจเจก (Methodological individualism) ที่ศึกษาพฤติกรรมมนุษย์จากมุมมองและเข้าใจของผู้กระทำ ซึ่งมีหน่วยวิเคราะห์อยู่ที่ระดับกลุ่ม (Collective) ไม่ใช่ระดับปัจเจก ซึ่งสิ่งที่เวเบอร์พยายามทำ คือ สร้างตัวแบบเชิงนามธรรม (Ideal type) ของบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ โดยสนใจพลังทางศาสนาที่มีอิทธิพลต่อการสร้างแบบแผนของบุคลิกภาพ โลกทัศน์และความโน้มเอียงทางพฤติกรรม และได้สร้างตัวแบบของบุคลิกภาพ (Personality type) ที่ได้แรงบันดาลใจทางศาสนาหลายแบบ เช่น บุคลิกภาพแบบผู้ถือบวชภายในโลก (Inner-worldly asceticism) ของลัทธิคาลวิน (Calvinism) หรือบุคลิกภาพแบบผู้ถือบวชที่ไปพ้นโลก (Outer-worldly asceticism) ของศาสนาฮินดู และพุทธ บุคลิกภาพแบบปรับตัวเพื่ออยู่ในโลกของลัทธิขงจื้อและบุคลิกภาพแบบผู้ครองโลกของอิสลาม (อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 24)

ในอีกด้านหนึ่งเวเบอร์ศึกษาตัวกำหนดทั้งโครงสร้างการเมืองการเก็บภาษี ตลาด กลุ่มอำนาจ โครงสร้างระบบเครือญาติว่าสิ่งเหล่านี้เป็นบริบทเชิงโครงสร้างของการเกิดอุดมการณ์และบุคลิกภาพทางศาสนาแบบหนึ่ง ๆ อย่างไร ซึ่งแนวทางประวัติศาสตร์เปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรทางสังคมที่เหนียวรั้งหรือส่งเสริมการเกิดโลกทัศน์ทางศาสนาที่เอื้อต่อการสะสมทุน การมีอยู่ของระบบวรรณะในอินเดีย และการยึดติดกับระบบเครือญาติตลอดจนอิทธิพลของระบบข้าราชการในจีนเป็นสิ่งขัดขวางไม่ให้เกิดโลกทัศน์ทางศาสนา ดังนั้นการศึกษาการพัฒนาทางสังคมของอัตลักษณ์กลุ่มที่เกาะกันบนอุดมการณ์ศาสนานับว่าเขาพยายามชี้ให้เห็นการกำหนดซึ่งกันและกันของแบบแผนบุคลิกภาพและโครงสร้างทางสังคม (อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 25)

2.2 อัตลักษณ์ในแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) โดยมีลักษณะที่ตีความเป็นศูนย์กลางออกจากปัจเจก (decentring subject) การรื้อถอนความเป็นศูนย์กลางนี้มีสองความหมาย ประการแรก คือ การไม่ให้อภิสิทธิ์แก่ปัจเจกในฐานะเป็นผู้กระทำการ (Agent) หรือเป็นศูนย์กลางของพฤติกรรมทางสังคม อีกนัยหนึ่งคือ การทลายมายาคติว่า คนเรานั้นจะเป็นเจ้าของหรือควบคุมพฤติกรรมของตนได้ ประการที่สอง คือ การเน้นถึงการไร้ซึ่งสารัตถะอันเป็นสากลของปัจเจกภาพ สิ่งที่เน้นแทน คือ ลักษณะปัจเจกภาพที่เป็นผลผลิตของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปได้ตามยุคตามสมัย เป็นผลของกระบวนการต่อรองเชิงอำนาจ ในความสัมพันธ์ทางสังคมหลายระดับ ตั้งแต่ระดับจุลภาค เช่น ในครอบครัวไปจนถึงระดับมหภาคปัจเจกภาพเป็นเรื่องของกระบวนการสร้างความหมายทางสังคมให้แก่อัตลักษณ์อย่างหนึ่ง อาจจะเป็นอัตลักษณ์ของปัจเจกหรือของกลุ่มก็ได้ ความเป็นปัจเจกจึงถูกเน้นในฐานะที่เป็น “กระบวนการทางสังคมของการสร้างอัตลักษณ์” มากกว่าแก่นแกนของคุณสมบัติบางอย่างที่มีลักษณะตายตัว (อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 45-46)

- ฌาค เดอร์ริดา (Jacques Derrida) เป็นสายหนึ่งที่มีอิทธิพลมากในการรื้อถอนภาพเก่า ๆ ของปัจเจกภาพ คำว่า “รื้อถอน” (deconstruct) มิได้มีนัยของการปฏิเสธหรือทำลายระบบคิดหนึ่ง ๆ ซึ่งเดอร์ริดาดึงเอาความหมายตรงข้ามที่ถูกซ่อนเร้นออกมาจากภายในตัวบท หรือเรียกว่า “การเขียนใหม่” ตรรกะของความหมายนี้จึงไม่ใช่การกีดกันความหมายของสิ่งตรงข้ามมันออกไป (either/ or logic) หากแต่เป็นการผนวกการรวมสิ่งที่ไม่ใช่ตัวมันเข้ามาไว้ด้วย (both/ and logic) นับเป็นการปฏิบัติความหมายของอัตลักษณ์ พลิกค่านิยมของคำคำนี้จากความหมายแบบเดิม ในที่สุดแล้วสิ่งหนึ่งสามารถเป็นตัวมันและสิ่งไม่ใช่ตัวมันด้วยในขณะเดียวกันนี้เองคือ “ความหมาย” ของเดอร์ริดา การปลดปล่อยความหมายให้เป็นอิสระนี้ทะลุทะลวงตรรกะของปรัชญากระแสหลักตะวันตก และที่สามารถทำได้ก็เพราะเขาเลิกผูกความหมายไว้กับตัวมโนภาพในความคำนึงของคน นับเป็นการจัดการควบคุมของปัจเจกที่มีต่อภาษาให้หมดไป ภาษาสำหรับเดอร์ริดาจึงเป็นการไหลเลื่อนอิสระจากตัวหมายหนึ่งไปสู่อีกตัวหมายหนึ่งอย่างไม่มีสิ้นสุด (dissemination) (อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 49-51)

- มิเชล ฟูโก (Michael Foucault) เป็นผู้ที่มีส่งเสริมกระแสของการรื้อถอนสารัตถะของปัจเจกภาพมโนทัศน์ เรื่องอำนาจและความรู้มีลักษณะที่ช่วยทลายมายาคติเรื่องปัจเจกภาพ ซึ่งมีเชลเห็นว่า ความเป็นปัจเจกเป็นผลของวาทกรรม (discourse) และปฏิบัติการทางวาทกรรม (discursive practice) คำว่า

วาทกรรม หมายถึงการผลิตความหมายเกี่ยวกับความจริงในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งหมายรวมถึงการผลิตชุดของความรู้ กฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติทางสังคม การมีสถาบันทางสังคมแลปฏิบัติทางสังคมที่ต่อเนื่องมาจากความรู้ที่ สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงให้คนนิยามตนเองตามความรู้ที่ถูกผลิตออกมา อำนาจหมายถึงกระบวนการทาง ประวัติศาสตร์สังคมที่สถาปนา อาณาจักรแห่งความจริง (regime of truth) ชุดใดชุดหนึ่งขึ้นมา และทำให้ ปัจเจารู้สึกว่าตนเป็นองค์ประธานของการกระทำ (subjectification process) พูโกชี้ให้เห็นว่าเทคนิคดังกล่าว มีพลังมากในจารีตอย่างหนึ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมเฉพาะของยุโรปตะวันตก นั่นก็คือ เทคนิคการสารภาพ (confession technique) จารีตนี้มีมาในประเพณีสารภาพบาปของคริสเตียน สิ่งที่ถูกเก็บกดหรือการกระทำ อันน่าละอายจะถูกเล่าออกมาให้ผู้มีอำนาจทางศีลธรรมได้รับฟัง (อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 51-52)

ซึ่ง สจ๊วต ฮอลล์ (Stuart Hall) กล่าวว่า ความเป็นตัวเรา เป็นเหมือนรอยตะเข็บ (suture) ที่ถูก เย็บเข้าด้วยกันในด้านหนึ่งก็คือ อัตลักษณ์หรือตำแหน่งในวาทกรรมที่เรากำลังอยู่ อีกด้านหนึ่งก็คือ กระบวนการทำปฏิกริยาที่เรามีต่อวาทกรรมนั้น ความเป็นเรา เกิดมาภายในกระบวนการนี้เอง ปัจเจภาพจึง เน้นการตระหนักรู้และประสบการณ์ภายในแต่ละบริบทเฉพาะหน้า โดยไม่อ้างอิงอาศัยการผูกโยงกับแก่นแกน และเมื่อปัจเจกภาพแสดงการตอบโต้ใด ๆ กลับไป เราจะได้สร้างอัตลักษณ์ของเขามาใหม่ อัตลักษณ์จึงหมาย รวมถึงลักษณะของปัจเจกที่แสดงออกมาด้วย (อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 76)

การนิยามอัตลักษณ์ในสถานการณ์เฉพาะมีความเลื่อนไหลยืดหยุ่นได้สูงก็คือ การที่องค์ประกอบ ต่าง ๆ ของวาทกรรมนั้นไม่มีความจำเป็นเชิงตรรกะที่ต้องเชื่อมต่อกันเสมอไป ตัวอย่างเช่น “ความดี” หากอยู่ ในบริบทวาทกรรมชาตินิยมก็เชื่อมต่อกับ “การยืนตรงเคารพธงชาติ” เป็นต้น มาร์กซิสต์สายวัฒนธรรมศึกษา อย่างอีริค ฮอบสบอว์ม (Eric Hobsbawm) และเรย์มอนด์ วิลเลียมส์ (Raymond Williams) ที่พัฒนา มโนทัศน์อุดมการณ์ให้มีความละเอียดอ่อนมากขึ้นต่างตระหนักดีในจุดนี้ มโนทัศน์ประเพณีที่ถูกเลือกสรร (selective tradition) ของวิลเลียมส์ และประดิษฐ์ประเพณี (invention of tradition) ของ ฮอบสบอว์ม ล้วนชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่เห็นเป็นเอกภาพที่มีความต่อเนื่องของอัตลักษณ์ต่าง ๆ ที่จริงแล้วเป็นเพียงการเชื่อมร้อย องค์ประกอบของวาทกรรมในสถานการณ์เฉพาะหนึ่ง ๆ เท่านั้น เมื่อบริบทเปลี่ยนไป คำนิยามอัตลักษณ์ก็ สามารถเปลี่ยนแปลงไปด้วย (อภิญา เพื่องฟูสกุล, 2546, หน้า 56-57)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัว

การปรับตัวถือเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากในชีวิตของมนุษย์ต้อง เจอกับสภาพแวดล้อมที่มีความความแตกต่างกันอย่างเสมอ ทำให้การปรับตัวอยู่ของมนุษย์ต้องเกิดขึ้น ตลอดเวลาและมีความแตกต่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลและความมั่นคงในการดำรงอยู่ ซึ่งการศึกษาถึงการปรับตัวนั้นมีการศึกษาในระดับบุคคลและระดับชุมชน โดยในงานวิจัยชิ้นนี้จะเน้นให้ ความสำคัญกับการปรับตัวของระดับบุคคลเป็นสำคัญ

1. ความหมายและคำจำกัดความของการปรับตัว

ความหมายและคำจำกัดความของคำว่า การปรับตัว นั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะ เกี่ยวกับแนวคิดการปรับตัวไว้ เช่น

ลาซารัส (Lazarus, 1969, p. 18 อ้างถึงใน เจริญ ศิริวงศ์, 2543, หน้า 8) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการปรับตัวว่ามีจุดเริ่มต้นมาจากทางชีววิทยา เรียกว่า Adaptation ซึ่งเป็นความคิดพื้นฐานทางทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วินที่เชื่อว่า เผ่าพันธุ์ที่แข็งแรงนั้น จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และสามารถดำรงเผ่าพันธุ์อยู่ได้ นักจิตวิทยาได้ยืมเอาความคิดนี้มาแล้วใช้คำว่า Adjustment แทนคำว่า Adaptation นอกจากนี้การปรับตัวของมนุษย์เป็นไป ตามแรงผลักดัน 2 อย่าง ได้แก่

(1) แรงผลักดันจากภายนอก (External demands) เกิดจากการที่มนุษย์ต้องอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อม การที่มนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกัน และต้องผูกพันกับผู้อื่น ดังนั้นคนเราจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคม ซึ่งเริ่มตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่

(2) แรงผลักดันจากภายใน (Internal demands) อันได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ และความอบอุ่น เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยความสุขสบาย และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากสภาวะทางจิต ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้ เช่น ความต้องการความอบอุ่นใจ ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม และความต้องการความสำเร็จ

เออร์คอฟ (Arkoff, 1968, p. 4 อ้างถึงใน เจริญ ศิริวงศ์, 2543, หน้า 9) กล่าวว่า การปรับตัวเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม บุคคลจะพยายามต่อสู้เพื่อตอบสนองความต้องการ และบรรลุถึงเป้าหมายของตนเอง ในขณะที่เดียวกันบุคคลนั้นจะอยู่ภายใต้แรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อมให้ประพฤติดนในแนวทางต่าง ๆ

ไคส์ และฮอฟลิง (Kyse and Hofling, 1974, p. 494 อ้างถึงใน เจริญ ศิริวงศ์, 2543, หน้า 9) ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่าเป็นวิธีการหรือกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งบุคคลใช้เมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองและสิ่งแวดล้อมของตนเอง โดยมุ่งตอบสนองความต้องการของตนเองทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม

ล่อ หุตางกูร (2552, หน้า 58 อ้างถึงใน เจริญ ศิริวงศ์, 2543, หน้า 10) ได้กล่าวถึงการปรับตัวของบุคคลว่า การปรับตัวของบุคคลโดยทั่วไปนั้นแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ การปรับตัวด้านร่างกายและการปรับตัวด้านจิตใจ ซึ่งการปรับตัวด้านร่างกายนั้นเป็นการปรับตัวต่อสิ่งเร้า โดยการเปลี่ยนแปลงการทำงานส่วนประกอบโครงสร้างเพื่อรักษาความสมดุลของชีวิต ส่วนการปรับตัวด้านจิตใจเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับสิ่งเร้า โดยมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม บุคลิกภาพ ความเชื่อ ความคิด เพื่อขจัดความตึงเครียด และให้มีดุลยภาพ หรือความสงบสุขของจิตใจ

ส่วน กลอยกลม ขวัญเยื้องพันธุ์ ได้กล่าวถึง cultural adaptation ว่าการปรับตัวทางวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับจิตใจอย่างได้ชัด เนื่องจากเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ของอัตลักษณ์ (identity-being) ไปสู่อัตลักษณ์ใหม่ (identity-becoming) กล่าวคือ การที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีวัฒนธรรมต่างไปจากเดิม หรือเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่เป็นเหตุให้บุคคลเกิดความตึงเครียดและส่งผลกระทบต่ออาการทางจิตใจ และร่างกายได้ อีกนัยหนึ่ง คือ การเกิดสภาวะตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม (culture shock) เมื่อต้องอยู่ในสถานที่ หรือวัฒนธรรมใหม่

2. สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว

สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัว การปรับตัวของมนุษย์เป็นไปตามแรงผลักดัน 2 อย่าง คือ (วิลาวณย์ หงษ์อนุรักษ์, 2556, หน้า 8-9)

2.1 แรงขับและความต้องการ (drives and needs) ความต้องการทางกาย (physical needs) และความต้องการทางจิต (psychological needs) ทำให้เกิดแรงขับ (drives) เช่น ความต้องการความรัก ความอบอุ่น ต้องการการยกย่องนับถือ การยอมรับของสังคม ความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น ยกตัวอย่างความหิว จะเป็นแรงขับให้มนุษย์ดิ้นรนสนองความหิวของตน หากเกิดอุปสรรคขัดขวาง ไม่สามารถหาอาหารมาบำบัดความอยากได้ ร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้คลายจากความกระวนกระวาย เนื่องมาจากความหิว พฤติกรรมที่แสดงออกมาเพื่อคลายความกระวนกระวายถือเป็นการปรับตัว นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของตัวบุคคลเอง ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลเจริญเติบโตขึ้นจากเด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ยังส่งผลให้การรับรู้ การคิด การเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบที่เปลี่ยนแปลงไป บุคคลจึงจำเป็นต้องปรับตนเองให้คิด รู้สึกและแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาท สถานภาพ หน้าที่และความรับผิดชอบที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 แรงกระตุ้นจากสังคม สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทำให้มนุษย์มีปัญหาในการปรับตัวให้ทันตามภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น สิ่งของราคาแพงขึ้น แฟชั่นการแต่งกาย ความเป็นอยู่ การคมนาคม ความเจริญทางวัตถุ เป็นต้น มนุษย์ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองและเกิดปัญหาให้แก้ตลอดเวลา ถ้ามนุษย์แก้ปัญหาได้ก็จะสามารถดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข แต่ถ้าไม่สามารถแก้ปัญหาได้จะทำให้เกิดความคับข้องใจ กระวนกระวายใจ นอกจากนี้ ความต้องการของสังคม สิ่งแวดล้อมยังเป็นสิ่งเร้าภายนอกที่ทำให้มนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับตัว เช่น ประเพณี วัฒนธรรม กฎ ระเบียบ ค่านิยม ศาสนา แรงกระตุ้นจากสังคมเป็นเหตุให้เกิดการปรับตัวโดยวิธีการต่าง ๆ

2.3 เจตคติ ความสนใจ จุดหมายของชีวิตของตัวเองเปลี่ยนไป จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัว

3. ทฤษฎีการปรับตัว

3.1 ทฤษฎีการปรับตัวของโรเจอร์ (Roger อ้างถึงใน สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536, หน้า 109) ได้แบ่งขั้นตอนของการปรับตัวออกเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

(1) ขั้นตื่นตัวในการรับข่าวสาร เป็นขั้นที่มนุษย์จะเกิดการตื่นตัวและรับทราบเรื่องที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง อันเป็นสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น

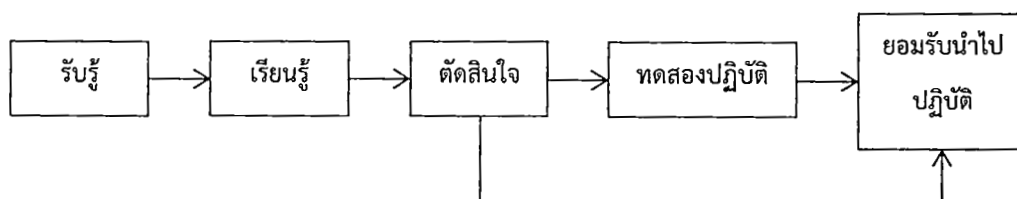
(2) ขั้นสนใจหาข่าวสารเพิ่มเติม เป็นขั้นที่มนุษย์จะสนใจค้นหารายละเอียดของข่าวสารนั้นเพิ่มเติม

(3) ขั้นประเมินผล เป็นขั้นที่มนุษย์จะนำเอารายละเอียดของข่าวสารที่ได้รับมาพิจารณาถึง ผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้น และเป็นขั้นที่จะตัดสินใจว่าจะกระทำสิ่งใดหรือไม่กระทำสิ่งใดต่อไป

(4) ขั้นการทดลองปฏิบัติ เป็นขั้นที่มนุษย์จะนำเอาผลของการประเมินผลและการตัดสินใจมาทดลองปฏิบัติ ซึ่งในบางครั้งมนุษย์บางคนอาจข้ามขั้นของการทดลองปฏิบัติสู่ขั้นของการยอมรับไปเลยก็ได้

(5) ขั้นยอมรับ เป็นขั้นที่มนุษย์จะนำเอาสิ่งใหม่หรือวัฒนธรรมมายึดปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้นไป เมื่อผ่านขั้นการทดลองปฏิบัติหรือจากขั้นประเมินผลข้ามขั้นมาสู่ขั้นการยอมรับเลยก็ได้

รูปภาพที่ 2.1 ตัวแบบทฤษฎีขั้นตอนการปรับตัวของโรเจอร์

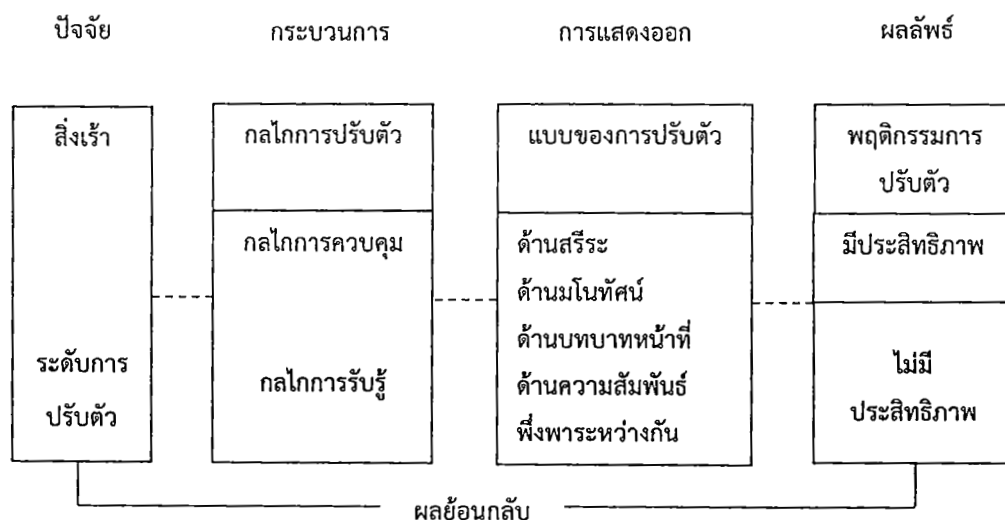
3.2 ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy อ้างถึงใน บุซบง จันทเลิศ, 2539, หน้า 17) สำคัญของทฤษฎีการปรับตัวของรายนั้น คือ การมองมนุษย์เป็นระบบหนึ่งเดียวกัน หรือเรียกว่า ระบบชีวิต หากมีสิ่งใดที่เข้ามากระทบต่อระบบชีวิตเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งก็จะส่งผลต่อทั้งระบบไปด้วย ดังนั้นการปรับตัวของมนุษย์ตามความคิดของรอยจึงมีลักษณะเป็นระบบหนึ่งที่มีมนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในอยู่ตลอดเวลา ซึ่งปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะนำไปสู่ระดับของการปรับตัวของมนุษย์ที่จะเกิดแตกต่างกันไป โดยองค์ประกอบของระบบปรับตัวของบุคคลตามแนวคิดของรายนั้น ประกอบไปด้วย

(1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ สิ่งเร้าโดยตรง สิ่งเร้าร่วม และสิ่งเร้าแฝง ซึ่งปัจจัยนำเข้างดังกล่าวเหล่านี้จะส่งผลโดยตรงต่อการปรับตัวของบุคคล

(2) กระบวนการปรับตัว เป็นส่วนของการปฏิบัติ ซึ่งจะมีกลไกที่บุคคลจะใช้ในกระบวนการปรับตัว 2 กลไก ได้แก่ กลไกการควบคุมและกลไกการรับรู้ เป็นสองกลไกที่เชื่อมโยงและทำงานร่วมกันในกระบวนการปรับตัว

(3) การแสดงออกของบุคคล หรือปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลจากการทำงานของกลไกทั้ง 2 วิธีข้างต้น ซึ่งการแสดงออกของบุคคลในการปรับตัวสามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ การปรับตัวตามความต้องการด้านสรีระ, การปรับตัวด้านการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง, การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่, และการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ซึ่งพาระหว่างกัน

รูปภาพที่ 2.2 ตัวแบบทฤษฎีการปรับตัวของรอย

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับตัวดังกล่าว ผู้วิจัยเองจะนำเอามาใช้วิเคราะห์การปรับตัวทางอัตลักษณ์ของนิสิตเวียดนาม ในช่วงระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในเมืองไทย ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์การปรับตัวของนิสิตในฐานะบุคคลที่ได้เข้ามาพบเจอกับสภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมในมหาวิทยาลัยบูรพาว่ามีลักษณะเป็นเช่นใด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคม

กลุ่มทางสังคม (social group) หมายถึง กลุ่มคนที่มีใช้มีความใกล้ชิดกันทางร่างกายเท่านั้น แต่ต้องมีการกระทำโต้ตอบซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กันตามสถานภาพและบทบาท มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีความเชื่อในด้านคุณค่าร่วมกันหรือคล้ายกัน กลุ่มสังคม ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มประชาชนของประเทศ เป็นต้น (ศิริพันธ์ ถาวรทวิวงศ์ อ้างถึงใน อำไพ หมั่นสิทธิ์, 2553, หน้า 81)

ประเภทของกลุ่มสังคม นักสังคมวิทยาและนักวิชาการได้แบ่งประเภทของกลุ่มทางสังคมออกไปที่แตกต่างกัน ดังนี้ (อำไพ หมั่นสิทธิ์, 2553, หน้า 82-85)

(1) กลุ่มปฐมภูมิและ กลุ่มทุติยภูมิ (Primary groups and Secondary groups)

- กลุ่มปฐมภูมิ (Primary groups) ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดแบบ "face to face" และมีความรู้สึกเป็นเรา (In group) ซึ่งจะเกิดขึ้นเนื่องจากการที่บุคคลนั้นใกล้ชิด กลุ่มเพื่อนสนิท กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันอยู่เสมอ เป็นต้น สมาชิกจะมีความผูกพันทางจิตใจอย่างแน่นแฟ้น มีความจริงใจเห็นอกเห็นใจ พร้อมช่วยเหลือกันอยู่เสมอ

- กลุ่มทุติยภูมิ (Secondary groups) สมาชิกของกลุ่มมีความผูกพันมิใช่เป็นการส่วนตัว แต่มีความผูกพันตามระเบียบกฎเกณฑ์หรือแบบแผนที่กำหนดไว้อันมีลักษณะทั่วไป เช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง

นายจ้างกับลูกจ้าง ย่อมเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนตามกฎหมายหรือสัญญาที่ได้ตกลงทำกันไว้ นายจ้างและลูกจ้างต่างมีสิทธิและหน้าที่ได้ระบุไว้ในระเบียบกฎหมายหรือสัญญา นายจ้างมีสิทธิที่จะเลิกจ้างได้ในกรณีที่ลูกจ้างผิดสัญญา ในกรณีที่นายจ้างผิดสัญญาจ้าง ลูกจ้างก็มีสิทธิฟ้องร้องค่าเสียหาย

(2) กลุ่มพวกเราและกลุ่มพวกเขา (In-groups and Out-groups)

- กลุ่มพวกเรา (In - groups) คือ กลุ่มขนาดเล็ก เช่น สมาชิกในครอบครัวหรือกลุ่มบุคคลขนาดใหญ่ เช่น ทุกคนในประเทศไทย จึงมีความหมาย “ความเป็นพวกเดียวกัน”

- กลุ่มพวกเขา (Out - groups) หมายถึง กลุ่มไหนก็ได้ ที่มีใช่พวกเรา คือ เป็นพวกเขา

(3) ชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อย (Majority groups and Minority groups) ในแต่ละกลุ่มนั้น อาจมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีกสองกลุ่ม กลุ่มใหญ่เราเรียกว่า “ชนกลุ่มใหญ่” ชนกลุ่มเล็กกว่า เรียกว่า “ชนกลุ่มน้อย” คุณสมบัติของชนกลุ่มใหญ่หรือชนกลุ่มน้อย ส่งผลกระทบถึงชีวิตในสังคม โดยเฉพาะทางการเมือง ความตึงเครียดหรือขัดแย้งกันของกลุ่มชนทางทางเชื้อชาติย่อมจะมีน้อย เมื่อชนกลุ่มใหญ่ มีจำนวนมากกว่าชนกลุ่มน้อย แต่ในทางตรงข้าม ความตึงเครียดและขัดกันจะมีมากเมื่อชนกลุ่มน้อยมีจำนวนมากขึ้น

(4) กลุ่มสมัครใจและกลุ่มไม่สมัครใจ (Voluntary and Involuntary groups)

- กลุ่มสมัครใจ (Voluntary groups) หมายถึง สมาชิกของกลุ่มร่วมกันโดยความสมัครใจ เช่น กลุ่มอาชีพเดียวกัน

- กลุ่มไม่สมัครใจ (Involuntary groups) หมายถึง สมาชิกของกลุ่มเข้ามารวมกันโดยไม่มีทางเลือกเป็นอย่างอื่น เช่น กลุ่มเพศชาย เพศหญิง

(5) กลุ่มระดับเดียวกันและกลุ่มหลายระดับ (Horizontal and Vertical groups) กลุ่มบางกลุ่มรับสมาชิกเฉพาะบางระดับ คือ เลือกจากระดับเดียวกันเป็นสมาชิกกลุ่ม เช่น สมาคมแพทย์ รับเฉพาะผู้มีอาชีพแพทย์ เป็นต้น ส่วนกลุ่มหลายระดับ ประกอบด้วยคนจากทุกระดับชั้น เช่น พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย

(6) กลุ่มที่มีการจัดระเบียบและที่ไม่มีการจัดระเบียบ (Organized and Unorganized groups) บางกลุ่มเกิดขึ้นเองโดยไม่มีการจัดระเบียบ เช่น กลุ่มพวกเดียวกัน แต่บางกลุ่มมีการจัดระเบียบ เช่น กลุ่มสมาคม หรือองค์กรเป็นกลุ่มที่มีการจัดระเบียบ คือ มีสำนักงาน มีระเบียบกฎเกณฑ์กำหนดสิทธิหน้าที่ของสมาชิก กลุ่มที่จัดระเบียบถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์และการติดต่อของสมาชิกในสมาคม อันทำให้เกิดการกำหนดในเรื่องอำนาจและสิทธิว่าใครควรปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติในการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

การกระทำระหว่างกันทางสังคม (social interaction) เฮบดิงก์ และกริลล์ (Hebding and Grick) อธิบายว่า การกระทำระหว่างกันหรือบางท่านอาจเรียกว่าการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันหรือการปะทะสังสรรค์ตามความหมายทางสังคม คือ กลุ่มจะต้องประกอบด้วยคนสองคนขึ้นไป มีอิทธิพลต่อกัน จนทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนร่วมของกลุ่ม (we-feeling) การกระทำระหว่างกันภายในกลุ่มมีแบบแผนแน่นอนและบ่อยครั้ง จนสมาชิกได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มเรียนรู้ว่า จะเกี่ยวข้องกับบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างไรบ้าง ความคิด ค่านิยม และการกระทำจากกลุ่มจะบอกให้ทราบว่าเกี่ยวข้องกับเราอย่างไรด้วยเช่นกัน ดังนั้น การกระทำระหว่างกันจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแต่ละบุคคลมาก โดยเฉพาะมีอิทธิพลต่อ

การพัฒนาตัวตนหรืออัตตะ (self) และความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตทางสังคม (social life) (อำไพ หมั่นสิทธิ์, 2553, หน้า 85)

รูปแบบการกระทำระหว่างกันของกลุ่มทางสังคม เกิดการกระทำระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ (อำไพ หมั่นสิทธิ์, 2553, หน้า 86-88)

(1) ความร่วมมือ (cooperation) หมายถึง การกระทำระหว่างกันที่ผู้กระทำมีจุดหมายร่วมกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยถือว่ากิจกรรมนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ช่วยให้มีการแบ่งงานกันทำให้เกิดการอยู่รอดของกลุ่ม

(2) การแข่งขัน (competition) หมายถึงการกระทำระหว่างกันที่เกิดขึ้นเมื่อรางวัลมีจำกัดต้องใช้ความสามารถเหนือคู่แข่งจึงได้มาซึ่งรางวัล มักเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพราะถ้าระยะเวลาจะกลายไปสู่ความสัมพันธ์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ความขัดแย้ง เป็นต้น

(3) ความขัดแย้ง (conflict) หมายถึง การกระทำระหว่างกันที่ฝ่ายหนึ่งต้องการให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ (rewards) โดยกำจัดคู่ต่อสู้ให้อ่อนแอลง มักมีจุดเริ่มต้นมาจากการแข่งขันก่อน รูปแบบความขัดแย้งอาจเป็นการส่วนตัวหรือไม่ใช้ส่วนตัว

(4) การผสมผสานประนีประนอม หรือการผ่อนปรนเข้าหากัน (accommodation) หมายถึง การกระทำระหว่างกันที่ยอมเสียผลประโยชน์บางส่วนของตนเพื่อรักษาส่วนใหญ่ไว้ โดยฝ่ายหนึ่งอาจจะต้องยอมรับทำตามอีกฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นการปรับตัวที่เขายังรักษาเอกลักษณ์ของตนไว้ การผสมผสานประนีประนอมนี้ เป็นการหาจุดยืนร่วมกัน เพื่อลดความตึงเครียด หรือเพื่อคงประโยชน์ร่วมกัน

(5) การกลืนกลายหรือการผสมผสานกลมกลืน (assimilation) หมายถึง การกระทำระหว่างกันที่เกิดขึ้นเมื่อคนต่างวัฒนธรรมมาติดต่อสัมพันธ์กัน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจะเกิดขึ้น วัฒนธรรมที่มีความแตกต่างอยู่เดิมจะถูกกลืนกลาย การกลืนกลายวัฒนธรรม โดยทั่วไปเป็นกระบวนการค่อยเป็นค่อยไปไม่จำเป็นต้องบีบบังคับก็เกิดขึ้นได้เพราะมีฉะนั้นอาจทำให้เกิดการต่อต้าน แต่บางกรณีอาจอยู่ในลักษณะทางเดียว คือ ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ให้และอีกฝ่ายเป็นผู้รับ ซึ่งมักเกิดขึ้นในระหว่างกลุ่มที่ความเจริญต่างกัน กลุ่มที่ด้อยกว่าจะเป็นผู้รับมากกว่าให้ เช่น กระบวนการทำให้เป็นตะวันตก (westernization) เป็นต้น

ในทุกกลุ่มสังคม เมื่อสมาชิกมีการกระทำระหว่างกันทางสังคม ก็ย่อมจะเกิดกระบวนการทางสังคมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งดังกล่าวข้างต้น กระบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและความต้องการของสมาชิกและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ตรงหรือใกล้เคียงกับหัวข้อในการวิจัยพบว่า มีเอกสารงานวิจัยที่สำคัญดังนี้

รินรดา พันธน้อย (2552) ได้วิจัยเรื่อง “การดำรงอยู่และปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนปุงกะเทว ตำบลในเมือง จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาถึง เพื่อศึกษาการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และการ

ปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาวไทยอีสานและชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในชุมชนบุงกะเทว ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพจากการศึกษาเอกสารและการศึกษาจากภาคสนาม ผลวิจัยพบว่า ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในชุมชนบุงกะเทวได้ปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ผ่านการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมให้เข้ากับสังคมไทย เช่น การปรับเปลี่ยนมาพูดสื่อสารภาษาไทย การเรียนหนังสือไทย และในด้านความเชื่อทางศาสนา เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามเป็นเพียงการปรับรูปแบบอัตลักษณ์เดิมให้มีความเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ทางสังคมที่กลุ่มชาวไทยเชื้อสายเวียดนามได้รับมา และนอกจากนี้การปรับเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็เป็นไปเพื่อการสร้างให้สังคมส่วนใหญ่เกิดความยอมรับในอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามบางอย่าง ซึ่งจากสภาพการณ์ของการปรับเปลี่ยนและการสร้างความยอมรับในอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในชุมชนบุงกะเทวถือเป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมของทั้งชาวไทยอีสานและชาวไทยเชื้อสายเวียดนามบนพื้นฐานของลักษณะสังคมแบบพหุวัฒนธรรม

Zhong Lan (2555) ได้วิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์ของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในประเทศไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาถึงพัฒนาการอันนำไปสู่อัตลักษณ์และเพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์นักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติจำนวน 57 คน จาก 3 ปีการศึกษา ผลวิจัยพบว่า การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ของนักศึกษาชาวจีนเมื่อเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ที่เด่น ๆ ชัด ได้แก่ ในด้านของการเรียนรู้ นักศึกษาชาวจีนที่มีทักษะในการเรียนรู้ในระดับที่ดี โดยเฉพาะการเรียนรู้ทางด้านภาษาไทยทั้งการฟังและการพูดภาษาไทยของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติอยู่ในระดับที่ดี ส่วนทางด้าน การปรับตัวพฤติกรรมและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม นักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติมีพฤติกรรมของความอดทนและขยันในการแสวงหาความรู้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเป็นอย่างมาก พร้อมทั้งยังคงธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีจีนของตนเองไว้ในขณะใช้ชีวิตในสังคมไทย แม้อัตลักษณ์ทางด้านประเพณีหรือการปฏิบัติบางอย่างของไทยจะได้ส่งผลกระทบต่ออยู่บ้าง ซึ่งเป็นการปรับเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกับนักศึกษาชาวไทยอื่น ๆ ที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

เจริญ ศิริวงศ์ (2543) ได้วิจัยเรื่อง “การปรับตัวด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเนื่องจากการอพยพ” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของชุมชนทางด้านสังคมและวัฒนธรรม และศึกษาเงื่อนไขปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านสังคมและวัฒนธรรมอันเป็นผลมาจากการอพยพของชุมชนหมู่บ้านเมะหลวง หมู่ที่ 8 ตำบลแม่เมะ อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราวิชาการ และการสัมภาษณ์บุคคล ผลวิจัยพบว่า การปรับตัวของชาวบ้านในชุมชนมีลักษณะของขั้นตอนเริ่มตั้งแต่ การรับรู้ เรียนรู้ ตัดสินใจ ทดลอง และยอมรับผลการตัดสินใจด้วยความเชื่อมั่น ได้รับการเรียนรู้ด้านวิชาชีพตามความพร้อมของตนเองและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในชุมชนปัจจุบัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสู่พื้นที่ใหม่ทำให้สังคมเกิดการปรับตัวไปสู่ความเป็นปัจเจก

บุคคลมากขึ้น มีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางสังคมน้อยลง และค่านิยมสมัยใหม่ก็ส่งผลต่อสภาพชีวิตวิถีชีวิตความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป โดยปัจจัยที่สำคัญในการปรับตัวด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จำแนกเป็นปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้ และการกระทำขององค์กรรัฐมีความมุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและมองข้ามผลกระทบทางสังคมของชุมชน

Ren Zhiyuan (2555) ได้วิจัยเรื่อง “การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในมหาวิทยาลัยบูรพา โดยเป็นการศึกษาเชิงปริมาณด้วยการแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาชาวจีนในมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวน 257 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์การสังเกตการณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณสถิติ ผลวิจัยพบว่า กระบวนการในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกนักศึกษาชาวจีนจะมีความรู้สึกตื่นเต้นกับการพบสิ่งแปลกใหม่ หลังจากนั้นเกิดการช็อกทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ แล้วเริ่มมีการปรับตัวทางวัฒนธรรมในช่วงที่สอง ซึ่งจะค่อย ๆ มีการปรับตัว เพื่อที่จะดำรงชีวิตประจำวัน โดยในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนมี 6 วิธีการ คือ การผสมผสาน, การย่อและดูดซึม, การแบ่งแยก, กลุ่มชนชายขอบ, การผสมผสานกับการย่อและดูดซึม และการผสมผสานกับการแบ่งแยก ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่นักศึกษาชาวจีนพบเจอ ได้แก่ ปัญหาการใช้ภาษาไทย ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความแตกต่างระหว่างบุคคล แต่อย่างไรก็ตามความคิดเห็นของนักศึกษาชาวจีนในภาพรวมต่อปัญหาดังกล่าวอยู่ในระดับที่ไม่ค่อยมีปัญหา

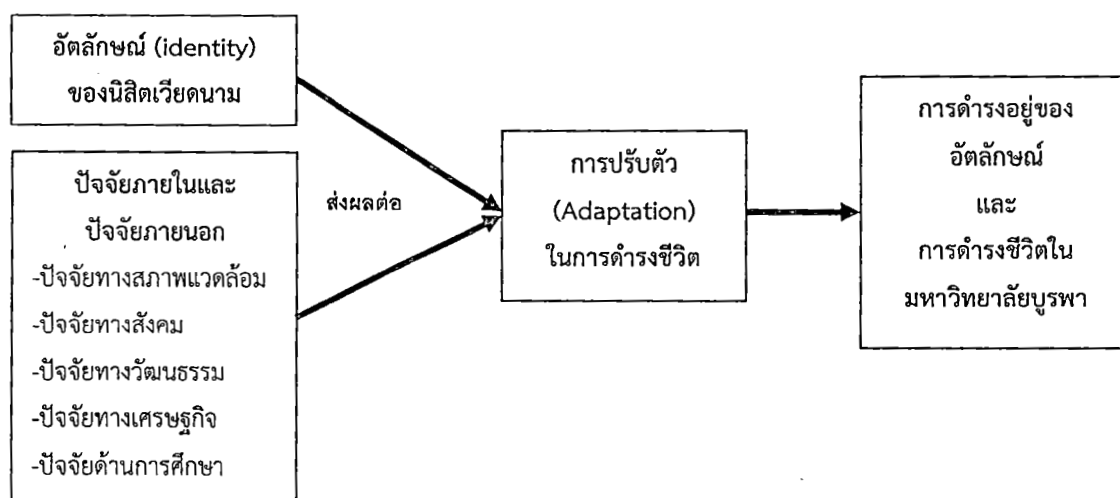
กาพล จาววัฒนาสกุล (2547) ได้วิจัยเรื่อง “การปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาชาวเขาในเขตชุมชนเมือง” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของนักเรียนชาวเขาในชุมชนเมืองเชียงใหม่ ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการสังเกตจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 265 คน ผลวิจัยพบว่า การปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาในระยะเริ่มแรกที่เข้าศึกษาอยู่ในเมืองมีการปรับตัวค่อนข้างยาก ไม่ว่าจะเป็นด้านที่พักอาศัย สุขภาพร่างกาย ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การแต่งกาย การเข้าสังคม ตลอดจนมีความสับสนเกี่ยวกับสถานภาพของตนเอง อันส่งผลต่อศักยภาพในการเรียนรู้ภายในโรงเรียนไม่จะเป็นการทำให้แก่นักเรียนนักศึกษาชาวเขาไม่กล้าที่จะซักถามเพื่อน คุณครู หรือผู้คนทั่ว ๆ ไปในหลาย ๆ เรื่องที่ตนไม่ทราบไม่เข้าใจเพราะกลัวพูดไม่ชัดเจน พูดไม่ถูก กลัวเสียภาพลักษณ์ กลัวถูกล้อเลียน หรือกลัวถูกนินทาจากผู้คนรอบข้าง ซึ่งจากสภาพปัญหาในการปรับตัวดังกล่าวได้นำไปสู่การปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาชาวเขาด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนที่มาจากชุมชนเดียวกันหรือเพื่อนที่เป็นชนเผ่าเดียวกัน เพราะทำให้รู้สึกมีสถานภาพเดียวกันและมีความมั่นใจในการสื่อสารที่มากกว่า

ตัวแบบการวิเคราะห์

จากการศึกษาอัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยมุ่งสู่การวิเคราะห์กลุ่มนิสิตเวียดนามที่อยู่ภายใต้บริบททางสังคมไทย ดังนั้นมีปัจจัยที่ส่งผลให้นิสิตเกิดการปรับตัวใน

การดำรงชีวิต เพื่อให้เกิดความกลมกลืนไปกับสภาพสังคมไทย ปัจจัยดังกล่าวได้แก่ ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางวัฒนธรรม ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านที่อยู่อาศัยต่างจากถิ่นฐานเดิมของนิสิต จากปัจจัยดังกล่าวส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์เดิมของชาวเวียดนามและการปรับตัวในการดำรงชีวิตของนิสิต เมื่อเกิดผลกระทบดังกล่าวแล้วจึงมาศึกษาอัตลักษณ์ใดบ้างของชาวเวียดนามยังดำรงอยู่และวิธีการปรับของนิสิตเวียดนามที่อยู่ต่างเมืองเป็นไปในทิศทางเช่นใด

รูปภาพที่ 2.3 กรอบตัวแบบการวิเคราะห์

จากรูปภาพที่ 2.3 สามารถอธิบายได้ว่า ในการรักษาอัตลักษณ์และวิธีการปรับตัวของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพานั้น มีปัจจัยหลายด้านที่ทำให้นิสิตมีการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์และการปรับตัวที่แตกต่างออกไป ดังนี้ ปัจจัยทางวัฒนธรรม ของนิสิตเวียดนามทำให้มีผลต่อการรักษาและการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ เนื่องจากในการถูกปลูกฝังมาโดยกำเนิด และความเคยชินกับวัฒนธรรมเดิมที่นิสิตได้กระทำมาเรื่อย ๆ ทำให้การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้ค่อนข้างยาก เช่น วัฒนธรรมด้านอาหารการกิน หรือความเคยชินในการดำรงชีวิตในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

ส่วนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางวัฒนธรรม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการศึกษา มีผลทำให้นิสิตเกิดการปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเมือง หากไม่เกิดการปรับตัวของนิสิตจะสามารถใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยบูรพาหรือในประเทศไทยค่อนข้างลำบากต่อตัวนิสิตเวียดนามซึ่งเป็นชาวต่างชาติ และจะให้เกิดความเป็นอื่นในสังคมคนไทย

นิยามศัพท์การวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะกำหนดนิยามศัพท์เบื้องต้นไว้ดังนี้

1. นิสิตเวียดนาม หมายถึง นิสิตทุกระดับชั้น ทุกสาขา ทุกคณะที่เป็นชาวเวียดนามมาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา
2. อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาที่สามารถดำรงรักษา ความเป็นเวียดนามได้ แม้กระทั่งดำรงชีวิตในประเทศและในมหาวิทยาลัยบูรพา
3. วิธีการปรับตัว หมายถึง การปฏิบัติตัวเพื่อให้เกิดการปรับตัวของนิสิตเวียดนาม และเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อตัวเองและกลุ่มนิสิตด้วยกันเอง
4. การดำรงอยู่ หมายถึง การดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์หรือวิถีชีวิตเดิมของนิสิตเวียดนาม ที่ได้รับการบ่มเพาะและปลูกฝังมาจากประเทศเวียดนาม
5. ปัจจัยภายใน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากตัวของนิสิตเวียดนามเองที่สร้างผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตขณะเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา
6. ปัจจัยภายนอก หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมของนิสิตเวียดนามที่สร้างผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตขณะเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเชิงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลของงานวิจัยอัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา ในที่นี้จะพิจารณาหัวข้อเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และทำการสัมภาษณ์นิสิตเวียดนาม และผู้ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ

1. การศึกษาเอกสาร เน้นการรวบรวมข้อมูลที่นอกเหนือจากการสัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ได้แก่เอกสารชั้นต้น และชั้นรอง ดังนี้

- เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลดิบที่ยังไม่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลนี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญ

- เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นเอกสารที่ผ่านการวิเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บทความทางวิชาการ ตำราทางวิชาการ หนังสือพิมพ์ งานวิจัย อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยวิธีการสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview guide) เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ (ตามภาคผนวก) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-Informants) ได้แก่

2.1 ปิยดาร์ศม์ ธนกวินสมบุรณ์ เจ้าหน้าที่ประจำหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.2 ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์ รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.3 Mai Bá Hải นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.4 Đào Thị Phượng นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.5 Hoàng Trung Kiên นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.6 Nguyễn Bá Tâm นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.7 Phạm Thị Hạnh นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.8 พัชรพงษ์ ภูเบศร์พิรวัส อาจารย์สาขาวิชาภาษาเวียดนาม มหาวิทยาลัยนครพนม

การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จะเป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้ข้อมูลมีความตรงและเที่ยงยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้คือ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลมาตรวจสอบซึ่งกันและกัน ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของนิสิตที่เข้ามาศึกษา กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมกับการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบของข้อมูลนั้น จะต้องตรวจสอบแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลา สถานที่ และบุคคล

1. การตรวจสอบแหล่งเวลา หมายถึง การตรวจสอบข้อมูลในช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้รับในช่วงเวลาต่าง ๆ นั้นเหมือนกันหรือไม่
2. การตรวจสอบสถานที่ หมายถึง ข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่
3. การตรวจสอบบุคคล หมายถึง บุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การตีความ (Hermeneutics) ในการอธิบายหาเหตุผลของอัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล โดยเริ่มจากการพรรณนาให้เห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาอัตลักษณ์กับปัจจัยในการปรับตัววิเคราะห์เชิงสาเหตุ ดังนี้
2. การวิเคราะห์หาเหตุ คือ วิเคราะห์หอะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล (Cause-Effect Relationship) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตเวียดนาม

เนื่องจากในการศึกษาอัตลักษณ์และการปรับตัว ต้องหาเหตุและผลจากอัตลักษณ์และปัจจัยการปรับตัวของนิสิตที่มีความรู้สึกในความเป็นอัตลักษณ์ การดำรงรักษาอัตลักษณ์ได้กระทั้งอยู่ในประเทศไทย และการปรับเพื่อการดำรงชีวิตของนิสิตเวียดนาม

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง อัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัย ได้ศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้

อัตลักษณ์ของชาวเวียดนาม

กระบวนการการเข้ามาศึกษาของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา

บริบททางสังคมของนิสิตชาวเวียดนามภายในมหาวิทยาลัยบูรพา

วิถีการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา

วิถีการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์นิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา

อัตลักษณ์ของชาวเวียดนาม

ในการศึกษาวิจัยนี้ ศึกษาอัตลักษณ์ของชาวเวียดนามมีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ อัตลักษณ์ของชาวเวียดนามในภูมิภาคถึงปัจจุบัน ที่ได้รับอิทธิพลจากความเป็นชาตินิยม การแสดงออกถึงความรักชาติ รวมถึงอุดมการณ์ทางการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ และบุคคลสำคัญอย่าง โฮจิมินห์ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นที่รักใคร่ของชาวเวียดนาม ผ่านการแสดงออกทางประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ อาหาร การแต่งกาย ภาษาเวียดนาม และสภาพความเป็นอยู่ของชาวเวียดนาม นำมาสู่ การศึกษาอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามก่อนที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา ทำให้เห็นว่านิสิต ชาวเวียดนามมีอัตลักษณ์ที่เฉพาะตัว ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ชาวเวียดนามมีความเชื่อในลัทธิ และศาสนาที่ค่อนข้างหลากหลาย เนื่องจากเดิมเวียดนาม ตกอยู่ภายใต้การปกครองของจีนมากกว่า 1,000 ปี (เขียน อีระวิทย์, 2542, หน้า 64) ทำให้ลัทธิขงจื๊อ มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมเวียดนาม และนอกจากนี้ความเชื่อของชาวเวียดนามได้ผูกติดกับการนับถือ บรรพบุรุษในประเพณีต่าง ๆ ของชาวเวียดนามจะเห็นการเคารพบรรพบุรุษค่อนข้างมาก อีกประการ หนึ่ง คือ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (Đảng Cộng Sản Việt Nam) และอดีตประธานโฮจิมินห์ ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อ และความเป็นอยู่ของชาวเวียดนาม ซึ่งเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และความเป็นอยู่ของชาวเวียดนาม

1.1 ความเชื่อและศาสนา

ชาวเวียดนามมีความเชื่อและการนับถือศาสนาของแต่ละบุคคลที่มีความเชื่อเชื่อมโยงอยู่ กับธรรมชาติ บรรพบุรุษ ภูตผี เทวดาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่พึ่งของคนส่วนใหญ่ อาจเป็น ต้นไม้ใหญ่ (เขียน อีระวิทย์, 2542, หน้า 64) แม่น้ำหรือทะเล ก้อนหินประหลาด เช่น วัดหอม (Chùa Hương)

ซึ่งเป็นวัดที่คนเวียดนามนับถือซึ่งภายในมีก้อนหินใหญ่ที่คนนับถือ สิ่งเหล่านี้เฉพาะคนที่เล็กเชื่อถือแล้วก็อาจจะยังเห็นได้ในโบราณวัตถุ ต่อมาความเชื่อดังกล่าวเริ่มหายไปจากชุมชนภายใต้อิทธิพลของวิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่รวมทั้งเงินตรา ที่เข้ามามีอิทธิพลแทนที่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่พวกเขาเคารพบูชา แต่ความเชื่อในธรรมชาติหรือจินตนาการยังคงอยู่

หลังจากจีนเข้ายึดและปกครองเวียดนามมากกว่าพันปี ลัทธิขงจื๊อมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมเวียดนามตลอดระยะเวลาที่จีนปกครอง (207 ปี ก่อนคริสต์ศักราช-คริสต์ศักราช 938) ซึ่งผู้ปกครองชาวจีนส่วนมากนับถือในลัทธิขงจื๊อ ประกอบกับคนเวียดนามภาคเหนือและคนจีนภาคใต้ไปมาหาสู่กัน การปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมย่อมก่อให้เกิดการเลียนแบบบางอย่างต่างกันไป ซึ่งลัทธิขงจื๊อมีอิทธิพลต่อชาวเวียดนาม (เขียน จีระวิทย์, 2542, หน้า 64-65)

โดยประวัติศาสตร์ความเชื่อของชาวเวียดนามมาจากการรับอิทธิพลความเชื่อมาจากภายนอก ซึ่งในศตวรรษแรกชาวเวียดนามได้รับศาสนาพุทธเข้ามาที่เมืองหลวง Luy Lâu (ขึ้นกับจังหวัด Bắc Ninh) ได้ผสมผสานความเชื่อและวัฒนธรรมของชนพื้นเมือง และกลายมาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบของชาวเวียดนามโบราณ หลังจากนั้นในช่วงศตวรรษที่ 1-7 ซึ่งเป็นยุคของราชวงศ์ Phò Nam ศาสนาพุทธได้เจริญรุ่งเรือง และมีอิทธิพลทางภาคใต้โดยเฉพาะชาวเขมร (ศตวรรษที่ 13-14) ต่อมาเข้าสู่ต้นศตวรรษที่ 10 ลัทธิขงจื๊อเริ่มเข้ามามีอิทธิพลในเวียดนามพร้อมกับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจีน ส่วนศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลักในราชวงศ์ Lý-Trần (ศตวรรษที่ 11-14) อย่างไรก็ตาม ลัทธิขงจื๊อได้กลายเป็นลัทธิหลักของอุดมการณ์ทางการเมือง จริยธรรม และศาสนาหลักในสังคมเวียดนาม (Vũ Văn Thuộc, 2015)

ในช่วงศตวรรษที่ 16 มิชชันนารีเข้ามาในเวียดนามจึงเกิดศาสนาคริสต์-โรมันคาทอลิก ซึ่งมีความเข้มแข็งขึ้น โดยเฉพาะในราชวงศ์ Nguyễn และช่วงเวลาการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส ต่อมาปลายศตวรรษที่ 19- ต้นศตวรรษที่ 20 ศาสนาคริสต์-โปรเตสแตนต์เข้ามาโดยมิชชันนารีเช่นกัน ครึ่งศตวรรษ-ปลาย ๆ ศตวรรษ 20 ศาสนาตามความเชื่อของชนเผ่าพื้นเมืองได้เข้มแข็งและเกิดการตั้งพร้อมกับข้อสังเกตว่าเป็นศาสนาพุทธแบบ Hoà Hào, ศาสนา Cao Đài ฯลฯ ได้เกิดการผสมผสานกับความเชื่อของชนพื้นเมืองและกลายเป็นประวัติศาสตร์ที่ยาวนานของชนพื้นเมือง ซึ่งความเชื่อดังกล่าวมี การไหว้บรรพบุรุษ และความเชื่อทั้งภายใน-นอกที่ทำให้เกิดความหลากหลายและเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ เนื่องจากได้ซึมซับเข้าสู่วิถีชีวิตและจิตวิญญาณของชนเผ่าเวียดนาม (Vũ Văn Thuộc, 2015)

ในปัจจุบันนี้ประเทศเวียดนามมีคนนับถือศาสนา 24 ล้านคน คิดเป็นจำนวน 27% ของประชากรทั้งหมด ในจำนวนนี้แบ่งได้เป็น ศาสนาพุทธ (จำนวนมากกว่า 11 ล้านคน), คาทอลิก (จำนวนราว 7 ล้านคน), โปรเตสแตนต์ (จำนวนมากกว่า 1 ล้านคน), Cao Đài (จำนวน 2.4 ล้าน

* Cao đài คือ ศาสนาหนึ่งในเวียดนาม โดยรวมเอาทุกความเชื่อ พุทธ คริสต์ เต๋า ผสมรวมเข้ากับความเชื่อแบบเวียดนามเกิดขึ้นเป็นศาสนาใหม่ (พัชรพงษ์ ภูเบศร์พิริวัส, 2559)

คน), ศาสนาพุทธ Hòa Hảo** (จำนวน 1.5 ล้านคน), สมาคมผู้ปฏิบัติธรรมแห่งชาติเวียดนาม*** (Tịnh độ Cư sĩ Phật hội Việt Nam) (มากกว่า 1 ล้านคน) และอื่น ๆ (จำนวนราว 5 แสนคน) (Vũ Văn Thuốc, 2015) หากกล่าวถึงจำนวนในภาพรวมทั้งประเทศจะเห็นได้จากตารางดังนี้

ตารางที่ 4.1 Government released chronological statistic of registered religious groups

Religious group	Population 2014
Vietnamese folk religion, not religious and atheists	73.20%
Buddhism	73.20%
Buddhism	8.30%
Catholicism	8.30%
Catholicism	4.80%
Protestantism	1.50%
Buddhism	1.40%
Other religions	0.10%

ที่มา: Government released chronological statistics of registered religious groups (2016)

จะเห็นได้ว่าศาสนาและความเชื่อของชาวเวียดนามเกิดขึ้นจากความเชื่อที่มาจากภายในและภายนอกของรัฐ ซึ่งทำให้เกิดการผสมผสานทางศาสนา ความเชื่อ และวัฒนธรรมที่หลากหลายของชนพื้นเมืองในประเทศเวียดนาม แม้กระทั่งพรรคคอมมิวนิสต์เองก็มีอิทธิพลต่อความเชื่อของชาวเวียดนามเช่นกันเปรียบเสมือนศาสนาหนึ่ง กลายเป็นที่พึ่งทางความคิดหรือบรรทัดฐานของการใช้ชีวิต เพราะชาวเวียดนามโดยเฉพาะผู้ที่เข้าทำงานในระบบราชการที่ทุกคนจะต้องเป็นสมาชิกพรรคและจะได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และโฮจิมินห์เป็นหนึ่งในอิทธิพลทางความคิดของชาวเวียดนามที่ถูกปลูกฝังความรักชาติผ่านตัวบุคคล ซึ่งถือว่าโฮจิมินห์เป็นผู้ที่ปลดแอกอิสรภาพให้ประเทศเวียดนามได้สำเร็จ ดังนั้นในปัจจุบันการแสดงถึงความเป็นชาตินิยมในพิธีการ โอกาสสำคัญ ตามท้องถนนจะเห็นธงชาติเวียดนามประดับเป็นแนวเรียงเดียวกันทั่วเมือง หรือในห้องประชุมจะมีรูปปั้นโฮจิมินห์ประดับหน้าปริมณีย เป็นต้น

** Hòa Hảo เป็นสายย่อยของพระพุทธศาสนาในเวียดนาม ก่อตั้งขึ้นโดย Huỳnh Phú Sổ เมื่อปี ค.ศ. 1939 ส่วนใหญ่อยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเวียดนาม

*** Tịnh độ Cư sĩ Phật hội Việt Nam เป็นองค์กรของคนที่ปฏิบัติธรรมที่บ้านแต่ปฏิเสธการออกบวช องค์กรนี้แยกเป็นเอกเทศ ไม่ขึ้นตรงกับองค์กรพุทธศาสนาแห่งชาติเวียดนาม

หากเมื่อเปรียบเทียบกับในประเทศไทยแล้วจะเห็นได้ว่า ในเวียดนามก็เกิดความหลากหลายในการนับถือศาสนาหรือความเชื่อ และมีอิสระที่เลือกนับถือตามความเชื่อของประชาชน ซึ่งนิสิตที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบุรพาภิเช่นกัน มีความหลากหลาย แตกต่างกันไปของแต่ละบุคคล ในการนับถือศาสนา เช่น นับถือพุทธ นับถือบรรพบุรุษ หรือไม่มีศาสนา ซึ่งก็ไม่ได้ทำให้นิสิตเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ แต่เกิดการเรียนรู้ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย จากการสัมภาษณ์ นิสิตชาวเวียดนามปริญญาโท

“โดยส่วนมากคนไทยจะนับถือศาสนาพุทธ และแต่ละคนจะมีเพียงศาสนาเดียวเท่านั้น แต่คนเวียดนามส่วนมากจะไม่มีศาสนา หรือนับถือบรรพบุรุษตามขนบธรรมเนียมโบราณ” (Nguyễn Bá Tâm, 6 กันยายน 2559)

นอกจากนี้ยังมีนิสิตชาวเวียดนามด้วยกันกล่าวว่า

“คนเวียดนามจำนวนมากมีความเชื่อที่อิสระ หรือไม่ก็นับถือบรรพบุรุษ และประมาณ 10% นับถือพุทธศาสนา” (Mai Bá Hải, 15 กันยายน 2559)

นิสิตบางคนไม่นับถือศาสนา แต่ทางบ้านก็เข้าวัด

“บ้านพี่มีคุณพ่อที่เข้าวัด แต่โดยส่วนตัวพี่ไม่ได้มีศาสนา คนเวียดนามน้อยมากที่จะนับถือศาสนา” (Đào Thị Phương, 6 มกราคม 2559)

โดยนิสิตที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยบุรพาภิโดยมากแล้วจะนับถือบรรพบุรุษหรือมีการเข้าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เป็นต้น หากเป็นเช่นนั้นแล้วการที่จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อเมื่อมาศึกษาในเมืองไทยค่อนข้างเป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะการเข้าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามจะสามารถทำให้พวกเขาก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้หลังจากจบการศึกษาที่มหาวิทยาลัย

1.2 อาหาร

วัฒนธรรมอาหารเวียดนามเกิดขึ้นท่ามกลางปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ และภูมิประเทศ จากประวัติศาสตร์ด้านการเมืองการปกครอง ประเทศเวียดนามมีความสัมพันธ์อย่างยาวนานกับจีน ดังนั้นจึงมีความเชื่อ ประเพณี ตลอดจนวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันไม่เว้นแม้แต่วัฒนธรรมอาหาร ทั้งวิธีการปรุงอาหารและวิธีรับประทานอาหาร อย่างไรก็ตามยังคงสามารถพัฒนาเอกลักษณ์ในด้านอาหารของตนได้ นอกจากประเทศจีนแล้วเวียดนามยังมีความสัมพันธ์กับชาติอื่น ทั้งฝรั่งเศส กัมพูชา ลาว และอินเดีย ความสัมพันธ์กับประเทศเหล่านี้ทำให้

รับเอาวัฒนธรรมอาหารต่างชาติเข้ามาในเวียดนามและเกิดการปรับเปลี่ยนให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมของตนทำให้วัฒนธรรมอาหารเวียดนาม (Gemy Ploy, 2559)

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศหนึ่งที่มีการทำเกษตรและมีภูมิประเทศที่ค่อนข้างร้อน ทำให้ลักษณะวัฒนธรรมทางอาหารมักเป็นอาหารที่มีส่วนประกอบของผัก ไม่ว่าจะเป็นมาผัด ต้ม ดอง หรือรับประทานแบบสด ๆ โดยมากชาวเวียดนามจะนำผักเหล่านั้นมาทำเป็นต้มจืด (ที่มีลักษณะออกเปรี้ยว) เพราะเชื่อว่าอาหารลักษณะนี้เป็นอาหารที่มีโภชนาการสูง (Hân Nguyễn Nguyễn Nhã, *Tìm hiểu đến những yếu tố ảnh hưởng đến văn hóa ẩm thực Việt Nam*, n.d., p. 2) ผักสดทุกชนิดเป็นที่นิยมในเวียดนาม เช่น พริกแม้ว แตงกวา มะเขียวยาว หัวผักกาด แครอท กะหล่ำปลี กัลฉ่าย หัวปลี ผักกาดหอม มะระ พริก สะระแหน่ ผักชี ผักชีฝรั่ง โหระพา ผักแพว ผักแขยงตะไคร้ ลิ่นปี บั๊กบก ขะพลู สะระแหน่เวียดนาม (Vietnamese Balm) และบัวซึ่งเป็นดอกไม้ประจำชาติ ทำทั้งคาวทั้งหวานอย่างแพร่หลาย เช่น ทำยาไหลบัว (Gỏi Ngó Sen)

นอกจากผักแล้วชาวเวียดนามยังนิยมรับประทานเนื้อสัตว์ อาทิ เนื้อหมู เนื้อวัว เนื้อไก่ เนื้อห่าน เนื้อเป็ด ปลา กุ้ง ปู หอย ฯลฯ ซึ่งจัดเป็นของดีมีราคา แต่จะมีการรับประทานสัตว์บางประเภทในช่วงเทศกาลหรือการเลี้ยงสังสรรค์ เช่น เนื้อสุนัข เนื้อแกะ เนื้องู ตะพาบ ต้มพร้อมเหล้า ชาวเวียดนามนิยมเลี้ยงเป็ด ไก่ ไข่บริโภคเอง และปล่อยให้หากินธรรมชาติ โดยมีการจัดพร้อมผักสดมากมาย แกงจืดและน้ำจิ้ม (nước chấm หรือ เนือกแจ้ม) ซอสพริก ซอสซินซอส กะปิ

นอกจากนี้ยังมีอาหารจำพวกอาหารเจ ซึ่งเป็นได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศาสนา จะคล้ายกับอาหารเจในเมืองไทย เช่น อาหารประเภทผัก เต้าหู้ แต่ไม่เป็นที่นิยมมากนัก ส่วนมากจะมีการรับประทานตามวัดหรือผู้ป่วยที่ต้องงดอาหาร

อาหารเวียดนามจะมีการใช้วัตถุดิบที่มีรสชาติไม่เผ็ด ไม่หวาน ไม่มันจนมากเกินไป อาจมีการใช้ผงปรุงรสเข้ามาช่วย เนื่องจากจะทำให้อาหารมีความหลากหลาย และมีการใช้ผักหอมต่าง ๆ เช่น กระเทียม ต้นหอม ผักชี ตะไคร้ พริก ฯลฯ มีการปรุงรสด้วยมะขาม น้ำปลา เหล้าดอง น้ำส้ม เป็นต้น ซึ่งเป็นรสชาติทั่วไปของวัฒนธรรมอาหารแทบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อาหารของชาวเวียดนามเอง โดยมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ โดยมีการคำนึงถึงความหลากหลาย, ไขมันน้อย, รสชาติกลมกล่อม, ผสานคุณประโยชน์รสชาติหลากหลาย, อร่อยและทำให้ร่างกายแข็งแรง, ใช้ตะเกียบ เป็นต้น และมีลักษณะที่ไม่ใช่อาหารจานเดียว และหนึ่งมื้อควรมีอาหารครบทั้งผัก แกง และเนื้อสัตว์ บางครั้งใช้น้ำปลาหรือซีอิ๊วมาเป็นน้ำจิ้ม และข้าว (เป็นถั่ว) (Hân Nguyễn Nguyễn Nhã, *Tìm hiểu đến những yếu tố ảnh hưởng đến văn hóa ẩm thực Việt Nam*, n.d., pp. 2-3)

อาหารทั้งหมดจะจัดเป็นสำหรับเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้รับประทานอาหารร่วมกัน เพื่อสื่อสารสัมพันธ์กันในครอบครัวที่มีลักษณะใกล้ชิด นอกจากนี้ก่อนรับประทานอาหารสมาชิกในโต๊ะต้องมานั่งพร้อมกัน แล้วจากนั้นเอ่ยคำเชิญ “Mời cả nhà ăn cơm” (เหม้ย ก้า หล่า อัน เกิม: เชิญ

ทุกคนทานข้าว) เป็นลักษณะที่ควรปฏิบัติเพื่อแสดงถึงความใกล้ชิด ให้เกียรติ แก่ผู้ร่วมโต๊ะอาหาร ดังเช่นคำสัมภาษณ์

“อาหารเวียดนามมีมันน้อย อาหารสด มีโภชนาการเพียงพอ แล้วทำ
กินเองจะไม่ค่อยกินนอกบ้าน ส่วนมากแล้วก็จะกินอาหารจำพวกปลา ไก่ เนื้อ
หมู และผักต่าง ๆ แต่จะดื่มเบียร์หนัก ต่อครั้งประมาณ 0.5 ลิตร (35-40
ด็กกรี) 1 สัปดาห์จะดื่ม 1 ครั้ง” (Nguyễn Bà Tâm, 6 กันยายน 2559)

จะเห็นว่าชาวเวียดนามนิยมทำอาหารเพื่อรับประทานเอง เนื่องจากประหยัดรายจ่าย
ภายในบ้าน และคำนึงถึงสุขภาพ เนื่องจากคำสัมภาษณ์นี้เป็นคำสัมภาษณ์ของผู้ชายจึงทำให้เห็นว่ามี
วัฒนธรรมของการดื่มเบียร์* ของชาวเวียดนาม โดยมักดื่มเบียร์หลังเลิกงานหรือวันหยุดเพื่อพบปะ
สังสรรค์ในกลุ่ม

นอกจากนี้อาหารเวียดนามมีการผสมผสานและคล้ายกับวัฒนธรรมอาหารในประเทศ
ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ วัฒนธรรมการกินอาหารเส้น กินอาหารแยกข้าวกับกับข้าว การใช้ตะเกียบ การใช้
กระทะการนึ่งด้วยลังถึง และอาหารผัดมาจากชาวจีน แต่นิยมใช้น้ำมันน้อยกว่า วัฒนธรรมการ
เคี้ยวซุบ และการทอดน้ำมันท่วม (Deep fried)

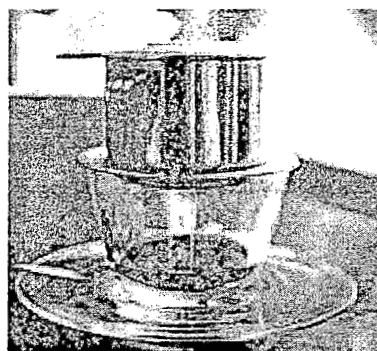
จากฝรั่งเศส ขนมปังฝรั่งเศส (Baguette ขนมปังอบเปลือกนอกแข็งรูปร่างยาว)
พบจำหน่ายมากในตลาดและแผงลอย ชาวเวียดนามนำมาสอดไส้หมู หมูแดง หมูยอ กุนเชียง ตับบด**
แครอท ไข่เห็ดตอง ผักต่าง ๆ เรียกว่า แบงหมี่ถิต (Bánh mì thịt: Vietnamese Baguette) ขนมเค้ก
หรือขนมปังต่าง ๆ คล้ายในเมืองไทย

นอกจากนี้ชาวเวียดนามนิยมดื่มกาแฟ (โดยรับวัฒนธรรมจากฝรั่งเศส) ร้านกาแฟ
(Cafe) มีร้านนั่งดื่มข้างถนนเหมือนฝรั่งเศส เป็นได้ทั้งร้านในตึกแถว หรือร้านริมถนน ตั้งโต๊ะและนั่ง
ล้อมวงดื่มกาแฟ ประเทศเวียดนามส่งออกกาแฟได้มาก มีกาแฟสดคุณภาพดี การดื่มกาแฟของ
เวียดนามมีลักษณะเฉพาะคือ ใช้ถ้วยอลูมิเนียมมีฝาปิดครอบบนปากแก้ว ในถ้วยมีแผ่นรองกาแฟเจาะ
เป็นรูเล็ก ๆ ถ้วยนี้เรียกว่า “ฟิน” วิธีชงคือ ใส่เมล็ดกาแฟบดลงในฟิน เติมน้ำร้อนให้น้ำร้อนหยดน้ำ
ผ่านกาแฟที่วางอยู่ในที่กรองลงสู่แก้วกาแฟ ความเข้มข้นอยู่กับสัดส่วนระหว่างน้ำกับกาแฟ จะได้
กาแฟร้อนมารับประทาน (กินแบบเวียดนาม, 2554)

* การดื่มของชาวเวียดนามมักค่อนข้างสูงโดยจะดื่มเบียร์ภายในประเทศของตน เช่น ฮานอยเบียร์ (Hanoi beer)
ไซกอนเบียร์ (Sai gon beer) หรือเบียร์สดตามท้องถิ่น

** Pate เป็นการทำเครื่องในบดผสมกันเพื่อทำเป็นไส้ในของขนมปังบาแกต (Bagette)

รูปภาพที่ 4.1 cà phê phin หรือ กาแฟphin ของเวียดนาม

ที่มา: EZcoffee (n.d.)

ชาวเวียดนามส่วนมากจะรับประทานอาหารเช้า 3 มื้อ เมื่อเช้าชาวเวียดนามนิยมรับประทานก๋วยเตี๋ยวในตอนเช้า เช่น ก๋วยเตี๋ยวไซ่ง่อน (Hủ tiếu ฟูเตี้ยว) ก๋วยเตี๋ยวไก่ (miến gà) ซึ่งอาหารทั้งสองนี้นิยมมากในภาคใต้ เช่น ในโฮจิมินห์ หรือรับประทานบún (Bún) หรือขนมจีน ซึ่งรับประทานกับผักสด บางครั้งจะเป็นเผือก (phở) หรือ ขนมปังฝรั่งเศส (Baguette) เป็นต้น มื้อกลางวัน เป็นอาหารจำพวกก๋วยเตี๋ยวหรือข้าว เช่น ขนมจีนหมูปิ้ง (Bún chả) ฯลฯ ส่วนมื้อเย็น โดยมากชาวเวียดนามจะทำกินเองภายในครอบครัว จะเป็นข้าวและกับข้าวต่าง ๆ

โดยหนึ่งมื้ออาหารหากเป็นข้าว จะมี ข้าว ผัก เนื้อสัตว์ แงงจืด พร้อมน้ำจิ้ม เตรียมเป็นสำรับไว้ โดยส่วนมากชาวเวียดนามมักชอบทำอาหารรับประทานเอง เนื่องจากมีความสะอาดมากกว่า ประหยัดรายจ่ายภายในครอบครัวได้ เพราะอาหารนอกบ้านของชาวเวียดนามต่อมื้อมื้อค่อนข้างสูง ในทางตรงกันข้ามหากไปซื้อของจ่ายตลาดทำอาหารเองจะทำให้ราคาถูกกว่า ส่วนการทานของว่าง หรือขนมทานเล่นสำหรับคนเวียดนามมักไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากการรับประทานอาหารหนักในมื้ออาหาร 3 มื้อ หรือถ้ามีจะเป็นผลไม้แทน จากการให้สัมภาษณ์ของนิสิตชาวเวียดนาม

“อาหารเวียดนามของจะใช้ทำสด คือ ไปตลาดแล้วมาทำ อย่างพี่ไปตลาดทุกวันจันทร์กับวันศุกร์แล้วมาทำกินเอง ตอนพ้อยู่ที่เวียดนามตอนเช้าจะกินข้าวหรือเผือก และมือกิน 3 มื้อหลัก เข้า กลางวันและเย็น ” (Đào Thị Phượng, 6 มกราคม 2559)

และจากคำสัมภาษณ์

“อาหารเวียดนามมีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์ตามภูมิภาคที่แตกต่างกัน” (Mai Bá Hải, 15 กันยายน 2559)

จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าลักษณะของอาหารเวียดนามหรือวัฒนธรรมการรับประทานอาหารของชาวเวียดนาม มักมีความหลากหลายตามภาค ตามชาติพันธุ์หรือท้องถิ่นของตน จากความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านอาหารในแต่ละภูมิภาคทำให้เกิดความแตกต่างที่เป็นอัตลักษณ์ตามพื้นที่ดังต่อไปนี้

ภาคเหนือได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมอาหารมาจากจีน ดังนั้นรสชาติไม่จัดจนถึงจัดบ้างเล็กน้อย ไม่มีเครื่องเทศและรับประทานอาหารทะเล (Mekong cuisine, 2554) ชาวฮานอยมักจะใช้น้ำส้มเป็นวัตถุดิบในการปรุงอาหาร เช่น หมูย่าง หมูต้มเค็ม หมูเปรี้ยวหวาน เป็นต้น ส่วนปลาก็นิยมปลาน้ำจืดมากกว่าปลาทะเล และอาหารที่เป็นที่นิยมสำหรับภาคเหนือ คือ ผ่อ (phở) ซึ่งเป็นหนึ่งในอาหารที่ขึ้นชื่อทั่วโลกนั้นน้ำซุปต้องใสและหอมหวานจากน้ำต้มกระดูก ส่วนเส้นผ่อนั้นต้องเหนียวนิ่ม การตกแต่งผ่อหนึ่งถ้วยก็มีความสำคัญโดยเนื้อไก่หรือเนื้อวัวที่วางบนชามต้องหันให้บางโรยด้วยหอมซอยและผักหอมของเวียดนามที่เรียกว่า เซาเทิม (rau thom) เมื่อตักน้ำซุปลงถ้วยก็จะมีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์ของผ่อ (Bui Hang, 2556) อาหารจำพวกปลาผัด (Chả cá: chả cá), ข้าวเกรียบปากหม้อญวน (bánh cuốn: แฉ่งกวน) เป็นต้น

สำหรับอาหารภาคกลางนั้นได้รับอิทธิพลจากราชสำนักโบราณ จึงมีการจัดอาหารอย่างสวยงาม ไว้ในจานขนาดเล็ก ในแต่ละมื้อมีอาหารหลายอย่าง มีรสชาติที่เผ็ดและเค็มกว่าภาคเหนือ ซึ่งผสมผสานระหว่างอาหารภาคเหนือและภาคใต้ มีผักสดหลายชนิด รสชาติเผ็ดหวาน อาหารหลัก ๆ ก็จะเป็นพวกขนมจีนหรือก๋วยเตี๋ยว รวมไปถึงขนมที่ทำจากแป้งข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียวที่มีไส้ เรียกได้ว่าเป็นอาหารเจ และมีมากกว่าภาคอื่น ๆ เช่น แฉ่งแบริ้ว (bánh bèo) แฉ่งเหนิม (bánh nậm), แฉ่งบดหลอก (bánh böt lọc), แฉ่งรามอิต (bánh ram ít), แฉ่งเอือด (bánh uốt) เป็นต้น ส่วนจังหวัดที่มีอาหารขึ้นชื่อโดยเฉพาะกะปิและกุ้งดอง ได้แก่ เว้ (Huế), ดานัง (Đà Nẵng) และบิงดีญ (Binh Định)

ส่วนภาคใต้ได้รับอิทธิพลมาจากจีน กัมพูชา ไทย โดยลักษณะเด่นคือมีการปรุงด้วยน้ำตาล น้ำมะพร้าว หรือน้ำกะทิ บางครั้งมีลักษณะการใส่ปลาแห้งหรือของแห้ง นอกจากนี้อาหารทางภาคใต้จะมีวัตถุดิบที่เป็นสัตว์ทะเลหรือสัตว์น้ำกร่อยมากกว่าอาหารทางภาคเหนือ (เช่น ปลา กุ้ง ปู หอยทะเล) และอาหารท้องถิ่นมักจะทำน้ำจิ้มจากสัตว์น้ำ ถือได้ว่าเป็นอาหารขึ้นชื่อทางภาคใต้ อาหารทางภาคใต้จะมีเอกลักษณ์เฉพาะตามลักษณะบุคลิกภาพแบบอิสระเสรีของชาวใต้ (Bui Hang, 2556)

หากเมื่อเปรียบเทียบกับอาหารไทยแล้วค่อนข้างต่างกันไม่มาก แต่รสชาติที่ต่างอย่างเห็นได้ชัดคือ รสเผ็ดที่ทำให้ชาวเวียดนามหลายคนไม่อาจรับประทานได้ ดังนั้นหากนิสิตเวียดนามมาศึกษาในประเทศต้องมีการปรับตัวด้านวัฒนธรรมอาหารบางส่วนหากไปรับประทานอาหารนอกบ้าน ทำให้ในบางครั้งนิสิตเวียดนามต้องมีการทำอาหารรับประทานกันเองภายในกลุ่มนิสิตเวียดนามเมื่อมาอยู่ที่มหาวิทยาลัย ดังคำสัมภาษณ์ของ Phạm Thị Hạnh

“พี่ก็มีทำอาหารกินเองบ้างเวลาว่างหรือวันหยุดเพราะว่าอาหารไทย
เผ็ด และบางครั้งคิดถึงอาหารเวียดนาม แต่อยู่หอในเขาไม่ให้ก็เลยต้องแอบ
ทำบ้าง” (Phạm Thị Hạnh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

และจากการลงพื้นที่ดูสถานที่พักของนิสิตเวียดนาม ได้พบว่า ผู้ดูแลหอทั้งหอในและ
หอนอกมหาวิทยาลัยต่างก็มีกฎข้อระเบียบและข้อห้ามของการพักอาศัยและหนึ่งในนั้นข้อห้ามคือ
การห้ามทำอาหารในหอพัก แต่เนื่องด้วยนิสิตเป็นนิสิตต่างชาติจึงมีการอนุโลมบ้างหรือตกเตือน
สำหรับการทำอาหาร ด้วยเหตุนี้ นิสิตจึงต้องมีการปรับตัวตามกฎหมายด้วย

1.3 การแต่งกาย

ประวัติศาสตร์การแต่งกายของชาวเวียดนามมีมาอย่างยาวนานกว่า 4,000 ปี นับตั้งแต่
ยังเป็นเมืองวัน ลาง (Văn Lang) ประเทศเวียดนามโบราณในประวัติศาสตร์ในสมัยพระเจ้า Hùng
เป็นกษัตริย์ จนกระทั่งถึงราชวงศ์เหงียน (Nguyễn) ทำให้ลักษณะเครื่องแต่งกายของชาวเวียดนามมี
ความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยเฉพาะการแต่งกายชนชั้นสูงจะมีความ
หลากหลายและได้รับอิทธิพลมาจากขุนนางศักดินาจีน ส่วนการแต่งกายของแรงงานที่ปรากฏทั่วไปมี
การแต่งกายที่ไม่ซ้ำกัน ทำให้เห็นว่าหลายพันปีที่ผ่านมามีพัฒนาประเทศ
(Guu Ngòi Sao, 2013)

อัตลักษณ์การแต่งกายของชาวเวียดนามจากอดีตจะมีลักษณะการแต่งกายของชาย
และหญิงแตกต่างกัน ผู้หญิงมีลักษณะการแต่งกายใช้ผ้าพริ้ว มีสีส่นและสีเข้มที่หลากหลาย ดังเช่น
การแต่งกายแบบเอี่ยมหรือเสื้อลักษณะคล้ายคอ (yếm dào: เอี่ยม ด่าว) ที่ใส่กันมาอย่างยาวนาน
ตั้งแต่ในอดีตจนถึงศตวรรษที่ 19 ราชวงศ์เหงียน (Nguyễn) การแต่งกายลักษณะนี้ได้กลายเป็นแบบ
ดั้งเดิม การแต่งกายดังกล่าวสื่อถึงลักษณะสวยงามของผู้หญิงเวียดนามได้เป็นอย่างดี (Guu Ngòi
Sao, 2013) กระทั่งปัจจุบันจะเห็นได้จากการแสดงวัฒนธรรมการแต่งกายผ่านภาพวาดเพื่อเป็นสินค้า
ที่ระลึกจากประเทศเวียดนาม

อีกหนึ่งการแต่งกายที่โดดเด่นสำหรับชาวเวียดนามที่เรียกว่า “ชุดอ่าวสาย” (Áo dài)
ซึ่งปัจจุบันถือได้ว่าเป็นชุดประจำชาติของประเทศเวียดนาม ที่ถือได้ว่าเป็นชุดที่เป็นการแต่งกายตาม
ประเพณีของคนเวียดนามที่มีมาอย่างยาวนาน ในศตวรรษที่ 19-ศตวรรษที่ 20 ชุดอ่าวสายได้
กลายเป็นชุดที่ขาดไม่ได้สำหรับชาวเวียดนามตั้งแต่ชนชั้นสูงถึงประชาชนธรรมดาทั่วไป ดังนั้นอ่าวสาย
แสดงได้ถึงประวัติของชาติและความรักชาติของชาวเวียดนาม แม้กระทั่งการแต่งกายของชาวตะวันตก
เข้ามาอ่าวสายยังคงเป็นการแต่งกายที่ชาวเวียดนามใส่ตามประเพณีหรือเทศกาลต่าง ๆ ปัจจุบัน
อ่าวสายมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้นจากเดิม และการใส่อ่าวสายของผู้หญิง
เวียดนามเป็นการแสดงถึงความสวยงามของเรือนร่าง ความอ่อนโยนของผู้หญิงอีกด้วย แม้ว่าจะมี
วัฒนธรรมจีนหรือชาติอื่น ๆ เข้ามาแต่การแต่งกายของชาวเวียดนามก็ยังคงดำรงรักษาถึงอัตลักษณ์

ของตนเองได้ (Guu Ngòi Sao, 2013) การแต่งกายของผู้ชายมีชุดที่ประเพณีดั้งเดิมคล้ายกันแต่
ปัจจุบันชาวเวียดนามชายไม่เป็นที่นิยมใส่มากนัก

รูปภาพที่ 4.2 การแต่งกายของผู้หญิงแบบเอี่ยมหรือเสื้อลักษณะคล้องคอ (yếm dào: เอี่ยม ค่าว)

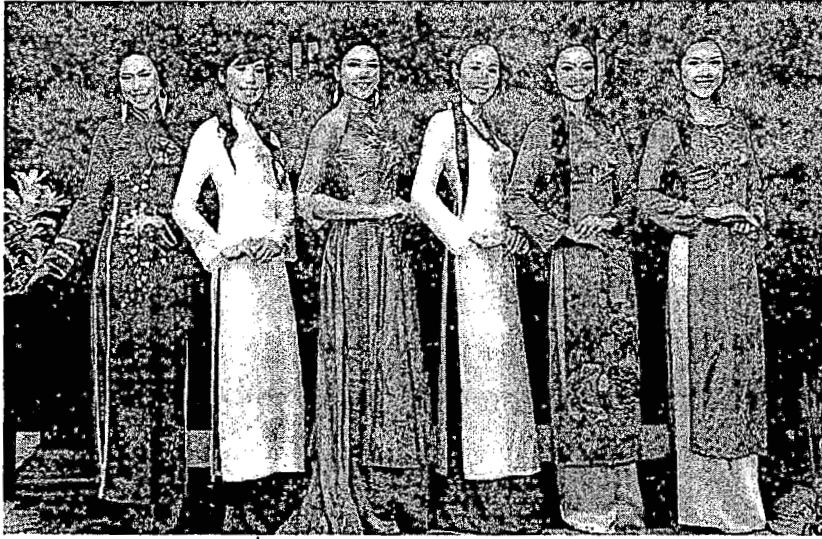
ที่มา: Guu Ngòi Sao (2013)

รูปภาพที่ 4.3 การแต่งกายของผู้หญิงแบบเสื้อยาวคลุมตัวหรือชุดเติน เทิน (áo tứ thân)

ที่มา: Guu Ngòi Sao (2013)

รูปภาพที่ 4.4 ชุดประจำชาติเวียดนาม หรือชุดอ่าวสาย (Áo dài)

ที่มา: Vietnam Culture (2017)

ในปัจจุบันการแต่งกายของชาวเวียดนามโดยทั่วไปหรือในชีวิตประจำวันจะมีลักษณะเป็นแบบสากล แต่จะใส่ชุดประจำชาติเฉพาะช่วงเวลาที่สำคัญหรือตามเทศกาลปีใหม่ งานแต่ง เป็นต้น เพื่อสื่อถึงความเป็นชาติเวียดนามและเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่ง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าชาวเวียดนามจะมีลักษณะที่คงความเป็นชาตินิยมได้จากการแต่งกาย

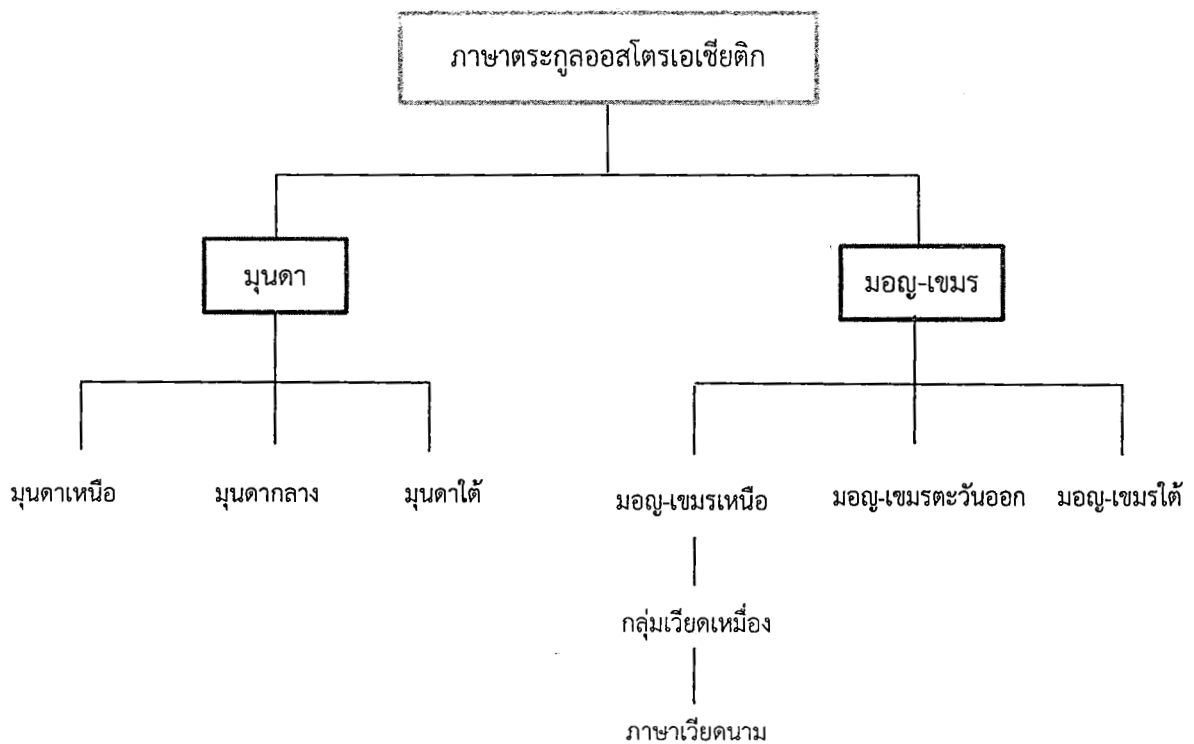
จากที่กล่าวมาจะเห็นอัตลักษณ์ของการแต่งกายของชาวเวียดนามจากอดีตสู่ปัจจุบันที่ยังคงวัฒนธรรมเดิมไว้ ซึ่งส่งผลต่อนิสิตชาวเวียดนามในการแต่งกายชุดประจำชาตินิสิตเวียดนาม โดยเฉพาะผู้หญิงจะสื่อถึงความเป็นชาตินิยมให้ชาติอื่นได้เห็นตามเทศกาลปีใหม่หรืองานเลี้ยงฉลองรับปริญญาบัตร เป็นต้น ส่วนผู้ชายจะเน้นตามแบบสากล คือ ใส่สูท ผูกเนคไท กางเกงสแล็ค

มีความคล้ายคลึงกับในประเทศไทยสำหรับการมีชุดประจำชาติหรือชุดไทยจะใส่เฉพาะเทศกาล งานแต่ง พิธีสำคัญ แต่ในการดำรงชีวิตการแต่งกายตามแบบสากลทั่วไป

1.4 ภาษาเวียดนาม

ภาษาเวียดนามเป็นภาษาที่จัดอยู่ในภาษากลุ่มออสโตรเอเชียติก (Austro-asiatic Languages) ตระกูลย่อยมอญ-เขมร (Mon-Khmer Subfamily) สาขาเวียดนาม-เหมื่อง (Việt-Mường หรือ เวียดนามโบราณ) (Đại sứ quán nước CHXHCN Việt Nam tại Vương quốc Thụy Điển, 2013) ดังแผนภาพความสัมพันธ์ของภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก ดังนี้ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, จิณู เสี่ยว ถิ่น และมยุรี ถาวรพัฒน์, 2541, หน้า ix)

รูปภาพที่ 4.5 ความสัมพันธ์ของภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติกเป็นที่มาภาษาเวียดนาม

ที่มา: โสภนา ศรีจำปา (2544)

พัฒนาการของตัวอักษรเวียดนามมีความเป็นมาอย่างยาวนาน หลังการปกครองของภาคเหนือทำให้ตัวอักษรห่า (Chữ Hán) หรือเรียกว่า ตัวอักษรยอ (Chữ nho) หรือตัวอักษรจีนเริ่มมีการใช้อย่างแพร่หลาย หลังจากนั้นต่อมาตัวอักษรห่าได้ถูกชาวเวียดนามเรียกว่า “หาน-เหวียด” (Hán-Việt) โดยตัวอักษรหาน-เหวียดได้ถูกอ่านและประดิษฐ์สร้างตามลักษณะชาวเวียดนาม เกิดเป็นภาษาเวียดนามซึ่งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมจีน ดังนั้นในช่วงราวศตวรรษที่ 13 ได้ถูกเรียกว่า “จื๋อโนม” (ตัวอักษรโนม: Chữ Nôm)

ในช่วงเวียดนามตกอยู่ภายใต้การล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส ตัวอักษรห่าได้ถูกทำลายลง แล้วได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ, ด้านการศึกษา, ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และได้ยืมตัวอักษร “ก๊วกจื๋อ” (Quốc ngữ) ตัวอักษรนี้ทำให้สะดวกสำหรับการเขียน การอ่าน และทำให้มีความอารยธรรมตะวันตก ซึ่งเป็นผลผลิตของ Alexandre de Rhodes* ซึ่งเป็นผู้ผลิตตัวอักษรก๊วกจื๋อคู่กับตัวอักษรละตินร่วมกับชาวเวียดนามเพื่อบันทึกเสียงภาษาเวียดนาม โดยตัวอักษรดังกล่าว

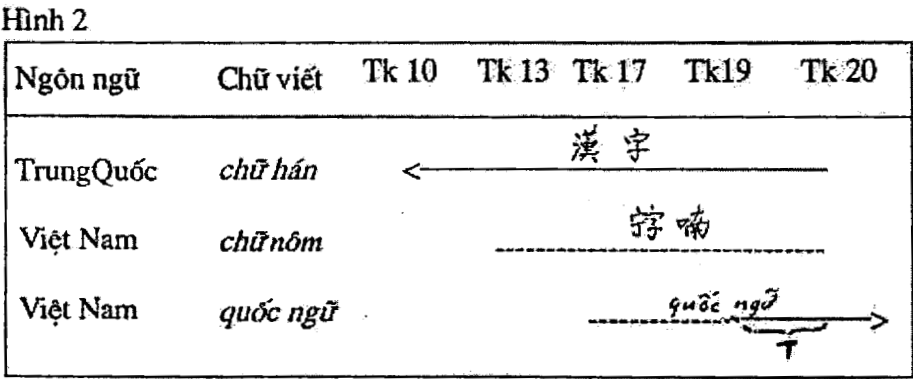
* ซึ่งเป็นมิชชันนารีชาวฝรั่งเศส มีอายุช่วง 1591–1660 (Alexandre de Rhodes, 2016)

ถูกใช้ราวศตวรรษที่ 17 ต่อมาตัวอักษรก๊วกจื๊อประดิษฐ์สำเร็จ จึงกลายเป็นเครื่องมือสื่อสารในปลายศตวรรษที่ 19 ถูกใช้กับการผลิตหนังสือ หนังสือพิมพ์ โดยผ่าน “ตัวอักษรก๊วกจื๊อ” (Chữ quốc ngữ)

หลังจากการปฏิวัติเดือน 8 ปี 1945 (Cách mạng tháng Tám 1945) ตัวอักษรก๊วกจื๊อได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในชั้นเรียนและในชีวิตประจำวันของชาวเวียดนามถึงปัจจุบัน รวมถึงคำสอนของอดีตประธานโฮจิมินห์ถูกแทรกคำสอนต่าง ๆ ไว้ในบทเรียนผ่านตัวอักษรภาษาเวียดนาม เป็นต้น เพื่อแสดงถึงการระลึกในความรักชาติ รักคนเวียดนามของโฮจิมินห์

ส่วนชนกลุ่มน้อยในเวียดนามพวกเขามีการใช้ตัวอักษรที่เฉพาะออกไป หลังจากนั้นการใช้ภาษาเวียดนามที่เป็นตัวอักษรก๊วกจื๊อเป็นที่รู้จักและผลิตพจนานุกรมภาษาเวียดนามเป็นของตนเอง ในปี 2540 มีทั้งหมด 38,410 คำ (Thăng Long Hà Nội, 2010) และถูกใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้

รูปภาพที่ 4.6 เปรียบเทียบลักษณะตัวอักษรฮาน (Chữ Hán) ตัวอักษรโนม (Chữ Nôm) และตัวอักษรก๊วกจื๊อ (Chữ quốc ngữ)

ที่มา: Nguyễn Phú Phong (n.d.)

การใช้ภาษาราชการของชาวเวียดนามที่เปลี่ยนแปลงไปบ่อย ๆ เป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นถึงการขาดเสถียรภาพของอำนาจทางการเมืองที่เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ภาษาเวียดนาม (เวียดนามหรือกิ้นห์: Việt หรือ Kinh) เป็นที่ยอมรับของชนกลุ่มน้อย และเป็นภาษาดั้งเดิมของชาวเวียดนาม แม้สำเนียงจะแตกต่างกันไปบ้างตามท้องถิ่น ๆ ก็ตาม เมื่อจีนปกครองเวียดนาม ภาษาจีนก็กลายเป็นภาษาราชการ ชนชั้นปกครองจีนได้ตั้งโรงเรียนจีนสอนบุตรหลานของพวกเขา และเปิดโอกาสให้บุตรหลานของชาวเวียดนามที่เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เข้าเรียนได้ด้วย อักษรภาษาจีนโบราณมาตรฐาน “จื๊อญอ” (Chữ Nho) ถูกต่อต้านโดยขบวนการส่งเสริมการใช้ภาษาเวียดนาม ซึ่งรู้จักกันทั่วไปว่า “จื๊อโนม” (Chữ Nôm) ซึ่งก็ได้รับการยอมรับให้ใช้ควบคู่กันไปกับภาษาจีน เมื่อฝรั่งเศสเข้าไปปกครอง ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการใช้ควบคู่กันไปกับ “จื๊อญอ” และ “จื๊อโนม” แต่ในช่วงปี 1935-1938 รัฐบาลฝรั่งเศสที่เขื่อง่อนออกคำสั่ง 3 ฉบับให้ใช้อักษรโรมันแทนสำเนียงภาษาเวียดนาม ซึ่งหมอสอนศาสนาคิดขึ้นก่อนหน้านั้นประมาณ 3 ศตวรรษและใช้มาจนทุกวันนี้ เรียกว่า “ก๊วกจื๊อ”

“Quốc ngữ” หรือ “อักษรประจำชาติเวียดนาม” แม้รัฐธรรมนูญจะประกันสิทธิเสรีภาพประชาชน ทุกหมู่เหล่าว่ามีสิทธิเสรีภาพที่จะใช้ภาษาชนกลุ่มน้อยของตนได้ตั้งแต่ปี 1981 แต่ในทางปฏิบัติ ทางการก็ใช้เฉพาะภาษาราชการ(เขียน อีระวิทย์, 2542, หน้า 67-68)

ดังนั้นภาษาเวียดนามที่ใช้ในปัจจุบันจะมีลักษณะของการใช้ภาษาละตินและผสมกับ วรรณยุกต์และสระต่าง ๆ เข้าไปคล้ายกับภาษาไทย ซึ่งภาษาเวียดนามมีลักษณะการใช้ภาษาที่มี เอกลักษณ์ของตัวเอง แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึก ความคิดของชาวเวียดนามที่เรียบง่าย ตรงตัว และมีระดับภาษาเช่นภาษาไทย มีการใช้ภาษาที่ลำดับตามอาวุโส ที่สื่อถึงการนับถือและให้เกียรติ ผู้ใหญ่ของชาวเวียดนาม เช่น การเรียกพี่ชาย ใช้คำว่า “Anh” (แอง), พี่สาว ใช้คำว่า “Chị” (จิ), น้องชายหรือน้องสาว ใช้คำว่า “Em” (แอม) เป็นต้น โดยภาษาสามารถสื่อถึงวัฒนธรรมของชาว เวียดนามได้ ซึ่งตรงกับลักษณะนิสัยของคนในสังคมเวียดนามที่เรียบง่าย (ธัชชนก สัตยวินิจ, 2559) นอกจากนี้ชาวเวียดนามมีการใช้สำนวนสุภาษิต คำเปรียบเปรย เหมือนภาษาไทยที่ทำให้เห็นถึงสังคม เวียดนาม เช่น โดยธรรมชาติผู้ชายเวียดนามมักทำงานบ้านไม่ค่อยเป็น (หรือไม่อยากทำแม้จะทำได้ก็ตาม) ถือว่าเป็นหน้าที่ของภรรยา แต่สุภาษิตก็มีสอนให้ผู้ชายควรรู้จักเรียนรู้และหัดทำงานบ้านบ้าง เพื่อช่วยตัวเองได้ เมื่อภรรยาไม่อยู่หรือไม่ทำไม่ได้ ดังสุภาษิต (โสภณา ศรีจำปา, 2544, หน้า 179-180)

“Đàn ông học sây học sàng, đến khi vợ đẻ thì làm mà an.”

หมายถึง ผู้ชายเรียนผิดซ้ำ เรียนแยกซ้ำเพื่อว่าจะได้ทำกินเมื่อภรรยาลอดลูก

“Văng đàn ông quanh nhà, văng đàn bà quanh bếp.”

หมายถึง ขาดผู้ชายบ้านเงียบเหงา ขาดผู้หญิงบ้านเงียบเหงา

ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องในครอบครัวย่อมมีความขัดแย้งเป็นเรื่อง ธรรมดา อย่างไรก็ตามก็ต้องรู้จักให้อภัยกัน รู้จักเคารพเชื่อฟังกัน รักใคร่ปรองดองกัน ช่วยเหลือกัน เรียกได้ ว่าทุกคนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ครอบครัวนั้นก็จะเป็นสุข ดังเช่นสุภาษิต (โสภณา ศรีจำปา, 2544, หน้า 168-169)

“Anh em chém nhau đàng dọng, không chém nhau đàng lười.”

หมายถึง พี่น้องแทงกันด้วยด้าม ไม่มีใครแทงกันด้วยคมมีด

“Anh thuận em hòa là nhà có phúc”

หมายถึง พี่น้องดีกัน เป็นบ้านมีสุข

จะเห็นได้ว่าภาษาสื่อถึงโครงสร้างทางวัฒนธรรมของสังคมเวียดนามได้อย่างชัดเจน และบ่งบอกความเป็นอัตลักษณ์ของชาวเวียดนามผ่านภาษา ซึ่งนิสิตชาวเวียดนามที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาเช่นกัน แต่อาจมีสำเนียงการพูดที่แตกต่างไปตามแต่ละภูมิภาคของประเทศเวียดนาม โดยสำเนียงการพูดของชาวเวียดนามจะแบ่งสำเนียงได้เป็น 3 ภูมิภาคหลัก คือ สำเนียงการพูดภาคเหนือ สำเนียงการพูดภาคกลาง สำเนียงการพูดภาคใต้ ซึ่งแต่ละภาคจะคล้ายกับไทยมีคำศัพท์ที่เรียกแตกต่างกันออกไปตามท้องถิ่น

2. ด้านสังคมและความเป็นอยู่

ค่านิยมการปลูกฝังในทางสังคมและการดำรงชีวิตของชาวเวียดนามได้รับอิทธิพลโดย *ประการแรก* จากการนับถือศาสนาตามความเชื่อส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตัวต่อบุคคลรอบข้าง เช่น การเคารพผู้ใหญ่ การให้เกียรติผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ตามแบบความเชื่อของขงจื้อ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อชาวเวียดนาม *ประการที่สอง* ตามอุดมการณ์ทางการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ และลัทธิชาตินิยม ที่ส่งผลทางความคิดหรือบรรทัดฐาน (norm) ในการดำรงชีวิตในสังคมเวียดนามค่อนข้างมาก ทำให้ชาวเวียดนามบางครั้งถูกจำกัดทางด้านความคิดแต่จะเชื่อเพียงสิ่งที่ถูกปลูกฝังมา ดังเช่นความรักชาติ ความรักพวกพ้อง และเชื่อว่าพรรคคอมมิวนิสต์พรรคเดียวเป็นพรรคที่มั่นคงไม่เกิดความแตกแยก นำพาให้เกิดความก้าวหน้าในหน้าที่ และ*ประการสุดท้าย* ความยากลำบากจากภูมิหลังทางประวัติที่ผ่านการทำสงครามมาอย่างยาวนาน ทำให้ชาวเวียดนามต้องต่อสู้กับความยากลำบาก ความยากจน ซึ่งส่งผลต่อความคิดและการอบรมสั่งสอนเด็ก ๆ เป็นพื้นฐานของชาวเวียดนามในการใช้ชีวิตค่อนข้างประหยัด มัธยัสถ์เพื่อความอยู่รอด และเสียใจให้เด็ก ๆ ได้รับการศึกษาที่ดีและสูงเพื่อรอดพ้นจากความยากลำบาก ดังนั้นทั้ง 3 ประการที่กล่าวมาจะส่งผลต่อค่านิยมทางความคิด การปลูกฝังในการดำรงชีวิตในประเด็นต่อไป

2.1 การเคารพผู้อาวุโสและการไหว้บรรพบุรุษ

เป็นสิ่งที่ถือปฏิบัติในสังคมเวียดนามตลอดมา คือ พ่อแม่จะสั่งสอนลูกหลานให้เคารพบูชาบรรพบุรุษ ผู้อาวุโส ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ บุตรต้องดูแลรับผิดชอบต่อพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ยามชราและเจ็บไข้ได้ป่วย บุตรต้องรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัว พี่น้องต้องเคารพซึ่งกันและกัน และพี่มีหน้าที่ดูแลสั่งสอนน้องให้มีระเบียบวินัย นอกจากนี้ยังสั่งสอนให้ลูกหลานรู้จักถึงพื้นเพและที่มาของตระกูลของตนเองว่ามาจากที่ใด ปู่ย่าตายายมีความเป็นมาอย่างไร และลูกหลานยังมีหน้าที่ต้องสืบสกุลให้คงอยู่ต่อไป ความเคารพในพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย บรรพบุรุษนี้ ยังรวมถึงการแสดงความเคารพ การประกอบพิธีกรรม การเอาใจใส่ดูแลสุสานยามที่พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เสียชีวิตไปแล้ว การสั่งสอนอบรมลูก ๆ อย่างเป็นทางการในบางครอบครัวจะเห็นได้ชัด เช่น ในโอกาสปีใหม่หรือเต็ต (Tết) (ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin, 2548, หน้า 194) ซึ่งชาวเวียดนามยังปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ดังนั้นเมื่อถึงเทศกาลดังกล่าวจะเห็นว่านิสิตชาวเวียดนามจะกลับไปยังบ้านเกิดของตนเพื่อเยี่ยมบ้าน (กรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

นอกจากนี้ชาวเวียดนามยังมีความเคารพต่อครูบาอาจารย์โดยจะให้วันครูเป็นวันสำคัญ ที่ทุกคนต้องนำดอกไม้มาให้. ดังนั้นเมื่อนิสิตเวียดนามมาอยู่ในมหาวิทยาลัยก็ยังคงปฏิบัติประเพณี ดังกล่าว จากคำสัมภาษณ์

“เมื่อถึงวันครูก็จะมีนิสิตชาวเวียดนามเอาดอกไม้มาให้ ซึ่งถือว่าวันนี้
เป็นวันสำคัญของเขา” (กรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

2.2 สถานภาพภายในครอบครัว

สถานะหรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้หญิง ลูกและผู้ชายในครอบครัวเวียดนาม ได้รับอิทธิพลจากขงจื้อซึ่งเชื่อว่าผู้ชายเป็นใหญ่ภายในบ้าน ดังนั้นตามความคิดดั้งเดิมจนปัจจุบันผู้หญิงต้องทำงานบ้าน แต่ถ้าทำงานนอกบ้านต้องดูแลครอบครัว ทำงานบ้านเลี้ยงลูก ควบคู่กันไป ผู้หญิงทำงานหนักกว่าผู้ชายมาก ทั้งทำงานนอกบ้านและในบ้าน ส่วนผู้ชายมีหน้าที่เก็บเงินเพื่อดูแลครอบครัวเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการเรียกร้องสิทธิสตรีอยู่เช่นกัน และเมื่ออิทธิพลจากตะวันตกเข้ามาทำให้ชาวเวียดนามเริ่มมีการปรับตัวเรื่องการแบ่งภาระหน้าที่ภายในบ้านผู้ชายเริ่มดูแลงานบ้านมากขึ้น ส่วนเรื่องการแต่งงานคนเวียดนามให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก พ่อแม่ถ้ามีลูกสาวอายุยี่สิบกว่า ๆ ไปแล้วไม่มีคนรัก หรือไม่แต่งงานจะถูกมองว่าเป็นเรื่องแปลก จะรีบให้ลูกแต่งงานให้เร็วที่สุด ดังนั้นจะน้อยมากที่จะมีคนโสด สถานภาพในครอบครัวของไทยค่อนข้างต่างกันอยู่บ้างถึงสถานภาพหรือความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ดังเช่นการแต่งงานของไทยจะแต่งงานช้าลงหรือครองตัวเป็นโสด จะกลายเป็นเรื่องแปลกสำหรับชาวเวียดนามที่คนไทยไม่รับแต่งงานหรือไม่แต่งงานเลย ส่วนเพศที่สามเป็นเรื่องที่เข้าใจยากและไม่สามารถยอมรับได้ในที่สาธารณะชน จะเป็นเรื่องแปลกมากพ่อแม่รับไม่ได้ แม้กระทั่งกะเทยแต่งตัวเป็นผู้หญิงจะไม่ค่อยปรากฏ แต่ทอมแต่งตัวผู้ชายยังปรากฏให้เห็นบ้าง ดังนั้นในภายหลังชาวเวียดนามเริ่มมีการชุมนุมเรียกร้องการยอมรับเพศที่สามในประเทศเวียดนามมากขึ้น (ธัชชนก สัตยวิจิ, 2559)

2.3 การศึกษา

การศึกษาของเวียดนามในอดีต นำรูปแบบมาจากระบบการศึกษาของสหภาพโซเวียต รัสเซีย และต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ ของชาวเวียดนาม โดยภาพรวมชาวเวียดนามยังได้รับอิทธิพลจากจีนและฝรั่งเศสด้วย เนื่องจากเคยตกอยู่ใต้อาณานิคมของสองประเทศดังกล่าว โดยเฉพาะอิทธิพลในเรื่องของการใช้ตัวหนังสือหรืออักษรที่ใช้ในการเรียน กล่าวคือ ได้รับอิทธิพลจากอักษร “Hán” (ฮาน) หรือที่คนไทยนิยมเรียกกันว่า “ฮั่น” จากจีน ซึ่งปัจจุบันนี้คำศัพท์ต่าง ๆ ในภาษาเวียดนามประมาณ 80% ยืมมาจากคำศัพท์ในภาษาฮานของจีน และตัวอักษรโรมันที่เวียดนามใช้กันปัจจุบันที่เรียกว่า “Quốc ngữ” (ก๊วก หวือ) นั้น ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศส เพราะหลังจากที่เวียดนามตกอยู่ใต้อาณานิคมของฝรั่งเศสนั้น ฝรั่งเศสได้ประกาศให้

เวียดนามใช้ตัวอักษรกวิกหรือเป็นอักษรทางการ และบังคับให้ใช้ในการเรียนการสอนตามโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของเวียดนามทั่วประเทศ (สิริวงษ์ หงษ์สุวรรณ, 2553)

ในส่วนของแนวคิดต่าง ๆ ที่ปรากฏในแผนการเรียนการสอนของเวียดนามนั้น ถือว่าได้รับอิทธิพลจากสหภาพโซเวียตรัสเซียสูงมาก เพราะหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยของเวียดนามนั้นมีวิชาบังคับที่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยต้องเรียน นั่นคือ วิชาการเมืองซึ่งเน้นลัทธิสังคมนิยมและการปกครองประเทศแบบสังคมนิยมเป็นหลักวิชาปรัชญาซึ่งเน้นแนวคิดของมาร์ก เลนิน และวิชาแนวคิดของโฮจิมินห์ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของมาร์ก เลนินอีกทีหนึ่ง ในปัจจุบัน วิชาต่าง ๆ ดังกล่าว นักศึกษาเวียดนามก็ต้องเรียนกันอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องของการเรียนนั้น คนเวียดนามได้ซึมซับแนวคิดของมาร์ก เลนินเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะแนวคิดที่ว่า “Học học học. Học nữa, học mãi.” (หือก หือก หือก หือก เหนือ หือก หมายถึง) หมายความว่า เรียน เรียน เรียน เรียนต่อไป เรียนตราบชั่วฉินฉินรันดร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อเรื่องการศึกษาของชาวเวียดนาม เป็นอย่างสูง เพราะเชื่อว่าทุกคนต้องเรียน และการเรียนไม่มีวันสิ้นสุดสำหรับคนเวียดนาม แม้ว่าจะเรียนจบได้ใบปริญญาบัตรแล้ว ก็ยังต้องเรียนกันต่อไปจนชั่วชีวิต (สิริวงษ์ หงษ์สุวรรณ, 2553)

การศึกษาของชาวเวียดนามมีลักษณะคล้ายกับของประเทศไทย คือมีระดับอนุบาล ประถม มัธยม อุดมศึกษา และการเรียนสายอาชีพ ซึ่งนักเรียนและนักศึกษาของเวียดนามจะมีความอดทนและขยัน เนื่องจากถูกปลูกฝังมาจากครอบครัวในเรื่องความยากลำบากในอดีตที่ผ่านมา โดยปัจจุบันการศึกษาเวียดนามแบ่งการจัดการศึกษาไว้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1) การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (Pre-School Education) ประกอบด้วยการศึกษาเลี้ยงดูเด็ก สำหรับเด็กอายุ 6 เดือนถึง 3 ปี และอนุบาลสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

2) การศึกษาสามัญ (5 - 4 - 3)

2.1) ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ 5 ปี ชั้น 1-5

2.2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ ชั้น 6-9

2.3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ ชั้น 10-12

3) การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีพ มีเทียบเคียงทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นระดับอนุปริญญา (Associate degree) และระดับปริญญา

5) การศึกษาต่อเนื่อง เป็นการศึกษาสำหรับประชาชนที่พลาดโอกาสการศึกษาในระบบสามัญและสายอาชีพ

เมื่อเทียบกับการศึกษาภาคบังคับของไทยมีความแตกต่างกันเล็กน้อย กล่าวคือ การศึกษาภาคบังคับของไทยจะเป็นระบบ 6-3-3 แต่ของเวียดนามจะเป็น 5-4-3 ถ้าเทียบกับการศึกษาของไทย ระดับ 1 ก็คือ ระดับประถมศึกษา เวียดนามเรียน 5 ปี แต่ไทยจะเรียน 6 ปี

(ป.1-6) ระดับ 2 หมายถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เวียดนามเรียน 4 ปี แต่ไทยจะเรียน 3 ปี (ม.1-3) และระดับ 3 หมายถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เวียดนามเรียน 3 ปี และไทยก็เรียน 3 ปี (ม.4-6) เช่นกัน สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ไม่ต่างจากที่เมืองไทยเท่าใดนัก เพราะมีการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเช่นกัน แต่จะต่างกันเล็กน้อยตรงที่หากใครที่ความสามารถไม่ถึงขั้นที่จะเรียนมหาวิทยาลัยได้ก็จะเลือกเรียนระดับ cao đẳng (กว ดั่ง) ซึ่งอาจจะเทียบได้กับระดับอนุปริญญาของ ไทย ชั้นกว ดั่งที่เวียดนามจะเรียน 3 ปี และระดับ trung cấp (จุง เก็บ) หรือสายวิชาชีพ เรียน 2 ปี นอกจากนั้น หลังระดับอุดมศึกษาก็มีระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งแยกเป็นระดับปริญญาโท และปริญญาเอกเหมือนไทย (สิริวิงษ์ หงษ์สุวรรณ, 2553)

การศึกษาสามัญ 12 ปี (General Education) ของเวียดนามนั้นเวียดนามมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ประชาชนได้มีวิถึญาณในความเป็นสังคมนิยม มีเอกลักษณ์ประจำชาติ และมีความสามารถในด้านอาชีพ ในอดีตการศึกษาสามัญของเวียดนามมีเพียง 10 ปีเท่านั้น และไม่มีอนุบาลศึกษามาก่อนจนถึงปีการศึกษา 2532-2533 จึงมีการศึกษาถึงขั้นปีที่ 9 ทั้งประเทศ ซึ่งได้เรียกการศึกษาสามัญ 9 ปี ดังกล่าวนี้นว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) และเมื่อได้ขยายไปถึงปีที่ 12 แล้วจึงได้เรียกการศึกษาสามัญ 3 ปีสุดท้ายว่า มัธยมชั้นสูง (Upper Secondary School) ปี 2535-2536 ระบบการศึกษาสามัญในเวียดนามจึงกลายเป็นระบบ 12 ชั้นเรียนทั้งประเทศ โดยเด็กที่เข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 จะมีอายุย่างเข้าปีที่ 6

เมื่อเวียดนามได้ใช้ระบบการศึกษาเป็น 12 ปีแล้ว จำนวนนักเรียนในทุกระดับชั้นยังมีน้อย ดังนั้นปี 2534 สภาแห่งชาติของเวียดนามจึงได้ออกกฎหมายการกระจายการศึกษาระดับประถมศึกษา (Law of Universal Primary Education) ซึ่งถือเป็นกฎหมายฉบับแรกกว่าด้วยการศึกษาของเวียดนาม (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

1. โดยวัฒนธรรมการศึกษาของชาวเวียดนามมีอัตลักษณ์ โดยมีปัจจัยที่กำหนดลักษณะความสำเร็จทางการศึกษาเวียดนาม ได้แก่ การทำงานหนักของครู และบทบาทสำคัญของพ่อแม่ที่มีต่อการศึกษาลูก ความขยันของนักเรียน ดังต่อไปนี้

2. ครูอาจารย์เวียดนาม ทำงานภายใต้สิ่งแวดล้อมทางระเบียบวินัยของความเป็นครูที่เคร่งครัด ครูทำงานหนัก รับผิดชอบงานสอนเป็นสำคัญ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559) คำตอบแทนค่อนข้างน้อย ดังนั้นอาจารย์จะหาทางออกโดยการสอนเพิ่มในมหาวิทยาลัยต้นสังกัดและที่อื่น

3. พ่อแม่ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งของความแตกต่าง แม้ว่าพ่อแม่ของนักเรียนเวียดนามจะมีการศึกษาไม่สูงมากนัก แต่พ่อแม่กลับมีความคาดหวังสูงในด้านการศึกษาของลูกหลาน และมีส่วนร่วมในชีวิตทางการศึกษาของลูกหลาน คือ ทั้งมีความคาดหวังสูง ขอให้เรียนสูงไว้ก่อน แต่ไม่ได้สนใจบทบาทหรือหน้าที่ที่ตนจะต้องรับผิดชอบต่อไปในสังคมและองค์กร เนื่องจากค่านึงผลประโยชน์ในเรื่องของการได้เงินเดือน มากกว่าความรู้ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาสังคมและองค์กร และเน้นเรื่องของ

ความเก่ง แต่ไม่ได้เน้นเรื่องความรู้ที่ได้รับหลังจากที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว (สิริวงษ์ หงษ์สวรรค์, 2553)

4. *นักเรียนนักศึกษาเวียดนาม* วัฒนธรรมความขยันเป็นพื้นฐานของคนเวียดนาม ซึ่งส่งผลมาถึงการศึกษาของเวียดนามที่เป็นกรอบให้นักเรียนนักศึกษาขยันเรียน ทุ่มเทกับการเรียนอย่างจริงจัง และเห็นว่าความสำเร็จทางการศึกษาของแต่ละคนคือ สิ่งสำคัญมากในชีวิต นักเรียนนักศึกษาเรียนหนังสือหนักมากภายใต้วัฒนธรรมที่มีความขยัน นักเรียนเวียดนามมีวินัยสูง ยังปรากฏข้อมูลที่น่าสนใจสำหรับนักเรียนเวียดนาม คือ แม้นักเรียนนักศึกษาส่วนน้อยเท่านั้นที่ระเบียบวินัยไม่ดี แต่ความสัมพันธ์ระหว่างระเบียบวินัยกับคะแนนกลับมีความสัมพันธ์ตรงกันข้ามกับที่อื่น ๆ กล่าวคือ นักเรียนที่ระเบียบวินัยต่ำกลับมีคะแนนสูง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแก่นักเรียนนักศึกษาเวียดนามจะมีปัญหาทางระเบียบวินัยอยู่บ้าง แต่ความเอาใจใส่ทางการเรียนก็ยังมีสูงเหมือนนักเรียนนักศึกษาทั่วไป ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมเวียดนามที่ให้คุณค่าแก่การศึกษามีสูงนั่นเอง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559) และนักเรียนนักศึกษาจะมีความเฉพาะทางในด้านภาษาตั้งแต่เด็ก ๆ กล่าวคือ หากนักเรียนเลือกเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษารัสเซีย ภาษาเยอรมัน จะสามารถได้ระดับเฉพาะทางนั้นมาถึงระดับอุดมศึกษาได้

นิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพามีถูกปลูกฝังเช่นเดียวกัน คือ ความขยันหมั่นเพียร อดทนศึกษาเล่าเรียน เพื่ออนาคตของนิสิต และในขณะเดียวกันนิสิตเวียดนามพยายามเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น วัฒนธรรม ภาษาไทย และแลกเปลี่ยนกับนิสิตชาติอื่น ๆ เพราะเชื่อว่าการศึกษจะทำให้หลุดพ้นจากความยากจน และก้าวสู่ความมั่นคงของชีวิต

2.4 การรวมกลุ่ม

ลักษณะรวมกลุ่มของชาวเวียดนามจะมีการรวมกลุ่มเพื่อพบปะสังสรรค์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยเฉพาะการรวมกลุ่มของผู้หญิงจะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อปรึกษาพูดคุยเรื่องครอบครัวและการทำงาน ส่วนผู้ชายจะมีการรวมกลุ่มพบปะสร้างสังคมของผู้ชาย และเรื่องหน้าที่การงาน หลังจากเลิกงานหรือวันว่าง

ในอีกด้านหนึ่งของการรวมตัวของชาวเวียดนามตามประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจากจีน ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ของจีนได้แพร่ขยายมายังเวียดนามด้วย ทั้งลัทธิขงจื๊อที่ให้ความสำคัญต่อการนับถือบรรพบุรุษ ลัทธิเต๋า ที่สอนเรื่องความสมดุลของธรรมชาติ รวมไปถึงศาสนาพุทธนิกายมหายานที่สอนเรื่องกรรมดีและกรรมชั่ว แม้รัฐบาลคอมมิวนิสต์ของเวียดนามจะทำลายความเชื่อและศาสนาส่วนหนึ่งไปในช่วงปฏิวัติระบบการปกครอง แต่ปัจจุบันมีการผ่อนปรนมากขึ้น โดยอนุญาตให้มีนักบวชในศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ ได้ อีกทั้งพลเมืองส่วนหนึ่งยังคงรักษาดำเนินชีวิตตามประเพณีดั้งเดิมสืบทอดมาจน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ม.ป.ป.) ดังนั้นชาวเวียดนามให้ความสำคัญกับการเคารพบูชาบรรพบุรุษ เทพเจ้า ทำให้ช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น ปีใหม่เวียดนาม (Tết) ทำให้ชาวเวียดนามต้องกลับไปบ้านรวมตัวเพื่อเยี่ยมเยียน พบปะสังสรรค์ พ่อแม่ ปู่ย่าตายาย และญาติพี่น้อง

นอกจากนี้ยังมีพิธีการไหว้บรรพบุรุษ หรือตั้งหิ้งบูชาบรรพบุรุษไหว้ในบ้าน เพื่อเคารพ บูชาบรรพบุรุษของพวกเขา

ซึ่งนิสิตชาวเวียดนามที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพามีลักษณะการรวมตัวกันในเนื่องจากมีวัฒนธรรมเดียวกันของกลุ่ม พบปะสร้างสังคมของนิสิตขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือทางด้านการเรียน การใช้ชีวิตในประเทศไทย กินเลี้ยงสังสรรค์ และทำกิจกรรมของทางคณะหรือของกลุ่ม เป็นต้น ในส่วนการกลับภูมิลำเนาเดิมเพื่อกลับไปหาครอบครัวจะเป็นช่วงปีใหม่เวียดนาม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับนิสิต และมีการไหว้เทพเจ้าเพื่อสักการะในช่วงวันสำคัญ จากคำสัมภาษณ์ “นิสิตเวียดนามกลับบ้านในช่วงวันปีใหม่ และถ้าไหว้เจ้าก็เคยเห็นบ้าง เช่น เขาจะจุดธูปหน้าห้อง” (ปิยดารัตน์ ธนกวินสมบูรณ์, 1 มีนาคม 2560) กล่าวได้ว่าลักษณะการรวมตัวของชาวเวียดนามมีลักษณะคล้ายคลึงกับคนไทยเชื้อสายจีนในเรื่องการไหว้บรรพบุรุษหรือไหว้เทพเจ้าในเทศกาลต่าง ๆ

3. สภาพทางการเงินและการบริโภค

จากเดิมพฤติกรรมการบริโภคของชาวเวียดนามโดยรวมของชาวเวียดนามมีลักษณะที่ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย โดยเฉพาะกลุ่มคนทำงานหรือคนรุ่นเก่าไม่นิยมบริโภคของภายในห้างสรรพสินค้าแต่จะเน้นการบริโภค จั๊ปปายใช้สอยในตลาดสด ร้านขายของชำทั่วไป แม้กระทั่งเสื้อผ้าจะซื้อตามร้านค้าย่อยภายในเมือง แต่ช่วงไม่กี่ปีให้หลังชาวเวียดนามเริ่มการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ตามแบบตะวันตก และในบางกลุ่มที่มีกำลังทรัพย์เพียงพอจะใช้มีการบริโภคนั้นความง่ายและสะดวกขึ้น โดยเฉพาะการบริโภคของวัยรุ่นหรือเด็กรุ่นใหม่ที่มีการใช้ชีวิตที่ทันสมัยตามแบบตะวันตกเริ่มเข้าสู่วัฒนธรรมการบริโภคนิยม เช่น การรับประทานอาหารจานด่วน (Fast food) การใช้ของใช้ตามแบบความทันสมัย เป็นต้น

รสนิยมการใช้จ่ายอาหาร เริ่มนิยมอาหารสไตล์ตะวันตกเพิ่มขึ้นมากแฟรนไชส์ร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดที่เข้ามาจึงค่อนข้างประสบความสำเร็จมากในเมืองใหญ่ ๆ อาหารเวียดนามยังเป็นอาหารสดและผักสดเป็นหลัก มักออกไปซื้ออาหารสดอาหารแห้งมาเก็บไว้สัปดาห์ละครั้งเพื่อนำมาประกอบอาหาร อย่างไรก็ตามอาหารสำเร็จรูป อาหารพร้อมปรุงก็มีแนวโน้มได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น (การดี เลียวไพโรจน์, ม.ป.ป.) ดังนั้นจะเห็นได้คนเวียดนามจะใช้จ่ายเงินเพื่อความสุขในเวลาว่างมากขึ้นส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิงที่ในช่วง 20 ปีก่อนที่มีหน้าที่ต้องดูแลครอบครัว ได้กลายมาเป็นแรงงานสำคัญในภาคธุรกิจ นอกจากนี้การรับประทานอาหารนอกบ้านได้กลายเป็น ส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ทำให้ผู้หญิงทำงานออกมาทานอาหารนอกบ้านกับเพื่อนร่วมงานและเพื่อนมากขึ้น (Saigon Times Weekly, 2559, หน้า 2 อ้างถึงใน dipt, 2559, หน้า 2)

การบริโภคและสภาพการเงินด้านสังคม มีการพบปะทางธุรกิจและสังสรรค์มากขึ้น นิยมรับประทานอาหารนอกบ้านมากขึ้น ระดับรายได้ที่สูงขึ้นทำให้ชาวเวียดนามเริ่มซื้อสินค้าตกแต่งบ้านเครื่องใช้ในบ้านมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังคงนิยมสินค้าราคาถูก (การดี เลียวไพโรจน์, ม.ป.ป.)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนำมาสู่พฤติกรรมการบริโภคและสภาพการเงินของนิสิตเวียดนามที่คล้ายคลึงกันในส่วนของการประหยัดและมีการวางแผนทางการเงินใช้จ่าย เนื่องจากว่านิสิตชาวเวียดนามต้องมาศึกษาในต่างประเทศ ดังนั้นต้องวางแผนทางการเงินด้านการใช้จ่าย ด้านที่อาศัยจะอยู่หอพักในมหาวิทยาลัยหรือถ้าเป็นหอพักด้านนอกราคาห้องพักต้องไม่สูงมากและพักรวมกันเพื่อแชร์ค่าห้องด้านการซื้อของเพื่ออุปโภคและบริโภคนิสิตชาวเวียดนามมีการซื้ออาหารหรือของสดเพื่อมาประกอบอาหารบ้าง หรือใช้บริการห้างสรรพสินค้า เช่น แอลมาทอง หรือโลตัส เซเว่นบ้าง เนื่องจากสะดวกในการเดินทางและหาซื้อของได้ง่าย รวดเร็ว และอุปกรณ์ทางการศึกษาถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นที่ต้องมีเงินสำรองไว้ ทั้งนี้การอุปโภคและบริโภคของนิสิตจะคำนึงถึงการใช้ได้จริง ราคาไม่สูงมาก เป็นต้น แม้บางกลุ่มจะได้ทุนการศึกษามา บางกลุ่มใช้เป็นทุนส่วน แต่พฤติกรรมการใช้จ่ายและสภาพการเงินไม่ต่างกันมากนัก

กระบวนการเข้ามาศึกษาของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา

การเข้ามาศึกษาของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา ถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของนิสิตชาวเวียดนาม เนื่องจาก การแสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจครั้งสำคัญของนิสิตชาวเวียดนามในการก้าวออกจากดินแดนบ้านเกิดมาศึกษายังดินแดนต่างประเทศ ณ มหาวิทยาลัยบูรพา ในประเทศไทย

ซึ่งนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีนิสิตชาวเวียดนามเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวนมาก และเกือบทุกปีการศึกษาของทางมหาวิทยาลัยบูรพาจะปรากฏนิสิตชาวเวียดนามศึกษาในภายในของมหาวิทยาลัย นับตั้งแต่หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (นานาชาติ) เริ่มเปิดสอนรุ่นแรกในปีการศึกษา 2543 ที่เปิดรับนิสิตชาวเวียดนามเข้ามาศึกษา โดยจำนวนนิสิตชาวเวียดนามที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงจำนวนนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2559

คณะ/วิทยาลัย	2553			2554			2555			2556			2557			2558			2559		
	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก
คณะพยาบาลศาสตร์	-	18	1	-	12	1	-	17	1	-	44	-	-	39	-	-	39	-	-	-	1
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	-	4	3	-	3	2	-	2	3	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คณะศึกษาศาสตร์	-	-	1	1	-	1	1	1	1	-	1	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-
คณะสาธารณสุขศาสตร์	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์	-	-	-	-	2	-	-	2	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-	-	1	-
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
วิทยาลัยนานาชาติ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	2	-	-	2	-	-	1	-	-
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1
คณะการจัดการและการท่องเที่ยว	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
รวม (แยกตามระดับ)	-	22	5	1	18	4	1	23	5	3	48	5	2	40	2	2	40	2	1	2	2
รวมทั้งสิ้น (แยกตามปี)	27			23			29			56			44			44			5		

ที่มา: สถิตินิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา (2560)

การเข้ามาศึกษาของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถพิจารณากระบวนการเข้ามาของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาแบ่งแยกออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้นิสิตชาวเวียดนามเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพา และ ส่วนของกระบวนการ/ขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังการตัดสินใจเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพาของนิสิตชาวเวียดนาม

1. ปัจจัยที่ทำให้นิสิตเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพา

การตัดสินใจเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพาของนิสิตชาวเวียดนาม ถือเป็นส่วนที่สำคัญของตัวนิสิตชาวเวียดนามที่ต้องพิจารณาอย่างลึกซึ้งก่อนการตัดสินใจตัดสินใจเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพา โดยสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพาของนิสิตชาวเวียดนาม คือ ปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่นิสิตชาวเวียดนามมีอยู่ ถือเป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเหตุผลในการเข้ามาศึกษาของนิสิตชาวเวียดนามได้เป็นอย่างดี โดยปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้นิสิตเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถแบ่งเป็นปัจจัย 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของนิสิตชาวเวียดนามในการตัดสินใจเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจาก ประชากรในประเทศเวียดนามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อครัวเรือนไม่สูงนัก ทำให้การเข้ามาเรียนยังมหาวิทยาลัยต่างประเทศ อย่างมหาวิทยาลัยบูรพา ของประเทศไทย ต้องพบเจอกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าเทอม ค่าเดินทาง ค่าเอกสาร ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเสื้อผ้า ค่าห้องพัก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ถือเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงเมื่อเทียบกับรายได้ (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

ดังนั้น นิสิตชาวเวียดนามที่มาเรียนยังมหาวิทยาลัยบูรพาส่วนใหญ่จึงเป็นนิสิตที่ได้รับทุนการศึกษาจากองค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการลดค่าใช้จ่ายของนิสิตชาวเวียดนาม ซึ่งหากพิจารณาถึงแหล่งทุน (ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ) ของนิสิตชาวเวียดนามที่มาเรียนยังมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 ประเภทที่สำคัญ ประกอบด้วย (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560; International Relations Office Burapha University, 2559)

(1) ทุนส่วนตัว เป็นประเภทของนิสิตชาวเวียดนามที่มีน้อยที่สุด เนื่องจาก ค่าใช้จ่ายที่สูงในการศึกษาต่างประเทศอย่างในมหาวิทยาลัยบูรพา จึงทำให้จำนวนของนิสิตชาวเวียดนามของประเภทนี้มีจำนวนไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับประเภทอื่น ๆ ซึ่งนิสิตชาวเวียดนามที่ใช้ทุนส่วนตัวในการศึกษาทั้งหมดมักเป็นคนที่มีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีฐานะรวย และมีความต้องการที่จะมาศึกษาที่ประเทศไทย

(2) ทุนจากสถาบันการศึกษาภายในประเทศเวียดนาม เป็นทุนสำหรับการพัฒนาบุคลากรของสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัยภายในประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัยที่นิสิตชาวเวียดนามเคยศึกษาหรือกำลังทำงานอยู่ โดยทุนการศึกษาจากสถาบันการศึกษาภายในประเทศเวียดนามมี 2 ประเภท ได้แก่ ทุนเต็มจำนวน คือ ทุนที่

สถาบันการศึกษาสนับสนุนเต็ม 100 % และทุนครั้งจำนวน คือ ทุนที่สถาบันการศึกษานับสนุนให้เพียง 50 % จากรายจ่ายทั้งหมด (อาจเลือกระหว่างทุนค่าเล่าเรียนหรือทุนค่าที่พักและค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน) ทุนประเภทนี้ได้กำหนดเงื่อนไขระยะเวลาการจบการศึกษาที่ชัดเจนของนิสิตชาวเวียดนาม อย่างการสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทต้องอยู่ภายในระยะเวลา 2 ปี หรือสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกภายในระยะเวลา 3-4 ปี โดยสถาบันการศึกษาของเวียดนามที่ให้ทุนการศึกษาแก่นิสิตเวียดนามเข้ามาเรียนยังมหาวิทยาลัยบูรพา เช่น Can Tao Medical College, Faculty of Aquaculture - Nha Trang University, หรือ University of Social Sciences and Humanities Ho Chi Minh City เป็นต้น

(3) ทุนจากรัฐบาลและองค์กรภายในประเทศเวียดนาม เป็นทุนสำหรับการพัฒนาบุคลากรของรัฐบาลและองค์กรภายในประเทศเวียดนาม เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และประสิทธิภาพของบุคลากรให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งนับตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลและองค์กรภายในประเทศเวียดนามได้ส่งเสริมและให้ทุนแก่บุคลากรเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพาอย่างต่อเนื่อง โดยในระยะแรกเป็นการให้ทุนพัฒนาบุคลากรระดับสูงเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพา ก่อนที่ในระยะต่อมาจะให้ความสำคัญกับการให้ทุนพัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่แทน โดยตัวอย่างขององค์กรรัฐบาลและองค์กรอื่น ๆ ภายในประเทศเวียดนามที่ให้ทุนการศึกษาแก่นิสิตเวียดนามเข้ามาเรียนยังมหาวิทยาลัยบูรพา เช่น Ministry of Health และ Tri Duc Education Services J.S. Co., HCMC เป็นต้น

(4) ทุนจากองค์กรต่างประเทศ คือ ทุนที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างประเทศเวียดนามและประเทศต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาภายในประเทศเวียดนามในด้านต่าง ๆ ทั้งการศึกษา สาธารณสุขอนามัย หรือเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ ฯลฯ ที่ผ่านมามีนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาได้รับทุนประเภทดังกล่าว อย่างเช่น ได้รับทุน The Australian Agency for International Development (AusAID) ของประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น

โดยที่ผ่านมามหาวิทยาลัยบูรพาได้ทำบันทึกความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยบูรพากับสถาบันศึกษาของเวียดนาม รัฐบาลและองค์กรภายในประเทศเวียดนามไว้เป็นจำนวนมาก กลายเป็นการเปิดโอกาสให้กับชาวเวียดนามได้เข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพามากขึ้น ซึ่งบันทึกความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยบูรพากับกับองค์กรภายในประเทศเวียดนามนั้น สามารถพิจารณารายละเอียดได้จากตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยบูรพากับองค์กรภายในประเทศเวียดนาม

สถาบัน	รายละเอียดของบันทึกข้อตกลง (MOU)	วันที่มีผล	วันที่หมดอายุ	หมายเหตุ	กิจกรรม
Hanoi Medical College	-	30-May-07	-	คณะพยาบาล ศาสตร์	1. Hanoi Medical College ส่ง นิสิตมาศึกษาที่คณะพยาบาล ศาสตร์
Can Tao Medical College	1. Exchange of Staff and Students 2. Bachelor of Nursing Science Program (4 years) 3. Bachelor of Nursing Science Program (2 years continuing program)	14-Jun-08	-	คณะพยาบาล ศาสตร์	1. มีนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จาก Can Tho Medical College มาศึกษาที่คณะพยาบาลศาสตร์ 2. ศึกษาดูงานซึ่งกันและกัน
Faculty of Aquaculture, Nha Trang University	Academic and Research Collaboration: 1. Exchange of Staff and Students 2. Collaboration in training of the undergraduate and postgraduate 3. Research collaboration in the areas of mutual interest to both institutions 4. Exchange of academic materials through website, journals	24-Sep-08	24-Sep-13	สถาบันวิทยา ศาสตร์ทางทะเล	-
University of Social Sciences and Humanities Ho Chi Minh City	1. Exchange of faculty and staff 2. Exchange of graduate and undergraduate students 3. Exchange of academic materials, publications, and information 4. Exchange of cultural activities 5. Joint conferences and academic programs 6. Joint research activities and publications	20-Jul-09	24-Sep-13	-	-

ที่มา: International Relations Office Burapha University (2559)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สถาบัน	รายละเอียดของบันทึกข้อตกลง (MOU)	วันที่มีผล	วันที่หมดอายุ	หมายเหตุ	กิจกรรม
Eastern International University, Binh Duong	1. Exchange of faculty and staff 2. Exchange of graduate and undergraduate students 3. Exchange of academic materials, publications, and information 4. Exchange of cultural activities	19-Aug-09	19-Aug-14	-	-
Faculty of Aquaculture, Nha Trang University	NTU staff do research project relating to marine ornamentals culture at BIMS for 6 months	30-Nov-09	-	สถาบันวิทยา ศาสตร์ทางทะเล	-
Pham Ngoc Thach University of Medicine	1. to promote individual contacts among scholars, students, and personnel 2. to promote links in teaching, research, and cultural activities 3. to provide opportunities for both staff and student exchanges 4. to develop and to encourage joint research, seminars, conferences, and workshops 5. to develop, when opportunity avails, joint study programs 6. to support the exchange of academic materials, resources, and services 7. to share experiences and expertise concerning university administration and management 8. to encourage any other activities that both university agree to be of mutual benefits	28-Dec-10	28-Dec-15	คณะพยาบาล ศาสตร์	-

ที่มา: International Relations Office Burapha University (2559)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สถาบัน	รายละเอียดของบันทึกข้อตกลง (MOU)	วันที่มีผล	วันที่หมดอายุ	หมายเหตุ	กิจกรรม
Namdhin University of Tecnology Education	Regional Cooperation Platform for Vocational Teacher Education in Asia (RCP): 1. Capacity building and meeting of experts 2. RCP cofereces and meetings 3. Shared events conference and meetings within regional and/or international contexts 4. Research work and publications	19-Aug-11	31-Dec-13	คณะศึกษาศาสตร์	-
University of Economics Ho Chi Minh City	1. Exchange of research materials, publications and information 2. Development and operation of joint academic programs 3. Support for distance learning courses 4. Organization of joint research programs 5. Exchange of students 6. Exchange of academic staff 7. Exchange of administrative and other non-academic staff 8. Development of common curricula in areas of mutual interest 9. Co-operation in the recruitment of students to our two institutions 10. Organization of joint seminar, conference and other academic activities	24-Jun-12	24-Jun-17	วิทยาลัยการบริหาร รัฐกิจ	-

ที่มา: International Relations Office Burapha University (2559)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สถาบัน	รายละเอียดของบันทึกข้อตกลง (MOU)	วันที่มีผล	วันที่หมดอายุ	หมายเหตุ	กิจกรรม
Tri Duc Education Services J.S. Co., HCMC	1. BUJIC will waive the Language requirements for students who successfully complete Tri Duc high school Program. 2. Tri Duc will provide and schedule sufficient intensive English courses as to assure that students entering BUJIC may start their 1st year undergraduate program without difficulty and in time.	18-Oct-12	18-Oct-17	วิทยาลัยนานาชาติ	-
Project Health Human Resource Development Program (HHRDP), Ministry of Health Institute of Oceanography	Short Course Training for Vietnamese Health Professional Lecturers to Burapha University 1. Co-operation in the development of joint research programs 2. Exchange of research materials, educational materials, publications and information 3. Co-operation in the development of educational programs 4. Exchange of research and display specimens and exhibited materials 5. Organization of workshops, seminars, and short courses 6. Exchange of staffs and/or provide on-the-job training for staffs	22-Feb-13	3-Mar-13	คณะพยาบาลศาสตร์	-
		30-Mar-13	30-Mar-18	-	-

ที่มา: International Relations Office Burapha University (2559)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สถาบัน	รายละเอียดของบันทึกข้อตกลง (MOU)	วันที่มีผล	วันที่หมดอายุ	หมายเหตุ	กิจกรรม
Project Management Unit of the Health Care in the South Central Coast Region Project (PMU), Ministry of Health	Studying Master of Nursing Science Program at Faculty of Nursing, Burapha University	26-Apr-13	30-Jun-13	คณะพยาบาลศาสตร์	-
Nha Trang University	1. Co-operation in the development of joint research programs 2. Exchange of research materials, educational materials, publications and information 3. Co-operation in the development of educational programs 4. Exchange of research and display specimens and exhibited materials 5. Organization of workshops, seminars, and short courses 6. Exchange of staffs and/or provide on-the-job training for staffs 7. Exchange of students	7-May-13	7-May-18	-	1. อาจารย์จาก Nha Trang University มาฝึกงานและอบรมที่สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล 2. นิสิตและเจ้าหน้าที่สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลเดินทางไปศึกษาดูงานที่ Nha Trang University
Project Health Human Resource Development Program (HHRDP), Ministry of Health	Studying Master of Nursing Science Program at Faculty of Nursing, Burapha University	21-Jun-13	30-Jun-13	คณะพยาบาลศาสตร์	-

ที่มา: International Relations Office Burapha University (2559)

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สถาบัน	รายละเอียดของบันทึกข้อตกลง (MOU)	วันที่มีผล	วันหมดอายุ	หมายเหตุ	กิจกรรม
FPT University	1. Study aboard opportunities for students to undertake international academic, language and cultural experience 2. Exchange of teaching and research resources 3. Exchange of faculty and staff for teaching, research, and professional development 4. Further avenues of cooperation including short-term group exchanges, internship, joint academic degree programs and other related initiatives as agreed upon by both parties	9-Dec-13	9-Dec-18	วิทยาลัยนานาชาติ	-
Ton Duc Thang University	1. Exchange of research materials, publications, and information 2. Development and operation of joint academic programs 3. Support for distance learning courses 4. Organization of joint research programs 5. Exchange of students 6. Exchange of academic staff 7. Exchange of administrative and other non-academic staff 8. Development of common curricula in areas of mutual interest 9. Co-operation in the recruitment of students exchange to our institutions 10. Co-operation in other academic and research activities	1-Dec-14	1-Dec-19	-	-

ที่มา: International Relations Office Burapha University (2559)

นอกจากนี้ สาเหตุของราคาค่าเรียนและค่าครองชีพที่ไม่สูงมากในประเทศไทย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยบูรพา ก็ถือเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้องค์กรภายในประเทศเวียดนามและนิสิตชาวเวียดนามเลือกมาเรียนที่ดังกล่าว แทนที่การเลือกไปเรียนยังประเทศอื่น ๆ ที่มีต้นทุนที่สูงกว่า

1.2 ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนิสิตชาวเวียดนามเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมพื้นฐานแบบชาตินิยมและสังคมนิยมของชาวเวียดนาม ที่ส่งผลต่อกระบวนการคิดและพฤติกรรมของชาวเวียดนามเป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมภายใต้วัฒนธรรมพื้นฐานแบบชาตินิยมและสังคมนิยมของชาวเวียดนามดังกล่าว สามารถแบ่งเป็น 3 ปัจจัยที่สำคัญ ได้ดังนี้ (กรภัทร เองอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

(1) *ความตั้งใจและความมุ่งมั่นของชาวเวียดนาม* เป็นวัฒนธรรมและค่านิยมพื้นฐานของชาวเวียดนามที่ได้รับอิทธิพลมาจากความเป็นชาตินิยมและสังคมนิยมของชาวเวียดนาม รวมถึงสภาวะความยากจนและความยากลำบากที่ทำให้เกิดภาวะการแข่งขันสูงของผู้คนภายในประเทศเวียดนาม จนกลายเป็นการปลูกฝังให้ชาวเวียดนามต้องมีความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนและการทำงานของชาวเวียดนามที่แสดงถึงความตั้งใจและความมุ่งมั่นอย่างชัดเจน

(2) *ความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้คนในสังคม* เนื่องจาก ชาวเวียดนามถือเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมการให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ทางสังคมสูง โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีลักษณะของความเท่าเทียมกันและให้ความสำคัญกับมิตรสหาย/เครือข่ายของตนเอง อันเป็นพื้นฐานของความคิดแบบสังคมนิยมในเวียดนาม เช่น การรักพวกพ้อง, การเปิดโอกาสของหัวหน้าแก่ลูกน้อง, หรือการรับประทานอาหารร่วมกันของคนทุกสถานะ เป็นต้น ทำให้ที่ผ่านมาจากความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้คนในสังคมนี้นี้ ได้กลายเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ให้นิสิตชาวเวียดนามที่มาเรียนยังมหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจาก ศิษย์เก่าชาวเวียดนามของมหาวิทยาลัยบูรพามักส่งเสริมให้มิตรสหายหรือเครือข่ายชาวเวียดนามมาเรียนยังที่มหาวิทยาลัยบูรพา รวมถึงหัวหน้าองค์กรต่าง ๆ ก็ต่างเปิดโอกาสให้กับลูกน้องหรือบุคลากรในองค์กรของตนเข้ามาเรียนยังมหาวิทยาลัยบูรพา

(3) *ครอบครัว* ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการตัดสินใจของนิสิตชาวเวียดนาม เนื่องจาก นิสิตชาวเวียดนามบางคนมีสถานภาพสมรสแล้วหรือมีสถานะที่สำคัญภายในครอบครัว ทำให้การเข้ามาศึกษายังมหาวิทยาลัยบูรพาของนิสิตชาวเวียดนามบางคนอาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของครอบครัวของตนเองได้ โดยเฉพาะนิสิตผู้หญิงชาวเวียดนามที่มีบุตรเป็นกลุ่มที่มีการตัดสินใจที่ยากลำบากมากที่สุด ที่ต้องละทิ้งหน้าที่ความเป็นแม่และความเป็นภรรยาที่ดีต่อสามีอันเป็นวัฒนธรรมผู้หญิงที่ดีของประเทศเวียดนาม

สำหรับวัฒนธรรมภายในประเทศไทยก็มีส่วนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนิสิตเวียดนามด้วยเช่นกัน เช่น ความสัมพันธ์แบบการพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนไทย หรือวัฒนธรรมการ

ยืมของคนไทย ที่ทำให้ความรู้สึกและทัศนคติของชาวเวียดนามที่มีต่อผู้คนสังคมไทยมีทิศทางที่ดี และมีความต้องการมาเรียนในประเทศไทย

1.3 ปัจจัยทางการศึกษาและองค์ความรู้

เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างระหว่างประเทศไทยและประเทศเวียดนาม ทางด้านการศึกษาและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้ประเทศเวียดนามต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนหรือบุคลากรภายในประเทศ เข้ามาศึกษาในประเทศไทย เนื่องจาก ประเทศไทยมีการพัฒนาองค์ความรู้บางศาสตร์บางสาขาที่มากกว่าประเทศเวียดนาม โดยเฉพาะองค์ความรู้ ทางด้านพยาบาลศาสตร์ และทางด้านวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่ทำให้องค์กรภายในประเทศ เวียดนามต่าง ๆ เลือกที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและบุคลากรเข้ามาเรียนในประเทศไทย และมหาวิทยาลัยบูรพา

2. กระบวนการและขั้นตอนการเข้ามาเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา

ภายหลังจากการตัดสินใจและมีปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการเข้ามาศึกษาที่มหาวิทยาลัยบูรพา ของนิสิตชาวเวียดนามแล้วนั้น สิ่งสำคัญที่นิสิตเวียดนามต้องพบเจอและปฏิบัติก็คือ การดำเนินการ ตามกระบวนการและขั้นตอนการเข้ามาเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งถือเป็นหนึ่งในที่เป็นปัญหาที่ นิสิตชาวเวียดนามหลายคนต้องพบเจอ โดยกระบวนการและขั้นตอนการเข้ามาเป็นนิสิตมหาวิทยาลัย บูรพาสามารถแบ่งเป็นกระบวนการและขั้นตอน ได้ดังนี้ (กรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

2.1 การกรอกใบสมัคร

เป็นส่วนของขั้นตอนแรกของนิสิตชาวเวียดนามที่ต้องกระทำ ภายหลังจากตัดสินใจหรือ ได้รับทุนจากแหล่งทุนที่ชัดเจนแล้ว โดยการกรอกเอกสารใบสมัครของนิสิตชาวเวียดนาม ทางมหาวิทยาลัยบูรพาอนุญาตให้กรอกข้อมูลทางออนไลน์ เพื่อประหยัดค่าเดินทางและเวลาของนิสิต ชาวเวียดนาม โดยข้อมูลที่นิสิตชาวเวียดนามต้องกรอกใส่อย่างครบถ้วน เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูล ทางการศึกษา รูปถ่าย หลักฐานต่าง ๆ และข้อมูลทางการเงิน (Financial support) รวมถึงข้อมูล เฉพาะตามที่แต่ละคณะกำหนด

2.2 การสัมภาษณ์

เป็นขั้นตอนที่ภายหลังจากการตรวจเอกสารใบสมัครโดยคณะที่ทางนิสิตชาวเวียดนาม ได้ลงสมัครไว้ หากทางคณะพิจารณาถึงคุณสมบัติต่าง ๆ ของนิสิตชาวเวียดนามผ่านแล้ว ก็จะเข้าสู่ ขั้นตอนการเรียกตัวมาสัมภาษณ์ ซึ่งมหาวิทยาลัยบูรพาอนุญาตให้มีการสัมภาษณ์นิสิตชาวเวียดนามได้ 2 ทาง ได้แก่ การสัมภาษณ์โดยตรงที่มหาวิทยาลัยบูรพา และการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์หรือ ช่องทางออนไลน์ (เช่น Skype) โดยมีอาจารย์ประจำคณะหรือสาขาที่นิสิตชาวเวียดนามได้สมัครไว้ เป็นผู้สัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ด้วยภาษาอังกฤษ และเนื้อหาของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ ด้วยเนื้อหาเฉพาะของแต่ละคณะและสาขานั้น ๆ

2.3 การรายงานตัว เป็นขั้นตอนที่นิสิตชาวเวียดนามทุกคนที่ผ่านการสัมภาษณ์และ ได้รับการคัดเลือกแล้ว ต้องเข้ามารายงานตัวยังมหาวิทยาลัยบูรพา โดยทางมหาวิทยาลัยบูรพาและ

คณะต่าง ๆ จะอำนวยความสะดวกบางขั้นตอนให้แก่นิสิตชาวเวียดนามเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้ถูกต้องและครบถ้วน รวมถึงให้ข้อมูลแก่นิสิตชาวเวียดนามเพื่อทำความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องพบเจอภายในมหาวิทยาลัย โดยมีทั้งการให้เอกสาร/คู่มือต่าง ๆ หรือการจัดโครงการอบรมสำหรับนิสิตชาวเวียดนามโดยเฉพาะ

บริบททางสังคมของนิสิตชาวเวียดนามภายในมหาวิทยาลัยบูรพา

นิสิตชาวเวียดนามที่ได้เดินทางเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา มีสภาพความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกันมาก ภายใต้บริบททางสังคมภายในพื้นที่มหาวิทยาลัยบูรพา และบริเวณโดยรอบของมหาวิทยาลัย แต่นิสิตชาวเวียดนามที่ได้เดินทางเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา มีความแตกต่างกันเล็กน้อยเพียงในเรื่องของการลักษณะที่พักอาศัยของนิสิตชาวเวียดนามผู้หญิง และนิสิตชาวเวียดนามผู้ชายเท่านั้น ซึ่งภายใต้บริบททางสังคมภายในพื้นที่มหาวิทยาลัยบูรพาและบริเวณโดยรอบที่นิสิตชาวเวียดนามต้องพบเจอสามารถแบ่งออกเป็นบริบททางสังคมได้ ดังต่อไปนี้

1. สภาพทางสังคมโดยทั่วไป

สภาพโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน^{*} เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ตั้งอยู่ที่ 169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เป็นมหาวิทยาลัยประจำภูมิภาคตะวันออกของประเทศไทย มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 647 ไร่ 35 ตารางวา ซึ่งถือเป็นมหาวิทยาลัยที่มีขนาดพื้นที่เล็ก นิสิตชาวเวียดนามสามารถเดินทางด้วยพาหนะชนิดต่าง ๆ ทั้งรถจักรยาน รถจักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนตัว หรือเดินทางด้วยเท้าก็สามารถเดินทางอย่างได้โดยทั่วถึงและปลอดภัย รวมถึงมหาวิทยาลัยบูรพายังมีรถสวัสดิการสำหรับบริการผู้เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยโดยไม่เสียค่าบริการ ภายในพื้นที่มหาวิทยาลัยสามารถแบ่งประเภทของอาคารและสถานที่ได้ออกเป็น 4 ประเภท ประกอบด้วย (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559)

(1) อาคารสำนักงานของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย สำนักงานสภามหาวิทยาลัย และสำนักงานอธิการบดี ซึ่งอาคารที่เป็นแหล่งรวมของสำนักงานและเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ อาคารสำนักงานอธิการบดี หรืออาคาร ภปร. และอาคารกิจกรรมนิสิตหรืออาคารแคนทิน

(2) อาคารเรียนและอาคารคณะ/วิทยาลัย ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน มีอาคารเรียนที่แบ่งออกเป็น อาคารเรียนรวม (ทุกคณะ) สำหรับการเรียนวิชาศึกษาทั่วไปที่

* มหาวิทยาลัยบูรพา ในปัจจุบันมีวิทยาเขตทั้งสิ้น 3 วิทยาเขต ประกอบด้วย (1) วิทยาเขตบางแสน ตั้งอยู่ที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี (2) วิทยาเขตจันทบุรี ตั้งอยู่ที่ตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีเนื้อที่ 1,406 ไร่ 1 งาน 81 ตารางวา เปิดสอนใน 3 คณะ คือ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ คณะเทคโนโลยีทางทะเล และคณะอัญมณี (3) วิทยาเขตสระแก้ว ตั้งอยู่ที่ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีเนื้อที่ 1,369 ไร่ เปิดสอนใน 2 คณะ คือ คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีการเกษตร (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559)

นิสิตทุกคณะต้องเรียน และอาคารเรียนของคณะต่าง ๆ ซึ่งคณะ/วิทยาลัยภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย คณะพยาบาลศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, คณะวิทยาศาสตร์, คณะศึกษาศาสตร์, คณะวิศวกรรมศาสตร์, คณะศิลปกรรมศาสตร์, คณะดนตรีและการแสดง, คณะสาธารณสุขศาสตร์, คณะแพทยศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, คณะโลจิสติกส์, คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา, คณะการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร, คณะการจัดการและการท่องเที่ยว, คณะสหเวชศาสตร์, คณะเภสัชศาสตร์, คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์, คณะวิทยาการสารสนเทศ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์, วิทยาลัยนานาชาติ, และวิทยาลัยวิทยาการวิจัย และวิทยาการปัญญา

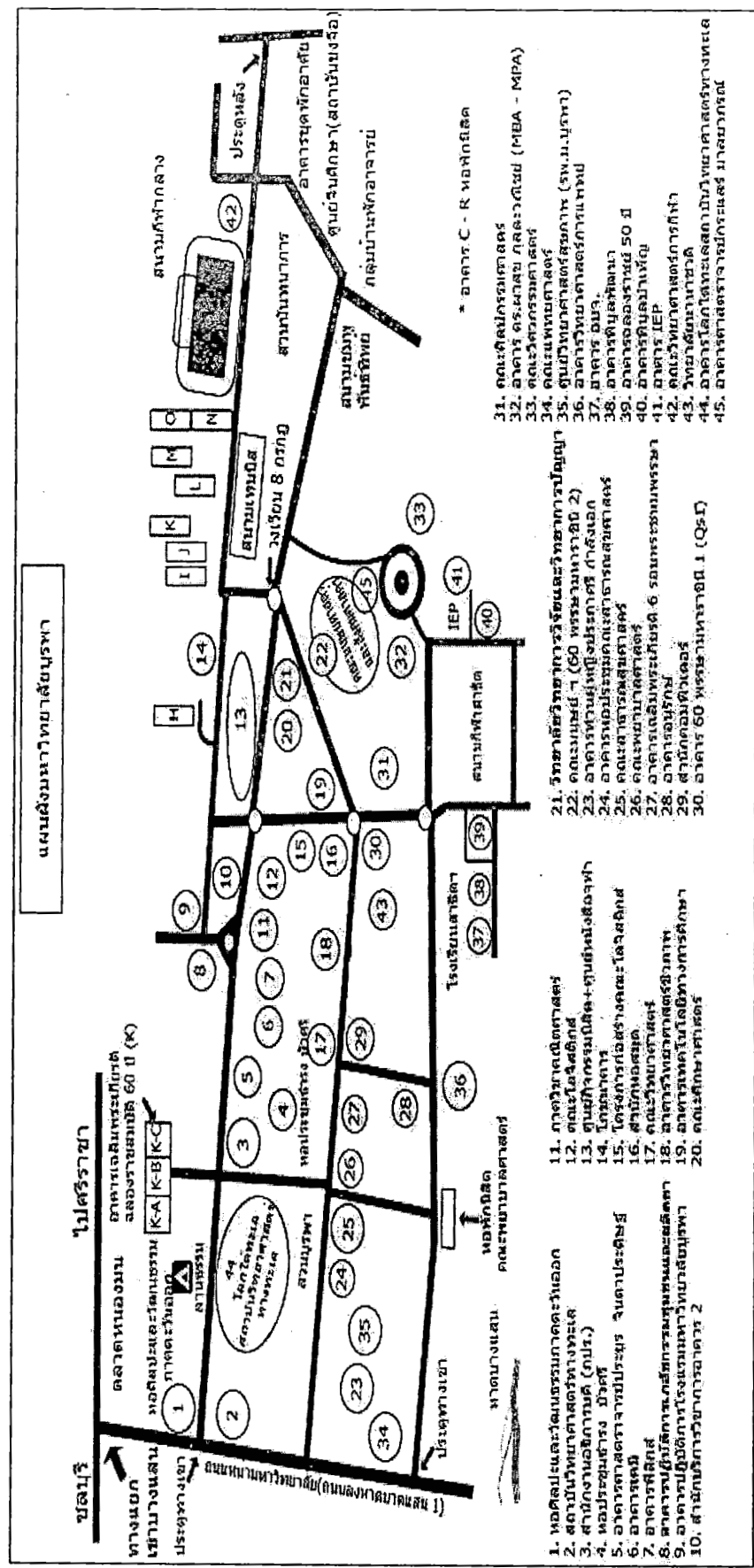
(3) อาคารและสถานที่กิจกรรมและนันทนาการสำหรับนิสิต คือ อาคารหรือสถานที่ที่นิสิตหรือบุคคลทั่วไป (บางสถานที่ที่มหาวิทยาลัยอนุญาต) สามารถเข้ามาจัดกิจกรรมนันทนาการ หรือเข้ามาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอาคารและสถานที่กิจกรรมและนันทนาการสำหรับนิสิต ภายในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยบูรพา, สำนักหอสมุด, สำนักคอมพิวเตอร์, สำนักบริการวิชาการ, ศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ, ศูนย์เกาหลีศึกษา, ศูนย์จีนศึกษา (สถาบันขงจื้อ), ศูนย์ปฏิบัติการโรงแรมมหาวิทยาลัยบูรพา, ศูนย์ภาษา, ศูนย์ปฏิบัติการคั้นคว่ำและวิจัย, ศูนย์เรียนรู้โลกใต้ทะเลและสถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล, หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออก, อาคารโภชนาการ, ลานจัดกิจกรรม, สวนนันทนาการ และสนามกีฬาชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

(4) อาคารหอพักนิสิต มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการจัดสร้างอาคารหอพักสำหรับนิสิตเข้ามาพักอาศัยบริเวณพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็นอาคารหอพักนิสิต 3 ประเภท ได้แก่

- อาคารหอพักนิสิตรวมทุกคณะ (แบ่งชาย-หญิง) จำนวน 4 อาคาร ประกอบด้วย หอพัก 14 (หอพักสำหรับนิสิตชาย), หอพัก 15 (หอพักสำหรับนิสิตหญิง), หอพักหญิง 50 ปีเทา-ทอง และหอพักหญิงเทา-ทอง 2

- อาคารหอพักเฉพาะของคณะ เป็นอาคารหอพักที่บางคณะจัดสร้างขึ้นเพื่อให้ให้นิสิตภายในคณะตนสามารถเข้ามาพักอยู่อาศัยได้ ได้แก่ อาคารหอพักของคณะพยาบาลศาสตร์ และอาคารหอพักของวิทยาลัยนานาชาติ ซึ่งนิสิตชาวเวียดนามโดยเฉพาะผู้หญิงจำนวนพักอาศัยอยู่

สภาพโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสน ทั้งอาคารและสถานที่สำคัญ ๆ สามารถพิจารณาได้จากรูปภาพแผนผังภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดังรูปภาพที่ 4.7

ที่มา: กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา (ม.บ.ป.)

ส่วนสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่โดยรอบของมหาวิทยาลัยบูรพา หรือพื้นที่ตำบลแสนสุข อำเภอเมืองชลบุรี ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากมีชายหาดบางแสนที่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติต่างเข้ามาพักผ่อนและท่องเที่ยวจำนวนมาก รวมถึงมีสถานบันเทิงประเภทต่าง ๆ ที่ให้บริการทั้งนักท่องเที่ยวและนิสิตของมหาวิทยาลัยบูรพา ทำให้พื้นที่ของตำบลแสนสุขและพื้นที่โดยรอบของมหาวิทยาลัยบูรพาจึงมีทั้งนิสิตของมหาวิทยาลัยบูรพา ชาวบ้านในพื้นที่และนักท่องเที่ยวพักอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก รวมถึงมีสถานประกอบการธุรกิจประเภทต่าง ๆ ตั้งอยู่บนพื้นที่บริเวณโดยรอบจำนวนมาก สามารถแบ่งออกเป็น

(1) **ห้างสรรพสินค้า** ได้แก่ ห้างแหลมทองบางแสน เป็นห้างสรรพสินค้าที่ตั้งอยู่บริเวณทางเข้าด้านหน้าของมหาวิทยาลัยบูรพา ภายในประกอบด้วย ร้านค้าต่าง ๆ ร้านขายหนังสือ ร้านอาหาร เครื่องเล่น และโรงภาพยนตร์ ทำให้ห้างแหลมทอง บางแสน ถือเป็นสถานที่หนึ่งที่นิสิตชาวเวียดนามของมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวนมากเข้าไปเดินและทำกิจกรรมต่าง ๆ

(2) **ร้านค้าสะดวกซื้อ** ในพื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพามีร้านค้าสะดวกซื้อตั้งอยู่เป็นจำนวนมากกระจายไปยังหัวมุมถนนต่าง ๆ และแหล่งที่ตั้งของหอพัก โดยเฉพาะร้านค้าสะดวกซื้อของบริษัทขนาดใหญ่อย่าง ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น (7-Eleven) ถือเป็นร้านค้าสะดวกซื้อที่มีการตั้งสาขาจำนวนมากในพื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา

(3) **หอพักเอกชน** นอกจากหอพักภายในของมหาวิทยาลัยบูรพาแล้ว พื้นที่บริเวณโดยรอบของมหาวิทยาลัย ยังมีหอพักของเอกชนต่าง ๆ ได้เปิดให้บริการแก่นิสิตเข้ามาพักอาศัยทั้งในรูปแบบเช่าและซื้อขาด ถือเป็นทางเลือกของนิสิตชาวเวียดนามของมหาวิทยาลัยในการเลือกพักอาศัยภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อหลีกเลี่ยงข้อบังคับที่เข้มงวดของหอพักของมหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้หอพักเอกชนบางรายยังกำหนดให้เป็นหอพักสำหรับนิสิตผู้หญิงโดยเฉพาะ เพื่อลดปัญหาการขู่สาวและเพิ่มความปลอดภัยแก่นิสิตผู้หญิงที่เข้าพัก ซึ่งแหล่งหอพักเอกชนที่สำคัญจะตั้งอยู่บริเวณ ซอยลีลา ซอยสดใส และซอยจริทร์ บริเวณด้านข้างซ้ายและขวาของมหาวิทยาลัยบูรพา รวมถึงบริเวณหลังห้างแหลมทองบางแสน และบริเวณหลังมหาวิทยาลัยบูรพา

(4) **ร้านค้า** ในพื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา มีร้านค้าสำหรับการขายของประเภทต่าง ๆ ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ร้านค้าขายเครื่องสำอาง ร้านค้าขายเสื้อผ้า ร้านค้าขายเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ร้านตัดผม ร้านถ่ายเอกสาร ร้านขายยา ฯลฯ ซึ่งร้านค้าแต่ละประเภทก็จะมีเปิดให้บริการเป็นจำนวนหลายร้าน ทำให้นิสิตชาวเวียดนามมหาวิทยาลัยบูรพาสามารถมีทางเลือกในการเลือกซื้อและใช้บริการตามความเหมาะสมของตนเองได้ ซึ่งแหล่งรวมร้านค้าจำนวนที่สำคัญจะตั้งอยู่บริเวณซอยลีลา และซอยสดใส บริเวณด้านข้างติดกับมหาวิทยาลัยบูรพา

(5) **ร้านอาหาร** สำหรับพื้นที่ตำบลแสนสุขและพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา ถือเป็นพื้นที่ที่มีร้านอาหารจำนวนมาก เนื่องจาก ตำบลแสนสุขเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้มีร้านอาหารจำนวนมาก มีให้เลือกหลากหลายประเภทอาหารและอาหารจากหลากหลายชาติ เช่น อาหารไทย เวียดนาม

ญี่ปุ่น หรือตะวันตก รวมถึงมีร้านอาหารตามสั่งที่นิสิตชาวเวียดนามสามารถเลือกสั่งรายการอาหารระดับรสชาติ และวัตถุดิบประกอบอาหารได้

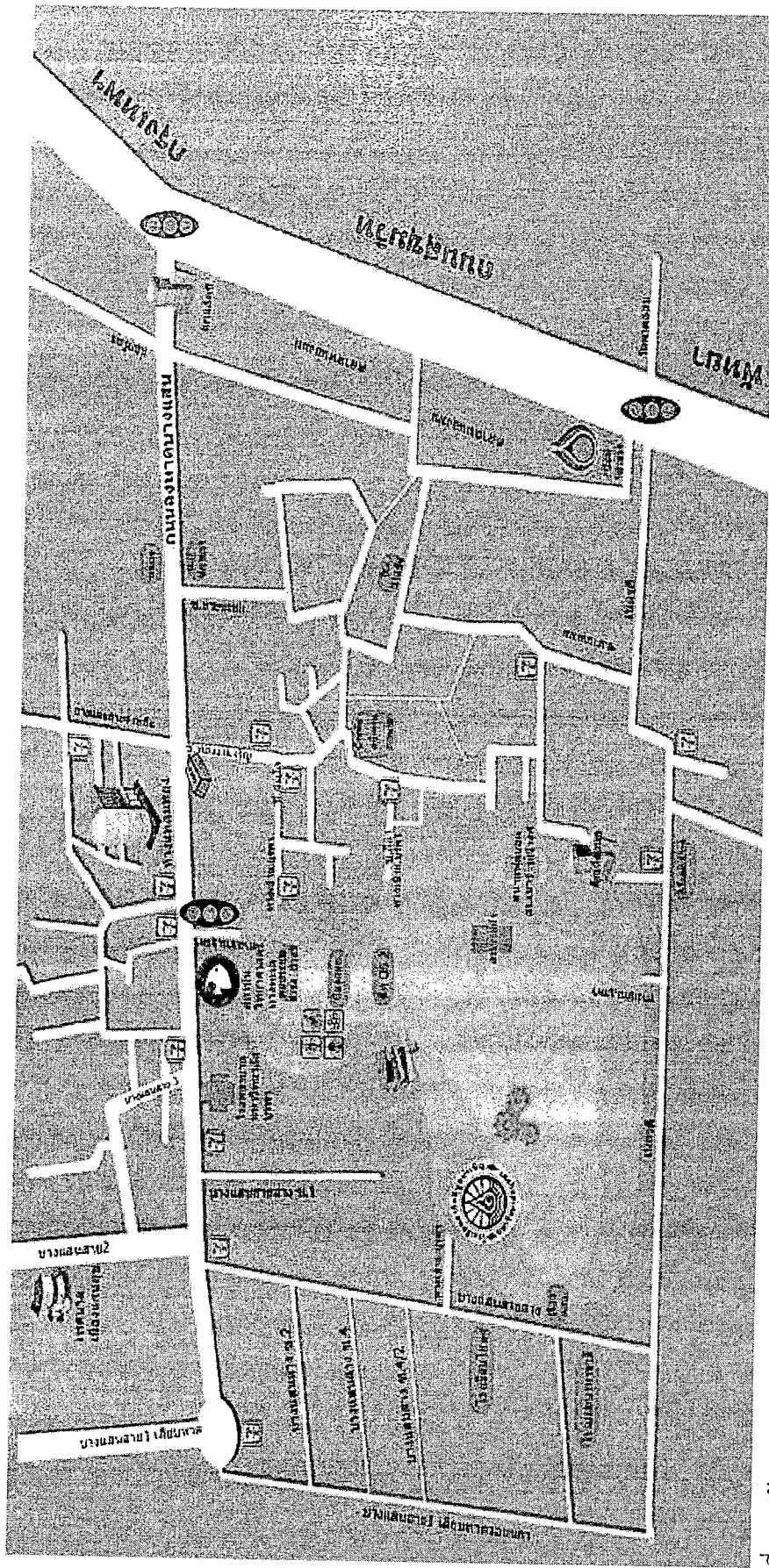
(6) *ปั๊มน้ำมัน* สำหรับนิสิตชาวเวียดนามมหาวิทยาลัยบูรพาที่มีรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ส่วนตัวนั้น ในพื้นที่ตำบลแสนสุขมีปั๊มน้ำมันตั้งอยู่บริเวณใกล้กับมหาวิทยาลัยบูรพา คือ ปั๊มน้ำมัน ปตท. ที่ตั้งอยู่บริเวณตลาดหนองมนติดกับถนนสุขุมวิท ซึ่งมีนิสิตของมหาวิทยาลัยบูรพาจำนวนมากเข้าใช้บริการ เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัยบูรพา และเดินทางไปได้ในหลาย ๆ เส้นทาง

(7) *สถานบันเทิงในเวลากลางคืน* พื้นที่ตำบลแสนสุข โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณถนนลงหาดบางแสน (ถัดจากหน้ามหาวิทยาลัยบูรพาประมาณ 300 เมตร) และซอยจรินทร์ ถือเป็นพื้นที่ที่มีสถานบันเทิงในเวลากลางคืนเปิดให้บริการเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะรับเฉพาะนักท่องเที่ยวหรือนิสิตที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ตามที่กฎหมายกำหนด โดยสถานบันเทิงในเวลากลางคืนในพื้นที่ตำบลแสนสุขจะมีลักษณะเป็นร้านนั่งสำหรับดื่มสังสรรค์เป็นส่วนใหญ่

(8) *ตลาดสด* ในพื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา มีตลาดสดทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีพ่อค้าแม่ค้าขายทั้งของสดของแห้งเพื่อนำมาประกอบอาหาร รวมถึงอาหารที่ประกอบ/ปรุงเสร็จมาขายอยู่เป็นจำนวนมาก โดยตลาดสดในพื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบไปด้วย ตลาดหาดวอนนภา (ขนาดใหญ่), ตลาดหน้ามหาวิทยาลัย, ตลาดบริเวณกลางซอยทองแม่เจริญ, ตลาดหลังมหาวิทยาลัย (ซอยเนตรดี) และตลาดหนองมน ซึ่งระยะทางของแต่ละตลาดกับมหาวิทยาลัยไม่ไกลนัก ทำให้มีนิสิตชาวเวียดนามจำนวนมากไปซื้อของและวัตถุดิบมาเพื่อประกอบอาหาร

นอกจากนี้ พื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพายังมีสถานที่ทางศาสนาอย่างวัดแสนสุข สุทธีวราราม วัดบางเป้ง วัดแจ้งเจริญดอน รวมถึงวัดแม่พระลูร์ดของศาสนาคริสต์ ดังนั้น หากพิจารณาสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่โดยรอบของมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตบางแสนนั้น จึงมีสภาพทางสังคมที่มีความเป็นเมือง จากสิ่งอำนวยความสะดวกและร้านค้าร้านอาหารที่มีเป็นจำนวนมาก และสภาพทางสังคมที่มีความหลากหลาย จากที่พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และสถานศึกษาขนาดใหญ่อย่างมหาวิทยาลัยบูรพา โดยสภาพโดยทั่วไปของพื้นที่บริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา สามารถพิจารณาได้จากรูปภาพแผนผังโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา ได้ดังรูปภาพที่

รูปภาพที่ 4.8 แผนที่โดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา

ที่มา: ปรับปรุงมาจาก ชมรมหอพักบางแสน (ม.ป.ป.)

2. ลักษณะที่พักอาศัย

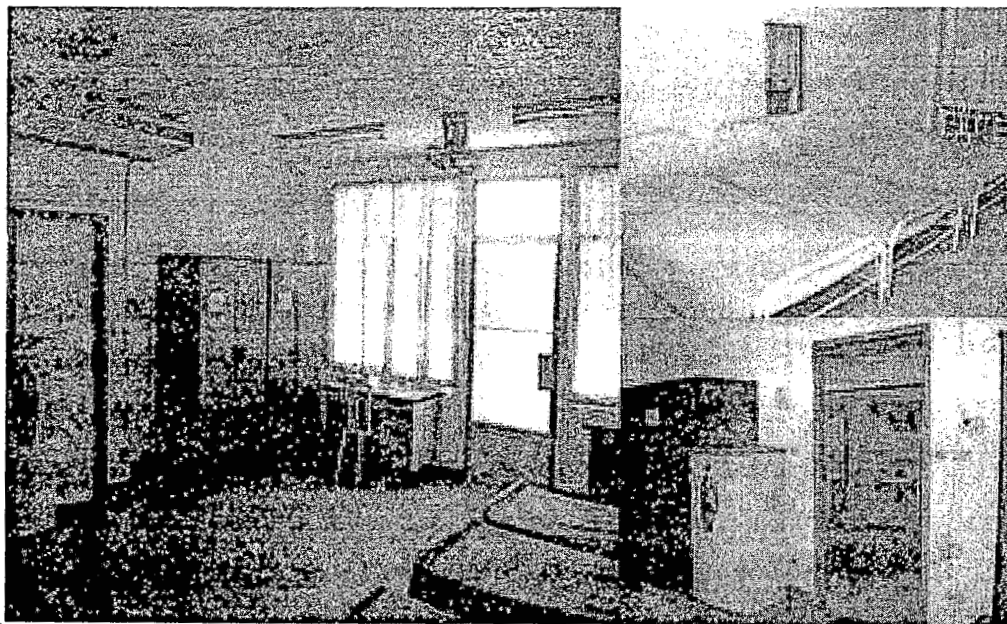
สำหรับนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีพักอาศัยอยู่ในที่พักอาศัยลักษณะ หอพักแบบเช่า เนื่องจากการศึกษาในระยะเวลาไม่เพียงกี่ปี รวมถึงเรื่องของกรรมสิทธิ์ที่เป็นข้อจำกัด ทำให้นิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาอาศัยอยู่ในหอพักแบบเช่าทั้งหมด สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของนิสิตชาวเวียดนามแต่ละคนจึงมีความไม่แตกต่างกันมากนัก แต่อาจแตกต่างกันตรงที่เงื่อนไขของหอพักที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา (ของมหาวิทยาลัย) ส่วนใหญ่กำหนดให้ผู้หญิงเช่าพักได้เท่านั้น ทำให้นิสิตชาวเวียดนามผู้ชายต้องไปเช่าหอพักของเอกชนภายนอกมหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งส่วนใหญ่จะพักอยู่บริเวณโดยรอบของมหาวิทยาลัยและเดินทางไม่ไกลมากนัก ดังนั้นหากพิจารณาถึงลักษณะที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมโดยรวมของที่พักอาศัยของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่ (ปิยดารัตน์ ธนกวิน สมบูรณ์, 1 มีนาคม 2560)

2.1 หอพักที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา (ของมหาวิทยาลัย)

หอพักที่ให้บริการแก่นิสิตชาวเวียดนามที่อยู่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพาส่วนใหญ่ มักเป็นหอพักของมหาวิทยาลัยประเภทอาคารหอพักเฉพาะของคณะ เนื่องจากนิสิตชาวเวียดนามที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาส่วนใหญ่มักเข้ามาศึกษาชั้นคณะพยาบาลศาสตร์และวิทยาลัยนานาชาติ ซึ่งเป็นคณะที่มีอาคารหอพักเฉพาะของตนเอง ทำให้นิสิตชาวเวียดนามที่เข้ามาศึกษาสามารถใช้สิทธิ์ในการเข้าพักอาคารหอพักเฉพาะของคณะตนเองได้ แต่ด้วยเงื่อนไขของการจำกัดให้พักได้เฉพาะนิสิตผู้หญิงเท่านั้น จึงทำให้นิสิตชาวเวียดนามผู้ชายไม่สามารถเข้าพักอาศัยได้ (ก่อนที่ในปัจจุบันอาคารหอพักวิทยาลัยนานาชาติจะเปิดให้นิสิตผู้ชายเข้าพักได้) โดยอาคารหอพักเฉพาะของคณะประกอบด้วยอาคารหอพักของ 2 คณะ ประกอบด้วย

2.1.1 หอพักคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หอพักภายในอาคารหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ แบ่งออกเป็นห้องพักสำหรับนิสิตหญิง ปริญาตรีชั้นปีที่ 2-4 (ภาคปกติ) จำนวน 60 ห้อง (ห้องพัสดุ) และห้องพักสำหรับนิสิตชาวต่างชาติหญิง เป็นห้องปรับอากาศ 14 ห้อง พักได้ 4 คน/1 ห้อง ค่าบริการห้องพักคิดเป็นรายเดือน ๆ ละ 8,000 บาท ซึ่งนิสิตชาวเวียดนามผู้หญิงที่ได้เรียนในคณะพยาบาลศาสตร์ทั้งหมดจะมาพักอาศัยอยู่ในห้องพักสำหรับนิสิตชาวต่างชาติหญิง โดยแต่ละเทอมการศึกษานิสิตชาวเวียดนามผู้หญิงในคณะพยาบาลศาสตร์จะมีการเข้าพักเต็มห้องละ 4 คนทั้งหมด ยกเว้นหากมีคนเหลือทางหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ก็จะอนุญาตให้พักเพียงลำพังด้วยจำนวนที่เหลือได้ (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ม.ป.ป.; ปิยดารัตน์ ธนกวินสมบูรณ์, 1 มีนาคม 2560)

รูปภาพที่ 4.9 บรรยากาศภายในห้องพัก หอพักหญิงคณะพยาบาลศาสตร์

ที่มา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (ม.บ.ป.)

สำหรับกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ตามประกาศคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรื่อง แนวปฏิบัติการเข้าพักอาศัยในหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 จะพบว่าทางคณะพยาบาลศาสตร์ได้วางกฎเกณฑ์ข้อบังคับและกฎระเบียบต่าง ๆ สำหรับการเป็นข้อปฏิบัติตามและข้อห้ามแก่นิสิตที่เข้ามาพักในอาคารหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ โดยกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่สำคัญประกอบด้วย

1) สิทธิการเข้าพักอาศัยในหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ระบุว่าผู้มีสิทธิเข้าพักอาศัยในหอพักของคณะพยาบาลศาสตร์นั้น ต้องเป็นนิสิตหญิงของคณะพยาบาลศาสตร์และคณะอื่น ๆ (ต้องได้รับอนุญาตจากทางคณะก่อน) ในมหาวิทยาลัยบูรพา หรือเป็นบุคคลทั่วไป (เพศหญิง) ที่คณะฯ อนุญาตให้เข้าพักอาศัย (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559ก, หน้า 131)

2) ข้อห้ามมิให้ผู้พักอาศัยกระทำในบริเวณหอพัก ประกอบด้วย (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559ก, หน้า 131: 133)

2.1) ประเภทความผิดไม่ร้ายแรง

2.1.1) กล่าววาจาหรือแสดงอาการที่หยาบคายหรือไม่เคารพต่อบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับหอพัก

2.1.2) นำสัตว์เลี้ยงมาเลี้ยงบริเวณหอพัก

2.1.3) ตีรูปภาพ ไปสเตอร์ เขียนรูป เขียนข้อความ บริเวณหอพัก และสถานที่ต่าง ๆ ของหอพัก

2.1.4) นำเครื่องเรือน เครื่องใช้ที่คณะฯ จัดไว้ใช้เป็นส่วนกลางมาเป็นของส่วนตัวหรือเคลื่อนย้ายตำแหน่ง

2.1.5) ติดตั้งเสาอากาศในบริเวณหอพัก

2.1.6) ตากผ้าหรือวางสิ่งของใด ๆ เหนือขอบระเบียงห้องพัก

2.1.7) เปิดเครื่องเสียงดังเกินไปจนเป็นการรบกวนผู้อื่น

2.1.8) เข้าไปในห้องผู้อื่นขณะที่เจ้าของห้องไม่อยู่

2.2) ประเภทความผิดร้ายแรง

2.2.1) เล่นหรือร่วมวงการพนัน (ความผิดร้ายแรง)

2.2.2) เสพยาเสพติด (ความผิดร้ายแรง)

2.2.3) ดื่มสุราหรือของมึนเมา (ความผิดร้ายแรง)

2.2.4) ลักขโมย (ความผิดร้ายแรง)

2.2.5) ประพฤติเสื่อมเสียทางเพศและศีลธรรม (ความผิดร้ายแรง)

2.2.6) นำบุคคลอื่นมาพักในหอพักโดยไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการบริการหอพัก (ความผิดร้ายแรง)

2.2.7) ทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกายกัน (ความผิดร้ายแรง)

2.2.8) มีอาวุธปืน วัตถุระเบิด วัตถุเชื้อเพลิงและอุปกรณ์ที่ใช้เสพยาเสพติด (ความผิดร้ายแรง)

2.2.9) ทำลายทรัพย์สินของหอพัก (ความผิดร้ายแรง)

2.2.10) ประกอบอาหารภายในหอพัก (ความผิดร้ายแรง)

2.2.11) กระทำการที่กระทบกระเทือนต่อสวัสดิภาพของผู้อื่นในบริเวณหอพัก (ความผิดร้ายแรง)

2.2.12) การกระทำที่อาจจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ส่วนรวม (ความผิดร้ายแรง)

3) กรณีการลงโทษนิสิตผู้เข้าพักอาศัยในหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ โทษที่นิสิตจะได้รับในกรณีที่ได้กระทำผิดแนวปฏิบัติมี 3 สถาน ได้แก่ (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559ก, หน้า 133)

3.1) ตักเตือน (เป็นลายลักษณ์อักษร)

3.2) ภาคทัณฑ์

3.3) ตัดสิทธิ์การอยู่หอพักและจะต้องออกจากหอพักตามวันเวลาที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพากำหนด (การพิจารณาสอบสวนและตัดสินโทษจะต้องได้รับ

ความเห็นชอบจากคณะกรรมการการดำเนินการหรือคณะพยาบาลศาสตร์ก่อนที่จะมีคำสั่งลงโทษ)

4) นอกจากนี้ ตามประกาศคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เรื่อง แนวปฏิบัติการเข้าพักอาศัยในหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ยังได้ กำหนดแนวทางปฏิบัติของนิสิตในหอพักคณะพยาบาลศาสตร์อื่น ๆ อีกเช่น (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559ก, หน้า 132)

4.1) เรื่องการรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในห้องพัก ของตนเองและที่อื่น ๆ ในบริเวณหอพัก รวมถึงการดูแลรักษาสิ่งที่เป็นสมบัติของหอพัก

4.2) เรื่องการประหยัดการใช้น้ำและกระแสไฟฟ้า

4.3) การกำหนดเวลาเข้า-ออกหอพัก ผู้เข้าพักอาศัยจะเข้าหอพักในระหว่าง เวลา 05.00 น.-22.30 น. ซึ่งประตูทางบริเวณหน้าหอพักจะปิดในเวลา 22.30 น. ซึ่งหากผู้เข้าพัก อาศัยมีความจำเป็นต้องเข้า-ออก นอกเวลาตามที่ระบุไว้ ให้แจ้งขออนุญาตต่อประธานคณะกรรมการ ดำเนินการหอพักเป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนช่วงเวลาปิดหอพักจนถึงเวลาเปิดหอพักของวันใหม่ ห้ามบุคคลภายนอกที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณหอพัก

4.4) การชดใช้ค่าเสียหาย คณะพยาบาลศาสตร์ได้กำหนดสิ่งของต่อไปนี้ที่ผู้ เข้าพักอาศัยต้องรับผิดชอบหากเกิดการสูญหายหรือชำรุด ประกอบด้วย เครื่องนอน โต๊ะทำงาน เก้าอี้ เติียงนอน ตู้เสื้อผ้า ที่พาดเสื้อผ้า ประตู หน้าต่าง บานเกล็ด มุ้งลวด บานพับ กลอน สายยู กุญแจ สวิตช์ไฟ ปลั๊กไฟ สายไฟ และดัลลแบกสายไฟ ส่วนกรณีที่ผู้พักอาศัยได้ทำให้สีผาผนังของห้อง สีของตู้ เสื้อผ้า โต๊ะทำงาน พื้นห้อง ประตู หรืออื่น ๆ เสียหายหรือเปราะเปื้อน ยกเว้นเป็นการเสื่อมสภาพตาม เวลาอันสมควร ผู้เข้าพักอาศัยต้องรับผิดชอบและชดใช้ค่าซ่อมแซมตามที่คณะพยาบาลศาสตร์กำหนด

นอกจากนี้ อาคารหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ ยังจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ต่าง ๆ ให้บริการแก่นิสิตที่เข้าพัก เช่น ห้องพักรับประทานอาหาร ห้องพักรับประทานอาหาร ห้องออกกำลังกาย, ห้องกิจกรรมรวม, ห้องดูโทรทัศน์ , ห้องพระ, ห้องซักผ้า และจุดบริการน้ำร้อน และเย็น (ปิยดาร์ศม์ ธนกวินสมบุญ, 1 มีนาคม 2560)

3.2.1.1 หอพักวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา หอพักภายในอาคารหอพัก วิทยาลัยนานาชาติ แบ่งห้องพักออกเป็น 2 อาคาร ประกอบด้วย อาคาร U-House ห้องพักรวม ชายหญิง และอาคาร I-House ห้องพักเฉพาะผู้หญิง (ห้ามผู้ชายเข้าพักหรือเข้าไปในบริเวณอาคาร โดยเด็ดขาด) โดยทั้ง 2 อาคารมีห้องพักแบบขนาด 2 เตียง/ห้อง 4 เตียง/ห้อง และ 3 เตียง/ห้อง ค่าบริการห้องพักคิดเป็นอัตราต่อ 1 ภาคเรียน สามารถพิจารณาได้ตามตารางอัตราค่าบำรุงหอพัก และค่าบริการหอพัก

ตารางที่ 4.4 อัตราค่าบำรุงหอพักและค่าบริการหอพัก

ประเภทการเข้าพัก	อัตรา ต่อ 1 คน ต่อ 1 ภาคเรียน				รวมเงิน (บาท)
	ค่าบำรุง หอพัก	ค่าไฟฟ้า*	ค่าน้ำ ประปา**	ค่าประกัน ของเสียหาย	
1. นิสิตที่เข้าพักประเภทต่อเนื่อง ภาคปลาย/2559					
- ห้อง 2 เตียง	15,000	2,000	300	-	17,300
- ห้อง 3 เตียง	10,000	2,000	300	-	12,300
- ห้อง 4 เตียง	10,000	2,000	300	-	12,300
2. นิสิตที่เข้าใหม่ ภาคปลาย/2559					
- ห้อง 2 เตียง	15,000	2,000	300	2,000	19,300
- ห้อง 3 เตียง	10,000	2,000	300	2,000	14,300
- ห้อง 4 เตียง	10,000	2,000	300	2,000	14,300

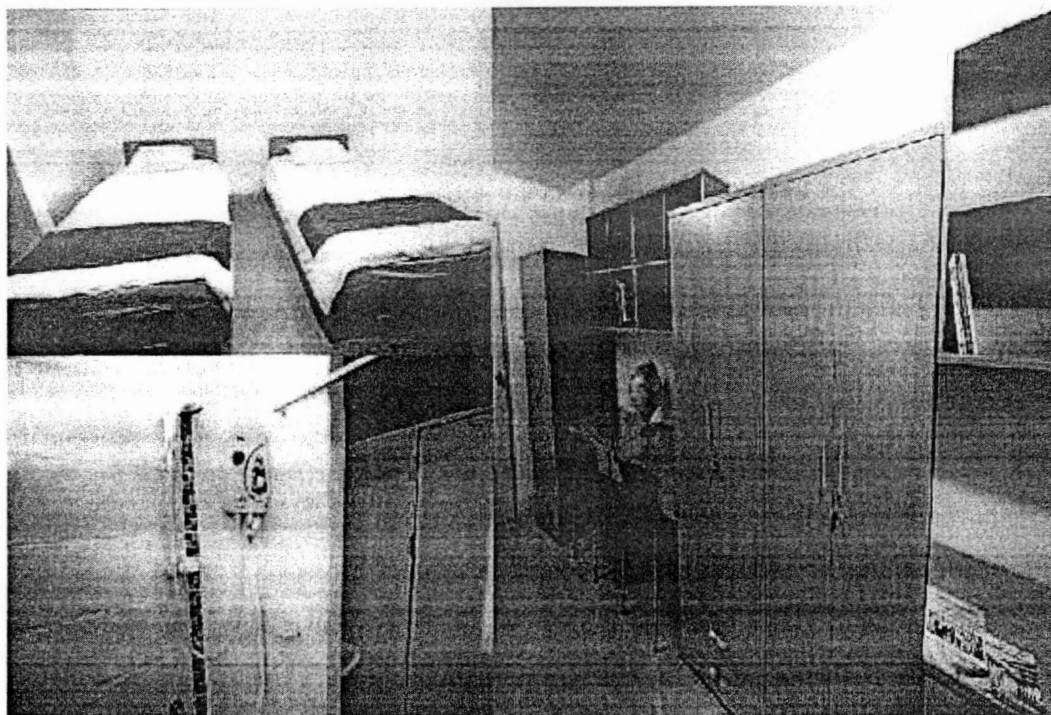
หมายเหตุ: *ค่าไฟฟ้าชำระล่วงหน้า 400 บาท/คน/เดือน โดยคิดตามหน่วยที่ใช้จริง หน่วยละ 6 บาท และหลังจากหักค่าไฟฟ้าล่วงหน้า หากมีส่วนเกินนิสิตต้องชำระเพิ่มเป็นรายเดือน ทั้งนี้ หอพักนิสิต วิทยาลัยนานาชาติจะแจ้งค่าไฟฟ้าให้ทราบเป็นรายเดือน

**ค่าน้ำประปาคิดเป็นอัตราเหมาจ่าย 60 บาท/คน/เดือน

ที่มา: วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา (2559)

ซึ่งนิสิตชาวเวียดนามสามารถเข้ามาพักทั้งทั้งผู้หญิงและผู้ชายในอาคารหอพักวิทยาลัยนานาชาติ เนื่องจากวิทยาลัยนานาชาติมีให้บริการทั้งห้องพักประเภทอาคารห้องพักรวมชายหญิง และห้องพักเฉพาะผู้หญิง (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ม.ป.ป.; ปิยดาภิรมย์ ธนกวินสมบูรณ์, 1 มีนาคม 2560)

รูปภาพที่ 4.10 บรรยากาศภายในห้องพัก หอพักวิทยาลัยนานาชาติ

ที่มา: วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา (2559)

สำหรับกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้กำหนดข้อกำหนดและเงื่อนไขสำหรับผู้เข้าพักอาศัยในหอพักวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา จะพบว่าทางวิทยาลัยนานาชาติได้วางกฎเกณฑ์ข้อบังคับและกฎระเบียบต่าง ๆ สำหรับการเป็นข้อปฏิบัติตามและข้อห้ามแก่นิสิตที่เข้ามาพักในอาคารหอพักวิทยาลัยนานาชาติ โดยกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่สำคัญประกอบด้วย

1) ผู้มีสิทธิ์เข้าพัก แบ่งประเภทดังนี้ แยกและเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย หรือนิสิตที่ขอสำรองห้องพักและขอใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของหอพัก การร้องขอทั้งหมดนี้ทำอยู่ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขของหอพักนิสิต ภายใต้การดูแลของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา (วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559)

2) ข้อกำหนดและเงื่อนไขเกี่ยวกับอุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ได้แก่ อุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ที่สามารถนำเข้าหอพัก ได้แก่ คอมพิวเตอร์ พัดลม โทรทัศน์ วิทยุขนาดเล็ก ตู้เย็น ไมโครเวฟ เตาไรต์ ไดร์เป่าผม และกาต้มน้ำไฟฟ้า ส่วนอุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ที่ห้ามนำเข้าหอพัก ได้แก่ เครื่องปั่นขนมปัง เครื่องทำแซนด์วิช เตาไฟฟ้า เตาแก๊ส สัตว์เลี้ยง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ ยาเสพติด อาวุธ และสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ (วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559)

3) ข้อห้ามมิให้ผู้พักอาศัยกระทำในบริเวณหอพัก ประกอบด้วย (วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559)

3.1) สูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในห้องพัก (หากฝ่าฝืน ผู้เช่าจะถูกเชิญออกจากห้องพักทันที โดยไม่มีการคืนเงินค่าเช่าและเงินมัดจำห้องพัก)

3.2) การมีอาวุธและวัตถุระเบิดอยู่ในครอบครอง รวมถึงสิ่งเทียมอาวุธปืน เช่น BB Gun ด้วย

3.3) การต่อสู้และการใช้ความรุนแรงทั้งทางวาจาและทางกายภาพ

3.4) การเก็บสะสมหรือเล่นดอกไม้ไฟ รวมไปถึงวัตถุอันตรายอื่น ๆ ที่ถือว่าเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น

3.5) การกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย

3.6) การทำซ้ำกฎแฉห้องพักเป็นสิ่งต้องห้ามอย่างเคร่งครัด

3.7) ไม่อนุญาตให้ประกอบอาหารภายในห้องพัก

3.8) ผู้เช่าสามารถนำเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีระบบตัดไฟอัตโนมัติเข้ามาใช้ภายในห้องพักได้

3.9) ไม่อนุญาตให้ทำการย้ายอุปกรณ์ใด ๆ และ/หรือเฟอร์นิเจอร์ภายในห้องพัก

3.10) ไม่อนุญาตให้เลี้ยงสัตว์หรือนำสัตว์เลี้ยงเข้าห้องพัก

นอกจากนี้ อาคารหอพักวิทยาลัยนานาชาติ ในบริเวณพื้นที่ส่วนกลางชั้น 1 ของอาคารหอพัก ยังจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้บริการแก่นิสิตที่เข้าพัก เช่น ห้อง Study Room, ห้องครัวส่วนกลาง, ห้องออกกำลังกาย, ห้องน้ำส่วนกลาง, มินิมาร์ท, โทรศัพท์ส่วนกลาง โต๊ะและเก้าอี้ใต้อาคารหอพักนิสิต โดยทั้งหมดจะปิดให้บริการพร้อมกันทั้งหมดในเวลา 22.00 น. (วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559)

3.2.2 หอพักที่อยู่ภายนอกมหาวิทยาลัยบูรพา (ของเอกชน)

หอพักของเอกชนที่เปิดให้บริการแก่นิสิตของมหาวิทยาลัยบูรพา มีอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา โดยเปิดที่ให้บริการแก่นิสิตชาวเวียดนามด้วย ซึ่งนิสิตชาวเวียดนามที่เข้าพักในหอพักของเอกชนเป็นส่วนใหญ่ คือ นิสิตชาวเวียดนามผู้ชาย เนื่องจากข้อจำกัด/เงื่อนไขของหอพักภายในมหาวิทยาลัยบูรพา รวมถึงความเป็นอิสระที่มากกว่า ทำให้นิสิตชาวเวียดนามผู้ชายเลือกพักหอพักของเอกชนที่อยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัย ซึ่งหอพักของเอกชนที่เปิดให้บริการแก่นิสิตในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพานั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 โซน คือ (ปิยดาร์ศม์ ธนกวินสมบุรณ์, 1 มีนาคม 2560; ชมรมหอพักบางแสน, ม.ป.ป.)

3.2.2.1 หอพักหน้ามหาวิทยาลัยบูรพา คือ บริเวณหอพักที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับมหาวิทยาลัยบูรพา ติดถนนเส้นหลักลงหาดบางแสน ใกล้ห้างสรรพสินค้าแหลมทองบางแสน มีตลาดนัดหน้าห้างสรรพสินค้า ตลาดนัดวังมุกแลนด์ และมีร้านอาหารมากมาย

3.2.2.2 หอพักหลังมหาวิทยาลัยบูรพา คือ บริเวณหอพักจะอยู่ด้านหลังมหาวิทยาลัยบูรพา ใกล้ทางออกของมหาวิทยาลัย ติดถนนเส้นหลักลงหาดวอนนภา ใกล้ตลาดหนองมน มีตลาดนัดหาดวอนนภา และมีร้านอาหารให้บริการ บรรยากาศหอพักส่วนใหญ่ร่มรื่นด้วยต้นไม้

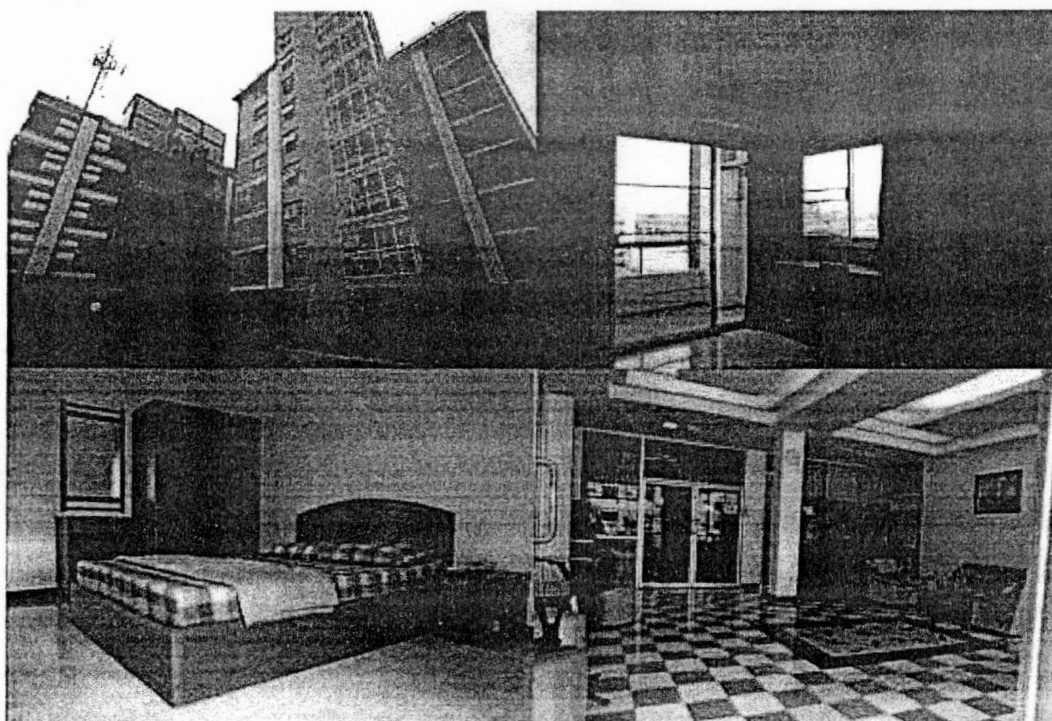
3.2.2.3 หอพักข้างมหาวิทยาลัยบูรพา คือ บริเวณหอพักจะอยู่ด้านข้างมหาวิทยาลัยบูรพา มีทางเข้าออกของมหาวิทยาลัยเปิดให้เข้า-ออกได้ทั้งสองเส้นทางคือ ประตูซอยสี่ลา และประตูซอยสดใส หอพักข้างมหาวิทยาลัยเดินทางสะดวก ใช้เวลาในการเดินทางเข้ามหาวิทยาลัยไม่นาน บริเวณหอพักล้อมรอบไปด้วยร้านค้าและร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกครบ ถนนเส้นหลักเข้าทางซอยทองแม่เจริญ ใกล้ตลาดหนองมน

ภาพรวมของหอพักของเอกชนบริเวณรอบมหาวิทยาลัยบูรพานั้น มีทั้งหอพักที่มีราคาค่าบริการห้องพักตั้งแต่ประมาณเดือนละ 2,500 บาทจนถึง 10,000 บาท โดยจะมีความแตกต่างเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกและบริเวณที่ตั้งของหอพัก ซึ่งโดยส่วนใหญ่นิสิตชาวเวียดนามมักอาศัยอยู่หอพักที่มีราคาไม่แพงนักประมาณเดือนละ 2,500 บาทถึง 4,000 บาท (ยังไม่รวมค่าน้ำและค่าไฟ)^{*} โดยหอพักที่นิสิตชาวเวียดนามอาศัยอยู่มักอยู่บริเวณหน้ามหาวิทยาลัย เนื่องจากใกล้กับหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ที่นิสิตชาวเวียดนามหญิงอาศัยอยู่จำนวนมาก ทำให้สามารถไปหาและรวมกลุ่มกันได้ง่าย (Hoàng Trung Kiên, 14 มิถุนายน 2559)

โดยหอพักของเอกชนที่มีราคาประมาณ 2,500 บาทถึง 4,000 บาทต่อเดือน ที่นิสิตชาวเวียดนามอาศัยอยู่ ส่วนใหญ่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพักอย่างเช่น สัญญาณโทรทัศน์ (เคเบิลทีวี), อินเทอร์เน็ต Wi-Fi, เติงนอน, ตู้เสื้อผ้า, โต๊ะ, พัดลม, และแอร์ (ราคาห้องเกิน 3,500 บาท) รวมถึงหอพักส่วนใหญ่ยังบริการที่จอดรถจักรยานยนต์, ลิฟท์, ตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ, และตู้ซักผ้าหยอดเหรียญ (ชมรมหอพักบางแสน, ม.ป.ป.)

* อัตราค่าน้ำและค่าไฟฟ้าที่หอพักของเอกชนตั้งไว้โดยประมาณ แบ่งเป็น ค่าน้ำคิดอัตราประมาณหน่วยละ 25-35 บาท และค่าไฟฟ้าคิดอัตราประมาณหน่วยละ 7-10 บาท นอกจากนี้หอพักของเอกชนยังมีเงื่อนไขในการทำสัญญาเช่าก่อนเข้าพัก โดยสัญญาขั้นต่ำมีตั้งแต่ 3 เดือนจนถึง 1 ปี พร้อมเก็บเงินประกันความเสียหายของพัสดั้งแต่ 1,000-10,000 บาท

รูปภาพที่ 4.11 ตัวอย่างบรรยากาศภายในห้องพัก หอพักของเอกชนโดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา

ที่มา: ชมรมหอพักบางแสน (ม.ป.ป.)

ส่วนเงื่อนไขและข้อห้ามมิให้ผู้พักอาศัยหอพักของเอกชนกระทำในบริเวณหอพัก มีลักษณะคล้ายคลึงกับหอพักของมหาวิทยาลัย แต่หอพักของเอกชนมีเงื่อนไขที่ผ่อนปรนให้กับผู้พักอาศัยมากกว่า เช่น สามารถเข้าและออกหอพักได้ตลอดเวลา หรือการพาคนรู้จักเข้าห้องพักได้ เป็นต้น โดยเงื่อนไขและข้อห้ามมิให้ผู้พักอาศัยหอพักของเอกชนกระทำในบริเวณหอพักส่วนใหญ่ประกอบด้วย

- (1) ห้ามสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในห้องพัก
- (2) ห้ามทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงทั้งทางวาจาและทางกายภาพ
- (3) ห้ามกระทำที่ผิดต่อกฎหมาย
- (4) ห้ามประกอบอาหารภายในห้องพัก
- (5) ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าห้องพัก
- (6) ฯลฯ

ดังนั้น หากจะพิจารณาจากหอพักที่นิสิตชาวเวียดนามของมหาวิทยาลัยบูรพาที่เลือกเข้าไปพักอาศัยอยู่จะพบว่า ไม่มีความแตกต่างทางสภาพชีวิตความเป็นอยู่มากนัก เนื่องจากลักษณะของหอพัก เงื่อนไขของหอพัก ราคาของหอพัก และบริเวณที่ตั้งของหอพักมีความไม่แตกต่างมากนัก ทำให้นิสิตชาวเวียดนามของมหาวิทยาลัยบูรพาสามารถพึ่งพากันและแบ่งปันประสบการณ์ในการปรับตัวได้

ตารางที่ 4.5 เปรียบเทียบราคาและเงื่อนไขข้อบังคับของหอพักนิตภายในพื้นที่และพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา

ประเภทของหอพัก	ราคา (บาท)	เงื่อนไข
หอพักคณะพยาบาลศาสตร์	8,000 บาท* (ต่อห้อง/ต่อเดือน)	- เป็นหอพักหญิง - กำหนดเวลาเข้า-ออก
หอพักวิทยาลัยนานาชาติ	12,300-19,300 บาท** (ต่อคน/ต่อเทอม)	- มีทั้งหอพักหญิงและหอพักรวม - กำหนดเวลาเข้า-ออก
หอพักของเอกชน	2,500-4,000 บาท*** (ต่อห้อง/ต่อเดือน)	- มีทั้งหอพักหญิงและหอพักรวม - ไม่กำหนดเวลาเข้า-ออก

หมายเหตุ: *หนึ่งห้องสามารถพักได้จำนวน 4 คน

**ราคาพิจารณาตามเงื่อนไขของทางวิทยาลัยนานาชาติ

***ราคาดังกล่าวยังไม่รวมค่าน้ำและค่าไฟฟ้า

ที่มา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (ม.บ.ป.)

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา (2559)

ชมรมหอพักบางแสน (ม.บ.ป.)

3. สภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพ/โครงสร้างทางเศรษฐกิจของพื้นที่ตำบลแสนสุข ถือเป็นพื้นที่ทางการศึกษาที่สำคัญของภาคตะวันออก (จากการตั้งอยู่ของมหาวิทยาลัยบูรพา) พื้นที่แหล่งการท่องเที่ยวและที่พักอาศัยของประเทศ โดยมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังในพื้นที่ประมาณปีละ 1,100,000 คน จะใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 1,300 บาทต่อคน จากลักษณะของพื้นที่ดังกล่าวจึงทำให้ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ประกอบอาชีพค้าขายประเภทต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร สถานบันเทิง ร้านขายเสื้อผ้า และร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น รวมถึงมีห้างสรรพสินค้าตั้งอยู่ภายในพื้นที่ (เทศบาลเมืองแสนสุข, ม.บ.ป.)

ราคาของสินค้าและอาหารประเภทต่าง ๆ โดยทั่วไป มีตั้งแต่ระดับราคาที่ต่ำ จนถึงระดับราคาสูง เนื่องจาก ภายในพื้นที่ตำบลแสนสุขเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยว และมีสถานศึกษาอย่างมหาวิทยาลัยบูรพา จึงทำให้ราคาของสินค้าและอาหารประเภทต่าง ๆ มีให้เลือกในระดับหลากหลายราคา สำหรับนิสิตของมหาวิทยาลัยบูรพาและนิสิตเวียดนามที่เข้ามาศึกษา ก็สามารถมีทางเลือกในการเลือกบริโภคสินค้าและอาหารได้ในราคาที่ต่ำ-ปานกลางได้ เช่น ราคาของค่าอาหารจานเดียวอยู่ที่ประมาณ 30-45 บาท เป็นต้น ซึ่งราคาอาหารดังกล่าวทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ไม่มีความแตกต่างกันนัก อันเนื่องมาจากปัจจัยในเรื่องต้นทุนทางด้านสถานที่ ทำให้นิสิตเวียดนามมีทางเลือกในการเลือกให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลาได้

ส่วนค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยบูรพา มีทางเลือกให้นักศึกษาเวียดนามสามารถเดินทางหลายทางเลือกในการเดินทางในตำบลแสนสุขและภายในมหาวิทยาลัยบูรพา เช่น การเดินทางด้วยเท้าในระยะทางใกล้ การใช้บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้าง (ราคาอยู่ที่ประมาณ 10-30 บาท) หรือการใช้บริการรถสองแถวรับจ้าง (ราคาอยู่ที่ 10-15 บาท) เป็นต้น

4. สภาพทางวัฒนธรรม

พื้นที่ตำบลแสนสุขถือเป็นพื้นที่ที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวและเป็นสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยบูรพา จึงทำให้พื้นที่บริเวณดังกล่าวมีสภาพวัฒนธรรมที่แตกต่างหลากหลายเป็นอย่างมาก เนื่องจาก ทั้งนักท่องเที่ยวที่แวะเวียนเข้ามาท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมถึงนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาที่มาจากต่างถิ่นต่างที่ ทำให้วัฒนธรรมท้องถิ่นของพื้นที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ไม่มากนัก โดยลักษณะสังคมมีความเป็นเมืองและปัจเจกบุคคลสูง สภาพวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองเป็นเพียงบางกลุ่มเท่านั้น

ส่วนทางด้านศาสนา ผู้นับถือศาสนาพุทธในพื้นที่มีอยู่ถึงร้อยละ 90 ของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีจำนวนวัด 6 วัด ส่วนผู้นับถือศาสนาคริสต์มีร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด มีโบสถ์ 1 แห่ง ซึ่งการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาของผู้คนในพื้นที่จะมีลักษณะเป็นการเข้าตามวันสำคัญต่าง ๆ ของทางศาสนาเป็นส่วนใหญ่ (เทศบาลเมืองแสนสุข, ม.ป.ป.)

5. รูปแบบ/ลักษณะการศึกษาภายในมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยบูรพา แบ่งระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ซึ่งรูปแบบ/ลักษณะการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยสามารถพิจารณาได้ตามประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่อง การศึกษาระดับปริญญาตรี และเรื่องการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่นิตปฏิบัติตามดังนี้

5.1 การศึกษาระดับปริญญาตรี

ตามประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่อง การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2559 ได้กำหนดเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่นิตปฏิบัติตามดังนี้ เช่น (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559ก, หน้า 68-79)

1) ระบบการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- การศึกษาภาคปกติ จัดเป็นระบบทวิภาค ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา คือ ภาคต้น และภาคปลาย ตามลำดับ
- การศึกษาภาคพิเศษ ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษา คือ ภาคต้น ภาคปลาย (แต่ละภาคไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์) และภาคฤดูร้อน (ไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์) ตามลำดับ

2) เวลาเรียน นิสิตต้องใช้เวลาเรียนในรายวิชาหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดของรายวิชานั้น จึงจะมีสิทธิเข้าสอบในรายวิชานั้น

3) ระบบการให้คะแนนของแต่ละรายวิชา แบ่งออกเป็นระดับชั้นต่าง ๆ ดังนี้

- A (ระดับดีเยี่ยม/ค่าระดับชั้น 4.0)
- B+ (ระดับดีมาก/ค่าระดับชั้น 3.5)
- B (ระดับดี/ค่าระดับชั้น 3.0)
- C+ (ระดับค่อนข้างดี/ค่าระดับชั้น 2.5)
- C (ระดับพอใช้/ค่าระดับชั้น 2.0)
- D+ (ระดับอ่อน/ค่าระดับชั้น 1.5)
- D (ระดับอ่อนมาก/ค่าระดับชั้น 1.0)
- F (ตก/ค่าระดับชั้น 0) เกิดจากการกระทำดังต่อไปนี้ คือ นิสิตขาดสอบโดยไม่ได้รับอนุมัติจากคณบดีของคณะที่รายวิชาสังกัด, นิสิตมีเวลาไม่ครบตามเกณฑ์, นิสิตทุจริตในการวัดผล และนิสิตส่อเจตนาทุจริต

4) เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย

- สอบผ่านรายวิชาครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
- ได้ค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบค่าระดับชั้น 4
- มีระดับความสามารถทักษะทางภาษาอังกฤษตามประกาศมหาวิทยาลัย
- มีระดับความสามารถอื่น ๆ (ถ้ามี) ตามประกาศของคณะ

5.2 การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก)

ตามประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่อง การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2559 กำหนดเรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่นิสิตปฏิบัติตามดังนี้ เช่น (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559ข, หน้า 33-36)

1) ระบบการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- การศึกษาภาคปกติ จัดเป็นระบบทวิภาค ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา คือ ภาคต้น และภาคปลาย ตามลำดับ
- การศึกษาภาคพิเศษ ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษา คือ ภาคต้น ภาคปลาย (แต่ละภาคไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์) และภาคฤดูร้อน (ไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์) ตามลำดับ

2) เวลาเรียน นิสิตต้องใช้เวลาเรียนในรายวิชาหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดของรายวิชานั้น จึงจะมีสิทธิเข้าสอบในรายวิชานั้น รวมถึงนิสิตต้องเรียนตามหลักสูตรให้สำเร็จการศึกษาภายในกำหนดเวลา ดังนี้

- หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 3 ปีการศึกษา
- หลักสูตรระดับปริญญาโท ให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 5 ปีการศึกษา

- หลักสูตรระดับปริญญาเอก ผู้ที่สำเร็จปริญญาตรีแล้วเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 8 ปีการศึกษา ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโทแล้วเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ให้ใช้เวลาศึกษาไม่เกิน 6 ปีการศึกษา

3) ระบบการให้คะแนนของแต่ละรายวิชา แบ่งออกเป็นระดับขั้นต่าง ๆ ดังนี้

- A (ระดับดีเยี่ยม/ค่าระดับขั้น 4.0)
- B+ (ระดับดีมาก/ค่าระดับขั้น 3.5)
- B (ระดับดี/ค่าระดับขั้น 3.0)
- C+ (ระดับค่อนข้างดี/ค่าระดับขั้น 2.5)
- C (ระดับพอใช้/ค่าระดับขั้น 2.0)
- D+ (ระดับอ่อน/ค่าระดับขั้น 1.5)
- D (ระดับอ่อนมาก/ค่าระดับขั้น 1.0)
- F (ตก/ค่าระดับขั้น 0) เกิดจากการกระทำดังต่อไปนี้ คือ นิสิตขาดสอบโดย

ไม่ได้รับอนุมัติจากคณบดีของคณะที่รายวิชาสังกัด, นิสิตมีเวลาไม่ครบตามเกณฑ์, นิสิตทุจริตในการวัดผล และนิสิตส่อเจตนาทุจริต

4) ระบบการให้คะแนนสอบงานนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือดุษฎีนิพนธ์ ให้คณะกรรมการสอบเป็นผู้พิจารณาให้คะแนน โดยแสดงด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้

- S (ผ่านตามเกณฑ์)
- I (การประเมินผลยังไม่สมบูรณ์)
- U (ไม่ผ่านตามเกณฑ์)

5) เกณฑ์การสำเร็จการศึกษา แบ่งเป็นเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาแต่ละระดับดังต่อไปนี้

5.1) ประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และต้องได้ค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบค่าระดับขั้น 4 หรือเทียบเท่าและสอบผ่านภาษาอังกฤษตามประกาศมหาวิทยาลัย

5.2) ปริญญาโท

- แผน ก. แบบ ก 1 เสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง และต้องมีการตีพิมพ์บทความในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติ รวมถึงต้องสอบผ่านภาษาอังกฤษตามประกาศมหาวิทยาลัย

- แผน ก. แบบ ก 2 ศึกษาวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยจะต้องได้ค่าระดับขั้นเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบค่าระดับขั้น 4 หรือเทียบเท่า พร้อมทั้งเสนอวิทยานิพนธ์และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง และต้องมีการตีพิมพ์บทความในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติ หรือนำเสนอบทความต่อที่

ประชุมวิชาการที่มีการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ รวมถึงต้องสอบผ่านภาษาอังกฤษตามประกาศมหาวิทยาลัย

- แผน ข. ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยจะต้องได้ค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบค่าระดับชั้น 4 หรือเทียบเท่า และสอบผ่านการสอบประมวลความรู้ด้วยข้อเขียนและ/หรือปากเปล่าในสาขาวิชานั้น พร้อมทั้งเสนอรายงานการค้นคว้าอิสระและสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้าย โดยคณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง รวมถึงต้องสอบผ่านภาษาอังกฤษตามประกาศมหาวิทยาลัย

5.3) ปริญญาเอก

- แบบ 1 สอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติเพื่อเป็นผู้มีสิทธิขอทำดุษฎีนิพนธ์ เสนอดุษฎีนิพนธ์ และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง และต้องมีการตีพิมพ์บทความในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติ อย่างน้อย 2 เรื่อง

- แบบ 2 ข. ศึกษารายวิชาครบถ้วนตามที่กำหนดในหลักสูตร โดยจะต้องได้ค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบค่าระดับชั้น 4 หรือเทียบเท่า และสอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติเพื่อเป็นผู้มีสิทธิขอทำดุษฎีนิพนธ์ เสนอดุษฎีนิพนธ์ และสอบผ่านการสอบปากเปล่าขั้นสุดท้ายโดยคณะกรรมการที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง และต้องมีการตีพิมพ์บทความในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติ อย่างน้อย 2 เรื่อง

ส่วนข้อห้ามและข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของนิสิตที่มหาวิทยาลัยบูรพากำหนดนั้น ได้กำหนดไว้ใน ข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2552 ซึ่งข้อห้ามและข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของนิสิตที่สำคัญที่มหาวิทยาลัยบูรพากำหนดไว้ เช่น (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559ก, หน้า 96-99)

- 1) ไม่ประพฤติตนในสิ่งที่ไม่เหมาะสมซึ่งความเสื่อมเสียแก่ตนเอง และมหาวิทยาลัย
- 2) ไม่ประพฤติผิดขนบธรรมเนียมประเพณีไทย
- 3) ไม่ปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ ที่ขัดต่อกฎหมายและกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย
- 4) ไม่เล่นการพนัน
- 5) ไม่เป็นผู้นำสุรายาเสพติด และดื่มสุรา/เสพยาเสพติดภายในมหาวิทยาลัย
- 6) ไม่กระทำความผิดเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- 7) ไม่ลักทรัพย์
- 8) ไม่นำสิ่งของผิดกฎหมายเข้ามหาวิทยาลัย
- 9) ไม่พกพาอาวุธเข้ามหาวิทยาลัย
- 10) ไม่ก่อหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาท

ซึ่งหามนิสิตฝ่าฝืนต่อข้อห้ามและข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยของนิสิตที่มหาวิทยาลัยบูรพากำหนดไว้ จะต้องได้รับโทษ ดังต่อไปนี้ ทำทัณฑ์บน หรือตัดคะแนนความประพฤติ หรือพักการศึกษา หรือพักสภาพการเป็นนิสิต หรือการทำโทษอื่น ๆ ที่มหาวิทยาลัยเห็นสมควร

วิธีการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา

การเข้ามาศึกษาที่มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี นิสิตชาวเวียดนามต้องมีการปรับตัวจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงจากประเทศเวียดนาม ทั้งในด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามที่มีความแตกต่างในแต่ละด้าน ภายใต้การปลูกฝังที่ผ่านมาของนิสิตเวียดนามทั้งอุดมการณ์สังคมนิยม ชาตินิยม และขงจื้อ ดังนั้นลักษณะทางความคิดดังกล่าวทำให้นิสิตต้องมีการปรับตัวเมื่อเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ที่มหาวิทยาลัยบูรพาเพื่อการเรียนรู้และความอยู่รอดในการดำรงชีวิตของนิสิต

1. การปรับตัวทางสังคม

เมื่อนิสิตก้าวเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพาครั้งแรก นิสิตต้องเริ่มมีการปรับตัวทางด้านสังคม เนื่องจากส่งผลต่อความเป็นอยู่โดยตรงของนิสิต ทั้งนี้การปรับตัวทางสังคมมีดังต่อไปนี้

การเดินทาง นิสิตต้องมีการปรับตัวจากเดิมที่อยู่เวียดนามเคยชินกับการขี่มอเตอร์ไซด์ เมื่อมาอยู่ในเมืองไทยมีต้องปรับมาใช้จักรยาน จักรยานยนต์ การเดิน การนั่งรถมหาวิทยาลัย ตลอดระยะเวลาการอยู่ในมหาวิทยาลัย เนื่องจากนิสิตจะคำนวณค่าใช้จ่ายและความคุ้มค่า ส่วนมากแล้วมักจะเดินหรือใช้จักรยาน เพราะประหยัดค่าใช้จ่ายได้ หากต้องซื้อยานพาหนะก็จะมีภาระส่งต่อ ยานพาหนะเป็นรุ่นต่อรุ่น

นอกจากนี้นิสิตยังต้องปรับตัวในการเรียนรู้สถานที่ต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา ทำให้นิสิตศึกษาสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงวิธีการเดินทางด้วยเช่นกัน เช่น การเดินทางระหว่างที่พัก อาคารเรียน ห้างสรรพสินค้าและตลาด เป็นต้น

การพักอาศัย เป็นปัจจัยหลักที่นิสิตต้องมีการปรับตัวค่อนข้างมาก เนื่องจากนิสิตต้องมาอยู่หอพักทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย มีกฎข้อบังคับต่าง ๆ มากมายที่ทำให้นิสิตต้องทำตามระเบียบหรือปรับตัวให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด ดังเช่นที่กฎระเบียบมาแล้วในหัวข้อที่ 3.2 โดยกฎระเบียบที่ทำให้นิสิตต้องปรับค่อนข้างมากคือ การทำอาหารในหอพัก เนื่องจากนิสิตไม่มีความคุ้นชินกับอาหารไทยทำให้ต้องปรุงอาหารรับประทานเอง แต่หอพักทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยห้ามทำอาหารในห้องพัก ดังนั้นในบางครั้งนิสิตมีการลักลอบทำอาหารบ้างแต่ทางหอพักก็อนุโลมให้ เพราะนิสิตเป็นชาวต่างชาติ ดังคำสัมภาษณ์

“นิสิตมีทำอาหารในหอพักบ้างแต่ก็เตือนเขาว่าอย่าทำ แต่บางทีเข้าใจว่าเขาอาจทานอาหารไทยไม่ได้ ทำให้ต้องทำอาหารเวียดนามทานเอง ซึ่งถ้าอาหารมีกลิ่นมาก ๆ ก็ต้องเตือน และให้รักษาความสะอาดให้หอพักด้วย เนื่องจากเศษอาหารอาจไปอุดตันในท่อน้ำ” (ปิยดาร์ศม์ ธนกวินสมบุรณ์, 1 มีนาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์เห็นได้ว่านิสิตต้องมีการปรับตัวค่อนข้างมากสำหรับที่พักและกฎของการห้ามทำอาหารในหอพัก

เวลาเข้าออกของหอพัก (หากเป็นหอพักในมหาวิทยาลัย) เป็นอีกส่วนของการปรับตัว เพราะหากนิสิตอาศัยในหอพักในมหาวิทยาลัยต้องเข้าออกตามเวลา คือ 5.00 น.- 22.00 น. แต่ในทางตรงกันข้ามหากนิสิตอยู่ในหอพักนอกไม่ต้องมีความกังวลเรื่องเวลาการเข้าหอพัก

ค่าเช่าหอพักและค่าน้ำค่าไฟ เป็นปัจจัยที่นิสิตต้องคำนวณเนื่องจากกระทบถึงทุนที่นิสิตมีอยู่จึงต้องคำนึงถึงราคาห้องพัก ซึ่งจากเดิมที่หลายคนไม่เคยอยู่ร่วมกับผู้อื่นต้องมาแบ่งกันเช่าภายในห้องเดียวกัน เนื่องจากทำให้ลดค่าใช้จ่ายลงไปได้ หากเป็นหอพักนอกมหาวิทยาลัยนิสิตจะไม่เลือกหอพักในราคาแพง จากการลงพื้นที่จะพบว่าหอพักในมหาวิทยาลัยนิสิตจะมีเพื่อนร่วมห้องอย่างน้อย 2-4 คน แต่หากเป็นหอพักภายนอกมหาวิทยาลัยมีเพื่อนร่วมห้อง 2-5 คนโดยประมาณ มีอิสระมากกว่าหอพักในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้เวลาที่อยู่ร่วมกันในห้องเดียวกันต้องปรับตัวและคำนึงถึงเพื่อนร่วมห้อง เช่นดังคำสัมภาษณ์

“พียูกับเพื่อนอีกหนึ่งคน แต่เขาก็ไม่ค่อยได้อยู่ห้อง ไปไปมา มา ก็นั่งตรงที่มีเพื่อนช่วยค่าห้อง อยู่ข้างนอกก็สะดวกกว่า ไม่ได้เข้ามาลำบากเท่าไร มีรถมไซค์ และบางทีก็ไปกับเพื่อน” (Mai Bá Hài, 15 กันยายน 2559)

“เวลาอยู่ในห้องพักเดียวกันก็พยายามจะไม่ทำอะไรให้กระทบต่อบุคคลอื่น เช่น ถ้าอยากอ่านหนังสือก็ต้องปิดไฟให้เพื่อนนอนและเอาโคมไฟมาใช้แทน และไม่พูดคุยเสียงดัง” (Pham Thi Hanh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

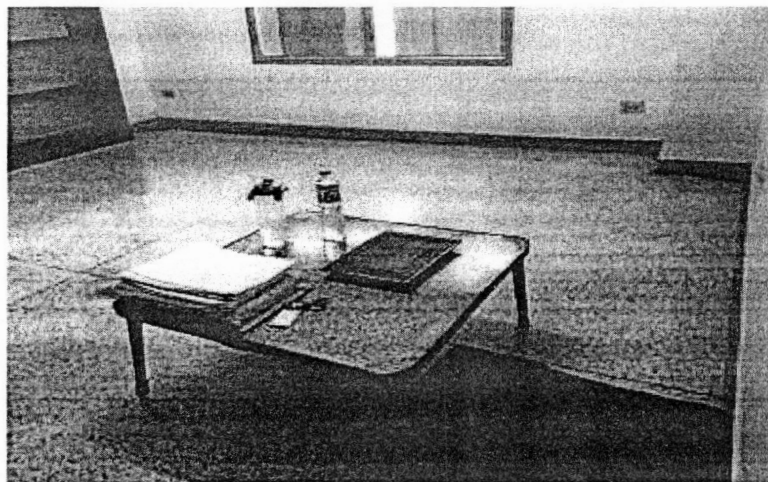
จากการให้สัมภาษณ์ของนิสิตพบว่านิสิตต้องมีการปรับตัวค่อนข้างมากเมื่อเข้ามาอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมห้องจากเดิมวัฒนธรรมเวียดนามที่ค่อนข้างพูดคุยเสียงดัง ต้องปรับการพูดคุยให้เบาลงไม่ให้กระทบต่อผู้อื่น หรือการอยู่ร่วมห้องเดียวกันต้องคำนึงถึงเพื่อนร่วมห้องในการอยู่ร่วมกัน

“นิสิตเมื่อเขาปรับตัวได้เขาจะค่อย ๆ ย้ายไปอยู่หอนอกมหาวิทยาลัย เพราะมีอิสระกว่า และเหมือนเขาปรับตัวได้แล้ว แต่เราก็ต้องคอยดูแลเขาอยู่เหมือนเดิม ก็ต้องบอกเขาถ้าไปอยู่ข้างนอกต้องหาที่ปลอดภัยและระวังตัวเอง” (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

จากการให้สัมภาษณ์พบว่า ในช่วงแรกที่นิสิตเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยบุรพานิสิตจะเข้ามาอยู่หอในมหาวิทยาลัย แต่เมื่อปรับตัวได้ก็จะขอย้ายออกไปข้างนอก เนื่องจากนิสิตปรับตัวกับ

สภาพแวดล้อมได้และเหมาะสมกับค่าใช้จ่ายของนิสิต โดยเฉพาะนิสิตชายค่อนข้างดูแลตัวเองได้นิสิตชายจึงมีแนวโน้มที่ออกไปอยู่หอพักภายในนอกมหาวิทยาลัยมากกว่านิสิตหญิง

รูปภาพที่ 4.12 ห้องพระหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ที่นิสิตชาวเวียดนามนั่งอ่านหนังสือ

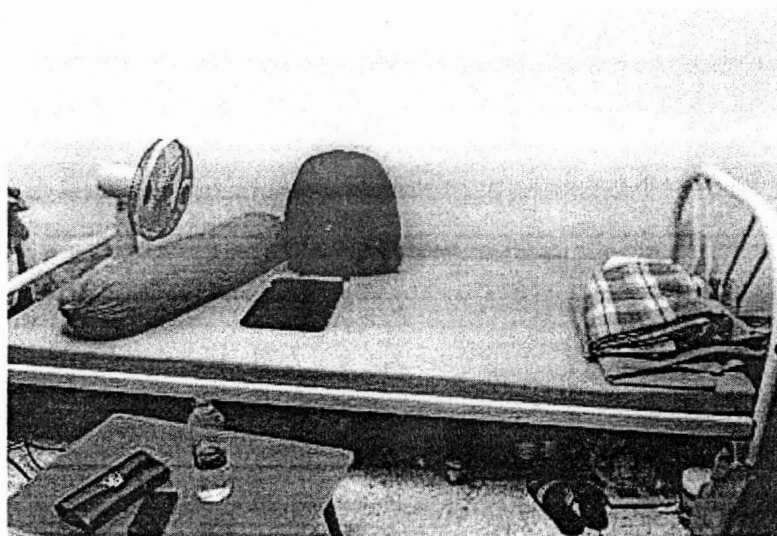
ที่มา: จากการลงพื้นที่วิจัย

รูปภาพที่ 4.13 ห้องพระในหอพักของคณะพยาบาลศาสตร์

ที่มา: จากการลงพื้นที่วิจัย

รูปภาพที่ 4.14 ห้องพักของนิสิตหญิงชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์

ที่มา: จากการลงพื้นที่วิจัย

อาคารเรียน นิสิตมีการเรียนรู้และปรับตัวจากอาจารย์ นิสิตไทย และการค้นหาด้วยตัวเอง เพื่อให้ทราบถึงที่ตั้งและตำแหน่งเพื่อใช้ประโยชน์ เช่น ห้องสมุด สถานที่ออกกำลังกาย เป็นต้น

ห้างสรรพสินค้าและตลาด เป็นสถานที่เพื่อซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคของนิสิตชาวเวียดนาม นิสิตจะมีตัวเลือกซื้อสินค้าที่มากขึ้นและหาซื้อง่าย จากเดิมในการซื้อของสดที่ประเทศเวียดนามนิสิตไปซื้อของที่ตลาดสด เมื่อมาอยู่ในมหาวิทยาลัยเริ่มมีการปรับตัวในการเลือกซื้อของตามห้างสรรพสินค้า เช่น ห้างแหลมทอง โลตัส บิ๊กซี เป็นต้น เนื่องจากสะดวกในการหาซื้อ สินค้าที่นิสิตเลือกซื้อมักจะเป็นสินค้าไม่ฟุ่มเฟือย ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร ของใช้ส่วนตัว เป็นต้น ดังเช่น นิสิตหญิงกล่าวว่า

“ตอนที่อยู่เวียดนามพี่ไปตลาดบ่อย เพราะตลาดมีทุกวัน หาซื้อง่าย แต่ที่ไทยตลาดมีน้อยคือสองครั้งต่อสัปดาห์” (Đào Thị Phượng, 6 มกราคม 2559)

เห็นได้ว่าวิถีชีวิตของนิสิตมีการปรับเปลี่ยนในการหาซื้อสินค้า เพราะประเทศไทยมีวัฒนธรรมแบบตะวันตกเข้ามาทำให้มีลักษณะการตั้งห้างสรรพสินค้าทั้งรายใหญ่และรายย่อยอยู่มาก และหาค่อนข้างง่ายกว่าตลาดสด ทำให้นิสิตต้องเลือกซื้อสินค้าตามห้างสรรพสินค้ามากขึ้น

ลำดับชั้นทางสังคมและการเคารพผู้อาวุโส สังคมเวียดนามมีการปลูกฝังการให้ความเคารพกับผู้ใหญ่และมีลำดับชั้นทางสังคมในสังคมต่าง ๆ เช่น สังคมในครอบครัว สังคมการทำงาน เป็นต้น แม้กระทั่งการให้ความเคารพบรรพบุรุษที่ล่วงลับตามความเชื่อของลัทธิขงจื้อ ดังนั้นเมื่อนิสิตเข้ามา

อาศัยอยู่ในมหาวิทยาลัยต้องมีการปรับตัวทางสังคมตามสังคมไทย การให้ความเคารพผู้อาวุโสกว่าไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก แต่วิธีการให้ความเคารพต่างกัน ดังนั้นนิสิตชาวเวียดนามต้องปรับเปลี่ยนวิธีการการให้ความเคารพผู้ใหญ่ เช่น การให้ความเคารพกับครูอาจารย์ ผู้ใหญ่ หรือผู้ที่อายุมากกว่า จากคำสัมภาษณ์

“พี่ก็เรียนรู้วิถีชีวิตของคนที่นี่ (คนไทย) เช่น การไหว้ บางที่ยังติดไปไหว้คนที่เวียดนาม แต่ถ้าพี่ทำผิดอะไรเพื่อนก็จะคอยเตือนทั้งเพื่อนคนไทย และเพื่อนคนเวียดนามที่รู้วัฒนธรรมไทย เช่น วิธีการนั่งถ่ายรูปรูปต่อหน้าผู้ใหญ่ ต้องไม่ยื่นคอมศรีษะ แต่คนเวียดนามไม่ถือ หรือเวลานั่งรถไปกับอาจารย์ให้นั่งหน้ารถไม่ให้หลังรถเหมือนอาจารย์เป็นคนขับรถ แต่คนเวียดนามถ้านั่งกับผู้ใหญ่นั่งหลังรถได้” (Đào Thị Phương, 6 มกราคม 2559)

ตามคำสัมภาษณ์นิสิตเวียดนามกล่าวว่า พบว่า การปฏิบัติตัวต่อผู้ใหญ่และลำดับชั้นทางสังคมของไทยทำให้นิสิตเวียดนามต้องปรับตัวให้คล้ายตามสังคมไทย ดังนั้นสังคมเวียดนามมีความคล้ายคลึงกับสังคมไทยในเรื่องการปฏิบัติตัวต่อผู้ที่อายุมากกว่า หรือการปฏิบัติตัวบางอย่างที่เวียดนามมาปฏิบัติในไทยไม่ได้ นิสิตต้องปรับเปลี่ยนวิธีการโดยผ่านการเรียนรู้จากบุคคลรอบข้าง ดังที่นิสิตอีกรายกล่าวว่า

“อาจารย์ไทยกับอาจารย์เวียดนามต่างกันนิดนึง อาจารย์เวียดนามเราสามารถแตะตัว หรือแตะบ่าได้ บางครั้งถกเถียงประเด็นที่เห็นต่างกันได้ ซึ่งพี่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทยที่ให้ความเคารพอาจารย์อย่างมาก เราอาจแตะตัวหรือแตะบ่าไม่ได้ หรือให้ข้อมูลที่ตรงกันข้ามก็จะเกรงใจ พี่มองว่าคนไทยจะเคารพอาจารย์มาก ๆ ไม่กล้าเถียง” (Phạm Thị Hạnh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการให้สัมภาษณ์ของนิสิตจะเห็นได้ว่าการให้ความเคารพกับครูอาจารย์ต้องปรับวิธีการให้ความเคารพ เนื่องจากว่าชาวเวียดนามนิสิตนักเรียนสามารถแตะตัวหรือไม่มีพิธีการมากนัก เมื่อมาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพาจะมีการขั้นตอน หรือวิธีการให้ความเคารพต่างกัน นิสิตจึงต้องมีการเรียนรู้ตามแบบแผนการปฏิบัติของสังคมและในมหาวิทยาลัย แต่หากอยู่ในโอกาสวันครุณิสิตยังปฏิบัติดังเช่นที่เวียดนามคือการนำดอกไม้ไปให้อาจารย์ที่เคารพ

นอกจากนี้เมื่อถึงวันสำคัญสำหรับการไหว้บรรพบุรุษหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวเวียดนาม หากนิสิตอยู่ที่มหาวิทยาลัยนิสิตยังมีการกราบไหว้เช่นเดิมแต่ปรับวิธีการให้เหมาะสมกับสถานที่ที่อยู่อาศัยหรือของไหว้ที่หาได้ใกล้เคียงกับเวียดนาม ดังผู้ดูแลหอพักกล่าวว่า

“นิสิตจะมีการไหว้คล้ายไหว้เจ้าโดยเนื้อสัตว์หรือผลไม้ จูดยูบในหอพัก บ้าง แต่วันปีใหม่นิสิทเขาจะกลับประเทศเขา ไปหาครอบครัว เพราะถือว่าเป็นวันสำคัญของเขามาก” (ปิยดาร์ศม์ ธนกวินสมบุรณ์, 1 มีนาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวนิสิตมีการให้ความเคารพตามความเชื่อของนิสิตและมีการปรับกระบวนการการไหว้ให้เหมาะสมตามสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ช่วงเทศกาลปีใหม่นิสิทหรือตรุษญวน (Tết) นิสิตให้ความสำคัญมากเพื่อกลับไปเยี่ยมหาครอบครัว

สถานภาพทางครอบครัวและสถานะทางเพศ จากเดิมที่อาศัยอยู่ที่เวียดนามมีลักษณะทางสังคมที่ผู้ชายมีสถานภาพทางครอบครัวสูงกว่าผู้หญิง เช่น เป็นผู้นำครอบครัว ดูแลลูกและเมีย ส่วนผู้หญิงต้องทำงานบ้านและเลี้ยงลูก หากทำงานนอกบ้านงานบ้านยังคงทำด้วยเช่นกัน แนวความคิดดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อนิสิตเวียดนามทั้งชายและหญิงที่เข้ามาอาศัยอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยนิสิตชาวเวียดนามที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาส่วนมากเข้ามาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ดังนั้นบางกลุ่มมีครอบครัวแล้วและบางกลุ่มยังไม่มีครอบครัว จากปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการปรับตัวสำหรับวิถีชีวิตของนิสิต โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มนิสิตชาย: การปรับตัวและการเรียนรู้ของนิสิตชายโสด จะมีการปรับตัวและการเรียนรู้สภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยได้ดี เพราะไม่มีภาระทางครอบครัวที่ต้องเป็นกังวล ส่วนนิสิตชายที่มีครอบครัวแล้ว มีความกังวลต่อครอบครัวที่อยู่ทางเวียดนามนิสิตจึงต้องมีการติดต่อทางอินเทอร์เน็ต (Internet) หรือวิดีโอคอล (Vedio call) เพื่อถามถึงความเป็นอยู่ของครอบครัว ส่วนการดำรงชีวิตในประจำวันนิสิตชายทั้งโสดและมีครอบครัวยังคงต้องทำงานบ้านและทำอาหารด้วยตัวเอง เนื่องจากไม่มีครอบครัวดูแลเหมือนอยู่ที่เวียดนาม และหน้าที่การเป็นผู้นำดังกล่าวทำให้นิสิตชายคอยดูแลนิตินิสิตหญิงในกลุ่มนิสิตด้วยกัน ที่แสดงถึงความเป็นผู้นำดูแลผู้หญิงได้

“จากเท่าที่สังเกต นิสิตเวียดนามที่เป็นผู้ชายเขาจะคอยดูแลนิตินิสิตผู้หญิง เช่น การจับกลุ่มกัน คอยดูแลกัน” (กรภัทร เฮงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

กลุ่มนิสิตหญิง: ส่วนมากนิสิตหญิงที่เข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพาจะมีครอบครัวแล้ว เนื่องจากค่านิยมของสังคมเวียดนามผู้หญิงมักจะแต่งงานเร็วอายุราว 22 ปี หรือจบการศึกษาระดับปริญญาตรี หากแต่งงานช้าอายุราว 24-25 ปี ไปแล้วจะถือว่าชัณคน หรือมีปัญหาบางอย่างสำหรับผู้หญิง ทำให้นิสิตหญิงที่มีครอบครัวแล้วจะส่งผลต่อการปรับตัวค่อนข้างมาก เนื่องจากนิสิตหญิงได้รับ

อิทธิพลทางความคิดว่าผู้หญิงจะต้องทำหน้าที่ทั้งแม่และเมีย^{*} ดังนั้นนิสิตหญิงที่แต่งงานและมีลูกค่อนข้างที่จะเป็นกังวลและนึกถึงครอบครัวอย่างมาก เวลาว่างจึงใช้เพื่อพูดคุยกับสามีและลูกของเธอผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet) หรือวิดีโอคอล (Vedio call) และหากวันหยุดยาวนิสิตเลือกที่จะกลับบ้าน ดังการให้สัมภาษณ์นิสิตหญิง

“เวลามาเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยก็จะติดต่อสามีทางอินเทอร์เน็ต (Internet), แอป Zalo (Zalo application)^{**}, Facetime เพื่อพูดคุยถึงปัญหาเรื่องเรียน และถามความเป็นอยู่ทางบ้าน” (Phạm Thị Hạnh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการให้คำสัมภาษณ์ของนิสิตจะเห็นได้ว่าการมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยบุรพาเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของนิสิต นิสิตหญิงยังคงรักษาสถานะความเป็นแม่และเมียในขณะเดียวกัน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนรู้และการปรับตัวของนิสิตหญิงมีความยากขึ้น หากจะอยู่ต่อหรือเรียนต่อระยะเวลานานในมหาวิทยาลัยจะค่อนข้างยากสำหรับนิสิตหญิง ดังคำสัมภาษณ์ “หากมีโอกาสใช้ชีวิตต่อในประเทศไทยอาจจะปฏิเสธ เนื่องจากอยากใกล้ชิดครอบครัว” (Phạm Thị Hạnh, 22 กุมภาพันธ์ 2559) เห็นได้ว่านิสิตมีภาระหน้าที่ทั้งสองอย่างในขณะเดียวกันทำให้นิสิตหญิงต้องตระหนักถึงทั้งครอบครัวและการเรียนควบคู่กัน ส่วนนิสิตหญิงอีกรายหนึ่งกล่าวว่า

“การมาอยู่ที่ประเทศไทยค่อนข้างทำให้ชีวิตเปลี่ยน เพราะว่าใกล้ชิดครอบครัว แต่จะพยายามให้ถึงที่สุดและจะพยายามไม่พึ่งใคร โดยที่จะแบ่งเวลาให้กับครอบครัวตอนกลางคืนไว้คุยกับครอบครัวผ่าน Zalo, Facebook, Viber, Skype, Line แต่ถ้ามีโอกาสก็จะมาเรียนที่มหาวิทยาลัยบุรพาอีกจริง ๆ ก็มีแผนที่จะเรียนต่อปริญญาเอกอีก 2-3 ปีข้างหน้า เพราะ อยู่ที่บุรพาเริ่มคุ้นเคย กับเพื่อน ๆ และอาจารย์ อีกอย่างหนึ่งมหาวิทยาลัยอยู่ใกล้ห้างและไปสนามบินก็สะดวก” (Đào Thị Phượng, 6 มกราคม 2559)

^{*} หน้าที่แม่และเมียของผู้หญิงเวียดนาม หมายถึง การทำหน้าที่เลี้ยงลูก ดูแลบ้าน และการทำงานบ้านของผู้หญิง รวมถึงการอยู่ร่วมกับครอบครัวของฝ่ายชายต้องดูแลพ่อแม่ฝ่ายชาย และหากมีวันสำคัญเช่นวันปีใหม่หรือตรุษเต๊ต (Tết) ต้องกลับบ้านฝ่ายชาย ส่วนผู้หญิงที่ต้องการทำงานนอกบ้านต้องทำงานภายในบ้านด้วยเช่นกัน แต่ปัจจุบันความคิดดังกล่าวเริ่มผ่อนปรนลงกว่าในอดีต เนื่องจากรับวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ มีบางครอบครัวที่มีการแบ่งงานกันทำ ผู้ชายเริ่มช่วยงานบ้านและดูแลลูกบ้าง แต่บางครอบครัวยังคงวัฒนธรรมเดิมไว้

^{**} Zalo application เป็นโปรแกรมที่ใช้แชทหรือวิดีโอคอลเพื่อเห็นหน้าคู่สนทนาได้ ซึ่งเป็นโปรแกรมที่เป็นที่นิยมในประเทศไทย คล้ายกับ Line application ในประเทศไทย

จากคำกล่าวของนิสิตหญิงรายนี้มีการปรับที่ค่อนข้างดีเนื่องจากว่าเข้าใจบริบทและสภาพแวดล้อมที่อยู่ใหม่ โดยมีการพูดคุยกับครอบครัวเช่นกัน จากคำสัมภาษณ์นิสิตค่อนข้างมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา และมีการเรียนรู้ปรับตัวทางสังคมที่ดี แต่เมื่อเปรียบเทียบกับนิสิตหญิงก่อนหน้านี้ จะพบว่าการปรับตัวของนิสิตหญิงดังกล่าวมีความยืดหยุ่นน้อยกว่า เนื่องจากยังคงความคิด ทัศนคติเดิม และมีความเป็นห่วงครอบครัวมาก ทำให้เปิดโอกาสสำหรับการเรียนรู้และการปรับตัวยากขึ้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าวิธีการปรับตัวของนิสิตชายและนิสิตหญิงที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ด้วยปัจจัยของสถานภาพทางครอบครัวที่โสดและมีครอบครัวแล้ว นิสิตชายจึงมีการปรับตัวที่ง่ายกว่านิสิตหญิง เนื่องจากบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัวต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความคิดของนิสิต ระยะเวลาของการปรับตัว ความยากง่ายต่อการปรับที่อยู่ในมหาวิทยาลัย ทำให้การเรียนรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของนิสิตชายค่อนข้างเรียนรู้ง่าย แต่เมื่อนิสิตเข้ามาอยู่รวมมหาวิทยาลัยเดียวกันทั้งชายและหญิงก็มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและช่วยเหลือกันตลอดระยะเวลาของการดำรงชีวิตที่อยู่มหาวิทยาลัยบูรพา

การรวมกลุ่ม เมื่อนิสิตชาวเวียดนามเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาหลายรุ่น แต่ละรุ่นมีจำนวนมากน้อยต่างกัน ซึ่งจำนวนนิสิตที่มีมากอยู่ในช่วงปี 2556-2558 โดยระหว่างรุ่นมีความสัมพันธ์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รุ่นพี่ที่เข้ามาก่อนจะคอยดูแลช่วยเหลือรุ่นน้องที่เข้ามาเรียนใหม่ ภายใต้อาณัติความเป็นชาติเวียดนามเหมือนกันทำให้นิสิตสามารถเข้าใจกันง่ายขึ้น จากนั้นกลายเป็นความสัมพันธ์แบบการรวมกลุ่มกัน และมีกิจกรรมร่วมกันของนิสิตเวียดนาม

การรวมกลุ่มถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการปรับตัวของนิสิตในการดำรงชีวิตของนิสิต โดยมีจุดร่วมเหมือนกันคือ เชื้อชาติเวียดนามที่ทำให้เกิดความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน การรวมกลุ่มของนิสิตชาวเวียดนามเปรียบเสมือนการสร้างสังคมเฉพาะกลุ่มภายใต้อัตลักษณ์ร่วมกัน คือความเป็นชาตินิยมเวียดนาม ที่ถูกปลูกฝังให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเหมือนสหยา การสร้างกลุ่มหรือสังคมของนิสิตที่เป็นสังคมเล็ก ๆ จะมีการติดต่อสื่อสารด้วยภาษาเดียวกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล มีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม การรวมกลุ่มนี้ทำให้เกิดความเหลื่อมกันได้ ทำให้นิสิตชาวเวียดนามปรับตัวง่ายขึ้น โดยการรวมกลุ่มดังกล่าวมีทั้งกิจกรรมผ่านคณะ และการรวมกลุ่มผ่าน Facebook เป็นพื้นที่ที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ วัฒนธรรม นอกจากนี้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับนิสิตกลุ่มอื่นไม่ว่าจะเป็นชาวไทยหรือเชื้อชาติอื่น ๆ นิสิตต้องมีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้วัฒนธรรมอื่น ๆ การเข้าหาบุคคลชาติอื่น ๆ ด้วย เช่น การจัดกิจกรรมของคณะ จากคำสัมภาษณ์

“ในชั้นเรียนอาจารย์จะมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับนิสิตชาติต่าง ๆ เช่น จัดให้เจอนิสิตไทยผ่านกิจกรรมวันสงกรานต์ ปีใหม่ หรือพาเที่ยวสนามหลวง และการฝึกงานกับโรงพยาบาล”
(ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

จะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มของนิสิตที่แสดงถึงความเป็นชาติเวียดนามแล้ว ยังต้องมีการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มคนอื่น ๆ เพื่อให้นิสิตได้เกิดการปรับตัวเข้าหาสังคมและวัฒนธรรมอื่น และจากคำสัมภาษณ์

“พี่มีเพื่อนคนไทย 5 คน โดยเข้าไปทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนข้อมูล วิถีชีวิต หรือนัดกันไปกินหรือไปร้านกาแฟ และก็มีเที่ยวบ้าง” (Mai Bá Hải, 15 กันยายน 2559)

จากการให้สัมภาษณ์ของ Mai Bá Hải ทำให้พบว่า นิสิตมีการปรับตัวในการเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตและการดำรงชีวิตของคนไทย เพื่อนำมาปรับใช้ เช่น การเดินทาง การซื้อของ ราคาของ เป็นต้น การแก้ไขปัญหาในการใช้ชีวิต เป็นกระบวนการที่ทำให้เห็นถึงวิธีการปรับตัว เนื่องจากนิสิตที่เดินทางมาศึกษาต่อไม่มีครอบครัวหรือคนใกล้ชิดเข้ามาดูแลหรือช่วยแก้ไขปัญหา ทำให้นิสิตต้องเผชิญหน้าและแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องการเรียนรู้เพราะบางปัญหาไม่มีใครสามารถช่วยเหลือได้ บางครั้งอาจต้องมีการปรึกษาหารือกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มเดียวกัน โดยปัญหาที่พบเช่น การเรียน การเงิน หรือครอบครัว ดังการให้สัมภาษณ์

“ปัญหาที่เจอในขณะที่อยู่มหาวิทยาลัยก็มี คือ ปัญหาการเรียน การเงิน และปัญหาอื่น ๆ มากมาย โดยการแก้ปัญหาคือ หาเพื่อนหรือคนสนิทเพื่อแลกเปลี่ยน ปรึกษาหารือ เพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน หรือถ้าแก้ไขไม่ได้จะไปออกกำลังกาย เล่นกีฬา ฟังเพลง เพื่อคลายความตึงเครียด” (Mai Bá Hải, 15 กันยายน 2559)

จากการให้สัมภาษณ์พบว่า นอกจากการใช้ชีวิตประจำวันทั่วไป นิสิตยังต้องปรับตัวสำหรับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่อาศัยและศึกษาที่มหาวิทยาลัย การแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับความหนักเบา และบางปัญหาต้องรอระยะเวลาในการแก้ไข เช่น เงินทุนล่าช้า นิสิตไม่สามารถหางานพิเศษทำได้ ทำให้การเงินต้องชะลอตัว หรือปล่อยให้ผ่านไปโดยไม่ต้องกังวลอีก ในบางครั้งนิสิตอาจต้องเผชิญถึงปัญหานั้นเอง นิสิตอีกรายกล่าวว่า

“ถ้าพี่มีปัญหาเรื่องเรียน พี่เป็นคนเรียนไม่เก่ง มีปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษบ้าง เพราะยาก พี่ก็จะคุยกับสามพี่ที่เวียดนาม แต่ก็ไม่อยากให้เขาเป็นห่วง พยายามจะพัฒนาตัวเอง และตั้งใจเรียนให้มากขึ้น ” (Phạm Thị Hanh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จากที่นิตี Pham Thi Hanh กล่าวว่าพบว่าการปรับตัวในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้มีอุปสรรคต่อนิสิตต้องใช้ความพยายาม มุ่งมั่นและขยัน เพื่อให้ปัญหานั้นลดลงหรือหมดไป แต่มีการพูดคุยบ้างกับครอบครัวที่เวียดนามเพื่อบรรเทาความทุกข์ แต่ก็ไม่สามารถพูดได้ทุกเรื่อง เนื่องจากเกรงว่าครอบครัวจะเป็นห่วง นิสิตต้องใช้ความอดทนอย่างมากสำหรับการมาศึกษาต่อในประเทศไทย

2. การปรับตัวทางวัฒนธรรม

แม้ว่าประเทศไทยและประเทศเวียดนามอยู่ในเขตภูมิภาคเอเชียเช่นเดียวกัน แต่พื้นฐานทางวัฒนธรรมและอิทธิพลทางความคิดความเชื่อมีความแตกต่าง โดยอิทธิพลทางความคิดของชาวเวียดนามมีทั้งความเชื่อแบบลัทธิขงจื้อ ความคิดแบบชาตินิยม และความศรัทธาในตัวโฮจิมินห์ ส่งผลต่อแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ แต่เมื่อนิสิตชาวเวียดนามเข้าสู่ในสังคมไทยนิติจึงต้องมีการปรับตัวต่อวัฒนธรรมหลัก ตามความเชื่อของวัฒนธรรมและประเพณีไทย ดังต่อไปนี้

จากวัฒนธรรมพื้นฐานที่บางแสนตามหัวข้อ 3.4 โดยพื้นที่บางแสนเป็นแหล่งท่องเที่ยวแต่ยังมีกลุ่มชุมชนที่อยู่มาดั้งเดิม ซึ่งลักษณะทางวัฒนธรรมเป็นลักษณะแบบปัจเจกชน ทำให้นิตีเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่บางแสนต้องมีการปรับตัว อีกทั้งความเชื่อทางศาสนาและความเชื่อท้องถิ่นมีความแตกต่างทำให้นิสิตต้องเรียนรู้และปรับตัวตามสภาพแวดล้อม

ความเชื่อและศาสนา ความเชื่อพื้นฐานของคนไทยที่อยู่ในบางแสนส่วนใหญ่เป็นความเชื่อตามหลักศาสนาพุทธ ถือว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทย ส่วนรองลงมาศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม ดังนั้นเมื่อนิสิตเข้ามาดำรงชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา ทำให้เกิดการปรับตัวทางความคิดและความเชื่อตามคนไทย เพื่อการเรียนรู้แต่ไม่ได้หมายความว่านิตีจะเปลี่ยนความเชื่อหรือศาสนาตามวัฒนธรรมหลัก เนื่องจากนิตีมีการถูกปลูกฝังความเชื่อท้องถิ่นเวียดนามมายาวนานตามคำสัมภาษณ์นิตีบางคนไม่นับถือศาสนา แต่ทางบ้านก็เข้าวัด

“บ้านที่มีคุณพ่อที่เข้าวัด แต่โดยส่วนตัวพี่ไม่ได้มีศาสนา คนเวียดนามน้อยมากที่จะนับถือศาสนา พอมาอยู่ในไทยก็มีการเข้าวัดตามเพื่อนบ้าง หรือมีการไหว้พระ เที้ยววัด” (Đào Thị Phượng, 6 มกราคม 2559)

จากการให้สัมภาษณ์ของนิตี Đào Thị Phượng ทำให้พบว่านิตีต้องการเรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความเชื่อพื้นฐานของคนไทย แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อทางศาสนาของนิตีได้ ดังเช่นความเชื่อที่ไม่มีศาสนายังคงอยู่แต่อาจเป็นเรื่องแปลกสำหรับคนไทย เนื่องจากคนไทยเชื่อว่าทุกคนต้องมีศาสนาเพื่อขัดเกลาจิตใจ

แม้ว่านิตีชาวเวียดนามไม่มีการเปลี่ยนแปลงศาสนา จากเดิมที่ไม่มีศาสนาหรือมีการนับถือตามศาสนาท้องถิ่นเวียดนามบ้าง แต่มีการปรับตัวเข้าตามความเชื่อคนไทย จากการให้สัมภาษณ์

“นิสิตเขามีการร่วมประเพณีตามศาสนาพุทธ หรือเข้าวัดไหว้พระบ้าง ตามคำชักชวนของอาจารย์หรือเพื่อนคนไทย และมีการเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมผ่านกิจกรรมของทางคณะฯ ที่ต้นสังกัดของนิสิตและกิจกรรมของ มหาวิทยาลัยได้จัดขึ้น” (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

จะเห็นได้ว่าการให้สัมภาษณ์นิสิตมีการปรับตัวตรงกับการให้สัมภาษณ์ของ Đào Thị Phượng กล่าวไว้

“มีการเข้าร่วมประเพณีวันสงกรานต์ของไทย และยังเรียนรู้การไหว้ของคนไทย” (Đào Thị Phượng, 6 มกราคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ของนิสิตและอาจารย์ผู้ดูแลทำให้เห็นตรงกันว่าด้านประเพณี ความเชื่อ นิสิตชาวเวียดนามมีการเรียนรู้เพื่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อพื้นฐานของนิสิตแต่อย่างใด บางช่วงเวลาเมื่อเข้าสู่เทศกาลมีวันหยุดยาวนิสิตมีการกลับประเทศ เวียดนาม จึงเกิดการเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีไทยได้บางครั้งบางคราว

วัฒนธรรมทางด้านอาหาร เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและความอยู่รอด ดังนั้น การปรับตัวด้านอาหารนิสิตมีความจำเป็นต้องปรับตัว เนื่องจากอาหารไทยเป็นอาหารที่มีรสชาติจัดเผ็ดร้อน เน้นเนื้อสัตว์ อาหารจานเดียวค่อนข้างเยอะ ส่วนอาหารเวียดนามมักเน้นผัก รสชาติไม่จัดมาก หนึ่งมื้ออาหารต้องมีครบสามอย่าง คือ แกง เนื้อสัตว์และผัก ดังนั้นไม่มีอาหารตามสั่งเหมือนอาหารไทย แต่ที่คล้ายคลึงกันคือวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคของคน ทำให้ทั้งสองประเทศรับวัฒนธรรมอาหารจานด่วน (Fast food) เช่นกัน ดังนั้น ส่วนของอาหารตามแบบตะวันตกจะไม่พบปัญหาในการปรับตัว

รสชาติ รูปแบบของอาหารไทยที่กล่าวมา ทำให้นิสิตต้องมีการปรับตัวและมีการทำอาหาร เวียดนามรับประทานเอง ตามการให้คำสัมภาษณ์

“ช่วงแรก ๆ ที่มา อาหารการกินค่อนข้างลำบาก เพราะว่า รสชาติ กระบวนการรูปแบบของอาหาร แต่หลังจากผ่านไปช่วงเวลานึงก็ปรับตัวได้” (Mai Bá Hải, 15 กันยายน 2559)

จากการให้คำสัมภาษณ์ของนิสิตพบว่านิสิตมีการปรับตัวในช่วงแรกที่เข้ามาอยู่หลังจากนั้น นิสิตค่อย ๆ ปรับตัวได้ ในเรื่องของอาหาร จากการให้คำสัมภาษณ์

“ค่อย ๆ ปรับตัวกับการกินเผ็ด อาหารจานเดียว อาหารที่มันเยอะ และพวกอาหารเหลว” (Nguyễn Bá Tâm, 6 กันยายน 2559)

จากที่นิสิต Nguyễn Bá Tâm กล่าวอาหารไทยค่อนข้างเผ็ดดังนั้นต้องปรับตัวในเรื่องของรสชาติ ในทางกลับกันอาหารเวียดนามไม่มีอาหารตามสั่งหรืออาหารจานเดียว และอาหารเหลว เช่น โจ๊ก อย่างแพร่หลาย นิสิตจึงมีการเรียนรู้และทดลองอาหารที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับตนเอง

“อาหารไทยมีรสเผ็ด และรสชาติที่ค่อยข้างเยอะ อาหารมัน ๆ เยอะกว่าอาหารเวียดนาม” (Hoàng Trung Kiên, 14 มิถุนายน 2559)

จากการให้คำสัมภาษณ์ของ Hoàng Trung Kiên มีการปรับตัวเรื่องรสชาติและความมันของอาหารไทยคล้ายคลึงกับเพื่อนนิสิตที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าการปรับตัวเรื่องรสชาติเป็นหลัก เพราะส่วนมากคนเวียดนามมักเชื่อว่าการรับประทานอาหารรสชาติจัดจะทำให้สุขภาพไม่ดีส่งผลต่อกระเพาะ ผิวและส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย

จากวิธีการปรับตัวเรื่องรสชาติ กระบวนการการปรุงอาหารแล้ว การทำอาหารเวียดนามเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่รองรับการปรับตัวจากอาหารไทย เพราะอาหารเวียดนามเป็นความคุ้นเคยกับนิสิต จากคำสัมภาษณ์

“ที่เวียดนามจะกินจืดไม่เผ็ด เราก็ทำอาหารกินเอง และพวกเครื่องดื่ม คนเวียดนามไม่ดื่มน้ำเย็น ๆ หรือรสหวานมาก ๆ แต่คนไทยชอบดื่มน้ำเย็น และน้ำหวาน ๆ ตอนแรกที่ดื่มไปก็รู้สึกปวดท้องและกินบ่อย ๆ ร่างกายเริ่มชิน และอาหารอีกอย่างหนึ่งคือ ส้มตำ ที่ไม่สามารถกินได้เลย เพราะทำให้ปวดท้อง” (Đào Thị Phương, 6 มกราคม 2559)

จะเห็นได้ว่าจากการให้คำสัมภาษณ์ของนิสิต มีกระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีการปรับที่หลากหลาย เช่น หลีกเลี่ยง หรือทำให้เกิดความคุ้นเคยกับอาหารและเครื่องดื่มของไทยที่รสชาติต่างกัน หรือบางครั้งไปรับประทานอาหารเวียดนามแทนโดยการทำทานเองที่ที่พัก

การปรับตัวเรื่องหอพักกับการทำอาหาร จากที่กล่าวมาความแตกต่างของอาหารไทยและอาหารเวียดนาม ไม่ว่าจะเป็นรสชาติ วัตถุดิบ กรรมวิธีในการผลิต ทำให้นิสิตไม่คุ้นเคย ดังนั้นการทำอาหารเวียดนามเป็นวิธีการปรับตัวที่ทำให้นิสิตคลายความคิดถึงอาหารเวียดนามได้ แต่ในทางกลับกันนิสิตยังคงมีข้อห้ามในการปฏิบัติตัวตามกฎระเบียบของทางหอพักห้ามทำอาหารในหอพัก ระเบียบดังกล่าวมีการจัดตั้งขึ้นทั้งหอพักในและนอกมหาวิทยาลัย บางครั้งนิสิตจึงต้องแอบทำบ้างแต่

บางหอพักอนุโลมให้ เนื่องจากผู้ดูแลหอพักเห็นว่าเป็นนิสิตต่างชาติ และเข้าใจนิสิตว่านึกถึงอาหารเวียดนาม โดยมีการตกแต่งเตียงจากหอพักบ้างในบางโอกาส

จากที่กล่าวมาเมื่อนิสิตมีการดำรงชีวิตอยู่ในบางแสนนิสิตจึงมีการรับประทานอาหารหลักด้วยกัน 2 ประเภท คือ อาหารไทย และอาหารเวียดนาม

อาหารไทย นิสิตต้องคำนึงถึงรสชาติอาหารและระดับความเผ็ดร้อนของอาหารไทย ที่ทำให้ต้องปรับตัวอย่างมาก เนื่องจากอาหารเวียดนามมีรสชาติจืด บางครั้งร่างกายของนิสิตไม่คุ้นเคยทำให้เกิดการเจ็บป่วยได้ อีกประการวัฒนธรรมอาหารเวียดนามเป็นอาหารจานเดียว ไม่มีผักและคอนข้างมัน นิสิตจึงต้องปรับตัวด้วยเช่นกัน

อาหารเวียดนาม จากความคุ้นเคยกับอาหารเวียดนามทั้งรสชาติและกระบวนการทำ ทำให้นิสิตไม่ต้องปรับตัว นิสิตจึงเลือกที่จะทำอาหารทานเองบ่อยครั้ง แต่นิสิตต้องปรับตัวกับกฎระเบียบที่ควบคุมหอพักไม่ให้ผู้พักอาศัยทำอาหารภายในห้องพัก รวมถึงการพูดคุยกับผู้ดูแลหอพักในขณะเดียวกันหอพักคอนข้างปรับตัวเข้ามานิสิตต่างชาติเช่นเดียวกัน ทำให้ไม่มีบทลงโทษที่รุนแรงมากนัก เป็นการตกแต่งเตียงด้วยคำพูดมากกว่าลงโทษสถานหนัก

วัฒนธรรมการแต่งกาย ในยุคปัจจุบันทั้งประเทศเวียดนามและประเทศไทยต่างได้รับวัฒนธรรมการแต่งกายจากตะวันตกที่เป็นแบบสากลนิยม คือ การสวมเสื้อ กางเกง และกระโปรงของชายและหญิงตามลำดับ ดังนั้นรูปแบบการแต่งกายแบบสากล นิสิตไม่มีการปรับตัวมากเท่าไรนัก แต่อาจต้องทำความเข้าใจวัฒนธรรมการแต่งกายบางอย่างของคนไทย ดังคำสัมภาษณ์

“อยู่ไทยก็มีการแต่งตัวเหมือนกันกับตอนอยู่เวียดนาม เช่น พี่ชอบใส่กระโปรง แต่พี่เห็นคนไทยชอบใส่เสื้อผ้าสีตามวัน และมีสีประจำวันครบทั้ง 7 วัน เช่น วันจันทร์ใส่สีเหลือง แต่ที่เวียดนามไม่มีวัฒนธรรมนี้ แล้วตอนอยู่ที่เวียดนามปกติพี่เดินทางออกนอกบ้านพี่จะใส่ผ้าปิดจมูก ใส่หมวก เพราะฝุ่นเยอะและกันแดด เช่น ใส่เสื้อคุมแขนยาว ผ้าปิดจมูก หมวกกันน็อก แต่อยู่ไทยเขาไม่ใส่กันพี่ก็ไม่ได้ใส่” (Dào Thị Phượng, 6 มกราคม 2559)

จะเห็นได้ว่าการปรับตัวสำหรับการแต่งกายทั่วไปเป็นการเรียนรู้เข้าใจวัฒนธรรมและปรับตัวเพียงเล็กน้อย เช่น การใส่ผ้าปิดจมูกจากเดิมที่อยู่เวียดนามเคยใส่ก็ได้ใส่ การแต่งกายแบบสากลก็คงเดิม แต่นิสิตเวียดนามไม่ได้แต่งกายแบบแฟชั่นนิยมมากนัก เน้นความประหยัดไม่ฟุ่มเฟือยเป็นแต่งตัวเรียบ ๆ ทำให้นิสิตบางรายคนภายนอกไม่สามารถแยกออกว่าเป็นนิสิตชาวเวียดนาม

ถ้าหากเข้าสู่งานพิธีหรือกิจกรรมต่าง นิสิตเวียดนามจะมีการแต่งกายเป็นลักษณะเด่น คือ การใส่อาว สาย สำหรับผู้หญิง ส่วนผู้ชายใส่ตามสากลคือ ใส่เสื้อเชิ้ต กางเกงขายาว

การใส่อาว สาย (Áo dài) ของนิสิตแสดงออกถึงความเป็นชาตินิยมเวียดนาม เป็นการแสดงถึงความรักที่มีต่อชาติ และเผยแพร่วัฒนธรรมของชาวเวียดนามให้ชาติอื่นได้รับรู้ ซึ่งเป็นการแต่ง

ไปด้วยชุดประจำชาติดังกล่าวเป็นปกติที่ชาวเวียดนามปฏิบัติ และใส่ในพิธีหรืองานสำคัญ เช่น งานแต่ง งานต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง งานรับปริญญา เป็นต้น

“ถ้าทางคณะมีการจัดกิจกรรมหรืองานสำเร็จการศึกษา นิสิตเขาจะมีการใส่ชุดประจำชาติของเขา ที่เรียกว่า อ่าว ส่าย หรือเอาธงชาติมาถ่าयरูปหมู่ร่วมด้วย จะแสดงถึงความเป็นชาตินิยมสูงมากทีเดียว บางครั้งเขาก็จะเล่าเรื่องโฮจิมินห์เพื่ออธิบายถึงชาติของเขา” (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

จากคำกล่าวของอาจารย์ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์ พบว่านิสิตแทบจะไม่มีการปรับตัวทางด้านการแต่งกาย แต่เป็นการคงไว้ซึ่งความเป็นชาตินิยมเวียดนามผ่านการแต่งกายชุด อ่าว ส่าย (Áo dài) มากกว่า โดยเป็นการเน้นย้ำถึงความเป็นชาตินิยม ภายใต้อุดมการณ์สังคมนิยมเวียดนาม และเผยแพร่วัฒนธรรมความสวยงามของผู้หญิงผ่านชุดประจำชาติหรือผ่านธงชาติเวียดนาม

วัฒนธรรมทางด้านภาษา นิสิตเวียดนามที่เข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยบูรพา มีการใช้ทั้งภาษาเวียดนาม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษากาย (Body language) ที่ช่วยส่งเสริมในการติดต่อสื่อสาร ชื่อเครื่องอุปโภคและบริโภคต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทำให้ นิสิตต้องเรียนรู้และปรับตัวตามสภาพสังคมไทย โดยนิสิตมีการเรียนภาษาไทยผ่านหลักสูตรที่คณะจัดให้และเพื่อนคนไทยช่วยกันสอน ตามคำสัมภาษณ์

“ทางหลักสูตรจะมีการจัดสอนภาษาไทย 1 คลาส เป็นภาษาไทยเบื้องต้น และเราก็มีการจับคู่ (Buddy) นิสิตไทยกับนิสิตเวียดนามไว้ให้เขาคอยช่วยเหลือกัน เช่น การเดินทาง หรือบางคนสลับผลัดเปลี่ยนกันสอนภาษาไทยและเวียดนาม” (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์พบว่า นิสิตมีการเรียนภาษาไทยและสามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของนิสิตได้ หากนิสิตต้องติดต่อสื่อสารเพื่อซื้อของกับคนที่ท้องถิ่นจะติดต่อสื่อสารกันง่ายขึ้น เช่น ซื้อของในตลาดสด เป็นต้น แต่ถ้าหากนิสิตติดต่อสื่อสารไม่เข้าใจอาจมีการใช้ภาษากายเพื่อช่วยในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น ดังคำสัมภาษณ์

“พื้บเลขเป็นภาษาไทยได้ ตั้งแต่ 1-1,000 และก็ใช้ผสมกับภาษากาย มันก็ไม่ยากมากนัก” (Đào Thị Phượng, 6 มกราคม 2559)

จากที่นิสิตกล่าวมา การปรับตัวทางด้านภาษาไทยจะทำให้ติดต่อสื่อสารกับคนไทยง่ายขึ้น เนื่องจากมีความคล้ายคลึงกับภาษาเวียดนาม โดยขณะที่นิสิตอีกรายกล่าวว่า

“ด้านภาษาค่อนข้างลำบากเพราะว่า เวลาสื่อสารกับคนท้องถิ่นไม่
เข้าใจ ถ้าสั่งอาหารก็ใช้รูปเอวบ้าง” (Mai Bá Hải, 15 กันยายน 2559)

จะเห็นได้ว่าหากนิสิตเวียดนามไม่ปรับตัวเรียนรู้ภาษาไทยบ้าง อาจทำให้นิสิตเกิดความ
ยากลำบากในการใช้ชีวิตประจำวันมากขึ้น โดยเฉพาะกับคนไทยที่พูดภาษาต่างประเทศไม่ได้
อย่างเช่นการให้สัมภาษณ์

“พี่พูดภาษาไทยไม่ได้เลย เรียนแล้วก็ลืม ก็ทำให้ลำบากในการใช้ชีวิต
มากขึ้น” (Nguyễn Bá Tâm, 6 กันยายน 2559)

คำสัมภาษณ์ดังกล่าวเป็นการยืนยันถึงความยากลำบากในการปรับตัวด้านภาษา หากไม่
สามารถพูดภาษาไทยได้ซึ่งคนพื้นที่ส่วนมากพูดภาษาไทยเป็นหลักทำให้นิสิตเกิดความยากลำบากใน
ระดับหนึ่งที่ต้องติดต่อสื่อสารกับคนท้องถิ่น

อีกหนึ่งภาษาคือ ภาษาอังกฤษ นิสิตมีความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษา
ติดต่ออาจารย์ในมหาวิทยาลัย หรือติดต่อบุคคลทั่วไป ดังนั้นนิสิตต้องมีความรู้และพยายามอย่างมาก
ในการเรียนภาษาอังกฤษ ตามการให้สัมภาษณ์

“บางทีพี่ใช้ภาษาอังกฤษ ในการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะ ค้าง่าย ๆ สั่ง
พวกอาหาร เครื่องดื่ม แต่ถ้าหากเป็นการเรียนก็ใช้เยอะ ติดต่ออาจารย์และ
ทำทีลิส” (Phạm Thị Hanh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จะเห็นได้ว่า นอกจากภาษาอังกฤษจะใช้สำหรับการเรียนการสอน นิสิตยังคงต้องใช้
ภาษาอังกฤษติดต่อเพื่อซื้อเครื่องดื่มและอาหาร หากนิสิตพูดภาษาไทยไม่คล่องมากนัก

ภาษาเวียดนาม ถือได้ว่าเป็นภาษาที่นิสิตยังคงใช้เป็นภาษาหลักในการติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม
นิสิตเวียดนามด้วยกัน เพราะเป็นภาษาโดยกำเนิดและสะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นการใช้
ภาษาเวียดนามของนิสิต มีการปรับตัวในการฟังเพื่อนต่างภูมิภาคเท่านั้น เนื่องจากภาษาเวียดนามมี
การความแตกต่างการใช้คำศัพท์ สำเนียงการพูดของท้องถิ่นต่างกัน คล้ายกับประเทศไทย ดังนั้นนิสิต
จะมีการติดต่อสื่อสารที่ง่ายและสะดวกต่อความเข้าใจ ดังการให้คำสัมภาษณ์

“โดยส่วนมากใช้ภาษาเวียดนามที่เป็นภาษาทางการ แต่ก็ยังมีความแตกต่างการออกเสียงตามพื้นที่ต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน” (Mai Bá Hải, 15 กันยายน 2559)

จากการให้สัมภาษณ์ภาษาเวียดนามเป็นภาษาที่ใช้เป็นหลักแต่ปรับเปลี่ยนสำเนียงการพูดที่หลากหลายตามภูมิภาค แต่การปรับตัวทางด้านภาษาที่ค่อนข้างมากคือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เป็นภาษากลางในการติดต่อได้ง่ายขึ้น โดยนิสิตมีความพยายามในการเรียนรู้ทางภาษาเพื่อใช้ใน ชีวิตประจำวันและติดต่อคนท้องถิ่น

วัฒนธรรมการใช้ชีวิตโดยรวม นิสิตเวียดนามมีการปรับตัวทางวัฒนธรรมสำหรับการดำรงชีวิตที่ค่อนข้างมากคือ ด้านอาหารและด้านภาษา เนื่องจากการถูกปลูกฝังจนเกิดเป็นความเคยชินโดยกำเนิด ซึ่งการปรับตัวทั้งสองด้านนี้ค่อนข้างใช้ระยะเวลาพอสมควร เพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่อย่างราบรื่น แต่นิสิตก็ยังรักษาลักษณะทั้งสองด้านนี้ไว้ได้ เช่น ส่วนด้านความเชื่อและศาสนา

ด้านการแต่งกาย แทบไม่ต้องมีการปรับตัวมากนัก เนื่องจากไม่ได้ส่งผลกระทบโดยตรงกับการดำรงชีวิตของนิสิต นิสิตยังคงไว้ซึ่งความเป็นชาตินิยมเวียดนามได้พร้อมกันกับเผยแพร่วัฒนธรรมด้วย

นอกจากนี้ลักษณะความคิดและพฤติกรรมพื้นฐานของนิสิตเวียดนาม เช่น ความขยัน มุ่งมั่น อดทน เป็นลักษณะที่ส่งเสริมให้นิสิตมีการปรับตัวได้มากขึ้น เพื่อการเรียนรู้ ความอยู่รอด และการประสบความสำเร็จในการศึกษา ขณะที่ลักษณะพื้นฐานประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย หรือความเป็นชาตินิยม สังคมนิยมเวียดนาม หากนิสิตมีสูงเกินไปจะส่งผลต่อการปรับตัวในการดำรงชีวิตอยู่ที่มหาวิทยาลัย เนื่องจากทำให้มีความเชื่อมั่นหรือปิดกั้นความคิด ไม่ยอมรับความคิดของบุคคลอื่นได้ ซึ่งจะทำให้นิสิตมีการปรับลำบากเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมหลัก

3. การปรับตัวทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจเวียดนามที่เคยลำบากยากจนมาก่อนด้วยผ่านสงครามมาหลายยุคยาวนาน ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความคิดของชาวเวียดนามรวมถึงนิสิตเวียดนามด้วย ทำให้ค่านิยมและลักษณะพื้นฐานของนิสิตเวียดนามในด้านเศรษฐกิจระดับปัจเจกชน มีความประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ตามกระแสบริโภคนิยม มีการคำนึงถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ตนมีการผสมผสานกับค่านิยมทางด้านการใช้จ่ายจะคำนวณถึงความคุ้มค่าที่ควรได้รับ

สถานภาพทางเศรษฐกิจของนิสิตเวียดนามที่กล่าวมาเป็นปัจจัยทางตรงที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนิสิต เนื่องจากนิสิตที่เข้ามาสู่ระบบการศึกษาที่มหาวิทยาลัยบูรพามีเงินทุนที่มารองรับกับการศึกษาและความเป็นอยู่ตลอดจนสำเร็จการศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น เงินทุนส่วนตัว และเงินจากองค์กรต่าง ๆ ตามข้อมูลในหัวข้อที่ 2.1.1 ซึ่งที่มาของแหล่งเงินทุนส่งผลให้นิสิตต้องมีการคำนวณด้านรายรับและรายจ่ายของนิสิต เพื่อให้เกิดความเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัย

แหล่งเงินทุนส่วนตัว นิสิตที่เข้ามาศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพาที่ใช้เงินทุนส่วนตัวส่วนมากเป็นครอบครัวที่ค่อนข้างมีฐานะ และมีความสนใจที่จะมาศึกษาและนำความรู้ที่ได้กลับไปใช้ เมื่อนิสิตมีการใช้เงินทุนส่วนตัวจะมีการคำนวณเงินทุนเพื่อไม่ให้กระทบค่าใช้จ่ายครอบครัวมากนัก

แหล่งเงินทุนจากองค์กร มาจากสถาบันการศึกษาภายในประเทศเวียดนาม ทุนจากรัฐบาลองค์กรภายในประเทศเวียดนาม และทุนจากองค์กรต่างประเทศ รายละเอียดตามหัวข้อที่ 2.1.1 บ้างก็มีความร่วมมือ (MOU) กับทางมหาวิทยาลัยบูรพา ดังนั้นนิสิตที่ได้รับทุนจากองค์กรจะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายให้กับครอบครัวได้ส่วนหนึ่ง

ปัจจัยแหล่งเงินทุนที่กล่าวมาส่งผลต่อการปรับตัวต่อนิสิตโดยตรงสำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างการศึกษาที่มหาวิทยาลัย ดังนั้นไม่ว่าเงินทุนจากแหล่งใดก็ตาม นิสิตยังคงมีการคำนวณ การใช้จ่ายอย่างประหยัด นิสิตจึงต้องปรับตัวดังต่อไปนี้

ค่าใช้จ่ายที่พักและการอุปโภคและบริโภค รายจ่ายส่งผลต่อนิสิตมากนิสิตจะเลือกความคุ้มค่าและประหยัด เช่น การเลือกห้องพัก จากการคำนวณตามตารางค่าใช้จ่ายของห้องพัก ตารางที่ 4.5 ค่าใช้จ่ายนอกอาจถูกกว่าเมื่อเทียบกับหอในมหาวิทยาลัยบางหอพัก และมีความอิสระมากกว่า เมื่อนิสิตปรับตัวได้นิสิตจะเลือกห้องพักนอกแต่จะเลือกห้องพักในราคาไม่แพง ราคาประมาณ 2,500-3,000 บาทต่อคน ผู้วิจัยได้ลงสำรวจห้องพักของนิสิตพบว่า นิสิตชายจะเลือกห้องพักราคาถูก ไม่คำนึงถึงความสวยงามของห้องพัก และอาจแบ่งห้องพักห้องละ 2 คนหรือมากกว่านั้น เนื่องจากนิสิตชายสามารถดูแลตัวเองได้ดีกว่าขอความอิสระจึงทำให้เลือกที่จะพักด้านนอก และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มต่อนึงที่พักรวมทั้งดูความปลอดภัยบริเวณรอบข้าง ตามคำสัมภาษณ์

“เมื่อนิสิตมีการปรับตัวได้แล้ว เขาก็จะขอออกไปอยู่หอพักด้านนอก เพราะว่ามีอิสระมากกว่าไม่ต้องดูเรื่องเวลาเข้าออก แต่เราจะเตือนเขาเรื่องความปลอดภัยด้วย” (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

ในขณะที่นิสิตหญิงจะอยู่หอพักในมหาวิทยาลัยส่วนมาก เนื่องจากมีความปลอดภัยสูงและค่าใช้จ่ายที่พอรับไหว แต่ต้องปรับกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เนื่องจากว่าหอพักในมหาวิทยาลัยมีการจัดสัดส่วนของนิสิตต่อห้องราว 4 คน นิสิตสามารถอยู่ร่วมกับนิสิตเวียดนามด้วยกันได้ ตามลักษณะหอพักหญิงดังรูปภาพที่ 4.15

รูปภาพที่ 4.15 หอพักในคณะพยาบาลศาสตร์ของนิสิตหญิงพร้อมโต๊ะทำงาน

ที่มา: จากการลงพื้นที่วิจัย

สำหรับค่าใช้จ่ายการอุปโภคและบริโภค ในบริเวณรอบ ๆ มหาวิทยาลัยมีห้างสรรพสินค้า แหลมทอง และร้านสะดวกซื้อเล็ก รวมถึงตลาดสด ตามรายละเอียดในหัวข้อที่ 3.1 ซึ่งนิสิตมีตัวเลือก สำหรับการซื้อเครื่องอุปโภคและบริโภคในราคาที่หลากหลาย และหากนิสิตเกิดการเปรียบเทียบว่าคุ้มค่า ก็จะมีการเลือกซื้อที่สะดวก แต่หากเป็นของสดส่วนมากนิสิตเลือกซื้อที่ตลาดสดใกล้มหาวิทยาลัย จากการให้คำสัมภาษณ์

“ถ้าทำอาหารก็จะเลือกซื้อของที่ตลาด ก็จะไปตลาดอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เพื่อซื้อของสด” (Phạm Thị Hạnh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จะเห็นได้ว่านิสิตยังคงมีการเลือกซื้อของที่ตลาดสดคล้ายกับการใช้ชีวิตที่ประเทศเวียดนาม แต่อาจไม่ได้ไปบ่อยเท่าไรนัก

“หลังหอที่มีโลตัสเล็ก ๆ อยู่ บางทีก็เดินหรือขี่จักรยานไปซื้อข้าวมาหุง เพราะมันใกล้และสะดวก ของก็ไม่แพงมากแต่ที่เวียดนามไม่มีร้านสะดวกซื้อ แบบไทยที่ขายทุกอย่างครบ” Mai Bá Hải, 15 กันยายน 2559)

จากการให้คำสัมภาษณ์พบว่า นิสิตมีทางเลือกในการซื้อของส่วนตัวมากขึ้น เนื่องจาก บางส่วนมีการตั้งร้านสะดวกซื้อไว้ใกล้ตามที่พักหรือหอพักต่าง ๆ ดังนั้นเป็นทางเลือกหนึ่งที่นิสิตไม่

ต้องเดินทางไกลเพื่อซื้อของ และเป็นการปรับวิถีชีวิตการใช้จากระดับปัจเจกอีกรูปแบบหนึ่งต่างจากเวียดนามที่ร้านสะดวกซื้อหาค่อนข้างยากและเครื่องอุปโภคบริโภคไม่ครบตามผู้บริโภคต้องการ

4. การปรับตัวด้านการศึกษา

เนื่องด้วยระบบการศึกษาไทยและระบบการศึกษาเวียดนามแตกต่างกันนิสิตต้องมีการปรับตัวด้านวัฒนธรรมการศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา การเริ่มสมัครเข้าศึกษา การเตรียมเอกสาร การเข้าสู่การเรียนการสอน โดยนิสิตมีการปรับตัวดังต่อไปนี้

วัฒนธรรมทางการศึกษา นิสิตเวียดนามโดยลักษณะพื้นฐานมีความมุมานะ พยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จสำหรับการศึกษา โดยการถูกปลูกฝังมาจากครอบครัว ซึ่งลักษณะทางความคิดดังกล่าวส่งผลต่อนิสิตให้มีความกระตือรือร้นทางการเรียนการสอน อีกทั้งสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเอื้อต่อการเรียนรู้ของนิสิต นิสิตจึงต้องปรับตัวต่อระบบของมหาวิทยาลัยและสภาพแวดล้อม ดังคำสัมภาษณ์

“สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่นี่ (มหาวิทยาลัยบูรพา) มีสภาพแวดล้อมที่ดีและการบริการขั้นพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอนที่พร้อม เช่น ห้องสมุด ให้นิสิตสืบค้นด้วยตัวเอง ส่วนอาจารย์มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน” (Mai Bá Hải, 15 กันยายน 2559)

จากคำสัมภาษณ์ของนิสิตระบบและการบริการขั้นพื้นฐานของมหาวิทยาลัยบูรพาค่อนข้างมีความพร้อมสำหรับให้นิสิตได้เรียนรู้ มีพื้นที่สำหรับให้สำหรับการเรียนหนังสือ ทำให้ช่วยส่งเสริมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ได้ ซึ่งมหาวิทยาลัยในเวียดนามมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น ห้องสมุดมหาวิทยาลัย นิสิตไม่สามารถเข้าค้นหาหนังสือได้ด้วยตัวเองแต่จะจดเลขเรียกหนังสือให้บรรณารักษ์ค้นหาให้ ดังนั้นนิสิตต้องเรียนรู้กระบวนการที่เปลี่ยนไปซึ่งส่งผลให้นิสิตมีความสะดวกมากขึ้น นอกจากนี้อาจารย์มีความชำนาญเฉพาะด้าน

“ด้านการปรับตัวทางด้านการศึกษาที่นี่ ต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนใหม่ มีการเรียนรู้ด้วยตัวเองมากขึ้นสำหรับการเรียน” (Nguyễn Bá Tâm, 6 กันยายน 2559)

จากการให้สัมภาษณ์พบว่า การเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยบูรพามีการปล่อยอิสระให้นิสิตได้เรียนรู้ด้วยตัวเองถือว่าเป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้นิสิตค้นพบความรู้ใหม่นอกห้องเรียนได้ โดยไม่ปิดกั้นหรือตีกรอบทางความคิด และจากคำสัมภาษณ์ของนิสิตอีกราย

“มหาวิทยาลัยบูรพาดีกว่าที่เวียดนาม เนื่องจากมีคณาจารย์และ
ศาสตราจารย์ที่เก่ง หลักสูตรมีการพัฒนาและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน”
(Hoàng Trung Kiên, 14 มิถุนายน 2559)

จากคำสัมภาษณ์นิสิตชาวเวียดนาม นิสิตมีความพอใจสำหรับการศึกษาในมหาวิทยาลัย
บูรพา เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีความเชี่ยวชาญและพัฒนาด้านการเรียนการสอนที่ดี

ระบบการเรียนการสอน นอกจากนี้นิสิตยังต้องมีการปรับตัวสำหรับกระบวนการเข้าสู่การเรียน
การสอนโดยต้องเตรียมเอกสารค่อนข้างมากและบางครั้งต้องมีการสัมภาษณ์ผ่าน skype
ตามรายละเอียดในหัวข้อ 2.2 กระบวนการและขั้นตอนการเข้ามาเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา
จากนั้นเมื่อนิสิตเข้ามาสู่ระบบการศึกษาแล้ววิธีการวัดผลการเรียนต่างกัน โดยเฉพาะหากเป็นนิสิต
ระดับปริญญาโทขึ้นไปต้องมีการทำวิทยานิพนธ์หรืองานนิพนธ์ ซึ่งมีกระบวนการแตกต่างกับระบบ
การศึกษาเวียดนามนิสิตจึงต้องมีการปรับตัวพอสมควร เพื่อความสำเร็จทางการเรียนและเพื่อมีความรู้
กลับไปใช้ต่อไป ดังคำสัมภาษณ์

“พอมารเรียนที่บูรพามีการเรียนที่หนักขึ้นและต้องใช้เวลากับการเรียน
ค่อนข้างมาก และคอยถามไถ่เพื่อน ๆ ถึงการเรียน รวมถึงทำความเข้าใจหรือ
ค้นหาเกี่ยวกับหัวข้อที่จะเรียนมาก่อนเข้าเรียน และพอเลิกเรียนก็กลับมาทำ
ความเข้าใจอีกครั้ง” (Phạm Thị Hanh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการให้สัมภาษณ์ของนิสิตจะเห็นได้ว่า นิสิตมีความพยายามสำหรับการปรับตัว
ค่อนข้างมาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาใหม่ทำให้ไม่สามารถละเลยการเรียนได้
เพราะอาจไม่จบตามกำหนดและไม่สามารถกลับไปหาครอบครัวได้ตามมา นอกจากนี้ยังมีการให้คำ
สัมภาษณ์โดยเปรียบเทียบกระบวนการฝึกงานและการเรียนของนิสิต

“แน่นอนว่าก่อนมาเวียดนามที่ไม่มีวุฒิมหาบัณฑิตแต่มาเรียนที่ไทยถ้า
สำเร็จการศึกษาก็จะได้วุฒิมหาบัณฑิต อีกส่วนหนึ่งที่แตกต่างคือ การเรียนที่
เวียดนามจะมีการฝึกภาคปฏิบัติเยอะมากกว่าที่ไทย แต่ที่ไทยไม่ค่อยมีการ
ฝึกงานที่โรงพยาบาล แต่มีเรียนผ่านทฤษฎีที่แน่น” (Đào Thị Phượng, 6
มกราคม 2559)

จากที่กล่าวมาวิธีการเรียนการสอนที่แตกต่างทำให้นิสิตต้องปรับตัว โดยทางมหาวิทยาลัยมี
การเรียนการสอนเน้นหนักไปทางทฤษฎีซึ่งต่างจากเวียดนามจะให้น้ำหนักทางปฏิบัติการ อาจทำให้นิสิตต้องศึกษาเพิ่มเติม อ่านหนังสือเยอะมากขึ้นเพื่อทำความเข้าใจบทเรียน

ดังนั้นการปรับตัวทางด้านการศึกษานี้สำหรับนิสิตเวียดนามมีการปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมทางการศึกษา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาและระบบการศึกษาที่แตกต่างจากมหาวิทยาลัยในเวียดนาม โดยมีห้องเรียนและสถานที่เพื่อสนับสนุนทางการศึกษา อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถ มีความเป็นระเบียบ กระบวนการการทำงานเป็นขั้นเป็นตอน การเรียนการสอนเน้นหนักไปทางทฤษฎีซึ่งต่างจากเวียดนามจะให้น้ำหนักทางปฏิบัติการ ผสมกับพื้นฐานความคิด ความมุ่งมั่น ความขยันของนิสิตทำให้มีการปรับตัวแก้ปัญหาทางการศึกษาให้ผ่านพ้นไปได้

วิธีการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์นิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา

1. ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมที่นิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพายังคงดำรงอยู่และคงไว้ซึ่งตัวตนของนิสิต โดยมีระบบความคิดความเชื่อพื้นฐานจากลัทธิขงจื้อ อุดมการณ์ชาตินิยมผ่านตัวบุคคลโดยโฮจิมินห์ และอุดมการณ์แบบสังคมนิยม ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความเชื่อ ความคิดของนิสิตชาวเวียดนาม แม้ว่าจะมีการปรับตัวเมื่ออาศัยอยู่ในประเทศไทยก็ตามแต่ยังคงความเป็นเวียดนามไว้ ดังที่จะกล่าวในประเด็นต่อไป ที่แสดงถึงการคงอยู่ซึ่งอัตลักษณ์ของนิสิตเวียดนาม

1.1 ความเชื่อและศาสนา

ความเชื่อและศาสนาของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ *ประเภทแรก* นิสิตเวียดนามที่นับถือศาสนา ประเภทนี้จะนับถือบรรพบุรุษ นับถือพรหมคอมมิวนิสต์ หรือการนับถือศาสนาของท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจได้ส่วนหนึ่ง *ประเภทที่สอง* นิสิตเวียดนามที่นับถือศาสนา ประเภทนี้จะมีการนับถือ ศาสนาพุทธ หรือลัทธิขงจื้อ ดังนั้นไม่ว่าจะมีความเชื่อและศาสนาใดก็ตามเมื่อมีการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของมหาวิทยาลัยบูรพาที่คนไทยมีการนับถือศาสนาพุทธ ก็ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการนับถือศาสนา หรือความเชื่อต่าง ๆ ให้ลดลงหรือเปลี่ยนความเชื่อได้ แต่จะเป็นการมีส่วนร่วมโดยการเข้าวัดหรือไหว้พระ เพื่อแสดงความเคารพสักการะเป็นครั้งคราว และเพื่อศึกษาความแตกต่างทางศาสนาและความเชื่อของไทยมากกว่า ดังเช่นคำสัมภาษณ์ของนิสิตเวียดนาม

“ไม่มีการเปลี่ยนทางศาสนาและสามารถดำรงอยู่ได้ โดยการปรับตัว
เรียนรู้ศาสนา ความเชื่อ ในเมืองไทย ที่ไม่มีศาสนา แต่มีการเข้าวัดตามคน
ไทย” (Đào Thị Phượng, 6 มกราคม 2559)

ตามการสัมภาษณ์ของนิสิตชายที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนศาสนาตามคนไทย เนื่องจากว่าเป็นความเชื่อที่ติดตัวมาอย่างยาวนานตั้งแต่เด็กตามคำสัมภาษณ์

“ที่ไม่ได้นับถือศาสนา แต่มีความเชื่อตามประเพณีโบราณของ
เวียดนาม” (Nguyễn Bá Tâm, 6 กันยายน 2559)

นอกจากนี้ นิสิตชาวเวียดนามยังคงอัตลักษณ์ด้านความเชื่อและการนับถือ ดังเช่น
การนับไหว้เจ้าของนิสิตเวียดนามที่มีการปฏิบัติคงเดิมเช่นเดียวกับการอยู่ในประเทศเวียดนาม ด้วย
การจตุรูบไหว้เจ้าในช่วงเวลาวันไหว้เจ้าต่าง ๆ

“บางครั้งจะเห็นนิสิตเขาไหว้เจ้า ด้วยการจตุรูบ และหมู เป็ด ไก่ เช่น
วันสารทจีน ตรุษญวน แต่บางทีก็เห็นเขาไหว้ตรงประตูห้อง บางทีเขาก็เชื่อ
เรื่องผีสารเหมือนเรา” (ปิยดาร์ศม์ ธนกวินสมบุรณ์, 1 มีนาคม 2560)

บางกลุ่มมีการสวดมนต์ไหว้พระอย่างเป็นประจำด้วยภาษาเวียดนาม ที่ห้องพระของ
หอพักในมหาวิทยาลัย ของคณะพยาบาลศาสตร์

“นิสิตเขามีการสวดมนต์ทุกวันเวลา 6 โมงเย็น เป็นประจำเลยที่ห้อง
พระชั้นบน แต่ห้องนั้นก็จะมีทั้งนิสิตไทยใช้บ้าง นิสิตเวียดนามบ้าง แต่นิสิต
เวียดนามใช้บ่อยกว่านิสิตไทยอีก บางครั้งก็อ่านหนังสือในห้องพระ”
(ปิยดาร์ศม์ ธนกวินสมบุรณ์, 1 มีนาคม 2560)

นอกจากนี้ นิสิตเวียดนามบางกลุ่มโดยเฉพาะผู้ชายยังคงมีลักษณะความคิดความเชื่อ
ภายใต้อุดมการณ์ชาตินิยมและลัทธิคอมมิวนิสต์ เนื่องจากบางคนเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์และ
สามารถเข้าไปมีโอกาสนั้นในหน้าที่การงานที่ดี ทำให้ลักษณะของผู้ชายมีลักษณะความเป็นผู้นำสูง
มีความเป็นชาย (Masculinity) ดูแลผู้หญิงหรือคนในครอบครัว เมื่อผสมผสานกับความคิดความเชื่อ
แบบขงจื้อ (Confucianism) ทำให้สนับสนุนหน้าที่ของผู้ชายที่เป็นผู้นำ แต่เมื่อนิสิตได้เข้ามาเรียนที่
มหาวิทยาลัยบูรพาทำให้เกิดการปรับตัว โดยผู้ชายเริ่มทำอาหารและงานบ้านมากขึ้น ส่วนนิสิตผู้หญิง
เดิมเคยทำงานบ้านหรือเลี้ยงลูกก็ต้องปล่อยให้เป็นหน้าที่ครอบครัวที่อยู่เวียดนามแทน ดังนั้นคงเหลือ
หน้าที่การทำอาหารและการติดต่อกับครอบครัวที่เวียดนาม เนื่องจากว่านิสิตเวียดนามที่มาศึกษาใน
มหาวิทยาลัยมีการแต่งงานมีครอบครัวแล้วเป็นส่วนมาก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความเชื่อและศาสนาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมที่
เปลี่ยนไป เนื่องจากความเชื่อหรือการนับถือทางศาสนาเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เดิมของนิสิต และยากที่
จะเปลี่ยนแปลงภายในเวลาไม่นาน เพราะเกิดจากการปลูกฝังความคิดความเชื่อมานาน เมื่อนิสิตเข้า
มาอาศัยอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพาจึงมีการปรับตัวด้านความเชื่อเพื่อศึกษา รับรู้ความเชื่อและศาสนาของ
ไทย

1.2 อาหาร

อัตลักษณ์และการดำรงอยู่ทางด้านอาหารการกิน นิสิตมีเวียดนามมีการรับประทาน อาหารเวียดนามและอาหารไทย การบริโภคอาหารเวียดนามเป็นหนึ่งในดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ ของนิสิตเวียดนาม ทั้งนี้ลักษณะของ *อาหารเวียดนาม* ที่นิสิตบริโภค นิสิตต้องทำอาหารภายในหอพัก ของนิสิตไม่ว่าจะเป็นหอพักทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย และบางอย่างมีการนำมาจากเวียดนาม ได้แก่ กาแฟ เนื่องจากรสชาติกาแฟของเวียดนามมีความเข้มข้นมากกว่าประเทศไทยซึ่งมีรสหวานทำให้นิสิต ต้องนำมา โดยเฉพาะกาแฟพิน (cà phê phin) นอกจากนี้นิสิตยังมีการประกอบอาหารสดโดยซื้อ วัตถุดิบมาจากตลาดสดและในห้างสรรพสินค้าใกล้มหาวิทยาลัย และเลือกวัตถุดิบที่ใกล้เคียงกันมา ประกอบอาหาร เช่น ก๋วยเตี๋ยวเวียดนามหรือก๋วยจั๊บญวน ขนมจีนน้ำยาปู แกงจืด ผัดผัก ปอเปี๊ยะทอด เป็นต้น นิสิตต้องประกอบอาหารเวียดนามเองเพราะ อาหารไทยมีรสจัด และไม่สามารถหา อาหารเวียดนามแท้ได้ ดังคำสัมภาษณ์

“อาหารไทยเผ็ด ผักน้อย บางทีบอกไม่เผ็ดแล้วแต่แม่ค้าทำให้ก็เผ็ดอยู่
ดี ก็เลยทำกินเองเพราะคิดถึงอาหารเวียดนาม” (Phạm Thị Hạnh, 22
กุมภาพันธ์ 2559)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าวนิสิตเป็นชาวเวียดนามภาคเหนือ ดังนั้นรสชาติอาหารจะชอบ รสจัด มีผัก ในขณะที่นิสิตบางส่วนมาจากภาคกลางและค่อนข้างไปทางภาคใต้ ซึ่งจะมีอัตลักษณ์ของ อาหารต่างออกไปคือ สามารถทานรสจัดได้ อาหารมีความเข้มข้นกว่าทางภาคเหนือ ดังนั้นนิสิตที่มา จากภาคกลางจะพอทานเผ็ดและอาหารไทยที่รสจัดได้

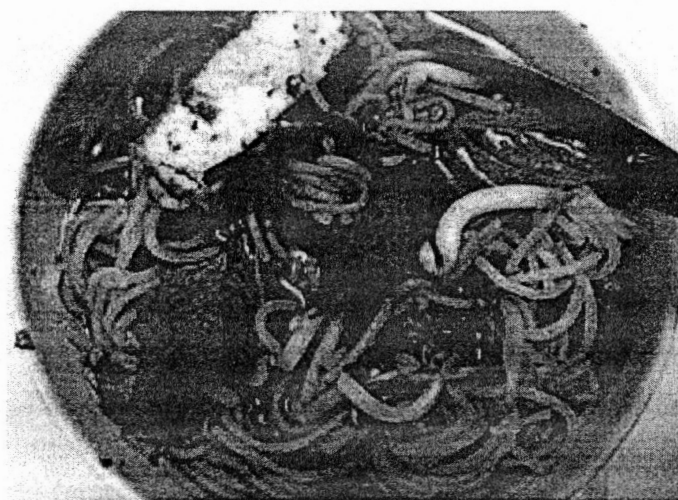
ภาพรวมนิสิตเวียดนามจะมีจุดร่วมการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์คือ หากสามารถทำอาหาร เวียดนามทำเองได้จะทำ เนื่องจากคิดว่าอาหารเวียดนามมีทั้งผัก แกงจืด ข้าว ในแต่ละมื้อนิสิตจะเคย ชินรูปลักษณ์อาหารในแต่ละมื้อดังกล่าว ซึ่งอาหารไทยมักจะเป็นจานเดียวหรือกับข้าวมีรสจัดนิสิตเชื่อ ว่าไม่ดีต่อสุขภาพ

ดังนั้นการดำรงอยู่อัตลักษณ์ทางอาหารของนิสิตยังคงดำรงอยู่ในการรับประทานอาหาร ที่ยึดติดกับความเคยชินที่ปฏิบัติมาก่อนที่จะเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ทำให้เกิดการปฏิบัติตัวมา อย่างต่อเนื่อง เช่น ความชอบในการรับประทานผัก ปลา ไม่ทานเผ็ด เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการ ไปจ่ายตลาดเพื่อซื้อของสดมาประกอบอาชีพทันทีไม่คงค้างไว้เหมือนคนไทยก็ยังคงปฏิบัติอยู่ เช่น คำ สัมภาษณ์

“ปกติที่เวียดนามพี่จะไปตลาดซื้อผักและของสด มาทำเลยไม่ชอบเอา
ของค้างไว้ในตู้เย็น แต่เห็นคนไทยชอบซื้อของมาทีละเยอะ ๆ และแช่ตู้เย็น
ของไม่สดไม่อร่อย อาจเพราะตลาดที่นี่มีแค่วันศุกร์ วันจันทร์ ไม่กี่วัน ทำให้

คนต้องแช่ของ แต่ที่เวียดนามตลาดมีทุกวันตามตรอกซอยก็มีหาซื้อง่าย พี่เลย
ไม่ต้องแช่ตู้เย็นไว้นาน ได้ของสดด้วย” (Đào Thị Phương, 6 มกราคม
2559)

รูปภาพที่ 4.16 ขนมจีนน้ำยาปู (Bún riêu cua) โดยใช้วัตถุดิบตลาดใกล้มหาวิทยาลัยบูรพา

ที่มา: ผู้วิจัยถ่ายภาพจากการร่วมรับประทานอาหารกับนิสิตชาวเวียดนาม

การดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ทางอาหารของนิสิตชาวเวียดนามยังคงอยู่ในการทำอาหาร
เวียดนามรับประทานกันภายในกลุ่มนิสิตชาวเวียดนาม เนื่องด้วยความเคยชินของรูปแบบ วิธีการปรุง
รวมถึงรสชาติอาหารที่นิสิตไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ หากมีทางเลือกนอกจากอาหารไทยนิสิตเลือกที่จะ
รับประทานอาหารเวียดนามเป็นหลัก

1.3 การแต่งกาย

อัตลักษณ์การแต่งกายของนิสิตเวียดนาม แต่เมื่อมาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาสามารถ
แบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

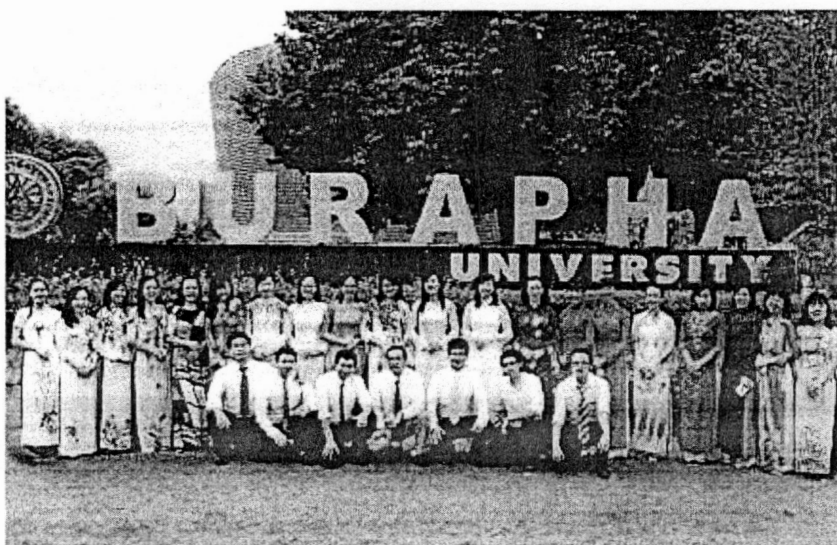
1) การแต่งกายในชุดประจำชาติ การแต่งชุดประจำชาติของนิสิตเวียดนามได้
อิทธิพลจากอุดมการณ์ชาตินิยมที่แสดงออกผ่านการแต่งกายของผู้หญิงเป็นส่วนมาก ทำให้ผู้คนติดตาม
ในชุดที่เรียกว่า “อ่าว สาย (Áo dài)” ให้ความอ่อนโยน พริ้วไหวทางเรือนร่างของผู้หญิงเพื่อแสดงถึง
ความเป็นชาตินิยม และความรักชาติ เมื่อใส่ชุดอ่าวสาย ดังนั้นนิสิตผู้หญิงจะใส่ชุดประจำชาติในวัน
สำคัญหรือวันที่มีพิธีการ เช่น งานเลี้ยงฉลองรับปริญญา วันแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับนิสิตชาติ
อื่น ๆ เป็นต้น เพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์ของเวียดนามที่เป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน ตามคำบอกเล่า

“พอถึงวันสำคัญ หรือวันที่มีงานของคณะฯ จะเห็นนิสิตเวียดนาม
โดยเฉพาะผู้หญิงจะใส่ชุดอ่าว สาย เพื่อแสดงถึงความรักชาติของเขาและดู

เป็นกลุ่มก้อนเดียวกันสูงกว่าชาติอื่น ๆ แต่ผู้ชายจะใส่เสื้อเชิ้ต กางเกงขาสั้น
ธรรมดา” (ภรภัทร เสง้อุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

แสดงให้เห็นว่าการแต่งกายในชุดอ่าว สายของนิสิตเวียดนามสามารถทำให้บุคคลอื่น
เห็นและรับรู้ถึงเอกลักษณ์ของเวียดนามได้ผ่านชุดประจำชาติ และทำให้เกิดความสนใจ สะดุดตาแก่ผู้
พบเห็น

รูปภาพที่ 4.17 ภาพถ่ายรวมหมู่ นิสิตเวียดนามคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ที่มา: Vietnamese Student Association_Buu (2558)

2) การแต่งกายแบบร่วมสมัย โดยทั่วไปไม่ว่าหญิงหรือชายในวันปกติก็ใช้การ
แต่งกายแบบร่วมสมัยตามแบบตะวันตก ผู้ชายหากมีงานพิเศษจะผูกเนคไท ใส่กางเกงขาสั้นสแล็ค
เสื้อเชิ้ต ไม่ได้มีความแตกต่างจากคนไทยมากนัก แต่นิสิตเวียดนามจะไม่ใส่เสื้อผ้าตามแฟชั่นนิยม
(Fashionable) มักจะใส่เสื้อผ้าเรียบ ๆ ไม่นิยมสินค้ามียี่ห้อ (Band name) เนื่องจากเชื่อว่าเป็นสินค้า
ฟุ่มเฟือย ผู้หญิงเช่นเดียวกันใส่เสื้อผ้ากระโปรงหรือกางเกง หรือใส่เสื้อเชิ้ต ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทางนิสัย
และความคิดของนิสิตชาวเวียดนาม นอกจากอัตลักษณ์ภายในของนิสิตเวียดนามที่ทำให้บุคคลอื่นเห็น

“นิสิตเวียดนามเมื่อรู้จักครั้งแรก จะเห็นว่า เขาแสดงถึงความ
พยายามในการเรียน ความรักพวกพ้อง การให้ความเคารพอาจารย์ ให้
ความสำคัญกับวันครู ความทุ่มเท มีความเป็นหนึ่งเดียวกันสูง มีความเป็น
ชาตินิยม และชอบเล่าเรื่องหรือพูดถึงลุงโฮบ่อย ๆ ก็จะทำให้รู้เลยว่า นี่แหละ

เป็นนิสิตเวียดนาม และการเป็นกลุ่มเป็นก้อนเขาก็สูง อย่างเช่น การใส่ชุดอ่าว สาย” (กรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่านิสิตเวียดนามมีทั้งอัตลักษณ์ภายในและสื่ออัตลักษณ์ดังกล่าวมาถึงภายนอกด้วยเช่นกัน ทำให้บุคคลทั่วไปรับรู้และรู้ว่าคือ นิสิตเวียดนาม เนื่องจากว่าเมื่อนิสิตเวียดนามมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยบูรพา หากต้องแสดงความรักชาติ จึงต้องแสดงผ่านอัตลักษณ์การแต่งกายชุดอ่าว สาย ซึ่งมีความชัดเจนและเป็นสิ่งที่นิสิตชาวเวียดนามภูมิใจ

1.4 ภาษา

การดำรงอยู่อัตลักษณ์ทางภาษาของนิสิตเวียดนามคือการใช้ภาษาเวียดนาม ที่เป็นภาษาแม่ของนิสิต แม้ว่าจะมีการใช้ภาษาอื่นผสมด้วยเช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษหรือภาษากาย (Body language) แต่ภาษาหลักที่ใช้ติดต่อกันในกลุ่มของนิสิตยังคงใช้ภาษาเวียดนาม แต่ภาษาอื่น ๆ รองลงมา เนื่องจากเพื่อการติดต่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น การซื้อของต้องใช้ภาษาไทยหรือภาษากาย (Body language) เพื่อให้คนขายที่ไม่รู้จักภาษาอังกฤษเข้าใจได้ การทำรายงานหรือการทำวิจัยใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากเป็นภาษากลางและเป็นหลักสูตรนานาชาติ ดังนั้นเพื่อให้เขียนงานวิชาการให้ผู้อื่นเข้าใจหรืออ่าน จึงต้องใช้ภาษาอังกฤษ ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ดูแลหอพักในมหาวิทยาลัย

“นิสิตเขาจะมีการมาพบปะพูดคุยกันในห้องกิจกรรมของหอพักชั้น 1 ในวันว่างหรือเสาร์อาทิตย์ แต่เราไม่เข้าใจหรือกว่าเขาพูดอะไรกัน เพราะว่า เขาใช้ภาษาเวียดนาม บางทีเขาก็มานั่งทำงานร่วมกันบ้าง มีมาให้สอนภาษาไทยเหมือนกัน เพราะเขายากพูดได้ และติดต่อได้ง่ายกว่า” (ปิยดารัตน์ ธนกวินสมบุญ, 1 มีนาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์นิสิตเมื่อมีการรวมตัวกันจะใช้ภาษาเวียดนามเป็นหลัก แต่เมื่อเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ ผู้ดูแลหอ และแม่ค้าขายของ ทำให้นิสิตเริ่มมีการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวันง่ายต่อความเข้าใจ และภาษาไทยภาษาที่เป็นภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก มีความใกล้เคียงกับภาษาเวียดนามทำให้นิสิตเรียนรู้ได้เร็ว

ในการใช้ภาษาเวียดนามที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของนิสิต จะมีความต่างในสำเนียงการพูด เนื่องจากนิสิตชาวเวียดนามมาจากต่างพื้นที่กัน ได้แก่ นิสิตที่มาจากภาคกลาง ภาคเหนือ และค่อนข้างทางใต้ ดังนั้นลักษณะสำเนียงในการพูดภาษาเวียดนามจึงต่างกัน แต่การเขียนหรืออ่านไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นสำเนียงการพูดจะแบ่งออกเป็น สำเนียงการพูดทางภาคเหนือและสำเนียงการพูดทางภาคกลางและค่อนข้างทางใต้ โดยมีการเปลี่ยนแปลงตามเสียงวรรณยุกต์

ตารางที่ 4.6 ตารางวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนาม 6 ระดับ

	วรรณยุกต์	เครื่องหมายกำกับ	วิธีอ่าน
1	ngang - ngang	ไม่มี	เสียงสูงไม่เปลี่ยนระดับ
2	huyền - เหวียน	.	เสียงต่ำไม่เปลี่ยนระดับ
3	Ngã - ห้าง	-	เสียงสูง-ขึ้นและตอนกลาง กักที่เส้นเสียง
4	hỏi - ห้อย	-	เสียงต่ำ-ขึ้น คล้ายเสียง จัตวา
5	sắc - ซัก	.	เสียงสูง-ขึ้น คล้ายเสียงตรี
6	nhặng - หนั่ง	-	เสียงต่ำ-ตกและตอนท้าย กักที่เส้นเสียง

ที่มา: VOVworld (2558)

สำเนียงการพูดทางภาคเหนือ ภูมิสำเนาของนิสิตที่พูดสำเนียงภาคเหนือได้แก่ เมืองถาย บิ่งห์ (Thái Bình), ถาย เงวียน (Thái Nguyên), ห่าย เชื่อง (Hải Dương), บ้าค นิงห์ (Bắc Ninh), ฮานอย (Hà Nội) ผู้วิจัยสังเกตการณ์จากการติดต่อสื่อสารกับนิสิตเวียดนามชี้ให้เห็นว่า สำเนียงการพูดของนิสิตที่มาจากภาคเหนือจะมีการออกเสียงวรรณยุกต์ครบทั้งหกเสียงของภาษา เวียดนามออกเสียงชัดเจน โทนเสียงจะหนักแน่น การออกเสียงจะแข็ง มีเสียงขึ้นลงตามน้ำหนัก วรรณยุกต์

สำเนียงการพูดทางภาคกลางและใต้ ภูมิสำเนาของนิสิตที่พูดสำเนียงภาคกลางและค่อนข้างใต้ เช่น เมืองเว้ (Huế) เมื่อผู้วิจัยได้ติดต่อสื่อสารกับนิสิตชาวเวียดนาม สำเนียงการพูดจะมีลักษณะของการกร่อนเสียง รวบเสียง การออกเสียงไม่ครบทั้งหกวรรณยุกต์ จนเกือบหายไปบางเสียงเช่น เสียง Ngã-ห้าง เป็นต้น ทำให้เสียงของนิสิตไม่กระแทก น้ำหนักเสียงไม่แข็งเท่าทางภาคเหนือ และการใช้คำศัพท์บางคำต่างจากภาคเหนือออกไป

มีความคล้ายคลึงกับประเทศไทยที่การออกเสียงแต่ละภูมิภาคต่างกัน คำศัพท์ต่างกันแต่ความหมายเดียวกัน คนในประเทศสามารถเข้าใจภาษาท้องถิ่นได้ ดังเช่นอัตลักษณ์การใช้ภาษา เวียดนามของนิสิตแม้ว่านิสิตมีสำเนียงการพูดที่ต่างกัน แต่นิสิตต่างภูมิภาคก็สามารถเข้าใจภาษาท้องถิ่นต่างภูมิภาคได้เช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยเห็นว่าการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ของภาษานิสิตเวียดนามยังคงอยู่แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่การดำรงชีวิต แต่การติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มนิสิตเวียดนาม ติดต่อกับญาติ พี่น้อง ครอบครัว ก็ยังคงเป็นภาษาเวียดนาม และการใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษไม่ได้ทำให้ภาษา เวียดนามเปลี่ยนแปลงไป บางครั้งใช้ภาษาอังกฤษทับศัพท์ตามบริบทของการสนทนา ดังนั้น

การรักษาอัตลักษณ์ด้านภาษาเวียดนามมีความต่างเพียงแค่นำเนียงการออกเสียงตามภูมิภาคต่าง ๆ ของนิสิตเวียดนามที่สื่อถึงความเป็นตัวตนในภูมิภาคนั้น ๆ ได้

2. ด้านสังคมและความเป็นอยู่

อัตลักษณ์ของนิสิตเวียดนามในการดำรงอยู่ทางสังคมและความเป็นอยู่ ภายใต้ค่านิยมการปลูกฝังในการดำรงชีวิตของเวียดนามที่ผ่านมาทำให้ค่านิยมเหล่านั้นยังคงอยู่ ค่านิยมดังกล่าวอันได้แก่ 1) การปลูกฝังแนวคิดผ่านอุดมการณ์สังคมนิยม ความรักชาติ 2) ความเชื่อภายใต้ลัทธิขงจื้อ ซึ่งความเชื่อและค่านิยมทั้งสองประการมีอิทธิพลต่อความคิดและการใช้ชีวิตของนิสิตเวียดนามมาตลอด ดังที่ได้กล่าวในหัวข้อที่ 1.2 ดังนั้นเมื่อนิสิตเคลื่อนย้ายมาอยู่ที่ประเทศไทยไม่ได้ทำให้ค่านิยมเหล่านั้นหายไปและมีการแสดงออกที่ต่างกันตามบริบททางสังคม ดังที่จะกล่าวดังต่อไปนี้

2.1 การเคารพผู้อาวุโสและการไหว้บรรพบุรุษ

จากความเชื่อและการปลูกฝังของชาวเวียดนามต้องให้ความสำคัญเคารพต่อผู้ใหญ่ รวมถึงมีการลำดับชั้นทางสังคมตามอาวุโส และความเชื่อนี้สืบต่อจนถึงชีวิตหลังความตายที่ต้องกราบไหว้บรรพบุรุษของตน การเคารพผู้ใหญ่และการไหว้บรรพบุรุษดังกล่าวจึงส่งผลโดยตรงต่อนิสิตชาวเวียดนามที่ถูกปลูกฝังต้องประพฤติปฏิบัติตามธรรมเนียม ทำให้เมื่อว่าอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา นิสิตยังคงดำรงตามธรรมเนียมดังกล่าว และปฏิบัติต่อคนไทยที่อยู่รอบตัวนิสิต ดังคำสัมภาษณ์

“เมื่อถึงวันครูก็จะมีนิสิตชาวเวียดนามเอาดอกไม้มาให้ โดยนิสิตเขาบอกว่าวันนี้ชาวเวียดนามถือว่าเป็นวันสำคัญของเขา คนเวียดนามจะนำดอกไม้มาให้ครูที่สอนเพื่อแสดงความเคารพ” (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

จากการให้สัมภาษณ์ของอาจารย์ภรภัทรทำให้เห็นถึงการเคารพผู้ใหญ่ที่มีคล้ายกับคนไทย โดยเฉพาะครูผู้ให้ความรู้ดังนั้นการปฏิบัติดังกล่าวก็ยังสานต่อเมื่อนิสิตมาเรียนในมหาวิทยาลัยบูรพา

นอกจากนี้เมื่อถึงวันสำคัญ เช่น วันปีใหม่ของชาวเวียดนามหรือตรุษญวน (Tết) นิสิตจะกลับบ้านช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อกลับไปหาครอบครัวและฉลองปีใหม่กับครอบครัวของนิสิต หรือช่วงเวลาที่ไม่มีเรียนก็จะกลับเวียดนามสักระยะหนึ่ง

“ช่วงปีใหม่ที่จะกลับบ้าน (เวียดนาม) ไปหาสามีลูก ครอบครัว เพราะคิดถึง หรือเวลาว่างที่ไม่มีเรียนยาว ๆ พี่ก็จะกลับบ้านช่วงหนึ่ง ว่างก็จะไม่ค่อยได้อยู่ไทยต้องกลับไปดูแลครอบครัวด้วย” (Phạm Thị Hạnh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จากคำสัมภาษณ์นิสิตเวียดนามจะเห็นได้ว่าเมื่อถึงวันสำคัญหรือมีโอกาสก็จะกลับไปเวียดนามเพื่อฉลองปีใหม่ แสดงถึงการให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่ภายในบ้าน

2.2 สถานภาพภายในครอบครัวและสถานภาพทางเพศ

การดำรงอยู่ถึงสภาพภายในครอบครัวของนิสิตชาวเวียดนามมีการแบ่งหน้าที่บทบาทชายและหญิง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากขงจื้อที่ให้ความสำคัญกับผู้ชายเป็นใหญ่ แล้วด้วยวัฒนธรรมของชาวเวียดนามมีการแต่งงานด้วยอายุที่ไม่มากทำให้นิสิตที่มาเรียนส่วนใหญ่จะมีครอบครัวแล้ว ดังนั้นนิสิตชาวเวียดนามส่วนมาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนิสิตผู้ชาย 2) กลุ่มนิสิตผู้หญิง ที่มีการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์สถานภาพภายในครอบครัวจะแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1) *กลุ่มนิสิตผู้ชาย*: หากนิสิตเป็นชายโสดจะมีอิสระในการดำรงชีวิต เพียงแต่กลับไปเวียดนามเพื่อหาพ่อแม่หรือเพื่อนเป็นครั้งคราว โดยไม่มีภาระผูกพันมากนัก ส่งผลให้การดำรงชีวิตและการเรียนที่อยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพาค่อนข้างไม่มีอุปสรรค เรียนรู้วัฒนธรรม สังคมไทยได้ดี แต่หากเป็นผู้ชายที่แต่งงานแล้วก็จะมีความกังวลกับครอบครัวที่อยู่เวียดนามจะต้องคอยสอบถามทางบ้าน หากมีลูกแล้วก็จะมีความห่วงใยและกังวล เพราะเป็นความรับผิดชอบส่วนหนึ่ง ดังนั้นเมื่อมีเวลาจะพูดคุยผ่านสื่อออนไลน์หรือวิดีโอคอล เพื่อถามถึงความเป็นอยู่ ดังการให้สัมภาษณ์

“ที่มีลูกเล็กเวลานั้นก็เป็นห่วงที่บ้าน ต้องคอยถามว่าเป็นอย่างไร ก็มีวิดีโอคอลบ้าง แต่ก็มีญาติคอยช่วยดูแลก็หายห่วงไปนิดนึง” (Hoàng Trung Kiên, 14 มิถุนายน 2559)

จากคำสัมภาษณ์นิสิตชายที่มีครอบครัวแล้วจะมีการดำรงชีวิตไม่ต่างจากนิสิตชายที่โสดมากนัก เพียงแต่ต่างกันที่มีภาระรับผิดชอบที่อยู่เวียดนาม และมีการทำงานบ้าน ทำกับข้าวเอง เมื่อมาอยู่ที่มหาวิทยาลัย

2) *กลุ่มนิสิตผู้หญิง*: จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ยังไม่พบนิสิตเวียดนามที่เป็นผู้หญิงโสด เนื่องจากว่าวัฒนธรรมเวียดนามผู้หญิงเมื่อเรียนจบปริญญาตรีมักจะแต่งงานหลังเรียนจบในระยะเวลาเพียงไม่นาน ดังนั้นนิสิตที่มาเรียนที่มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นนิสิตระดับปริญญาโทและปริญญาเอกนิสิตหญิงจึงแต่งงานมีครอบครัวแล้วเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นนิสิตจึงมีภาระที่ต้องเป็นห่วงคอยกังวลเรื่องครอบครัวและเรื่องเรียน เนื่องจากว่าบางคนมีลูกต้องปล่อยให้ที่บ้านหรือสามีเลี้ยง ซึ่งนิสิตหญิงเชื่อว่าควรเป็นหน้าที่แม่ ปัจจุบันนี้จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นิสิตหญิงชาวเวียดนามต้องทำการเรียนจบภายในกำหนดระยะเวลา และรีบกลับไปเวียดนามเมื่อมีเวลาว่าง หรือพูดคุยกับที่บ้านบ่อยครั้ง เพื่อถามความเป็นอยู่ทางเวียดนาม

“เวลามาเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยก็จะติดต่อสามีทางอินเทอร์เน็ต (Internet), แอป Zalo (Zalo application), Facetime เพื่อพูดคุยถึง ปัญหาการเรียน และถามความเป็นอยู่ทางบ้าน การจากบ้านมาแต่ละครั้ง หลังจากกลับจากเวียดนามก็จะรู้สึกเศร้า คิดถึงบ้าน เพราะเวลาอยู่ที่นี่ (ไทย) มีปัญหาที่ต้องแก้ไขเองคนเดียว ตัดสินใจอะไรเองหมด ถ้าถามว่าอยากอยู่ต่อ ที่ไทยมั๊ย ไม่อยากอยู่เพราะว่า อยู่เวียดนามจะสามารถทำงานใกล้บ้านใกล้ ครอบครัวมากกว่า” (Phạm Thị Hạnh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จะเห็นได้ว่าหากนิสิตหญิงที่แต่งงานแล้วมีความกังวลสูงในเรื่องสภาพครอบครัวที่ เวียดนาม ทำให้การเรียนรู้สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมไทยค่อนข้างเป็นไปได้ยาก เนื่องจากช่วงมี เวลา ก็กลับประเทศเวียดนามแต่เรียนรู้ผ่านกิจกรรมของคณะแทน ส่วนการทำงานบ้านและทำอาหาร นิสิตยังคงมีการปฏิบัติตนเหมือนเคยที่เป็นมา เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของนิสิต

จากที่กล่าวมาการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ของสภาพครอบครัว เมื่อนิสิตชาวเวียดนาม ย้ายมาอยู่ที่มหาวิทยาลัยบูรพามีความแตกต่างกัน เนื่องด้วยสภาพโสดหรือแต่งงานแล้วของนิสิตชาย และหญิง แม้กระทั่งบทบาทหน้าที่ของความเป็นหญิงและความเป็นชายก็ยังคงอยู่ ตามบริบทของแต่ละ ครอบครัว ซึ่งผู้ชายจะมีความเป็นชาย (Masculinity) มีภาวะที่เป็นผู้นำ บทบาทการเลี้ยงลูกดูแล ครอบครัวที่เวียดนามให้ผู้หญิงดูแล แต่มีการปรับตัวโดยการทำงานบ้านและทำอาหารเอง เมื่อมาอยู่ที่ มหาวิทยาลัย ส่วนผู้หญิงยังคงหน้าที่ความเป็นแม่ ความเป็นผู้หญิง (Femininity) อยู่ แม้ว่านิสิตได้ ย้ายมาเรียนในมหาวิทยาลัยบูรพาแล้วก็ตาม แต่ยังคงมีความเป็นห่วงครอบครัวตนเอง

2.3 การศึกษา

นิสิตเวียดนามที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาส่วนมากศึกษาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ทำให้นิสิตมีความรับผิดชอบและกระตือรือร้นในการเรียนเพื่อให้สำเร็จการศึกษาตาม เป้าหมาย เนื่องจากบางกลุ่มใช้ทุนส่วนตัว และบางกลุ่มมีทุนการศึกษาจากหน่วยงานรัฐของเวียดนาม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นิสิตต้องจบภายในระยะเวลาที่กำหนด

อีกปัจจัยหนึ่งวัฒนธรรมการศึกษาของเวียดนามพ่อแม่จะมีการปลูกฝังลูกเพื่อให้ เรียนสูง ๆ จะได้มีหน้าที่การงานที่ดี ดังนั้นนิสิตเวียดนามบางกลุ่มจะมีลักษณะที่ขยัน อดทน มุ่งมั่นใน การเรียนสำหรับอาจารย์ผู้สอน

“นิสิตเวียดนามเขาจะมีความต้องการในการศึกษาของเขาอยู่แล้ว คือ เขามีเป้าหมายอยู่แล้วว่าเขาเรียนแล้วจะเอาไปทำอะไรต่อ และใช้การศึกษาที่ จบจากไทยไปต่อยอดเขา เช่น มีหมอมาเรียนพยาบาล เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม หรือการทำวิจัยของเขาต่อไป ดังนั้นเมื่อเวียดนามเขาส่งคนมาเรียนกับเรา ก็หมายถึงเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์อีกทางหนึ่งที่ทำให้เขาจะนึกถึงเราก่อนใน

การที่จะส่งคนมาในรุ่นถัดไป บางทีหัวหน้างานเขามีการติดตามความเคลื่อนไหวหรือบางทีก็มาเยี่ยมลูกน้องเขาก็มี” (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

จากการสัมภาษณ์เห็นได้ว่านิสิตเวียดนามมีเป้าประสงค์แน่ชัดว่ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา เพราะอยากพัฒนาองค์ความรู้เพื่อใช้ในอนาคตต่อไป บางคนต้องกลับไปใช้ทุนเป็นอาจารย์ พยาบาล หรือทำงานในสถานที่ราชการ เป็นต้น นิสิตเวียดนามจึงมีความรับผิดชอบสูงและมุ่งมั่นในการศึกษา อีกด้านหนึ่งนิสิตชาวเวียดนามกล่าวว่า

“การเรียนการสอนก่อนที่มาไทย จะมีเวลามากกว่า และต้องอ่านหนังสือก่อนเข้ามาเรียน แต่ที่ไทยต่างกันเพราะว่าด้วยภาษาที่เรียนเป็นภาษาอังกฤษทำให้หลังเลิกเรียนแล้วก็ต้องมานั่งอ่านอีกครั้งนึง อาจต้องขยันขึ้น” (Phạm Thị Hạnh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

ลักษณะการให้สัมภาษณ์ของนิสิตสื่อถึงความขยันหมั่นเพียรในการเข้ามาสู่ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา

จากการสัมภาษณ์ทั้งอาจารย์และนิสิตเวียดนามการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ของนิสิตเวียดนามที่มีต่อการศึกษาคือ ความมุ่งมั่น ตั้งใจที่ศึกษาให้สำเร็จ และความขยัน ที่ถูกปลูกฝังภายในสังคมเวียดนามมายาวนาน ทำให้นิสิตยังคงความคิดเดิมที่มีอยู่ แต่มีปรับตัวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยตามหัวข้อที่ 4.4 ท้ายที่สุดแล้วเพื่อนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในประเทศเวียดนามต่อไป

2.4 การรวมกลุ่ม

การรวมกลุ่มของนิสิตเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพามีความเป็นหนึ่งเดียว (Unique) ค่อนข้างสูงภายใต้ความเป็นชาติเดียวกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันได้อย่างง่ายดาย แม้ไม่เคยรู้จักมาก่อน ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ใหม่ของนิสิตเวียดนาม รวมถึงการทำกิจกรรม พบปะสังสรรค์ พูดคุย ทำอาหาร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เห็นถึงกระบวนการการสร้างปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มของนิสิตที่มีความเป็นกลุ่มก้อน กระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มของนิสิต ได้แก่ การรวมกลุ่มสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) โดยมีการตั้งกลุ่ม “Vietnamese Student Association_Buu” เพื่อดูความเคลื่อนไหวทางการเรียนของสมาชิกแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการศึกษา ช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่ม ดังรูปภาพที่ 4.18

รูปภาพที่ 4.18 Facebook ของกลุ่ม Vietnamese Student Association_Buu

ที่มา: Vietnamese Student Association_Buu (2013)

จากการศึกษาการรวมกลุ่มของนิสิตเวียดนาม ผู้วิจัยได้พบว่าการรวมกลุ่มของนิสิตเวียดนามเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันแต่ละครั้งมีความเป็นเอกภาพในความเป็นชาตินิยมเวียดนามค่อนข้างสูง เช่น การถ่ายภาพต้องมีธงชาติเวียดนาม ใส่ชุดอ่าว ส่าย ทุกคนในกลุ่มรู้จักกัน รู้ความเคลื่อนไหวซึ่งกันและกัน นอกจากนี้หากนิสิตขอความช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่มก็ได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ดังคำสัมภาษณ์

“เวลามีรุ่นน้องเวียดนามมาก็จะบอกให้นิสิตรุ่นพี่ไปรับรุ่นน้องและช่วยเหลือด้านกระบวนการทางการเงิน เช่น การเปิดบัญชีธนาคาร การต่อวีซ่า เป็นต้น เขาก็จะให้ความช่วยเหลือดี เพราะว่าเขาจะคุยด้วยกันง่ายกว่าเราซึ่งเป็นคนไทย เข้ากันได้ง่ายกว่า เขามีความเป็น unique สูงเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน รักพวกพ้อง และมีความเป็นชาตินิยม” (ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

จากคำสัมภาษณ์ผู้ที่อยู่นอกกลุ่มยังคงเห็นว่านิสิตเวียดนามมีการรวมกลุ่มที่แน่นแฟ้นภายใต้ความเป็นชาติเวียดนามที่ทำให้พวกเขาเข้าใจกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทำให้คนภายนอกรับรู้ว่าเป็นชาติเวียดนาม

นอกจากนี้การรวมกลุ่มของนิสิตทำกิจกรรมมีกิจกรรมของกลุ่ม คือ การนัดพบพูดคุยกันในห้องกิจกรรม

“ห้องกิจกรรมจะเปิดตลอด ก็จะมีนิสิตชายและหญิงชาวเวียดนามเขามา
พูดคุยกัน เวลาว่าง ๆ เย็น ๆ แต่ไม่ใช่เชิงชู้สาวนะ เป็นเพื่อนกันเนี่ยแหละ
ส่วนผู้ชายบางที่เขาก็มาเล่นฟิตเนต เราก็ไม่ได้เก็บค่าบริการแพง” (ปิยดารัตน์
ธนกวินสมบูรณ์, 1 มีนาคม 2560)

เห็นได้ว่ากิจกรรมที่นิสิตทำบ่อยคือการพบปะพูดคุยกันไม่ได้แบ่งแยกชายหรือหญิง
ส่วนการนัดทำอาหารเวียดนามและพบปะสังสรรค์ ดังคำสัมภาษณ์

“เวลาเพื่อนพี่มา ถึงจะทำอาหาร มีเพื่อนคนเดียวจะไม่ทำ อาหารที่ทำ
ก็เช่น ปอเปี๊ยะทอด ปอเปี๊ยะสด สลัด แหนมทอด และผัก” (Pham Thi
Hanh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จะเห็นได้ว่าหากมีการรวมกลุ่มกันนิสิตจะมีการพูดคุยพร้อมกับการรับประทานอาหาร
เวียดนามที่ทุกคนช่วยกันเตรียม เช่น ผู้ชายไปตลาด ผู้หญิงเตรียมของทำกับข้าว เป็นต้น

กิจกรรมของทางคณะหรือมหาวิทยาลัย ได้แก่ การทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนทาง
วัฒนธรรม

“เราจะมีการจัดกิจกรรมให้นิสิตรวมตัวกันแลกเปลี่ยน เผยแพร่
วัฒนธรรม เช่น Cultural' night หรือในชั้นเรียนเราก็จะมีการจับกลุ่ม
แลกเปลี่ยนเป็นคู่กับนิสิต เช่น ช่วยเหลือในการเดินทาง แลกเปลี่ยนภาษา
หรือกับเด็กชาติอื่น ๆ แต่นิสิตเวียดนามเขาก็จะดูแลนิสิตผู้หญิงและมีการจับ
กลุ่มดูแลกันเองของเขาด้วย” (กรภัทร เสงอุดมทรัพย์, 28 มีนาคม 2560)

ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้จะทำให้เห็นอัตลักษณ์ของแต่ละชาติได้อย่างชัดเจน สื่อถึงความ
เป็นชาตินิยมเวียดนามของกลุ่มนิสิต โดยเฉพาะการดูแลกันเองภายในกลุ่มช่วยเหลือกันดี

ดังนั้นการรวมกลุ่มของนิสิตชาวเวียดนามมีการที่แสดงถึงการคงอยู่ของอัตลักษณ์ได้คือ
ความเป็นชาตินิยมเวียดนามภายใต้ปฏิสัมพันธ์การรวมกลุ่มกันเมื่อมาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา ใน
ความความเชื่อชาติเดียวกันทำให้เป็นจุดร่วม นิสิตจึงมีการเข้าร่วมกลุ่มได้ง่ายจนไปสู่การพึ่งพากัน

3. สภาพทางการเงินและเศรษฐกิจระดับปัจเจกชน

แม้ว่านิสิตเวียดนามต้องพบกับทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ดังเช่น ทางเลือกในการเลือก
บริโภคสินค้ามากขึ้น ทางเลือกของตลาดที่มีทั้งในห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ และตลาดสด ราคา
การอุปโภคและบริโภคที่มีตั้งแต่ราคาต่ำไปจนถึงราคาสูง ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เป็นต้น ทำให้นิสิต
เวียดนามยังคงมีการใช้จ่ายใช้สอย หรือเลือกที่จะอุปโภคและบริโภคในราคาที่ประหยัดและไม่ใช้จ่าย

ฟุ่มเฟือย ซึ่งปัจจัยที่ทำให้หนี้สินต้องประหยัด คือ ปัจจัยสถานะทางการเงินหรือเศรษฐกิจภายในครัวเรือนของหนี้สิน และปัจจัยโดยพื้นฐานทางค่านิยมของหนี้สิน ปัจจัยทั้งสองประการทำให้หนี้สินยังคงอัตลักษณ์รูปแบบเศรษฐกิจและค่านิยมทางการเงินได้ ดังที่จะกล่าวต่อไป

ปัจจัยโดยพื้นฐานทางค่านิยม ที่ไม่นิยมการบริโภคของฟุ่มเฟือยหรือเรียกว่าการบริโภคนิยม (Consumerism) จากการใช้ชีวิตของผู้ยืมที่อยู่ประเทศเวียดนามเป็นระยะเวลาหลายปี ทำให้เห็นพื้นฐานลักษณะนิสัย ความคิดที่ค่อนข้างโดดเด่น คือ ความประหยัด มัธยัสถ์ ของชาวเวียดนาม รวมถึงหนี้สินชาวเวียดนามที่อยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจากชาวเวียดนามถูกปลูกฝังจากครอบครัวและรับรู้ถึงความยากจนและความเดือดร้อนของครอบครัวที่ไม่มีกินหรือสภาพความเป็นอยู่ไม่ดีขึ้น ทำให้เกิดการปลูกฝังเรื่องของความประหยัดในการใช้เงินและไม่ใช้ของฟุ่มเฟือย

เมื่อหนี้สินชาวเวียดนามมาอาศัยที่มหาวิทยาลัยก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงความคิดดังกล่าวมากนัก ยังคงใช้จ่ายใช้สอยคล้ายคลึงกับเมื่ออาศัยอยู่ที่เวียดนาม ดังเช่นคำสัมภาษณ์

“เวลาที่กลับบ้านก็กลับโดยเครื่องบินแต่จะเลือกตั๋วราคาถูก หรือเวลาว่าง ๆ ก็ฟังเพลง เล่นอินเทอร์เน็ต ไปทะเล ออกกำลังกาย ปั่นจักรยาน ไปกินข้าวกับเพื่อนบ้าง” (Đào Thị Phượng, 6 มกราคม 2559)

จากการให้คำสัมภาษณ์ของหนี้สินการอุปโภคหรือบริโภคของหนี้สินจะมีลักษณะที่ใช้เท่าที่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย หรือแม้กระทั่งการแต่งกายของหนี้สินไม่ได้ใช้ของราคาแพงหรือของมีเยื่อหุ้มหรือเวลาวางมีกิจกรรมที่ไม่มีค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย หากเปรียบเทียบกับกิจกรรมเวลาของคนไทยต้องมีค่าใช้จ่ายสูง เช่น การเข้าฟิตเนต โยคะ หรือการขี่จักรยาน กลายเป็นวัฒนธรรมแบบบริโภควัตถุนิยม

ปัจจัยสถานะทางการเงินหรือเศรษฐกิจภายในครัวเรือน เนื่องจากหนี้สินชาวเวียดนามบางกลุ่มใช้ทุนส่วนตัวและบางกลุ่มมีทุนการศึกษาให้จากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้นในช่วงเวลาที่หนี้สินใช้ชีวิตอยู่ในช่วงระหว่างการศึกษาไม่สามารถทำงานได้ ต้องใช้ทุนที่กล่าวมา กลุ่มที่เป็นทุนส่วนตัวค่อนข้างที่จะใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ให้สิ้นเปลืองมากนัก เนื่องจากจะกระทบไปยังครอบครัวของหนี้สิน อีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นกลุ่มทุนก็ไม่ได้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเท่าไรนัก ส่วนมากทั้งสองกลุ่มจะมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ค่าเครื่องบินไป-กลับจากไทยไปเวียดนาม ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าที่พักอาศัยรวมถึงค่าน้ำค่าไฟ เป็นหลัก จากคำสัมภาษณ์

“ที่ไม่มีเงินพอที่จะเที่ยว เพราะว่าค่าเงินของไทยสูงกว่า ทำให้ต้องประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยเหลือครอบครัว” (Phạm Thị Hanh, 22 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการให้คำสัมภาษณ์นิสิตต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดเนื่องจากเศรษฐกิจของไทยค่าเงินสูงกว่าที่เวียดนามและไม่อยากกระทบสถานะทางการเงินของครอบครัว

จากที่กล่าวมาทั้ง 2 ปัจจัยข้างต้นทำให้นิสิตเวียดนามยังคงรักษาค่านิยม ความคิดเดิมกับสถานะทางการเงินของนิสิต รวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจของไทยมีค่าเงินสูงทำให้นิสิตต้องประหยัดค่าใช้จ่ายเพื่อไม่ให้กระทบกับครอบครัว และบางกลุ่มที่มีครอบครัวแล้วมีภาระทางการเงินค่อนข้างสูงทำให้ช่วยเหลือทางครอบครัวไม่ให้แบกรับภาระในส่วนของนิสิต

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 เรื่อง อัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา จะแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

การอภิปรายผลการศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามที่ได้รับการอบรมบ่มเพาะมาที่ยังคงอยู่
2. เพื่อศึกษาวิถีแนวทางการปรับตัวในการดำรงอยู่ของนิสิตเวียดนาม

ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัย ได้ทำการแบ่งหัวข้อการศึกษา ดังนี้

1. ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

พื้นฐานประเพณีและวัฒนธรรมของไทยและเวียดนามมีความแตกต่าง โดยประเพณีและวัฒนธรรมของชาวเวียดนามของระบบความคิดความเชื่อพื้นฐานจากลัทธิขงจื้อ อุดมการณ์ชาตินิยมผ่านตัวบุคคลโดยโฮจิมินห์ และอุดมการณ์แบบสังคมนิยม ส่งผลต่ออัตลักษณ์ของนิสิตเวียดนามที่ดำรงอยู่ ดังต่อไปนี้

1.1 ความเชื่อและศาสนา

ประเทศเวียดนามมีความเชื่อและศาสนาที่หลากหลายรูปแบบคือ 1) มีการนับถือศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ เป็นต้น ส่วนมากชาวเวียดนามมีความเชื่อในรูปแบบที่ 2) ไม่มีการนับถือศาสนาและศาสนาท้องถิ่น เช่น Caodaiism, Hoahaoism, การนับถือบรรพบุรุษ หรือมีความศรัทธาในพรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม

จากการศึกษาพบว่าอัตลักษณ์ของนิสิตเวียดนามคือ ความเชื่อและศาสนาของนิสิตที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมในสังคมไทยที่มีการนับถือศาสนาพุทธ แต่ดำรงไว้ซึ่งความเชื่อตามแนวความคิดของนิสิต โดยส่วนมากนิสิตที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาไม่มีการนับถือศาสนาแต่จะมีความเชื่อตามประเพณีท้องถิ่นของนิสิต เช่น นับถือบรรพบุรุษ เป็นต้น

1.2 อาหาร

ชาวเวียดนามส่วนมากนิยมทานอาหารที่มีผัก เนื้อสัตว์ พริกแกง หรือก๋วยเตี๋ยว และไม่นิยมอาหารที่มีรสชาติจัดและเผ็ด เพื่อรักษาสุขภาพของพวกเขา ส่วนอาหารที่ได้รับอิทธิพลจากชาติอื่น ๆ เช่น ขนมปังฝรั่งเศส กาแฟฟีน ซึ่งเป็นที่นิยมเช่นกัน

เมื่อนิสิตชาวเวียดนามมาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา ช่วงแรกย่อมไม่มีความคุ้นเคยกับอาหารไทยที่มีรสชาติจัดและเผ็ด เน้นเนื้อสัตว์ พร้อมเครื่องต้มยำ ๆ ดังนั้นนิสิตยังคงมีการรับประทานอาหารเวียดนามด้วยการปรุงอาหารเองหรือบางครั้งนำมาจากประเทศเวียดนามเพื่อดำรงชีวิต ซึ่งอัตลักษณ์ทางอาหารนิสิตคงไว้ถึงการรับประทานอาหารเวียดนามบ่อยครั้ง แต่ก็มีมีการรับประทานอาหารไทยด้วยเช่นกัน

1.3 การแต่งกาย

ค่านิยมทางการแต่งกายของชาวเวียดนามโดยทั่วแล้วทำตามแบบสากลนิยม คือ เสื้อยืด เสื้อเชิ้ต กางเกงขาสั้น กระโปรงชุด เป็นต้น แต่อัตลักษณ์ของชาวเวียดนามในการแต่งชุดที่พิเศษคือ การใส่ชุดประจำชาติ หรือที่เรียกว่า “ชุดอ่าว สาย (Áo dài)” ที่ใส่ในโอกาสพิเศษหรือวันสำคัญ เช่น งานแต่ง งานรับปริญญา งานพิธีการ เพื่อแสดงถึงความรักชาติตนเองและเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติได้อีกด้วย

ดังนั้นนิสิตชาวเวียดนามที่มาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพายังดำรงอัตลักษณ์ด้านการแต่งกายไว้ได้ เนื่องจากทางคณะหรือมหาวิทยาลัย มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนหรือจัดงานฉลองรับปริญญาให้นิสิต นิสิตชาวเวียดนามจึงมีโอกาสได้ใส่ชุดอ่าว สาย เพื่อแสดงความรักและเคารพต่อชาติตน นัยอีกประการคือ แสดงถึงความเป็นชาตินิยมเวียดนามของนิสิต และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมต่อชาติอื่น ๆ ด้วย

1.4 ภาษา

ชาวเวียดนามใช้ภาษาเวียดนามเป็นภาษาราชการ ซึ่งภาษาเวียดนามคล้ายภาษาไทย ด้วยลักษณะทางภาษาในตระกูลออสโตรเอเชียติก และความคล้ายกันอีกประการคือ ภาษาเวียดนามมีสำเนียงการพูดและคำศัพท์ของภูมิภาคแตกต่างกัน แต่ชาวเวียดนามสามารถเข้าใจได้

เมื่อนิสิตชาวเวียดนามมาดำรงชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพายังคงรักษาอัตลักษณ์การสื่อสารเป็นภาษาเวียดนามได้ แต่มีการใช้สำเนียงการพูดและคำศัพท์ต่างกันไป โดยนิสิตที่มาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา มีสำเนียงการพูดและการใช้คำศัพท์ทั้งภาคเหนือ ภาคกลางและค่อนข้างไปทางใต้ แต่นิสิตชาวเวียดนามด้วยกันสามารถเข้าใจซึ่งกันและกันได้

2. ด้านสังคมและความเป็นอยู่

ค่านิยมทางสังคมและบรรทัดฐานทางสังคม ที่ชาวเวียดนามได้รับอิทธิพลทางความคิดคือ การนับถือศาสนาตามความเชื่อส่วนบุคคล อุดมการณ์ทางการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ และลัทธิชาตินิยม และความยากลำบากจากภูมิหลังทางประวัติที่ผ่านการทำสงครามมาอย่างยาวนาน ทั้งสามประการมีผลต่อการดำรงชีวิตและอิทธิพลทางสังคมเวียดนาม ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวย่อมส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนิสิตชาวเวียดนามด้วยเช่นกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 สถานภาพภายในครอบครัวและสถานภาพทางเพศ

การแต่งงานมีครอบครัวสำหรับชาวเวียดนามถือเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากชาวเวียดนามได้รับอิทธิพลทางความคิดที่ว่า ผู้ชายต้องทำหน้าที่ดูแลครอบครัว ทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัว ทำให้ผู้ชายมีความเป็นชายสูง (Masculinity) ในขณะที่ผู้หญิงต้องทำหน้าที่แม่และเมีย ดูแลลูกและทำงานบ้าน ทำให้ผู้หญิงต้องยอมรับการปลูกฝังความเป็นผู้หญิง (Femininity) ดังกล่าวที่สังคมเวียดนามได้แบ่งหน้าที่ไว้

แนวความคิดดังกล่าวของชาวเวียดนามส่งผลโดยตรงต่อการดำรงอัตลักษณ์นิสิตชาวเวียดนามทั้งชายและหญิง นิสิตยังคงความคิดดังกล่าวไว้ โดยผู้หญิงมีความเป็นห่วงครอบครัวและลูกที่เวียดนาม พวกเขาจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งตอนกลางคืนหรือยามว่างใช้ไปกับการพูดคุยกับครอบครัว นอกจากนี้ยังมีการทำอาหารและงานบ้านเช่นเดียวกัน ส่วนนิสิตผู้ชายมีภาวะความเป็นผู้นำดูแลนิตหญิงและพูดคุยกับครอบครัวที่เวียดนาม

2.2 การศึกษา

จากที่กล่าวมาค่านิยมของชาวเวียดนามมีการปลูกฝังให้ลูกหลานให้มีการศึกษาสูง ๆ และผลักดันให้มุ่งมั่น ขยัน อดทนสำหรับการเรียน เพื่อที่จะได้ไม่ลำบากเหมือนบรรพบุรุษชาวเวียดนามที่พบกับสภาวะความยากจนในอดีต ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาของนักเรียนนักศึกษา คือ ครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และครอบครัว เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้นักเรียนนักศึกษาประสบความสำเร็จ

ดังนั้นการปลูกฝังดังกล่าวยังส่งผลต่อนิสิตอยู่เมื่อเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยบูรพา โดยนิสิตมีความมุ่งมั่น อดทนและพยายามในการเรียนรู้เพื่อที่จะประสบความสำเร็จ ถือว่าเป็นอัตลักษณ์ของนิสิตเวียดนามด้านหนึ่งเช่นเดียวกัน

2.3 การรวมกลุ่ม

การรวมกลุ่มของชาวเวียดนามโดยส่วนมากมีการรวมกลุ่มเพื่อพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนข้อมูล การงาน และครอบครัว กับเพื่อนร่วมงาน ญาติพี่น้อง และเพื่อนทั่วไป

การรวมกลุ่มดังกล่าวจึงคล้ายกับนิสิตชาวเวียดนามที่มีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนข้อมูล ในหมู่นิสิตชาวเวียดนามด้วยกัน เนื่องจากมีความเป็นชาติเวียดนามเช่นกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มได้ง่าย นอกจากนี้การรวมกลุ่มยังแสดงถึงตัวตนและอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามได้ด้วย ในการแสดงถึงความรักต่อพวกพ้อง การช่วยเหลือ หรือแสดงออกถึงความเป็นชาตินิยมเวียดนามทำให้บุคคลอื่นรับรู้ได้

3. สภาพทางการเงินและเศรษฐกิจระดับปัจเจกชน

การใช้จ่ายหรือสภาพเศรษฐกิจระดับปัจเจก ชาวเวียดนามค่อนข้างคำนวณค่าใช้จ่าย รายรับ รายจ่าย ที่เกิดขึ้น เพื่อคำนวณถึงความคุ้มค่าและไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เนื่องจากคุณภาพชีวิตในอดีตของชาวเวียดนามไม่ได้อยู่อย่างสุขสบาย ทำให้พวกเขาต้องระมัดระวังเรื่องการใช้จ่าย

ดังนั้นปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่ออัตลักษณ์ค่านิยมทางความคิดเรื่องเศรษฐกิจระดับปัจเจกด้วย นิสิตบางกลุ่มใช้ทุนส่วนตัวและบางกลุ่มมีทุนจากองค์กร ซึ่งไม่ว่าจะเป็นทุนแหล่งใดก็ตามนิสิตมีการคำนวณค่าใช้จ่ายและพยายามที่จะไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยตามกระแสทุนนิยมในประเทศไทย

ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า วิธีแนวทางการปรับตัวในการดำรงอยู่ของนิสิตเวียดนาม ศึกษาจากอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนาม และเมื่อเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา นิสิตชาวเวียดนามต้องพบกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นสรุปการศึกษาวิธีแนวทางการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามได้ดังนี้

1. การปรับตัวทางสังคม

เนื่องจากสภาพสังคมในบางแสนและมหาวิทยาลัยบูรพาที่ความแตกต่างจากประเทศเวียดนาม ทำให้นิสิตมีการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และการดำรงชีวิต ดังนั้นนิสิตต้องมีการปรับตัวในด้านต่าง ๆ

การปรับตัวกับสถานที่ใหม่และการเดินทาง เช่น อาคารเรียนหรือสถานที่ในมหาวิทยาลัย ห้างสรรพสินค้า ตลาดสด และ ที่พักอาศัย ดังนั้นนิสิตต้องเรียนรู้ที่ตั้งของสถานที่เพื่อดำรงชีวิต ซื้อเครื่องอุปโภคและบริโภคต่าง ๆ ดังเช่น จากเดิมเคยใช้รถจักรยานยนต์ต้องเปลี่ยนมาใช้ในการเดิน หรือจักรยานแทน หรือ โดยส่วนมากนิสิตชาวเวียดนามมักคุ้นเคยกับซื้อของที่ตลาดสดมากกว่า แต่บางครั้งต้องเข้าห้างสรรพสินค้าเพื่อซื้อของเนื่องจากตลาดสดหายาก โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยนิสิตต้องมีการปรับตัวค่อนข้างมาก เช่น รายจ่ายของที่พัก ความปลอดภัย การทำอาหาร กฎระเบียบของหอพัก เป็นต้น เนื่องจากส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนิสิตโดยตรง

การให้ความเคารพผู้อาวุโสและลำดับชั้นทางสังคมไทย รวมถึงสถานะภาพทางเพศและครอบครัว การรวมกลุ่ม และการแก้ไขปัญหาสำหรับการใช้ชีวิต เป็นสภาพทางสังคมที่นิสิตต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย และเรียนรู้กระบวนการ วิธีการเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยได้ แม้ว่าอัตลักษณ์เดิมที่นิสิตคงอยู่ เช่น การให้ความเคารพผู้อาวุโส มีเช่นเดียวกับสังคมไทยแต่นิสิตปรับวิธีการให้ความเคารพตามสังคมไทย แม้แต่สถานภาพทางครอบครัวและเพศ และการแก้ไขปัญหาในการใช้ชีวิต นิสิตมีการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

2. การปรับตัวทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่นิสิตชาวเวียดนามต้องปรับตัวแม้ว่าประเทศไทยและประเทศเวียดนามอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นกัน แต่ความเชื่อและศาสนาซึ่งเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมที่แตกต่าง นิสิตจึงต้องเรียนรู้และปรับตัว แม้ว่าความเชื่อทางศาสนาที่ถูกปลูกฝังมาอย่างยาวนานไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ก็ตาม แต่นิสิตก็สามารถเรียนรู้ทำความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ นอกจากนี้นิสิตยังมีการปรับตัวด้านอาหาร ภาษา ที่ส่งผลโดยตรงต่อนิสิตในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่เพื่อความอยู่รอด แต่ด้านการแต่งกาย นิสิตไม่ได้มีการปรับตัวมากนักแต่เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมเวียดนามผ่านชุดประจำชาติมากกว่า แต่ไม่พบปรากฏการณ์ Culture shock สำหรับนิสิตเวียดนาม

3. การปรับตัวทางเศรษฐกิจ

ค่านิยมพื้นฐานของนิสิตเวียดนามคือ การประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซึ่งเป็นค่านิยมที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการซื้อของอุปโภคและบริโภค และปรับตัวตามแหล่งเงินทุนที่ได้รับ คือ แหล่งเงินทุนส่วนตัว และแหล่งเงินทุน ซึ่งค่าใช้จ่ายหลัก ๆ ที่นิสิตต้องคำนวณและปรับตัวคือ ค่าเล่าเรียน ค่าหอพัก ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร และของใช้ส่วนตัว

การปรับตัวทางเศรษฐกิจของนิสิตต้องมีความระมัดระวังเรื่องค่าใช้จ่าย และคำนวณถึงความคุ้มค่า เนื่องจากค่าเงินของไทยแข็งกว่าค่าเงินของเวียดนาม ส่งผลต่อค่าใช้จ่ายต่อนิสิตโดยตรง

4. การปรับตัวด้านการศึกษา

เมื่อนิสิตเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา นิสิตต้องปรับตัวทางด้านวัฒนธรรมการศึกษา และระบบการศึกษาไทย ที่มีความแตกต่างจากประเทศเวียดนาม ไม่ว่าจะเป็น การบริการ อุปกรณ์การเรียน เครื่องมือทางการศึกษา ซึ่งอาจสนับสนุนให้นิสิตมีความสะดวกขึ้น ทั้งนี้ นิสิตชาวเวียดนามต้องเรียนรู้วัฒนธรรมการศึกษาไทย เช่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนคนไทย อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย การผลิตผลงาน วิชาการ นอกจากนี้ระบบการศึกษานิสิตต้องเรียนรู้ ได้แก่ งานวิทยานิพนธ์ งานฝึกงาน การเรียนรู้ทางทฤษฎี เป็นต้น เนื่องจากมีกระบวนการต่างจากการศึกษาเวียดนาม เมื่อนิสิตปรับตัวได้แล้วจะทำให้ นิสิตมีความสะดวกขึ้น

การอภิปรายผลการศึกษา

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 ดังนี้

ในการศึกษางานอัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา มีความสอดคล้องกับการศึกษาทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ โดยมีการเปรียบเทียบกับอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า นิสิตชาวเวียดนามสามารถดำรงอัตลักษณ์เดิมของนิสิตอยู่ได้ค่อนข้างมาก เนื่องจากนิสิตมีปฏิสัมพันธ์กับนิสิตชาวเวียดนามด้วยกัน ทำให้รักษาความเป็นตัวตนของชาวเวียดนามที่ยังอยู่ได้ และแสดงออกให้กลุ่มสังคมอื่นหรือบุคคลอื่นได้รับรู้ตัวตนของนิสิตแม้ว่าจะมีการปรับตัวอัตลักษณ์บางอย่างเพื่อความอยู่รอดในสังคมไทยก็ตาม โดยเฉพาะความเชื่อ บรรทัดฐาน ค่านิยมทางความคิด ทำให้อัตลักษณ์ของนิสิตเวียดนามยังดำรงอยู่ได้ เช่น ความเชื่อของการไม่มีศาสนา ความรักชาติ ภายใต้ความเป็นชาตินิยมเวียดนาม และอุดมการณ์สังคมนิยมเวียดนาม ที่สื่อออกมาภายในและภายนอกของนิสิตชาวเวียดนาม เช่น การแต่งกาย ความคิด หรือพฤติกรรม ทำให้คนไทย และชาติอื่น ๆ รับรู้ตัวตนของนิสิตชาวเวียดนาม

ในขณะที่แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวมีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยอัตลักษณ์ และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา กล่าวคือ นิสิตชาวเวียดนามมีสิ่งรื้อทางสังคมที่ทำให้ นิสิตต้องปรับตัวให้คล้ายตามสังคมและวัฒนธรรมของไทย หากส่งผลต่อการดำรงชีวิตหรือการศึกษาของนิสิตชาวเวียดนามจะเห็นว่ามี การเรียนรู้และการปรับตัวอย่างเห็นได้ชัด เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมไทย ในทางกลับกันหากไม่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตและการศึกษานิสิตอาจไม่มีการปรับตัว แต่เลือกที่จะเรียนรู้สังคมและวัฒนธรรมหลักเนื่องจากมีความแตกต่างและถ้าหากนิสิตชาวเวียดนามมีการเรียนรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมสามารถนำไปปรับใช้ได้ต่อไป นอกจากนี้การปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามมีการแสดงออกทั้งภายในและภายนอกของนิสิต เช่น การไหว้ อาหาร ภาษา หัตถ์ศนคติที่มีต่อมหาวิทยาลัยบูรพา

เป็นต้น แต่การปรับตัวของนิสิตไม่ได้นำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ใหม่ได้อย่างถาวรแต่เป็นการปฏิบัติช่วงระยะเวลาที่นิสิตมีการศึกษาในมหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยอัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพา เนื่องจากการรวมกลุ่มของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นการรวมกลุ่มเล็ก ๆ ที่เป็นเชื้อชาติเวียดนามเดียวกัน และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม โดยถือว่ารูปแบบของกลุ่มเป็นกลุ่มปฐมภูมิ (Primary groups) มีความใกล้ชิดสนิทสนม มีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีการรวมกลุ่มทาง facebook ที่มีความเป็นหนึ่งเดียวทางเชื้อชาติ ทำให้เข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน ในขณะที่เดียวกันกลุ่มนิสิตชาวเวียดนามก็มีรูปแบบกลุ่มพวกเราและกลุ่มพวกเขา (In-groups and Out-groups) เนื่องจากการกลุ่มนิสิตชาวเวียดนามเป็นกลุ่มที่มีขนาดเล็กของสังคมในมหาวิทยาลัยบูรพา และความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมทำให้เกิดกลุ่มมากกว่าสองกลุ่มที่อยู่ในสังคม โดยกลุ่มคนไทยถือเป็นกลุ่มขนาดใหญ่อาจมองกลุ่มนิสิตชาวเวียดนามเป็นกลุ่มพวกเขา แต่ไม่ได้หมายความว่าเกิดความแตกต่างของกลุ่มในสังคมแล้วจะกลายเป็นความขัดแย้ง ในทางกลับกันกลายเป็นการเรียนรู้ความแตกต่างซึ่งกันและกันอีกด้วย

นอกจากนี้เมื่อมีการศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยของ รินรดา พันธน้อย (2552) ได้วิจัยเรื่อง การดำรงอยู่และปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนปุงกะเทวตำบลในเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีการวิเคราะห์เรื่องอัตลักษณ์ การปรับตัวที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในการปรับตัวของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในชุมชนปุงกะเทวมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดการยอมรับของการอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม ในขณะที่นิสิตเวียดนามก็มีการปรับตัวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การอยู่รอด และการยอมรับของสังคมไทย แต่ไม่ได้ถูกกลืนทางวัฒนธรรมเหมือนกับชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม เนื่องด้วยระยะเวลาในการดำรงอยู่ต่างกัน

ยังมีงานวิจัยของ Zhong Lan (2555) ได้วิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในประเทศไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีความใกล้เคียงของผลการศึกษา เนื่องจากการปรับตัวและอัตลักษณ์ของนิสิตจีนมีความอดทนและขยันแสวงหาความรู้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษา พร้อมกันกับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีของจีนไว้ได้ แม้วัฒนธรรมไทยส่งผลต่อนักศึกษาชาวจีนก็ตาม เห็นได้ว่า นิสิตชาวเวียดนามมีการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของความเป็นเวียดนามไว้ และมีการปรับตัวบางอย่างตามวัฒนธรรมไทยบ้างก็ตาม แต่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของนิสิตชาวเวียดนามได้

งานวิจัยของ เจริญ ศิริวงศ์ (2543) ได้วิจัยเรื่อง การปรับตัวด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเนื่องจากการอพยพ หากเปรียบเทียบผลการศึกษาที่มีความคล้ายคลึงในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวชาวบ้านในชุมชน คือ ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยวัฒนธรรม และการเรียนรู้ ส่งผลต่อการรับรู้ เรียนรู้ ตัดสินใจ ทดลองและยอมรับผลการตัดสินใจ สำหรับการปรับตัวของชาวบ้าน ซึ่งนิสิตชาวเวียดนามมีปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการศึกษา เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวโดยกระบวนการรับรู้สภาพสังคม และเรียนรู้ ทดลอง เพื่อที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา

นอกจากนี้ มีงานวิจัยของ Ren Zhiyuan (2555) ได้วิจัยเรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมของ นักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา มีความคล้ายคลึงในบางส่วนเนื่องจาก สภาพแวดล้อมพื้นที่วิจัยเหมือนกันคือ มหาวิทยาลัยบูรพา แต่การปรับของนิสิตจีนมีความความรู้สึกตื่นตัวกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ และช่องทางวัฒนธรรม แต่นิสิตชาวเวียดนามเป็นการเรียนรู้ของวัฒนธรรมไทย และไม่มี การช่องทางวัฒนธรรม โดยอุปสรรคและปัญหาของนิสิตจีนและเวียดนามคล้ายคลึงกันคือ ภาษา และความแตกต่างทางวัฒนธรรมบางอย่าง ซึ่งไม่ใช่ปัญหาที่มีระดับสูง

และงานวิจัยของ กำพล จาววัฒนาสกุล (2547) ได้วิจัยเรื่อง การปรับตัวของนักเรียนนักศึกษา ชาวเขาในเขตชุมชนเมือง ค่อนข้างมีความแตกต่างกันในเรื่องของการปรับตัวของนักศึกษาชาวเขาที่ปรับตัว ยาก ด้านที่พักอาศัย ภาษา การแต่งกาย การเข้าถึงคมนาคม ทำให้ส่งผลต่อการเรียนรู้ ในขณะที่นิสิตชาวเวียดนาม เป็นเพียงส่วนน้อยที่ปรับตัวยาก แต่ไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนิสิต โดยนิสิตส่วนมากมีการปรับตัวที่ดีและไม่มีการถูกหยอกล้อ ถูกแกล้งจากกลุ่มนิสิตไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาของงานวิจัยอัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัย บูรพา มีข้อเสนอแนะให้ออกนโยบายสนับสนุนให้นิสิตมีการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์หรือการหนุนเสริมให้มีการ ปรับตัวได้เร็วขึ้น
2. จากการศึกษางานวิจัยเห็นว่านิสิตมีการรวมกลุ่มทาง facebook เพื่อติดต่อสื่อสารกันภายใน กลุ่ม ยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมที่เป็นรูปธรรม ควรมีการจัดตั้งกลุ่มของนิสิตชาวเวียดนามที่มาศึกษาใน มหาวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยใกล้เคียง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนิสิตไทย ให้ทำความเข้าใจกับนิสิต ชาวเวียดนาม และรองรับนโยบายของอาเซียน
3. มหาวิทยาลัยควรมีการปรับปรุงระบบการศึกษาหรือกระบวนการทางเอกสารบางอย่าง เพื่อสอดคล้อง รองรับกับนิสิตต่างชาติที่มาเรียนในมหาวิทยาลัยหรือกรณีที่ส่งนิสิตไปเรียนต่างประเทศ เนื่องจากกระบวนการบางอย่างไม่รองรับและทำให้เกิดการล่าช้าต่อกระบวนการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์และการปรับตัวของนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัย บูรพา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้คือ

1. จากการศึกษาวิจัยในงานวิจัยนี้ มีข้อสังเกตเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนิสิตอย่างหนึ่ง คือ หน้าที่ตามการแบ่งงานทางเพศชายและหญิง เนื่องจากวิจัยนี้ยังไม่ศึกษาในประเด็นดังกล่าวที่ลึกเพียงพอ ซึ่งสามารถนำไปศึกษาต่อโดยมีประเด็นที่น่าศึกษาคือ การแบ่งหน้าที่ตามเพศสภาพของนิสิตชายและหญิงชาว

เวียดนามที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพาหรือมหาวิทยาลัยอื่น โดยใช้แนวทางวิเคราะห์ของเพศสภาพศึกษา (Gender Studies) มาช่วยในการวิเคราะห์

2. จากการศึกษาวิจัยมุ่งศึกษาเพียงนิสิตชาวเวียดนามในมหาวิทยาลัยบูรพาเท่านั้น ซึ่งเป็นกลุ่มนิสิตที่ไม่ใหญ่มากนักและมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนนิสิตเรื่อยๆ ดังนั้นอาจมีการทำวิจัยในครั้งต่อไปในประเด็นการดำรงอยู่ การปรับตัว หรืออัตลักษณ์ สำหรับนิสิตชาวเวียดนามที่ศึกษาในเมืองไทยนอกจากมหาวิทยาลัยบูรพาเพื่อศึกษาในเชิงเปรียบเทียบของกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้สามารถศึกษาในประเด็นเดียวกันกับนิสิตชาติอื่น ๆ เป็นต้น

3. ในความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่วิจัยนี้ได้กล่าวถึงระหว่างกลุ่มคนไทย และนิสิตชาวเวียดนาม โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังมีข้อมูลไม่เพียงพอ ดังนั้นควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนิสิตชาติอื่น ๆ เช่น ความแตกต่างระหว่างนิสิตชาวเวียดนามและนิสิตชาวจีน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (ม.ป.ป.). *แผนผังมหาวิทยาลัยบูรพา*. วันที่ค้นข้อมูล 23 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://adminfo.buu.ac.th/web2010/index.php?page=mypage&op=openPage&id=57&title=%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99%E0%B8%9C%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%A1%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A5%E0%B8%B1%E0%B8%A2>.
- การดี เลียวไพโรจน์. (ม.ป.ป.). *“ไลฟ์สไตล์ รสนิยม และวัฒนธรรมของคนประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน”*. วันที่ค้นข้อมูล 31 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/sorpor/RDtoASEAN/lifestyasean.pdf.
- กำพล จาววัฒนสกุล. (2547). *การปรับตัวของนักเรียนนักศึกษาชาวเขาในเขตชุมชนเมือง*. วิทยานิพนธ์, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กุลทลี เทพศิริ. (2556). *การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชาวเขาในระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เขียน อีระวิทย์. (2542). *เวียตนาม : สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2559ก). *คู่มือนิสิตใหม่ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ปีการศึกษา 2559*. ชลบุรี: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2559ข). *คู่มือนิสิตใหม่ระดับบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2559 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. ชลบุรี: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (ม.ป.ป.). *บริการห้องพัก หอพักคณะพยาบาลศาสตร์*. วันที่ค้นข้อมูล 23 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <https://nurse.buu.ac.th/webnew/service-dormitory.php>.
- คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล. (ม.ป.ป). *ตอนที่ 18 เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network; AUN)*. วันที่ค้นข้อมูล 23 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.tm.mahidol.ac.th/th/asean/ASEAN18-AUN.pdf>.
- จุฑาพรรธ จามจุรี ผดุงชีวิต. (2550). *วัฒนธรรม การสื่อสาร และอัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจริญ ศิริวงศ์. (2543). *การปรับตัวด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเนื่องจากการอพยพ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2555). การจัดการศึกษานนบบริบทแห่งความท้าทาย: ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 1(43).
- ชมรมหอพักบางแสน. (ม.ป.ป.). *แผนที่หอพักในบางแสน*. วันที่ค้นข้อมูล 23 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.room4buu.com/>.
- เดลินิวส์. (2553). *เวียดนามหนุนเด็กเรียนภาษาไทย*. วันที่ค้นข้อมูล 24 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.endmo6.com/search/label/A1>.
- เทศบาลเมืองแสนสุข. (ม.ป.ป.). *แนะนำเทศบาลเมืองแสนสุข*. วันที่ค้นข้อมูล 23 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.saensukcity.go.th/about/introduce-saensuk.html>.
- ธัชชนก สัตยวินิจ. (2559). *ภาษา สังคม การเมือง วัฒนธรรม เวียดนาม*. วันที่ค้นข้อมูล 1 ธันวาคม 2559, เข้าถึงได้จาก http://www.asean.dla.go.th/.../4D271472-2E3C-1D9A-D2EA-BBEFEAECEB284_Vietnam_-_Thatchanok.pdf.
- ธัญญาทิพย์ ศรีพนา และ Trinh Dieu Thin. (2548). *เหวียดเกี่ยวในประเทศไทยกับความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม*. กรุงเทพฯ: ศรีบุรณคอมพิวเตอร์.
- บุษบง จันทเลิศ. (2539). *การปรับตัวของหญิงอาชีพพิเศษภายหลังกลับภูมิลำเนาในชุมชนชนบทภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญ อัง. (2556). *วัฒนธรรมอาหารการกินของชนเผ่ากิงหรือชาวเวียด*. วันที่ค้นข้อมูล 21 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://vowworld.vn/th-TH/156718.vov>.
- ประสิทธิ์ สิปรีชา. (2547). *การสร้างและการสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง*. ใน *วาทกรรมอัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.
- ปิยดาร์ศม์ ธนกวินสมบุรณ์. (2560, 1 มีนาคม). *เจ้าหน้าที่ประจำหอพักคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. สัมภาษณ์.
- พัชรพงษ์ ภูเบศรพิริวส์. (2559, 12 กรกฎาคม). *อาจารย์สาขาวิชาภาษาเวียดนาม มหาวิทยาลัยนครพนม*. สัมภาษณ์.
- ภรภัทร เสงอุดมทรัพย์. (2560, 28 มีนาคม). *รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. สัมภาษณ์.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2553). *ตารางแสดงจำนวนนิสิตต่างชาติ ปี พ.ศ. 2553 (ทุกชั้นปี)* มหาวิทยาลัยบูรพา. วันที่ค้นข้อมูล 21 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://reg.buu.ac.th/registrar/stat.asp>.
- _____. (2558). *ตารางแสดงจำนวนนิสิตต่างชาติ ปี พ.ศ. 2558 (ทุกชั้นปี)* มหาวิทยาลัยบูรพา. วันที่ค้นข้อมูล 21 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://reg.buu.ac.th/registrar/stat.asp>.
- _____. (2559). *ข้อมูลของมหาวิทยาลัยบูรพา*. วันที่ค้นข้อมูล 23 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.buu.ac.th/2016/>.
- _____. (2560). *สถิตินิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา*. วันที่ค้นข้อมูล 27 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://reg.buu.ac.th/registrar/stat.asp?avs1027017999=1>.

- _____ . (ม.ป.ป.). ASEAN: อาเซียน. วันที่ค้นข้อมูล 21 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก http://lib.buu.ac.th/webnew2/?page_id=1286.
- มิ่งห์ หลี. (2558). รูปแบบความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างเวียดนามกับไทย ณ มหาวิทยาลัยฮานอย. วันที่ค้นข้อมูล 21 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://vovworld.vn/th-TH/361691.vov>.
- รินรดา พันธุ์น้อย. (2552). การดำรงอยู่และปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของประชาชนในสังคมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนปุงกะแหว ตำบลในเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา. (2559). หอพักนิสิตวิทยาลัยนานาชาติ ภายใต้การควบคุมดูแลของวิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา. วันที่ค้นข้อมูล 23 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://buuic.buu.ac.th/index1/?page_id=1169.
- วิลาวัลย์ หงษ์อนุรักษ์. (2556). การปรับตัวในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการสอนสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิไล เปรมศรีรัตน์, จิฎุ เสี่ยว ถิ่น และมยุรี ถาวรพัฒน์. (2541). ศัพท์านุกรมเวียดนาม-ไทย-อังกฤษ Vietnamese-Thai-English Thesaurus. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). การศึกษาเวียดนาม: ทำไมนักเรียนจึงมีผลการประเมินสูง. วันที่ค้นข้อมูล 31 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2016-11>.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2536). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม : แนวทางการศึกษาวิเคราะห์และวางแผน. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2551). โครงการ “การศึกษาความร่วมมือของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน”. ชลบุรี: ศูนย์วิจัยนโยบายและการบริหาร, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- _____. (2559). ระบบการศึกษา-เวียดนาม. วันที่ค้นข้อมูล 31 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.bic.moe.go.th/newth/index.php?option=com_k2&view=item&id=3099:2013-10-14-23-08-53&Itemid=294.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (ม.ป.ป.). เวียดนาม ประเทศและประชาชน. วันที่ค้นข้อมูล 31 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.boi.go.th/thai/clmv/Back_up/2010_vietnam/2010_vietnam_1_3-4.html.
- สิริวงษ์ หงษ์สุวรรณ. (2553). การศึกษา กับ มุมมองของคนเวียดนาม. วันที่ค้นข้อมูล 24 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/note.php?note_id=121075074617890.

- _____. (2553). *การศึกษาของชาวเวียดนาม*. วันที่ค้นข้อมูล 30 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://mblog.manager.co.th/septimus/th-104603/>.
- สุกัญญา สุตบรรทัด, วิชาสินี พิพิธกุล และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2546). *การให้ความหมายอัตลักษณ์ของชุมชน*. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณา ศรีจำปา. (2544). *โลกทัศน์ของชาวเวียดนามจากสุภาษิต (Vietnamese worldviews from proverbs)*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- อภิญา เพื่องฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์ Identity*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อำไพ หมั่นสิทธิ์. (2553). *มนุษย์กับสังคม Man and Society*. กรุงเทพฯ: ทริบเพิล เอ็ดดูเคชั่น.
- Alexandre de Rhodes. (2016). Retrieved January 4, 2017, from https://en.wikipedia.org/wiki/Alexandre_de_Rhodes.
- BBC. (2010). *Giáo dục Việt Nam thừa tiến?*. Retrieved Retrieved March 31, 2017, from http://www.bbc.com/vietnamese/vietnam/2009/05/090529_viet_education.shtml.
- _____. (2010). *Giáo dục Việt Nam - 'cần tính toán lại'*. Retrieved March 31, 2017, from http://www.bbc.com/vietnamese/vietnam/2009/09/090908_viet_education.shtml.
- Bui Hang. (2556). *วัฒนธรรมอาหารการกินของชนเผ่ากิงหรือชาวเวียดนาม*. วันที่ค้นข้อมูล 19 สิงหาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://vovworld.vn/th-th/>.
- Đại sứ quán nước CHXHCN Việt Nam tại Vương quốc Thụy Điển. (2013). *Văn hoá Việt Nam*. Retrieved January 3, 2016. from http://www.vietnamemb.se/vi/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=37.
- Đào Thị Phương. (2559, 6 มกราคม). *นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. สัมภาษณ์.
- EZcoffee. (n.d.). *CÁCH PHA CÀ PHÊ PHIN NGON ĐÚNG CHUẨN*. Retrieved March 28, 2017. From <http://daynauan.vn/thu-vien-cong-thuc-pha-che/cach-pha-ca-phe-phin-ngon-dung-chuan.html>.
- Gemy Ploy. (2559). *วัฒนธรรมอาหารเวียดนาม*. วันที่ค้นข้อมูล. 31 มกราคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://soonphasa.com/%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1/>.
- Government released chronological statistics of registered religious groups. (2016). Retrieved July 12, 2016. From https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Vietnam.

Guu Ngôi Sao. (2013). *Trang phục Việt Nam - tinh hoa hơn 4000 năm lịch sử*. Retrieved March 28, 2017. from <https://guu.vn/trang-phuc-viet-nam-tinh-hoa-hon-4000-nam-lich-su-FjxwUMH8qVav.html>.

Hân Nguyễn Nguyễn Nhã. (n.d.). *Những yếu tố ảnh hưởng đến văn hóa ẩm thực Việt Nam*. Luận văn tốt nghiệp. Retrieved January 3, 2016. from <http://14.176.231.50/lib/index.php/v%C4%83n-h%C3%B3a/44-t%C3%ACm-hi%E1%BB%83u-%C4%91%E1%BA%BFn-nh%E1%BB%AFng-y%E1%BA%BFu-t%E1%BB%91-%E1%BA%A3nh-h%C6%B0%E1%BB%9Fng-%C4%91%E1%BA%BFn-v%C4%83n-h%C3%B3a-%E1%BA%A9m-th%E1%BB%B1c-vi%E1%BB%87t-nam>.

Hoàng Trung Kiên. (2559, 14 มิถุนายน). *นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. สัมภาษณ์.

International Relations Office Burapha University. (2559). *MOU/MOA LIST SEPARATED INTO COUNTRIES (ความร่วมมือทางวิชาการแยกตามประเทศ)*. วันที่ค้นข้อมูล 23 มกราคม 2560, เข้าถึงได้จาก [http://foreign.buu.ac.th/files/MOUs/MOU%20\(seperated%20into%20countries\).xlsx](http://foreign.buu.ac.th/files/MOUs/MOU%20(seperated%20into%20countries).xlsx).

Mekong cuisine. (2544). *กินแบบเวียดนาม*. วันที่ค้นข้อมูล 18 ธันวาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://mekongcuisine.wordpress.com/2011/03/12/%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%9A%E0%B8%9A%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1/>.

Nguyễn Bá Tâm. (2559, 6 กันยายน). *นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. สัมภาษณ์.

Nguyễn Phú Phong. (n.d.). *Việt Nam, Chữ viết, Ngôn ngữ và Xã hội*. Retrieved January 4, 2017. from http://chimviet.free.fr/vanhoc/vnchuviet/npph02_phan1ch01.htm.

Mai Bá Hải. (2559, 15 กันยายน). *นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. สัมภาษณ์.

Phạm Thị Hạnh. (2559, 22 กุมภาพันธ์). *นิสิตชาวเวียดนาม คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. สัมภาษณ์.

Ren Zhiyuan. (2555). *การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยบูรพา*. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาไทยศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

Saigon Times Weekly. (2559). *พฤติกรรมผู้บริโภคเวียดนามเปลี่ยน*. วันที่ค้นข้อมูล 31 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.ditp.go.th/contents_attach/153684/153684.pdf

Thăng Long Hà Nội. (2010). *Nền văn hóa Việt Nam đậm đà bản sắc dân tộc*. Retrieved July 12, 2016. from <http://hanoi.vietnamplus.vn/Home/Nen-van-hoa-Viet-Nam-dam-da-ban-sac-dan-toc/20103/422.vnplus>

Vietnam Culture. (2017). *Ao dai*. Retrieved March 29, 2017, from <http://www.vietnam-culture.com/articles-44-10/Ao-Dai.aspx>

VOVworld. (2558). *วรรณยุกต์ภาษาเวียดนาม*. วันที่ค้นข้อมูล 31 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://vovworld.vn/th-TH/%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%99%E0%B8%94/%E0%B8%A7%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B8%A2%E0%B8%81%E0%B8%95%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%A2%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1/328172.vov>

Vũ Văn Thước. (2015). *Một vài đặc điểm cơ bản của tín ngưỡng, tôn giáo ở Việt Nam*. Retrieved July 12, 2016. from <http://bienphongvietnam.vn/lich-su-van-hoa/tin-nguong-ton-giao/1612-dddd.html>

Zhong Lan. (2555). *อัตลักษณ์ของนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษาในประเทศไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แนวการสัมภาษณ์

แนวการสัมภาษณ์

1. ภูมิสำเนาของนิสิตเป็นคนภาคใด และจังหวัดในประเทศไทยเวียดนาม

(Quê bạn ở tỉnh, vùng nào ở Việt Nam?)

2. ให้นิสิตเล่าถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในประเทศเวียดนาม

(Vui lòng cung cấp các thông tin về cuộc sống tại Việt Nam dưới đây:)

- 2.1 ด้านความเป็นอยู่ (เช่น คุณภาพชีวิต ลักษณะที่พัก ความปลอดภัย)

(Về mặt cuộc sống (ví dụ như chất lượng cuộc sống, cách sống ở, môi trường sống , an toàn, thông tin về gia đình))

- 2.2 ด้านอาหาร

(Đặc điểm chung của món ăn ở Việt Nam)

- 2.3 ด้านการศึกษา

(Thông tin chung về giáo dục)

- 2.4 ด้านการท่องเที่ยวพักผ่อนหรือกิจกรรมยามว่าง

(Thông tin về hoạt động du lịch và giải trí)

- 2.5 ด้านภาษา

(Thông tin giao tiếp và ngôn ngữ)

- 2.6 ด้านวัฒนธรรม

(Thông tin về văn hóa (tin ngưỡng, tôn giáo))

- 2.7 ด้านสังคม

(Về mặt xã hội (ví dụ: con người, thể chế chính trị, hài lòng không?))

3. ประสบการณ์ครั้งแรกที่เข้ามาในมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นอย่างไร

(Cảm giác bạn có khi lần đầu tiên trải nghiệm cuộc sống ở Burapha?)

4. วัฒนธรรมใดบ้างที่นิสิตเห็นถึงความแตกต่างอย่างมาก (Culture shock)

(Bạn có nhận sự khác biệt về văn hóa giữa Việt Nam và Thái Lan? (ví dụ: đã từng gặp Sốc văn hóa (Culture shock) chưa?))

5. นิสิตต้องปรับตัวอย่างไรบ้างตั้งแต่เข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา

(Bạn đã thích ứng về các mặt như sau thế nào khi đến ĐH Burapha?)

- 5.1 ด้านความเป็นอยู่ (เช่น คุณภาพชีวิต ลักษณะที่พัก ปลอดภัย)

(Về mặt cuộc sống (ví dụ như chất lượng cuộc sống, cách sống ở, an toàn...))

5.2 ด้านอาหาร

(Về mặt thức ăn)

5.3 ด้านการศึกษา

(Về mặt giáo dục)

5.4 ด้านการท่องเที่ยวพักผ่อนหรือกิจกรรมยามว่าง

(Về mặt Hoạt động du lịch và giải trí)

5.5 ด้านภาษา

(Về mặt giao tiếp và ngôn ngữ)

5.6 ด้านวัฒนธรรม

(Về mặt văn hóa)

5.7 ด้านสังคม

(Về mặt xã hội)

6. นิสิตไปกลับระหว่างไทยและเวียดนามด้วยวิธีใด

(Bạn đã đi về nước bằng cách nào?)

7. นิสิตติดต่อกับญาติพี่น้อง หรือบุคคลที่รู้จักที่เวียดนามด้วยวิธีใด

(Bạn liên lạc với họ hàng hoặc người thân quen như thế nào?)

8. หากนิสิตมีปัญหาในการดำรงชีวิตในช่วงเวลาที่อยู่ในมหาวิทยาลัยบ้างหรือไม่

(Bạn đã gặp vấn đề cuộc sống nào chưa khi đang ở trường?)

9. หากนิสิตมีปัญหาในการดำรงชีวิตนิสิตมีการแก้ไขสถานการณ์อย่างไร แล้วประสบความสำเร็จหรือไม่

(Nếu bạn có vấn đề cuộc sống đã làm thế nào để giải quyết vấn đề và giải quyết thành công không?)

10. นิสิตมีเพื่อนคนไทยหรือไม่ หากมีโปรดระบุจำนวน

(Bạn có bạn bè người Thái Lan không? Nếu có, có mấy người?)

11. นิสิตมีกิจกรรมกับเพื่อนคนไทยหรือไม่ อย่างไร

(Bạn có hoạt động với bạn Thái không? Nếu có, có hoạt động như thế nào?)

12. นิสิตมีความรู้สึกที่ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปมากหรือไม่ อย่างไร

(Bạn cảm thấy cuộc sống đã thay đổi nhiều không khi đang ở ĐH Burapha? Nếu thay đổi thì thay đổi như thế nào?)

13. นิสิตเคยมีเพื่อนคนไทยล้อหรือทำกริยาไม่ได้ด้วยหรือไม่

(Bạn Thái Lan từng trêu hoặc nói xấu với bạn không? Nếu có, bị thế nào? Và bạn đã làm thế nào?)

14. นิสิตคิดว่าสิ่งใดที่ทำให้การดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยที่ลำบากที่สุด และสบายที่สุด

(Bạn nghĩ là việc nào trong cuộc sống tại Thái Lan (hoặc tại trường) làm khó nhất và dễ nhất?)

15. หากให้นิสิตเรียนต่อหรือใช้ชีวิตอยู่ที่ประเทศไทยต่อเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

(Bạn muốn học tiếp hay ở tiếp bên Thái Lan hay không? Tại sao?)

16. เมื่อนิสิตเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัยรู้สึกว่านิสิตมีความแตกต่างจากคนไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด

(Bạn có cảm xúc bản thân mình khác nhau với người Thái Lan không? Tại sao?)

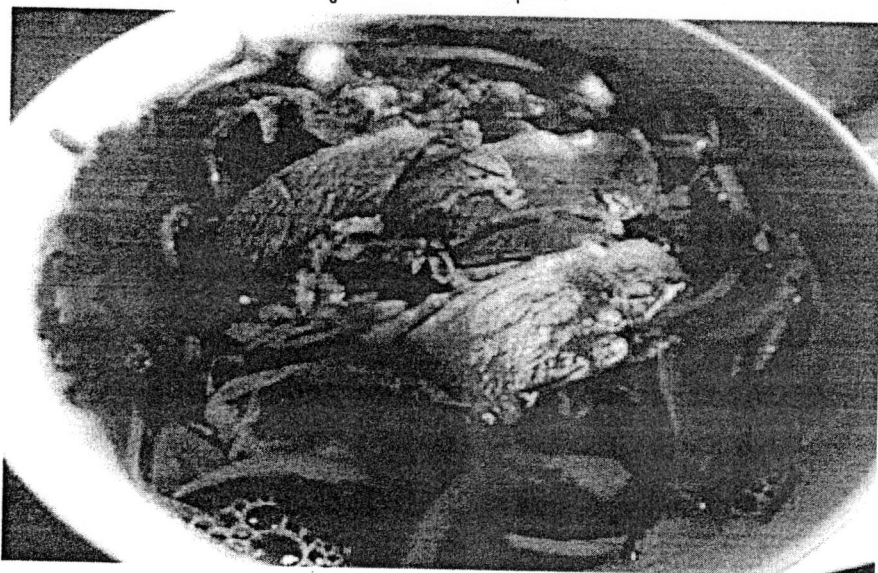
ภาคผนวก ข.

รูปภาพจากการลงภาคสนาม

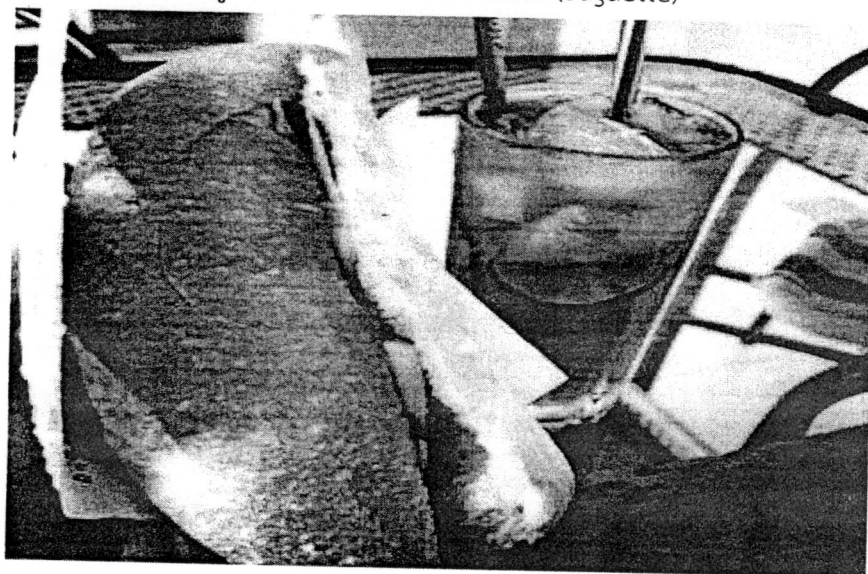
รูปภาพจากการลงภาคสนาม

1. อาหารเวียดนามทางภาคเหนือ

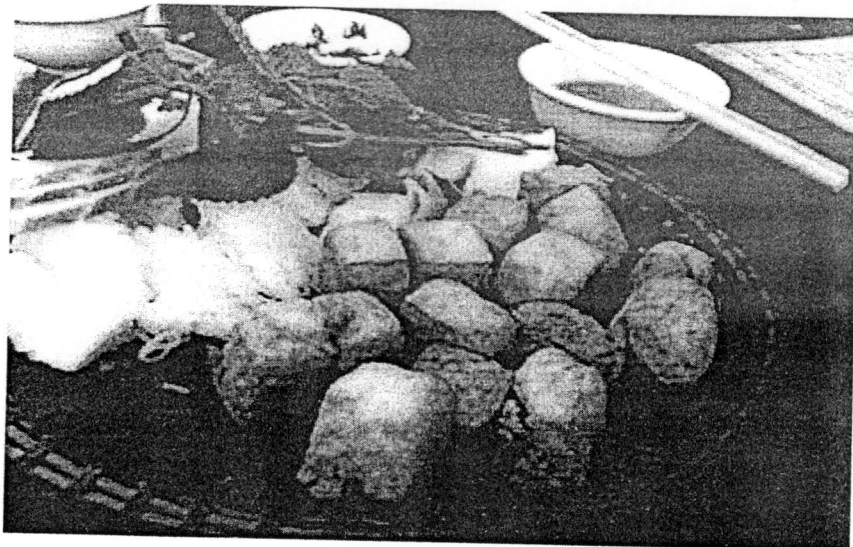
รูปภาพที่ 1 เฟอ (phở)

รูปภาพที่ 2 ขนมปังฝรั่งเศสมีไส้ (Baguette)

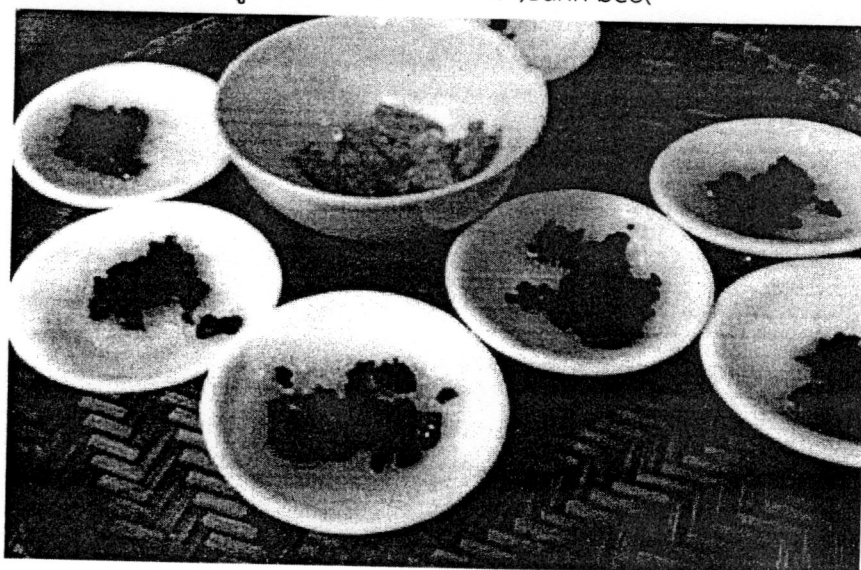

รูปภาพที่ 3 ขนมจีน เต้าหู้ทอด กับน้ำจิ้มกะปิ)Bún độ mắm tôm(

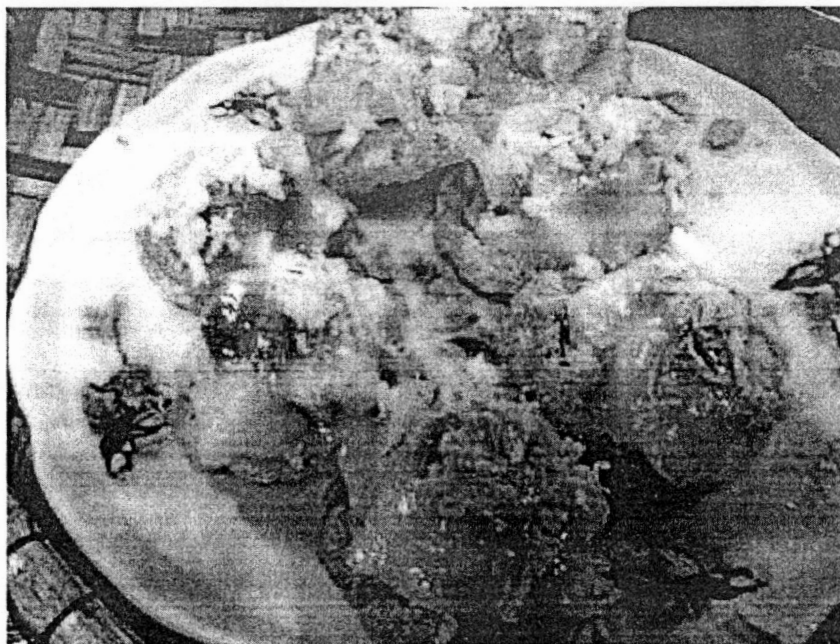

2. อาหารเวียดนามทางภาคกลาง

รูปภาพที่ 4 ขนมถั่วใส่ไส้)Bánh bèo(

รูปภาพที่ 5 ขนมไส้ไส้ (Bánh ram ít)

รูปภาพที่ 6 ขนมมันสำปะหลัง (Bánh bột lọc)

รูปภาพที่ 7 ขนมเป็๋องญวน (Bánh xèo)

รูปภาพที่ 8 แหนมเนือง (Nem nướng)

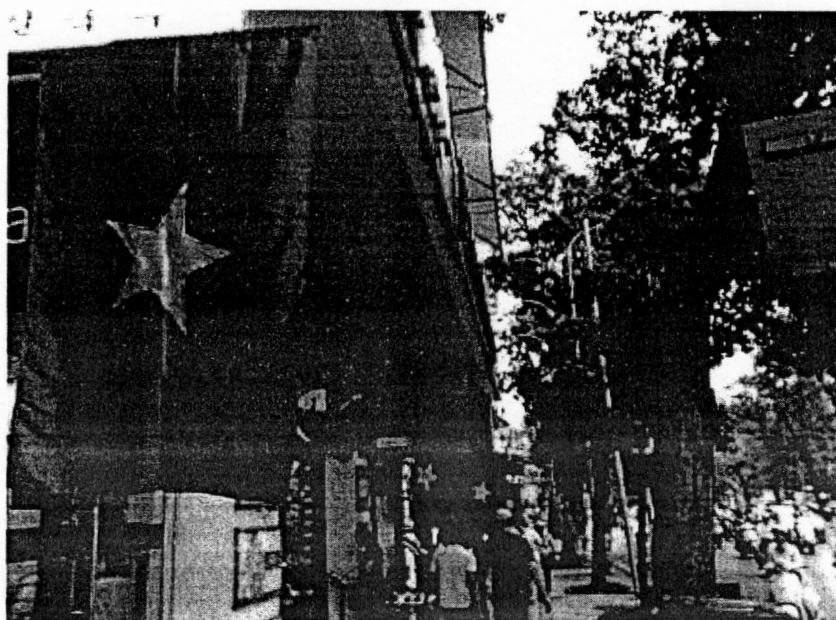

3. สถานที่ที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของชาวเวียดนาม

รูปภาพที่ 9 ห้องประชุมในมหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ฮานอย

รูปภาพที่ 10 ธงชาติประดับตามท้องถนนในวันปลดปล่อยอิสราภาพ ครบรอบ 60 ปี (Hanoi's 60th Liberation Day)

รูปภาพที่ 11 Perfume Pagoda (Chùa Hương)

